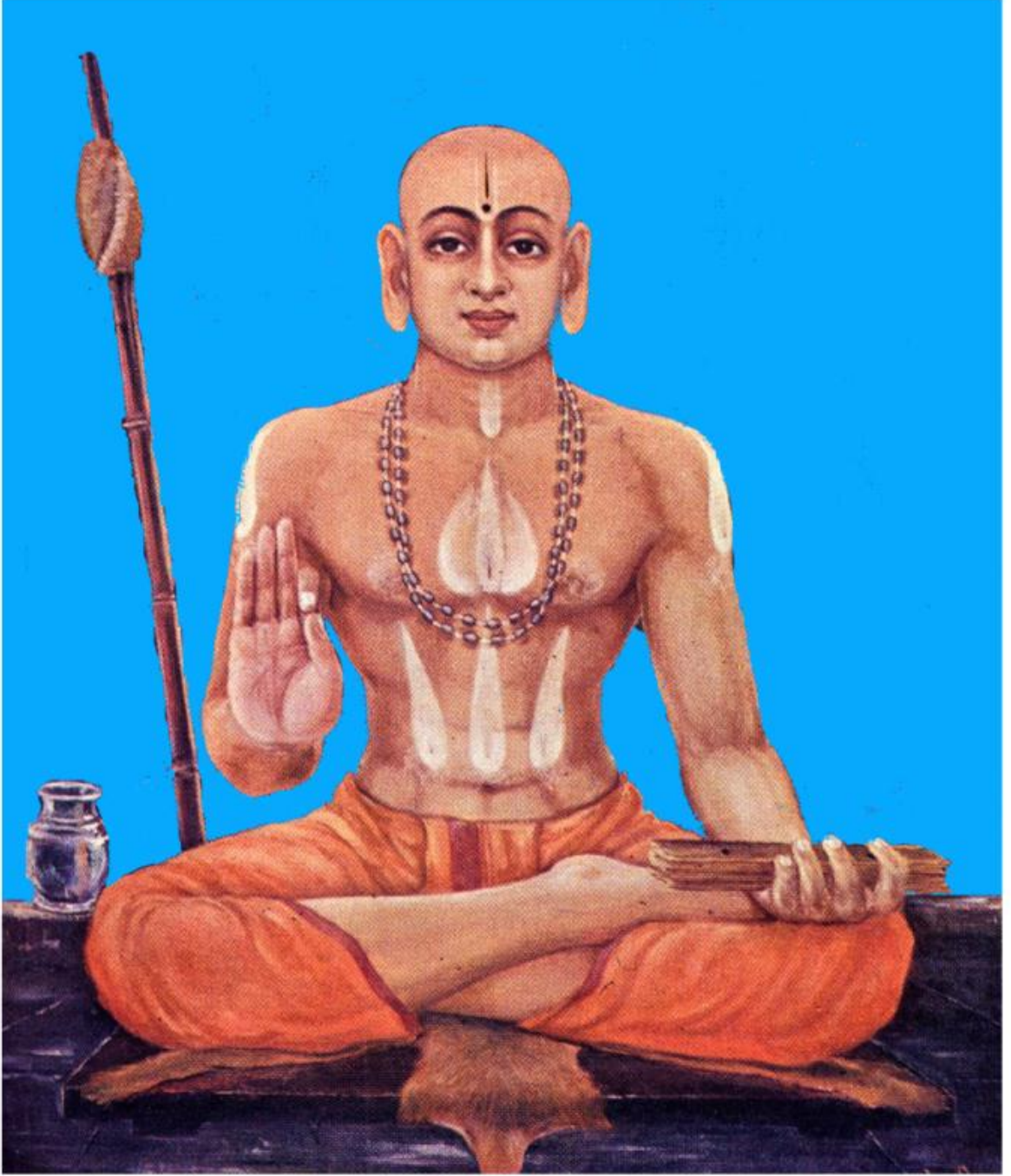

|| ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯಃ ||

Tracking:

Sr	Date	Remarks	By
1	1/11/2011	Typing Started on	Srinivasa Rao H K
3	18/12/2012	I Proof Reading	M S Venugopal
4	25/07/2012	Correction By	Srinivasa Rao H K

|| SRI HAYAVADANA RANGAVITTALA GOPINATHAYA NAMAHA ||

Blessed by Lord and with His divine grace, we are pleased to publish this Magnanimous Work of Sri Acharya Madhwa. It is a humble effort to make available this Great work to Sadhakas who are interested in the noble path of propagating Acharya Madhwa's Philosophy.

With great humility, we solicit the readers to bring to our notice any inadvertant typographical mistakes that could have crept in, despite great care. We would be pleased to incorporate such corrections in the next versions. Users can contact us, for editable version, to facilitate any value additions.

Contact: H K SRINIVASA RAO, NO 26, 2ND FLOOR, 15TH CROSS, NEAR VIDHYAPEETA CIRCLE, ASHOKANAGAR, BANGALORE 560050. PH NO. 26615951, 9901971176, 8095551774, Email : srkarc@gmail.com

ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು

ಜನ್ಮಾಂತರದ ಸುಕೃತದ ಫಲವಾಗಿ
ಮಧ್ಯಮತದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಲು,
ಪ್ರೇಮಮೂರ್ತಿಗಳಾಗಿ ನನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ
ಕಾರಣರಾದ, ಈ ಸಾಧನೆಗೆ
ಅವಕಾಶಮಾಡಿದ, ನನ್ನ ಪೂಜ್ಯ ಮಾತಾ
ಪಿತೃಗಳಾದ, ದಿವಂಗತರಾದ ಲಲಿತಮ್ಮ ಮತ್ತು
ಕೃಷ್ಣರಾವ್ ಹೆಚ್ ಆರ್ ಸವಿ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಈ
"ಸರ್ವಮೂಲ ಯಜ್ಞ"

“ಮಾತೃದೇವೋ ಭವ-ಪಿತೃದೇವೋ ಭವ-
ಆಚಾರ್ಯದೇವೋ ಭವ”

ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿರುವ ಅನುನಾಸಿಕದ ಸ್ವಷ್ಟವಾದ ವೈವಿದ್ಯತೆಯು, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವಾಗ, ಅದರ ಜ್ಞಾನದ ಗಂಧವೇ ಇಲ್ಲದವರಂತೆ, ಕನ್ನಡಿಗರು ಇದನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿರುವುದು ಏಕೋ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ. ಸರಿಯಾದ ಉಚ್ಚಾರಣೆಗಾಗಿ, ಸರಿಯಾದ ಅನುಸ್ವಾರಗಳು ಅವಶ್ಯಕ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಶ್ರಮವಹಿಸಿ, ಸರಿಯಾದ ಅನುನಾಸಿಕ, ಅನುಸ್ವಾರಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಓದುಗರು ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಮನ್ನಿಸಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲಾಗಿದೆ.

1. ಗ್ರಂಥ ಋಣ: ಆಚಾರ್ಯ ಪ್ರಭಂಜನರಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ ಸರ್ವಮೂಲಗ್ರಂಥಗಳು.

||ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತ || ಮತ್ತು ||ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾ ಭಾಷ್ಯಮ್||

ದೇವಂ ನಾರಾಯಣಂ ನತ್ಯಾ ಸರ್ವದೋಷವಿವರ್ಜಿತಮ್ |
ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ಗುರೂಂಶ್ಚಾಪಿ ಗೀತಾರ್ಥಂ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಲೇಶತಃ ||

ಉಪೋದ್ಯಾತಃ

ನಷ್ಟಧರ್ಮಜ್ಞಾನಲೋಕಕೃಪಾಲುಭಿಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇನ್ಪಾದಿಭಿರರ್ಥಿತೋ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರದರ್ಶನಾಯ
ಭಗವಾನ್ ವ್ಯಾಸೋಽವತತಾರ | ತತಶ್ಚೇಷ್ಟಾನಿಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿ ಪರಿಹಾರ ಸಾಧನಾದರ್ಶನಾತ್
ವೇದಾರ್ಥಜ್ಞಾನಾಚ್ಚ ಸಂಸಾರೇ ಕ್ಲಿಶ್ಯಮಾನಾನಂ ವೇದಾನಧಿಕಾರಿಣಾಂ ಸ್ತ್ರೀಶೂದ್ರಾ-
ದೀನಾಂ ಚ ಧರ್ಮಜ್ಞಾನದ್ವಾರಾ ಮೋಕ್ಷೋ ಭವೇದಿತಿ ಕೃಪಾಲುಃ
ಸರ್ವವೇದಾದ್ಯರ್ಥೋಪಬೃಂಹಿತಾಂ ತದನುಕ್ತಕೇವಲೇಶ್ವರ - ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಾರ್ಥಯುಕ್ತಾಂ
ಚ ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿ ನಾಮಾವಗಾಹ್ಯಾನವಗಾಹ್ಯರೂಪಾಂ ಕೇವಲ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪಪರಾಂ
ಪರೋಕ್ಷ್ಯಾರ್ಥಂ ಮಹಾಭಾರತಸಂಹಿತಾಮಚೀಕ್ಷ್ಯಪತ್ ||

ತಚ್ಚೋಕ್ತಮ್ -

ಲೋಕೇಶಾ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದ್ಯಾಃ ಸಂಸಾರೇ ಕ್ಲೇಶಿನಂ ಜನಮ್ |
ವೇದಾರ್ಥಜ್ಞಮಧೀಕಾರವರ್ಜಿತಂ ಚ ಸ್ತ್ರಿಯಾದಿಕಮ್ ||

ಅವೇಕ್ಷ್ಯ ಪ್ರಾರ್ಥಯಾಮಾಸುದೇವೇಶಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮಮ್ |
ತತಃ ಪ್ರಸನ್ನೋ ಭಗವಾನ್ ವ್ಯಾಸೋ ಭೂತ್ವಾ ಚ ತೇನ ಚ ||

ಅನ್ಯಾವತಾರರೂಪೈಶ್ಚ ವೇದಾನುಕ್ತಾರ್ಥಭೂಷಿತಮ್ |
ಕೇವಲೇನಾತ್ಮಭೋಧೇನ ದೃಷ್ಟಂ ವೇದಾರ್ಥಸಂಯುತಮ್ ||

ವೇದಾದಪಿ ಪರಂ ಚಕ್ರೇ ಪಞ್ಚಮಂ ವೇದಮುತ್ತಮಮ್ |
ಭಾರತಂ ಪಞ್ಚರಾತ್ರಂ ಚ ಮೂಲರಾಮಾಯಣಂ ತಥಾ ||

ಪುರಾಣಂ ಭಾಗವತಂ ಚೇತಿ ಸಂಭಿನ್ನಃ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪುಞ್ಞವಃ ||

-ಇತಿ ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರಕಲ್ಪೇ ||

ಬ್ರಹ್ಮಾಽಪಿ ತನ್ನ ಜಾನಾತಿ ಈಷತ್ ಸರ್ವೋಽಪಿ ಜಾನತಿ |
ಬಹ್ವರ್ಥಮೃಷಯಸ್ತತ್ ತು ಭಾರತಂ ಪ್ರವದಂತಿ ಹಿ || ಇತ್ಯುಪನಾರದೀಯೇ ||

ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯೈಃ ಪ್ರಾರ್ಥಿತೋ ವಿಷ್ಣುರ್ಭಾರತಂ ಸ ಚಕಾರ ಹ |
ಯಸ್ಮಿನ್ ದಶಾರ್ಥಃ ಸರ್ವತ್ರ ನ ಜ್ಞೇಯಾಃ ಸರ್ವಜನ್ತುಭಿಃ ||

ಇತಿ ನಾರದೀಯೇ ||

ಭಾರತಂ ಚಾಪಿ ಕೃತವಾನ್ ಪಚ್ಚಮಂ ವೇದಮುತ್ತಮಮ್ |
ದಶಾವರಾರ್ಥಂ ಸರ್ವತ್ರ ಕೇವಲಂ ವಿಷ್ಣುಬೋಧಕಮ್ ||

ಪರೋಕ್ಷಾರ್ಥಂ ತು ಸರ್ವತ್ರ ವೇದಾದಪ್ಯುತ್ತಮಂ ತು ಯತ್ || ಇತಿ ಸ್ಕಾನ್ದೇ ||

“ಯದಿ ವಿದ್ಯಾಚ್ಛತುರ್ವೇದಾನ್ ಸಾಜ್ಞೋಪನಿಷದಾನ್ ದ್ವಿಜಃ |
ನ ಚೇತ್ ಪುರಾಣಂ ಸಂವಿದ್ಯಾನ್ವೈವ ಸ ಸ್ಯಾದ್ವಿಚಕ್ಷಣಃ ||

ಇತಿಹಾಸಪುರಾಣಾಭ್ಯಾಂ ವೇದಂ ಸಮುಪಬೃಂಹಯೇತ್ |
ಬಿಭೇತ್ಯಲ್ಪಶ್ರುತಾದ್ವೇದೋ ಮಾಮಯಂ ಪ್ರಚಲಿಷ್ಯತಿ ||”

“ಮನ್ವಾದಿ ಕೇಚಿದ್ಬ್ರವತೇ ಹ್ಯಾಸ್ತೀಕಾದಿ ತಥಾಪರೇ |
ತಥೋಪರಿಚರಾದ್ಯನ್ಯೇ ಭಾರತಂ ಪರಿಚಕ್ಷತೇ ||”

ಭಾರತಂ ಸರ್ವವೇದಾಶ್ಚ ತುಲಾಮಾರೋಪಿತಾಃ ಪುರಾ |
ದೇವೈರ್ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಭಿಃ ಸರ್ವೈರ್ಘುಷಿಭಿಶ್ಚ ಸಮನ್ವಿತೈಃ ||

ವ್ಯಾಸಸ್ಯೈವಾಜ್ಞಯಾ ತತ್ರ ತ್ವತ್ಯರಿಚ್ಯತ ಭಾರತಮ್
ಮಹತ್ತಾ ದ್ವಾರವತ್ತಾ ಚ್ಚ ಮಹಾಭಾರತಮುಚ್ಯತೇ ||

ನಿರುಕ್ತಮಸ್ಯ ಯೋ ವೇದ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ |
“ಯದಿಹಾಸ್ತಿ ತದನ್ಯತ್ರ ಯನ್ನೇಹಾಸ್ತಿ ನ ಕುತ್ರಚಿತ್ ||”

‘ವಿರಾಟೋದ್ಯೋಗಸಾರಾವಾನ್’ ಇತ್ಯಾದಿ ತದ್ವಾಕ್ಯಪರ್ಯಾಲೋಚನಯಾ, ಋಷಿಃ ಸಂಪ್ರದಾಯಾತ್, ‘ಕೋಹ್ಯನ್ಯಃ ಪುಣ್ಣಿರೀಕಾಕ್ಷಾನ್ಮಹಾಭಾರತಕೃದ್ಭವೇತ್’ ಇತ್ಯಾದಿ ಪುರಾಣಾಂತರ್ಗತವಾಕ್ಯಾರ್ಥಾನುಪಪತ್ಯಾ, ನಾರದಾಧ್ಯಯನಾದಿಲಿಷ್ಟೈಶ್ಚಾವ- ಸೀಯತೇ | ಕಥಮನ್ಯಥಾ ಭಾರತನಿರುಕ್ತಿಜ್ಞಾನಮಾತ್ರೇಣ ಸರ್ವಪಾಪಕ್ಷಯಃ ? ಪ್ರಸಿದ್ಧಶ್ಚ ಸೋಽರ್ಥಃ | ಕಥಂ ಚಾನ್ಯಸ್ಯ ನ ಕರ್ತುಂ ಶಕ್ಯತೇ ? ಗ್ರನ್ಥಾಂತರಗತತ್ವಾಚ್ಚ ನಾವಿದ್ಯಮಾನಸ್ತುತಿಃ | ನ ಚ ಕರ್ತುರೇವ | ಇತರತ್ರಾಪಿ ಸಾಮ್ಯಾತ್ | ತತ್ರ ಚ ಸರ್ವಭಾರತಾರ್ಥಸಂಭ್ರಹಾಂ ವಾಸುದೇವಾರ್ಜುನಸಂವಾದರೂಪಾಂ ಭಾರತ- ಪಾರಿಜಾತಮಧುಭೂತಾಂ ಗೀತಾಮುಪ ನಿಬಬಂಧ | ತಚ್ಚೋಕ್ತಮ್ -

ಭಾರತಂ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರೇಷು ಭಾರತೇ ಗೀತಿಕಾ ವರಾ |

ವಿಷ್ಣೋಃ ಸಹಸ್ರನಾಮಾವಿ ಜ್ಞೇಯಂ ಪಾಠ್ಯಂ ಚ ತದ್ವ ಯಮ್ ||

ಇತಿ ಮಹಾಕೌರ್ಮೇ |

‘ಸ ಹಿ ಧರ್ಮಃ ಸುಪರ್ಯಾಪ್ತೋ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪದವೇದನೇ’ | ಇತ್ಯಾದಿ ಚ |

ಉಪೋದ್ಯಾತಃ ಸಮಾಪ್ತಃ |

ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾ

ಪ್ರಥಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಉವಾಚ

ಧರ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರೇ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರೇ ಸಮವೇತಾ ಯುಯುತ್ಸವಃ |
ಮಾಮಕಾಃ ಪಾಣ್ಡವಾಶ್ಚೈವ ಕಿಮಕುರ್ವತ ಸಂಜಯ || 01 ||

ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತು ಪಾಣ್ಡವಾನೀಕಂ ವ್ಯೂಢಂ ದುರ್ಯೋಧನಸ್ತದಾ |
ಆಚಾರ್ಯಮುಪಸಂಭ್ರಮ್ಯ ರಾಜಾ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ || 02 ||

ಪಶ್ಯಂತಾಂ ಪಾಣ್ಡುಪುತ್ರಾಣಾಮಾಚಾರ್ಯ ಮಹತೀಂ ಚಮೂಮ್ |
ವ್ಯೂಢಾಂ ದ್ರುಪದಪುತ್ರೇಣ ತವ ಶಿಷ್ಯೇಣ ಧೀಮತಾ || 03 ||

ಅತ್ರ ಶೂರಾ ಮಹೇಷ್ವಾನಾ ಭೀಮಾರ್ಜುನ ಸಮಾಯುಧಿ |
ಯುಯುಧಾನೋ ವಿರಾಟಶ್ಚ ದೃಪದಶ್ಚ ಮಹಾರಥಃ || 04 ||

ಧೃಷ್ಟಕೇತುಶ್ಚೈಕಿತಾನಃ ಕಾಶೀರಾಜಶ್ಚ ವೀರ್ಯವಾನ್ |
ಪುರುಜಿತ್ಕುನ್ತಿಭೋಜಶ್ಚ ಶೈಭ್ಯಶ್ಚ ನರಪುಂಜವಃ || 05 ||

ಯುಧಾಮನ್ಯುಶ್ಚ ವಿಕ್ರಂತ ಉತ್ತಮೌಜಾಶ್ಚ ವೀರ್ಯವಾನ್ |
ಸೌಭದ್ರೋ ದ್ರೌಪದೇಯಾಶ್ಚ ಸರ್ವ ಏವ ಮಹಾರಥಾಃ || 06 ||

ಅಸ್ಮಾಕಂ ತು ವಿಶಿಷ್ಟಾ ಯೇ ತಾನ್ ನಿಬೋಧ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ |
ನಾಯಕಾ ಮಮ ಸೈನ್ಯಸ್ಯ ಸಂಜ್ಞಾರ್ಥಂ ತಾನ್ ಬ್ರವೀಮಿ ತೇ || 07 ||

ಭವಾನ್ ಭೀಷ್ಮಶ್ಚ ಕರ್ಣಶ್ಚ ಕೃಪಶ್ಚ ಸಮಿತಿಷ್ಠಯಃ |
ಅಶ್ವತ್ಥಾಮಾ ವಿಕರ್ಣಶ್ಚ ಸೌಮದತ್ತಿಸ್ತತ್ಯೈವ ಚ || 08 ||

ಅನ್ಯೇ ಚ ಬಹವಃ ಶೂರಾ ಮದರ್ಥೇ ತ್ಯಕ್ತ ಜೀವಿತಾಃ |
ನಾನಾಶಸ್ತ್ರಪ್ರಹರಣಾಃ ಸರ್ವೇ ಯುಧವಿಶಾರದಾಃ || 09 ||

ಆಪರ್ಯಾಪ್ತಂ ತದಸ್ಮಾಕಂ ಬಲಂ ಭೀಷ್ಮಾಭಿರಕ್ಷಿತಮ್ |
ಪರ್ಯಾಪ್ತಂ ತ್ವಿದಮೇತೇಷಾಂ ಬಲಂ ಭೀಮಾಭಿರಕ್ಷಿತಮ್ || 10 ||

ಅಯನೇಷು ಚ ಸರ್ವೇಷು ಯಥಾಭಾಗಮವಸ್ಥಿತಾಃ |
ಭೀಷ್ಮಮೇವಾಭಿರಕ್ಷಂತು ಭವಂತಃ ಸರ್ವ ಏವ ಹಿ || 11 ||

ತಸ್ಯ ಸಂಜ್ಞನಯನ್ ಹರ್ಷಂ ಕುರುವೃದ್ಧಃ ಪಿತಾಮಹಃ |
ಸಿಂಹನಾದಂ ವಿನದ್ಯೋಚ್ಚೈಃ ಶಙ್ಖಂ ದದೌ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ || 12 ||

ತತಃ ಶಙ್ಖಾಶ್ಚ ಭೇರ್ಯಶ್ಚ ಪಣವಾನಕಗೋಮುಖಾಃ |
ಸಹಸೈವಾಭ್ಯಹನ್ಯಂತ ಸ ಶಬ್ಧಸ್ತುಮುಲೋಽಭವತ್ || 13 ||

ತತಃ ಶ್ವೇತೈರ್ಹಯೈರ್ಯುಕ್ತೇ ಮಹತಿ ಸ್ಯಂದನೇ ಸ್ಥಿತೌ |
ಮಾಧವಃ ಪಾಣ್ಡವಶ್ಚೈವ ದಿವ್ಯೌ ಶಙ್ಖೌ ಪ್ರದಧ್ಮತುಃ || 14 ||

ಪಾಣ್ಡುಜನ್ಯಂ ಹೃಷೀಕೇಷೋ ದೇವದತ್ತಂ ಧನಂಜಯಃ |
ಪೌಣ್ಡ್ರಂ ದಧ್ಮೌ ಮಹಾಶಙ್ಖಂ ಭೀಮಕರ್ಮಾ ವೃಕೋದರಃ || 15 ||

ಅನಂತವಿಜಯಂ ರಾಜಾ ಕುಂತೀ ಪುತ್ರೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ |
ನಕುಲಃ ಸಹದೇವಶ್ಚ ಸುಘೋಷಮಣಿಪುಷ್ಪಕೌ || 16 ||

ಕಾಶ್ಯಶ್ಚ ಪರಮೇಷ್ವಾಸಃ ಶಿಖಣ್ಡೇ ಚ ಮಹಾರಥಃ |
ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನೋ ವಿರಾಟಶ್ಚ ಸಾತ್ಯಕಿಶ್ಚಾಪರಾಜಿತಃ || 17 ||

ದೃಪದೋ ದ್ರೌಪದೇಯಾಶ್ಚ ಸರ್ವಶಃ ಪೃಥಿವೀಪತೇ |
ಸೌಭದ್ರಶ್ಚ ಮಹಾಭಾಹುಃ ಶಙ್ಖಂ ದಧ್ಮುಃ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ || 18 ||

ಸ ಘೋಷೋ ಧಾರ್ಥರಾಷ್ಟ್ರಾಣಾಂ ಹೃದಯಾನಿ ವ್ಯದಾರಯತ್ |
ನಭಶ್ಚ ಪೃಥಿವೀಂ ಚೈವ ತುಮುಲೋ ವ್ಯನುನಾದಯನ್ || 19 ||

ಅಥ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾನ್ ಕಪಿಧ್ವಜಃ |
ಪ್ರವೃತ್ತೇ ಶಸ್ತ್ರ ಸಮ್ಪಾತೇ ಧನುರುದ್ಯಮ್ಯ ಪಾಣ್ಡವಃ || 20 ||

ಹೃಷೀಕೇಷಂ ತದಾ ವಾಕ್ಯಮಿದಮಾಹ ಮಹೀಪತೇ |

ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ

ಸೇನಯೋರುಭಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ರಥಂ ಸ್ಥಾಪಯಮೇಚ್ಯುತ || 21 ||

ಯಾವದೇತಾನ್ ನಿರೀಕ್ಷೇಹಂ ಯೋದ್ಧಾಕಾಮಾನವಸ್ಥಿತಾನ್ |
ಕೈರ್ಮಯಾ ಸಹ ಯೋಧ್ಯವ್ಯಮಸ್ಮಿನ್ ರಣಸಮುದ್ಯಮೇ || 22 ||

ಯೋತ್ಸ್ಯ ಮಾನಾನವೇಕ್ಷೇಹಂ ಯ ಏತಸತ್ರ ಸಮಾಗತಾಃ |
ಧಾತರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ದುರ್ಬುದ್ಧೇರ್ಯುದ್ಧೇ ಪ್ರಿಯಚಿಕೀರ್ಷವಃ || 23 ||

ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

ಏವಮುಕ್ತೋ ಹೃಷೀಕೇಶೋ ಗುಡಾಕೇಶೇನ ಭಾರತ |
ಸೇನಯೋರುಭಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ ರಥೋತ್ತಮಮ್ || 24 ||

ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣಪ್ರಮುಖತಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಚ ಮಹೀಕ್ಷಿತಾಮ್ |
ಉವಾಚ ಪಾರ್ಥ ಪಶ್ಯತಾನ್ ಸಮವೇತಾನ್ ಕುರೂನಿತಿ || 25 ||

ತತ್ರಾಪಶ್ಯತ್ ಸ್ಥಿತಾನ್ ಪಾರ್ಥಃ ಪಿತೃ-ನಥ ಪಿತಾಮಹಾನ್ |
ಆಚಾರ್ಯಾನ್ ಮಾತುಲಾನ್ ಭ್ರಾತೃ-ನ್ ಪುತ್ರಾನ್ ಪೌತ್ರಾನ್ ಸಖೀಂಸ್ತಥಾ || 26 ||

ಶ್ವಶುರಾನ್ ಸುಹೃದಶ್ಚೈವ ಸೇನಯೋರುಭಯೋರಪಿ |
ತಾನ್ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ಸ ಕೌಂತೇಯಃ ಸರ್ವಾನ್ ಬನ್ಧೂನವಸ್ಥಿತಾನ್ || 27 ||

ಕೃಪಯಾ ಪರಯಾಸ್ಸಷ್ಟೋ ವಿಷೀದನ್ನಿದಮಬ್ರವೀತ್ |

ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ

ದೃಷ್ಟ್ವೇಮಂ ಸ್ವಜನಂ ಕೃಷ್ಣಂ ಯುಯುತ್ಸುಂ ಸಮುಪಸ್ಥಿತಮ್ || 28 ||

ಸೀದಂತಿ ಮಮ ಗಾತ್ರಾಣಿ ಮುಖಂ ಚ ಪರಿಶುಷ್ಯತಿ |
ವೇಪತುಶ್ಚ ಶರೀರೇ ಮೇ ರೋಮಹರ್ಷಶ್ಚ ಜಾಯತೇ || 29 ||

ಗಾಣ್ಣೀವಂ ಸ್ತುಂಸತೇ ಹಸ್ತಾತ್ ತ್ವಕ್ ಚೈವ ಪರಿದಹ್ಯತೇ |
ನ ಚ ಶಕ್ನೋಮ್ಯವಸ್ಥಾತುಂ ಭ್ರಮತೀವ ಚ ಮೇ ಮನಃ || 30 ||

ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಚ ಪಶ್ಯಾಮಿ ವಿಪರೀತಾನಿ ಕೇಶವ |
ನ ಚ ಶ್ರೇಯೋಽನುಪಶ್ಯಾಮಿ ಹತ್ವಾ ಸ್ವಜನಮಾಹವೇ || 31 ||

ನ ಕಾಷ್ಟೇ ವಿಜಯಂ ಕೃಷ್ಣ ನ ಚ ರಾಜ್ಯಂ ಸುಖಾನಿ ಚ |
ಕಿಂ ನೋ ರಾಜ್ಯೇನ ಗೋವಿನ್ದ ಕಿಂ ಭೋಗೈರ್ಜೀವಿತೇನ ವಾ || 32 ||

ಯೇಷಾಮರ್ಥೇ ಕಾಷ್ಟೇ ತಂ ನೋ ರಾಜ್ಯಂ ಭೋಗಾಃ ಸುಖಾನಿ ಚ |
ತ ಇಮೇಽವಸ್ಥಿತಾ ಯುಧೇ ಪ್ರಾಣಾಂಸ್ತಕ್ತ್ವಾ ಧನಾನಿ ಚ || 33 ||

ಅಚಾರ್ಯಾಃ ಪಿತರಃ ಪುತ್ರಾಸ್ತಥೈವ ಚ ಪಿತಾಮಹಾಃ |
ಮಾತುಲಾಃ ಶ್ವಶುರಾಃ ಪೌತ್ರಾಃ ಶ್ಯಾಲಾಃ ಸಮ್ಪ್ರಧಿನಸ್ತಥಾ || 34 ||

ಏತಾನ್ ನ ಹಂತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಘ್ನತೋಽಪಿ ಮಧುಸೂದನ |
ಅಪಿ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯರಾಜ್ಯಸ್ಯ ಹೇತೋ ಕಿಂ ನು ಮಹೀಕೃತೇ || 35 ||

ನಿಹತ್ಯ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾನ್ ನಃ ಕಾ ಪ್ರೀತಿಃ ಸ್ಯಾಜ್ಜನಾರ್ದನ |
ಪಾಪಮೇವಾಶ್ರಯೇದಸ್ಮಾನ್ ಹತ್ಯೈತಾನಾತತಾಯಿನಃ || 36 ||

ತಸ್ಮಾನ್ನಾರ್ಹಾ ವಯಂ ಹಂತುಂ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾನ್ ಸ್ವಬಾನ್ಧವಾನ್ |
ಸ್ವಜನಂ ಹಿ ಕಥಂ ಹಥ್ವಾ ಸುಖಿನಃ ಸ್ಯಾಮ ಮಾಧವ || 37 ||

ಯದ್ಯಪ್ಯೇತೇ ನ ಪಶ್ಯಂತಿ ಲೋಭೋಪಹತಚೇತಸಃ |
ಕುಲಕ್ಷಯಕೃತಂ ದೋಷಂ ಮಿತ್ರ ದ್ರೋಹೇ ಚ ಪಾತಕಮ್ || 38 ||

ಕಥಂ ನ ಜ್ಞೇಯಮಸ್ಮಾಭಿಃ ಪಾಪಾದಸ್ಮಾನ್ನಿವರ್ತಿತುಮ್ |
ಕುಲಕ್ಷಯಕೃತಂ ದೋಷಂ ಪ್ರಪಶ್ಯದ್ವಿಜ್ಞನಾರ್ದನ || 39 ||

ಕುಲಕ್ಷಯೇ ಪ್ರಣಶ್ಯಂತಿ ಕುಲಧರ್ಮಾಃ ಸನಾತನಾಃ |
ಧರ್ಮೇ ನಷ್ಟೇ ಕುಲಂ ಕೃತ್ಸು ಮಧರ್ಮೋಽಭಿಭವತ್ಯುತ || 40 ||

ಅಧರ್ಮಾಭಿಭವಾತ್ ಕೃಷ್ಣ ಪ್ರದುಷ್ಯಂತಿ ಕುಲಸ್ತ್ರಿಯಃ |
ಸ್ತ್ರೀಷು ದುಷ್ಡಾಸು ವಾಷ್ಣೇಯ ಜಾಯತೇ ವರ್ಣಸಂಕರಃ || 41 ||

ಸಂಕರೋ ನರಕಾಯೈವ ಕಲಘ್ನಾನಾಂ ಕುಲಸ್ಯ ಚ |
ಪತಂತಿ ಪಿತರೋ ಹ್ಯೇಷಾಂ ಲುಪ್ತ ಪಿಣ್ಡೋದಕಕ್ರಿಯಾಃ || 42 ||

ದೋಷೈರೇತೈಃ ಕುಲಘ್ನಾನಾಂ ವರ್ಣಸಂಕರಕಾರಕೈಃ |
ಉತ್ಸಾದ್ಯಂತೇ ಜಾತಿಧರ್ಮಾಃ ಕುಲಧರ್ಮಶ್ಚ ಶಾಶ್ವತಾಃ || 43 ||

ಉತ್ಸನ್ನಕುಲಧರ್ಮಾಣಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಜನಾರ್ದನ |
ನರಕೇ ನಿಯತಂ ವಾಸೋ ಭವತೀತ್ಯನುಶುಶ್ರುಮ || 44 ||

ಅಹೋ ಬತ ಮಹಾತ್ಮಾಪಂ ಕರ್ತುಂ ವ್ಯವಸಿತಾ ವಯಮ್ |
ಯದ್ರಾಜ್ಯಸುಖಲೋಭೇನ ಹಂತುಂ ಸ್ವಜನಮುದ್ಯತಾಃ || 45 ||

ಯದಿ ಮಾಮಪ್ರತೀಕಾರಮಶಸ್ತ್ರಂ ಶಸ್ತ್ರಪಾಣಯಃ |
ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾ ರಣೇ ಹನ್ಯುಸ್ತನ್ಮೈ ಕ್ಷೇಮತರಂ ಭವೇತ್ || 46 ||

ಸಂಜ್ಞಯ ಉವಾಚ

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಸರ್ಜುನಃ ಸಂಜ್ಞೇ ರಥೋಪಸ್ಥ ಉಪಾವಿಶತ್ |
ವಿಸೃಜ್ಯ ಸಶರಂ ಚಾಪಂ ಶೋಕಸಮ್ವಿಗ್ನಮಾನಸಃ || 47 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾಯಾಂ ಪ್ರಥಮೋಧ್ಯಾಯಃ ||

ಅಥ ದ್ವಿತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಸಂಜ್ಞಯ ಉವಾಚ

ತಂ ತಥಾ ಕೃಪಯಾಽಽವಿಷ್ಠಮಶ್ರುಪೂರ್ಣಾಕುಲೇಕ್ಷಣಮ್ |
ವಿಷೀದಂತಮಿದಂ ವಾಕ್ಯಮುವಾಚ ಮಧುಸೂದನ || 01 ||

ಶ್ರೀ ಭಗವಾನುವಾಚ

ಕುತಸ್ತಾ ಕಶ್ಮಲಮಿದಂ ವಿಷಮೇ ಸಮುಪಸ್ಥಿತಮ್ |
ಅನಾರ್ಯಜುಷ್ಠಮಸ್ವರ್ಗ್ಯಮಕೀರ್ತಿಕರಮರ್ಜುನ || 02 ||

ಕೈಭ್ಯಂ ಮಾ ಸ್ಮ ಗಮಃ ಪಾರ್ಥ ನೈತತ್ ತ್ವಯ್ಯುಪಪದ್ಯತೇ |
ಕ್ಷುದ್ರಂ ಹೃದಯದೌರ್ಬಲ್ಯಂ ತ್ಯಕ್ತೋತ್ತಿಷ್ಠ ಪರಂತಪ || 03 ||

ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ

ಕಥಂ ಭೀಷ್ಮಮಹಂ ಸಂಜ್ಞೇ ದ್ರೋಣಂ ಚ ಮಧುಸೂದನ |
ಇಷುಭಿಃ ಪ್ರತಿಯೋತ್ಸ್ಯಾಮಿ ಪೂಜಾರ್ಹಾವರಿಸೂದನ || 04 ||

ಗುರೂನಹತ್ವಾ ಹಿ ಮಹಾನುಭಾವಾನ್ ಶ್ರೇಯೋ ಭೋಕ್ತುಂ ಭೈಕ್ಷ್ಯಮಪೇಹ ಲೋಕೇ |
ಹತ್ವಾಽರ್ಥಕಾಮಾಂಸ್ತು ಗರೂನಿಹೈವ ಭುಂಜ್ಞೇಯ ಭೋಗಾನ್ ರುಧಿರಪ್ರದಿಗ್ಧಾನ್ || 05 ||

ನ ಚೈತದ್ವಿದ್ಯುಃ ಕತರನ್ನೋ ಗರೀಯೋ ಯದ್ವಾ ಜಯೇಮ ಯದಿ ವಾ ನೋ ಜಯೇಯುಃ |
ಯಾನೇವ ಹತ್ವಾ ನ ಜಿಜೀವಿಷಾಮ ಸ್ತೇವಸ್ಥಿತಾಃ ಪ್ರಮುಖೇ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾಃ || 06 ||

ಕಾರ್ಪಣ್ಯದೋಷೋಪಹತಸ್ವಭಾವಃ ಪೃಚ್ಛಾಮಿ ತ್ವಾಂ ಧರ್ಮಸಮ್ಮೂಢಚೇತಾಃ |
ಯಚ್ಛೇಯಃ ಸ್ಯಾನ್ನಿಶ್ಚಿತಂ ಬ್ರೂಹಿ ತನ್ನೈ
ಶಿಷ್ಯಸ್ತೇಽಹಂ ಶಾಧಿ ಮಾಂ ತ್ವಾಂ ಪ್ರಪನ್ನಮ್ || 07 ||

ನ ಹಿ ಪ್ರಪಶ್ಯಾಮಿ ಮಮಾಪನುದ್ಯಾದ್ ಯಚ್ಛೋಕಮುಚ್ಛೋಷಣಮಿನ್ವಿಯಾಣಾಮ್ |
ಅವಾಪ್ಯ ಭೂಮಾವಸಪತ್ನಮೃಧಂ ರಾಜ್ಯಂ ಸುರಾಣಾಮಪಿ ಚಾಧಿಪತ್ಯಮ್ || 08 ||

ಸಂಜ್ಞಯ ಉವಾಚ

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಹೃಷೀಕೇಶಂ ಗುಡಾಕೇಶಃ ಪರಂತಪ |
ನ ಯೋತ್ಸ್ಯ ಇತಿ ಗೋವಿಂದಮುಕ್ತ್ವಾ ತೂಷ್ಟೀಂ ಬಭೂವ ಹ || 09 ||

ತಮುವಾಚ ಹೃಷೀಕೇಶಃ ಪ್ರಹಸನ್ನಿವ ಭಾರತ |
ಸೇನಯೋರುಭಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ವಿಷೀದಂತಮಿದಂ ವಚಃ || 10 ||

ಭಾಷ್ಯಮ್: ತತ್ರ ಸೇನಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಬಾನ್ಧವಾದಿಮೋಹಚಾಲಸಂವೃತಂ
ವಿಷೀದಂತಮರ್ಜುನಂ ಭಗವಾನುವಾಚ ||

ಶ್ರೀ ಭಗವಾನುವಾಚ

ಅಶೋಚ್ಯಾನಂತ ಶೋಚಸ್ವಂ ಪ್ರಜ್ಞಾವಾದಾಂಶ್ಚ ಭಾಷಸೇ |
ಗತಾಸೂನಗತಾಸೂಂಶ್ಚ ನಾನುಶೋಚಂತಿ ಪಣಿತಾಃ || 1 ||

ಪ್ರಜ್ಞಾವಾದಾನ್ ಸ್ವಮನೀಷೋತ್ಥವಚನಾನಿ | ಕಥಮಶೋಚ್ಯಾಃ ? ಗತಾಸೂನ್ ||11||

ನ ತ್ವೇವಾಹಂ ಜಾತು ನಾಸಂ ನ ತ್ವಂ ನೇಮೇ ಜನಾಧಿಪಾಃ |
ನ ಚೈವ ನ ಭವಿಷ್ಯಾಮಃ ಸರ್ವೇ ವಯಮತಃ ಪರಮ್ || 12 ||

ಕಿಮಿತಿ? ನತ್ವೇವಾಹಮ್ | ಈಶ್ವರನಿತ್ಯತ್ವಸ್ಯಾಪ್ರಸ್ತುತತ್ವಾದ್ ದೃಷ್ಟಾಂತತ್ವೇನಾಹ - ನ
ತ್ವೇವೇತಿ | ಯಥಾಸಹಂ ನಿತ್ಯಃ ಸರ್ವವೇದಾನ್ತೇಷು ಪ್ರಸಿದ್ಧಃ, ಏವಂ ತ್ವಮೇತೇ
ಜನಾಧಿಪಾಶ್ಚ ನಿತ್ಯಾಃ || 12 ||

ದೇಹಿನೋಽಸ್ಮಿನ್ ಯಥಾ ದೇಹೇ ಕೌಮಾರಂ ಯೌವನಂ ಜರಾ |
ತಥಾ ದೇಹಾಂತರಪ್ರಾಪ್ತಿದೀರ್ಘರಸ್ತತ್ರ ನ ಮುಹ್ಯತಿ || 13 ||

ದೇಹಿನೋ ಭಾವ ಏತದ್ಭವತಿ; ತದೇವಾಸಿದ್ಧಮಿತಿ ಚೇತ್, ನ | ದೇಹಿನೋಽಸ್ಮಿನ್ ಯಥಾ
ಕೌಮಾರಾದಿಶರೀರಭೇದೇಽಪಿ ದೇಹೀ ತದೀಕ್ಷಿತಾ ಸಿದ್ಧಃ, ಏವಂ ದೇಹಾಂತರಪ್ರಾಪ್ತಾವಪಿ,
ಈಕ್ಷಿತೃತ್ವಾತ್ | ನಹಿ ಜಡಸ್ಯ ಶರೀರಸ್ಯ ಕೌಮಾರಾದ್ಯನುಭವಃ ಸಮ್ಭವತಿ |
ಮೃತಸ್ಯಾದರ್ಶನಾತ್ | ಮೃತಸ್ಯ ವಾಯ್ವಾದ್ಯಪಗಮಾದನುಭವಾಭಾವಃ, ಅಹಂ ಮನುಷ್ಯ
ಇತ್ಯಾದ್ಯನುಭವಾಚ್ಚೈತತ್ ಸಿದ್ಧಮಿತಿ ಚೇತ್, ನ | ಸತ್ಯೇವಾವಿಶೇಷೇ ದೇಹೇ ಸುಪ್ತಾದೌ
ಜ್ಞಾನಾದಿವಿಶೇಷಾದರ್ಶನಾತ್ | ಸಮಶ್ಚಾಭಿಮಾನೋ ಮನಸಿ | ಕಾಷ್ಠಾದಿವಚ್ಚ |ಶ್ರುತೇಶ್ಚ |
ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ಚ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿವತ್ | ನ ಚ ಬೌದ್ಧಾದಿವಾಕ್ಯವತ್ | ಅಪೌರುಷೇಯತ್ವಾತ್ |
ನಹ್ಯಪೌರುಷೇಯೇ ಪೌರುಷೇಯಾಜ್ಞಾನಾದಯಃ ಕಲ್ಪಯಿತಂ ಶಕ್ಯಾಃ | ವಿನಾ ಚ
ಕಸ್ಯಚಿದ್ವಾಕ್ಯಸ್ಯಾಪೌರುಷೇಯತ್ವಂ ಸರ್ವಸಮಯಾಭಿಮತಧರ್ಮಾದ್ಯಸಿದ್ಧಿಃ |ಯಶ್ಚ ತೌ
ನಾಜ್ಞೇಕುರುತೇ ನಾಸೌ ಸಮಯೀ | ಅಪ್ರಯೋಜಕತ್ವಾತ್ | ಮಾಸ್ತು
ಧರ್ಮೋಽನಿರೂಪ್ಯತ್ವಾದಿತಿ ಚೇತ್, ನ | ಸರ್ವಾಭಿಮತಸ್ಯ ಪ್ರಮಾಣಂ ವಿನಾ
ನಿಷೇದ್ಧುಮಶಕ್ಯತ್ವಾತ್ |

ನ ಚ ಸಿದ್ಧಿರಹಪ್ರಮಾಣಿಕಸ್ಯೇತಿ ಚೇತ್ , ನ | ಸರ್ವಾಭಿಮತೇರೇವ ಪ್ರಮಾಣತ್ವಾತ್ |
 ಅನ್ಯಥಾ ಸರ್ವವಾಚಿಕವ್ಯವಹಾರಾಸಿದ್ಧೇಶ್ಚ | ನ ಚ ಮಯಾ ಶ್ರುತಮಿತಿ ತವ ಜ್ಞಾತುಂ
 ಶಕ್ಯಮ್ | ಅನ್ಯಥಾ ವಾ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರಂ ಸ್ಯಾತ್ | ಭ್ರಾನ್ವಿರ್ವಾ ತವ ಸ್ಯಾತ್
 ಸರ್ವದುಃಖಕಾರಣತ್ವಂ ವಾ ಸ್ಯಾತ್ | ಏಕೋ ವಾನ್ಯಥಾ ಸ್ಯಾತ್ | ರಚಿತತ್ವೇ ಚ
 ಧರ್ಮಪ್ರಮಾಣಸ್ಯ ಕರ್ತುರಜ್ಞಾನಾದಿ ದೋಷಶಙ್ಕಾ ಸ್ಯಾತ್ | ನ ಚಾದೋಷತ್ವಂ
 ಸ್ವವಾಕ್ಯೇನೈವ ಸಿದ್ಧಯತಿ | ನ ಚ ಯೇನ ಕೇನಚಿದಪೌರುಷೇಯ-
 ಮಿತ್ಯುಕ್ತಮುಕ್ತವಾಕ್ಯಸಮಮ್ | ಅನಾದಿಕಾಲಪರಿಗ್ರಹಸಿದ್ಧಿತ್ವಾತ್ | ಅತ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ
 ಶ್ರುತೇಃ | ಅತಃ ಕುತರ್ಕೈಃ ಧೀರಸ್ತತ್ರ ನ ಮುಹ್ಯತಿ ||

ಅಥವಾ, ಜೀವನಾಶಂ ದೇಹನಾಶಂ ವಾಸಪೇಕ್ಷ್ಯ ಶೋಕಃ ? ನ ತಾವತ್ ಜೀವನಾಶಮ್ |
 ನಿತ್ಯತ್ವಾದಿತ್ಯಾಹ - ನತ್ವೇವೇತಿ | ನಾಪಿ ದೇಹನಾಶಮಿತ್ಯಾಹ ದೇಹಿನ ಇತಿ | ಯಥಾ
 ಕೌಮಾರಾದಿದೇಹಹಾನೇನ ಜರಾದಿ ಪ್ರಾಪ್ತಾವಶೋಕಃ, ಏವಂ ಜೀರ್ಣಾದಿದೇಹಹಾನೇನ
 ದೇಹಾನ್ತರ ಪ್ರಾಪ್ತಾವಪಿ || 13 ||

ಮಾತ್ರಾಸ್ವರ್ಶಾಸ್ತು ಕೌನ್ತೇಯ ಶೀತೋಷ್ಣ ಸುಖದುಃಖದಾಃ |
 ಆಗಮಾಪಾಯಿನೋಽನಿತ್ಯಾಸ್ತಾಂಸ್ತಿತಿಕ್ಷಸ್ವ ಭಾರತ || 14 ||

ತಥಾಽಪಿ ತದ್ಧರ್ಶನಾಭಾವಾದಿನಾ ಶೋಕ ಇತಿ ಚೇತ್, ನೇತ್ಯಾಹ - ಮಾತ್ರಾಸ್ವರ್ಶಾ ಇತಿ
 | ಮೀಯಂತ ಇತಿ ಮಾತ್ರಾ ವಿಷಯಾಃ | ತೇಷಾಂ ಸ್ವರ್ಶಾಃ ಸಮ್ಯನ್ಯಾಃ | ತ ಏವ ಹಿ
 ಶೀತೋಷ್ಣಸುಖದುಃಖದಾಃ | ದೇಹೇ ಶೀತೋಷ್ಣಾದಿ ಸಮ್ಯನ್ಯಾದ್ಧಿ ಶೀತೋಷ್ಣಾದ್ಯನುಭವ
 ಆತ್ಮನಃ | ತತಶ್ಚ ಸುಖದುಃಖೇ | ನ ಹ್ಯಾತ್ಮನಃ ಸ್ವತಃ ಸುಖದುಃಖಾದಿ ಸಮ್ಯವತಿ | ಕುತಃ ?
 ಆಗಮಾಪಾಯಿತ್ವಾತ್ | ಯದ್ಯಾತ್ಮನಃ ಸ್ವತಃ ಸ್ಯುಃ ಸುಪ್ತಾವಪಿ ಸ್ಯುಃ | ಅತೋ ಯತೋ
 ಮಾತ್ರಾಸ್ವರ್ಶಾ ಜಾಗ್ರದಾದಾವೇವ ತೇ ಸಂತಿ ನಾನ್ಯದೇತಿ ತದನ್ವಯವ್ಯತಿರೇಕಿತ್ವಾತ್
 ತನ್ನಿಮಿತ್ತಾ ಏವ ನಾತ್ಮನಃ ಸ್ವತಃ | ಆತ್ಮನಶ್ಚ ತೈರ್ವಿಷಯವಿಷಯಿಭಾವಸಮ್ಯನ್ಯಾದನ್ಯಃ
 ಸಮ್ಯನ್ಯೋ ನಾಸ್ತಿ | ನ ಚಾಗಮಾಪಾಯಿತ್ವೇಽಪಿ ಪ್ರವಾಹರೂಪೇಣಾಪಿ ನಿತ್ಯತ್ವಮಸ್ತಿ |
 ಸುಪ್ತಿಪ್ರಲಯಾದಾವಭಾವಾದಿತ್ಯಾಹ | ಅನಿತ್ಯಾ ಇತಿ | ಅತ ಆತ್ಮನೋ
 ದೇಹಾದ್ಯಾತ್ಮಭ್ರಮ ಏವ ಸುಖದುಃಖಕಾರಣಮ್ | ಅತಸ್ತದ್ವಿಮುಕ್ತಸ್ಯ
 ಬನ್ಧಮರಣಾದಿದುಃಖಂ ನ ಭವತಿ | ಅತೋಽಭಿಮಾನಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ತಾನ್
 ಶೀತೋಷ್ಣಾದೀನ್ ತಿತಿಕ್ಷಸ್ವ || 14 ||

ಯಂ ಹಿ ನ ವ್ಯಥಯನ್ಯೇತೇ ಪುರುಷಂ ಪುರುಷರ್ಷಭ |
 ಸಮದುಃಖಸುಖಂ ಧೀರಂ ಸೋಽಮೃತತ್ವಾಯ ಕಲ್ಪತೇ || 15 ||

ಅತಃ ಪ್ರಯೋಜನಮಾಹ - ಯಂ ಹೀತಿ | ಯಮೇತೇ ಮಾತ್ರಾಸ್ವರ್ಶಾ ನ ವ್ಯಥಯಂತಿ
ಪುರಿಶಯಮೇವ ಸಂತಮ್ | ಶರೀರಸಮ್ಭಾಭಾವೇ ಸರ್ವೇಷಾಮಪಿ ವ್ಯಥಾಭಾವಾತ್
ಪುರುಷಮಿತಿ ವಿಶೇಷಣಮ್ | ಕಥಂ ನ ವ್ಯಥಯಂತಿ ? ಸಮದುಃಖಸುಖತ್ವಾತ್ |
ತತ್ ಕಥಮ್ ? ಧೈರ್ಯೇಣ || 15 ||

ನಾಸತೋ ವಿದ್ಯತೇ ಸಭಾವೋ ನಾಭಾವೋ ವಿದ್ಯತೇ ಸತಃ |
ಉಭಯೋರಪಿ ದೃಷ್ಟೋಽಂತಸ್ತನಯೋಸ್ತತ್ತ್ವದರ್ಶಿಭಿಃ || 16 ||

ನಿತ್ಯ ಆತ್ಮೈತ್ಯುಕ್ತಮ್ | ಕಿಮಾತ್ಮೈವ ನಿತ್ಯ ಆಹೋಸ್ವಿದನ್ಯದಪಿ ? ಅನ್ಯದಪಿ | ತತ್
ಕಿಮಿತ್ಯತ ಆಹ ನಾಸತ ಇತಿ | ಅಸತಃ ಕಾರಣಸ್ಯ ಸತಃ ಬ್ರಹ್ಮಣಶ್ಚ ಅಭಾವೋ ನ ವಿದ್ಯತೇ |
'ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷಶ್ಚೈವ ನಿತ್ಯಾ ಕಾಲಶ್ಚಸತ್ತಮ್' | ಇತಿ ವಚನಾತ್ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣೇ |
ಪೃಥಕ್ ವಿದ್ಯತ ಇತ್ಯಾದರಾರ್ಥಃ | ಅಸತಃ ಕಾರಣತ್ವಂ ಚ
'ಸದಸದ್ರೂಪಯಾ ಚಾಸೌ ಗುಣಮಯ್ಯಾಽಗುಣೋ ವಿಭುಃ' | ಇತಿ ಶ್ರೀಭಾಗವತೇ |
'ಅಸತಃ ಸದಜಾಯತ' ಇತಿ ಚ | ಅವ್ಯಕ್ತೇಶ್ಚ | ಸಮ್ಪ್ರದಾಯತಶ್ಚೈತತ್ ಸಿದ್ಧಮಿತ್ಯಾಹ |
ಉಭಯೋರಪೀತಿ | ಅನ್ತೋ ನಿರ್ಣಯಃ || 16 ||

ಅವಿನಾಶಿ ತು ತದ್ವಿಧಿ ಯೇನ ಸರ್ವಮಿದಂ ತತಮ್ |
ವಿನಾಶಮವ್ಯಯಸ್ಯಾಸ್ಯ ನ ಕಶ್ಚಿತ್ ಕರ್ತುಮರ್ಹತಿ || 17 ||

ಕಿಂ ಬಹುನಾ | ಯದ್ಧೇಶತೋಽನಂತಮ್ ತನ್ನಿತ್ಯಮೇವ ವೇದಾದ್ಯನ್ಯದಪೀತ್ಯಾಹ -
ಅವಿನಾಶೀತಿ | ನಾಪಿ ಶಾಪಾದಿನಾ ವಿನಾಶ ಇತ್ಯಾಹ ವಿನಾಶಮಿತಿ | ಅವ್ಯಯಂ ಚ
ತತ್ || 17 ||

ಅನವಂತ ಇಮೇ ದೇಹಾ ನಿತ್ಯಸ್ಯೋಕ್ತಾಃ ಶರೀರಿಣಃ |
ಅನಾಶಿನೋಽಪ್ರಮೇಯಸ್ಯ ತಸ್ಮಾದ್ಯುಧ್ಯಸ್ವ ಭಾರತ || 18 ||

ಭವತು ದೇಹಸ್ಯಾಪಿ ಕಸ್ಯಚಿನ್ನಿತ್ಯತ್ವಮಿತಿ | ನೇತ್ಯಾಹ -ಅನವಂತ ಇತಿ | ಅಸ್ತು ತರ್ಹಿ
ದರ್ಪಣನಾಶಾತ್ ಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬನಾಶವದಾತ್ಮನಾಶ ಇತ್ಯತ ಆಹ - ನಿತ್ಯಸ್ಯೇತಿ | ಶರೀರಿಣ
ಇತೀಶ್ವರವ್ಯಾವೃತ್ತಯೇ | ನ ಚ ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಇತ್ಯಾಹ - ಅನಾಶಿನ ಇತಿ | ಕುತಃ ?
ಅಪ್ರಮೇಯೇಶ್ವರಸರೂಪತ್ವಾತ್ | ನಹ್ಯುಪಾದಿಬಿಮ್ಬಸಾನ್ನಿಧ್ಯನಾಶೇ ಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬನಾಶಃ
ಸತಿ ಚ ಪ್ರದರ್ಶಕೇ | ಸ್ವಯಮೇವಾತ್ರ ಪ್ರದರ್ಶಕಃ | ಚಿತ್ತಾತ್ |ನಿತ್ಯಶ್ಚೋಪಾಧಿಃ ಕಶ್ಚಿದನ್ತಿ|

ಪ್ರತಿಪತ್ತಾ ವಿಮೋಕ್ಷಸ್ಯ ನಿತ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾ ಸ್ವರೂಪಯಾ | ಚಿದ್ರೂಪಯಾ ಯುತೋ ಜೀವಃ
ಕೇಶವಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬಕಃ || ಇತಿ ಭಗವದ್ಭವನಾತ್ || 18 ||

ಯ ಏನಂ ವೇತ್ತಿ ಹನ್ತಾರಂ ಯಶ್ಚೈನಂ ಮನ್ಯತೇ ಹತಮ್ |
ಉಭೌ ತೌ ನ ವಿಜಾನೀತೋ ನಾಯಂ ಹನ್ತಿ ನ ಹನ್ಯತೇ || 19 ||

ವ್ಯವಹಾರಸ್ತು ಭ್ರಾನ್ತ ಇತ್ಯಾಹ - ಯ ಏನಮಿತಿ | ಕುತಃ ? ಉಕ್ತಹೇತುಭ್ಯೋ ನಾಯಂ ಹನ್ತಿ
ನ ಹನ್ಯತೇ | ನಹಿ ಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬಸ್ಯ ಕ್ರಿಯಾ | ಸ ಹಿ ಬಿಮ್ಬಕ್ರಿಯಯೈವ ಕ್ರಿಯಾವಾನ್ |
'ಧ್ಯಾಯತೀವ' ಇತಿ ಶ್ರುತೇಷ್ಠ || 19 ||

ನ ಜಾಯತೇ ಮ್ರಿಯತೇ ವಾ ಕದಾಚಿನ್ನಾ(ಃ)ಯಂ ಭೂತ್ವಾ ಭವಿತಾ ವಾ ನ ಭೂಯಃ |
ಅಜೋ ನಿತ್ಯಃ ಶಾಶ್ವತೋಽಯಂ ಪುರಾಣೋ ನ ಹನ್ಯತೇ ಹನ್ಯಮಾನೇ ಶರೀರೇ || 20 ||

ಅತ್ರ ಮನ್ವವರ್ಣೋಽಪ್ಯಸ್ತೀತ್ಯಾಹ - ನ ಜಾಯತ ಇತಿ | ನಚೇಶ್ವರಜ್ಞಾನವದ್ಭೂತ್ವಾ
ಭವಿತಾ | ತದ್ಧಿ 'ತದೈಕ್ಷತ' 'ದೇಶತಃ ಕಾಲತೋ ಯೋಽಸಾವವಸ್ಥಾತಃ ಸ್ವತೋಽನ್ಯತಃ |
ಅವಿಲುಪ್ತಾವಬೋಧಾತ್ಮಾ' ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಸಿದ್ಧಮ್ | ಕುತಃ ? ಅಜಾದಿ-
ಲಕ್ಷಣೇಶ್ವರಸರೂಪತ್ವಾತ್ | ಶಾಶ್ವತಃ ಸದೈಕರೂಪಃ | ಪುರಂ ದೇಹಮಣತೀತಿ ಪುರಾಣಃ |
ತಥಾಪಿ ನ ಹನ್ಯತೇ ಹನ್ಯಮಾನೇಽಪಿ ದೇಹೇ || 20 ||

ವೇದಾವಿನಾಶಿನಂ ನಿತ್ಯಂ ಯ ಏನಮಜಮವ್ಯಯಮ್ |
ಕಥಂ ಸ ಪುರುಷಃ ಪಾರ್ಥ ಕಂ ಘಾತಯತಿ ಹನ್ತಿ ಕಮ್ || 21 ||

ಅತೋ ಯ ಏವಂ ವೇದ ಸ ಕಥಂ ಕಂ ಘಾತಯತಿ ಹನ್ತಿ ವಾ ? ಅವಿನಾಶಿನಂ
ನೈಮಿತ್ತಿಕನಾಶರಹಿತಮ್ | ನಿತ್ಯಂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕನಾಶರಹಿತಮ್ | ಅಥವಾ, ಅವಿನಾಶಿನಂ
ದೋಷಯೋಗರಹಿತಮ್, ನಿತ್ಯಂ ಸದಾಭಾವಿನಮ್ ಇತಿ ಸರ್ವತ್ರ ವಿವೇಕಃ |
ದೋಷಯುಕ್ತಪುರುಷಾದಿಷು ನಷ್ಟಶಬ್ದಪ್ರಯೋಗಾತ್ || 21 ||

ವಾಸಾಂಸಿ ಜೀರ್ಣಾನಿ ಯಥಾ ವಿಹಾಯ ನವಾನಿ ಗೃಹ್ಣಾತಿ ನರೋಽಪರಾಣಿ |
ತಥಾ ಶರೀರಾಣಿ ವಿಹಾಯ ಜೀರ್ಣಾನ್ಯನ್ಯಾನಿ ಸಂಯಾತಿ ನವಾನಿ ದೇಹೀ || 22 ||

ದೇಹಾತ್ಮವಿವೇಕಾನುಭವಾರ್ಥಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾಂತಮಾಹ - ವಾಸಾಂಸೀತಿ || 22 ||

ನೈನಂ ಭಿನ್ನಂತಿ ಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ನೈನಂ ದಹತಿ ಪಾವಕಃ |
ನ ಚೈನಂ ಕ್ಷೇದಯನ್ತ್ಯಾಪೋ ನ ಶೋಷಯತಿ ಮಾರುತಃ || 23 ||

ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಯೋ ನಿಮಿತ್ತಶ್ಚಾವಿನಾಶಿನೋಽಪಿ ಕೇನಚಿನ್ನಿಮಿತ್ತವಿಶೇಷೇಣ ಸ್ಯಾತ್,
ಕಕಚ್ಛೇದವತ್, ಇತ್ಯತೋ ವಿಶೇಷನಿಮಿತ್ತಾನಿ ನಿಷೇಧತಿ - ನೈನಮಿತಿ || 23 ||

ಅಭೇದ್ಯೋಽಯಮದಾಹ್ಯೋಽಯಮಕ್ಲೇದ್ಯೋಽಶೋಷ್ಯ ಏವ ಚ |
ನಿತ್ಯಃ ಸರ್ವಗತಸ್ಥಾನುರಚಲೋಽಯಂ ಸನಾತನಃ || 24 ||

ವರ್ತಮಾನನಿಷೇಧಾತ್ ಸ್ಯಾದುತ್ತರತ್ರೇತ್ಯತ ಆಹ - ಅಭೇದ್ಯ ಇತಿ | ವರ್ತಮಾ-
ನಾದರ್ಶನಾದ್ಯುಕ್ತಮಯೋಗ್ಯತ್ವಮಿತಿ ಸೂಚಯತಿ ವರ್ತಮಾನಾಪದೇಶೇನ
ಕುತೋಽಯೋಗ್ಯತಾ ? ನಿತ್ಯಸರ್ವಗತಾದಿ ವಿಶೇಷಣೇಶ್ವರಸರೂಪತ್ವಾತ್ | 'ಶಾಶ್ವತ'
ಇತ್ಯೇಕರೂಪತ್ವಮಾತ್ರಮುಕ್ತಮ್ | ಸ್ಥಾನುಶಬ್ದೇನ ನೈಮಿತ್ತಿಕಮನ್ಯಥಾತ್ವಂ ನಿವಾರಯತಿ|
ನಿತ್ಯತ್ವಂ ಸರ್ವಗತತ್ವವಿಶೇಷಣಮ್ | ಅನ್ಯಥಾ ಪುನರುಕ್ತೇಃ | ಐಕ್ಯೋಕ್ತಾವಪ್ಯನುಕ್ತ-
ವಿಶೇಷಣೋಪಾದಾನಾನ್ನೇಶ್ವರೈಕೈಃ ಪುನರುಕ್ತೇಃ | ಯುಕ್ತಾಶ್ಚ ಬಿಮ್ಬಧರ್ಮಾಃ
ಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬೋಽವಿರೋಧೇ | ತತ್ತಾಚ -

'ರೂಪಂ ರೂಪಂ ಪ್ರತಿರೂಪೋ ಬಭೂವ' 'ಆಭಾಸ ಏವ ಚ'

ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರತಿಸ್ತೃತಿಸಿದ್ಧಾ | ನ ಚಾಂಶತ್ವವಿರೋಧಃ | ತಸ್ಯೈವಾಂಶತ್ವಾತ್ | ನ
ಚೈಕರೂಪೈವಾಂಶತಾ | ಪ್ರಮಾಣಂ ಚೋಭಯವಿಧವಚನಮೇವ | ನ ಚಾಂಶಸ್ಯ
ಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬತ್ವಂ ಕಲ್ಪಮ್ | ಗಾಧ್ಯಾದಿಷ್ಟಪ್ಯಂಶಬಾಹುಲ್ಯದೃಷ್ಟೇರಿತರತ್ರಾದೃಷ್ಟೇಃ |
ಸ್ಥಾನುತ್ವೇಽಪಿ 'ಐಕ್ಷತ' ಇತ್ಯಾದ್ಯವಿರುದ್ಧಮೀಶ್ವರಸ್ಯ | ಉಭಯವಿಧವಾಕ್ಯಾತ್ |
ಅಚಿನ್ತ್ಯಶಕ್ತೇಶ್ಚ |

ನ ಚ ಮಾಯಯೈಕಮ್ -

'ತ್ವಯೀಶ್ವರೇ ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ನೋ ವಿರುದ್ಧ ತೇ'

'ನ ಯೋಗಿತ್ವಾದೀಶ್ವರತ್ವಾತ್'

'ಚಿತ್ರಂ ನ ಚೈತತ್ ತ್ವಯಿ ಕಾರ್ಯಕಾರಣೇ'

ಇತ್ಯಾದ್ಯೈಶ್ಚರ್ಯೇಣೈವ ವಿರುದ್ಧಧರ್ಮಾವಿರೋಧೋಕ್ತೇಃ | ಮಹಾತಾತ್ಪರ್ಯಾಚ್ಚ |
ಮೋಕ್ಷೋ ಹಿ ಮಹಾಪುರುಷಾರ್ಥಃ -

'ತತ್ರಾಪಿ ಮೋಕ್ಷ ಏವಾರ್ಥಃ'

'ಅನ್ತೇಷು ರೇಮಿರೇ ಧೀರಾ ನ ತೇ ಮಧ್ಯೇಷು ರೇಮಿರೇ |

ಅನ್ತಪ್ರಾಪ್ತಿಂ ಸುಖಂ ಪ್ರಾಹುರ್ದುಃಖಮನ್ತರಮೇತಯೋಃ ||'

‘ಪುಣ್ಯಚಿತೋ ಲೋಕಃ ಕ್ಷೀಯತೇ’ ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಭ್ಯಃ

ಸ ಚ ವಿಷ್ಣುಪ್ರಸಾದಾದೇವ ಸಿದ್ಧತಿ -

‘ವಾಸುದೇವಮನಾರಾಧ್ಯ ಕೋ ಮೋಕ್ಷಂ ಸಮವಾಪ್ನುಯಾತ್ ’
‘ತುಷ್ಟೇ ತು ತತ್ರ ಕಿಮಲಭ್ಯಮನಂತ ಈಶೇ’
‘ತತ್ರ ಸಾದಾದವಾಪ್ನೋತಿ ಪರಾಂ ಸಿದ್ಧಿಂ ನ ಸಂಶಯಃ’
‘ಯೇಷಾಂ ಸ ಏವ ಭಗವಾನ್ ದಯಯೇದನಂತಃ’
ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ಶ್ರಿತಪದೋ ಯದಿ ನಿರ್ವ್ಯಲೀಕಮ್ |
ತೇ ವೈ ವಿದನ್ಯತಿಸರಂತಿ ಚ ದೇವಮಾಯಾಂ
ನೈಷಾಂ ಮಮಾಹಮಿತಿ ಧೀಃ ಶ್ವಸ್ಯಗಾಲಭಕ್ತ್ಯೇ ||

‘ತಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರಸನ್ನೇ ಕಿಮಿಹಾಸ್ತಲಭ್ಯಮ್ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮೈರಲಮಲ್ಪಕಾಸ್ತೇ’
‘ಋತೇ ಯದಸ್ಮಿನ್ ಭವ ಈಶ ಜೀವಾನ್ತಾಪತ್ರಯೇಣೋಪಹತಾ ನ ಶರ್ಮ |
ಆತ್ಮನ್ ಲಭಂತೇ ಭಗವಂಸ್ತವಾಙ್ಮೈಚ್ಛಾಯಾಂಶವಿದ್ಯಾಮತ ಆಶ್ರಯೇಮ’
‘ಋತೇ ಭವತ್ರಸಾದಾದಿ ಕಸ್ಯ ಮೋಕ್ಷೋ ಭವೇದಿಹ’, ‘ತಮೇವಂ ವಿದ್ವಾನ್’
ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಭ್ಯಃ |

ಸ ಚೋತ್ಕರ್ಷಜ್ಞಾನಾದೇವ ಭವತಿ | ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧೇಃ | ಲೋಕಸಿದ್ಧಮವಿರುದ್ಧ-
ಮನ್ಯತ್ರಾಪ್ಯಙ್ಗೇಕಾರ್ಯಮ್ | ಅಹಲ್ಯಾಜಾರತ್ಯಾದ್ಯಪಿ ದೋಷಕೃತೋಽಪಿ ತೇ ನ
ಬಹುತರೋಲೇಪ ಆನೀದಿತ್ಯುತ್ಕರ್ಷಮೇವ ವಕ್ತಿ | ಬಹುನರಕಫಲೋ ಹ್ಯಸೌ |

‘ತಸ್ಯ ನ ಲೋಮ ಚ ಮೀಯತೇ’ ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯಂತರಾಚ್ಚ |
‘ಯೋ ಮಾಮೇವಮಸಮ್ಮೂಢೋ ಜಾನಾತಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮಮ್’ ಇತಿ ತದುಕ್ತೇಶ್ಚ |
‘ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ಪುನಃ ಸತ್ಯಂ ಶಪಥೈಶ್ಚಾಪಿ ಕೋಟಿಭಿಃ |
ವಿಷ್ಣುಮಾಹಾತ್ಮ ಲೇಶಸ್ಯ ವಿಭಕ್ತಸ್ಯ ಚ ಕೋಟಿಧಾ |
ಪುನಶ್ಚಾನಂತದಾ ತಸ್ಯ ಪುನಶ್ಚಾಪಿ ಹ್ಯನಂತದಾ |
ನೈಕಾಂಶಸಮಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಾಃ ಶ್ರೀಶೇಷಬ್ರಹ್ಮಶಙ್ಕರಾಃ’ ಇತಿ ನಾರದೀಯೇ |

ಅನ್ಯೋತ್ಕರ್ಷ ಐಕ್ಯಂ ಚ -

‘ತಥೈವ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರೇಷು ಮಹಾಭಾರತಮುತ್ತಮಮ್’
ಕೋ ಹ್ಯನ್ಯಃ ಪುಣ್ಣರೀಕಾಕ್ಷಾನ್ಮಹಾಭಾರತಕೃದ್ಭವೇತ್ |
ಇತ್ಯಾದಿ ಗ್ರನ್ಥಾಂತರಸಿದ್ಧೋತ್ಕರ್ಷಮಹಾಭಾರತವಿರುದ್ಧಮ್ | ತತ್ರ ಹಿ -

‘ನಾಸ್ತಿ ನಾರಾಯಣಸಮಂ ನ ಭೂತಂ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ |
 ಏತೇನ ಸತ್ಯವಾಕ್ಯೇನ ಸರ್ವಾರ್ಥಾನ್ ಸಾಧಯಾಮ್ಯಹಮ್’
 ‘ಯಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದಜೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ರುದ್ರಶ್ಚ ಕ್ರೋಧಸಮ್ಭವಃ |’
 ‘ನ ತ್ವತ್ಸಮೋಽಸಿ’

ಇತ್ಯಾದಿಷು ಸಾಧಾರಣಪ್ರಶ್ನಾವಸರ ಏವ ಮಹಾಂತಮುತ್ಕರ್ಷಂ ವಿಷ್ಣೋರ್ವಕ್ತಿ | ಅನ್ಯತ್ರ
 ಯತ್ಕಿಂಚಿದುಕ್ತಾವಪ್ಯಸಾಧಾರಣ ಏವಾವಸರೇ | ತದ್ಧ್ಯಗ್ನ್ಯಾದೇರಪಿ ವೇದಾದಾವಸ್ತಿ -

‘ತ್ವಮಗ್ನ ಇನ್ದ್ರೋ ವೃಷಭಃ ಸತಾಮಸಿ ತ್ವಂ ವಿಷ್ಣುರುರುಗಾಯೋ ನಮಸ್ಯಃ’
 ‘ವಿಶ್ವಸ್ಮಾದಿನ್ದ್ರ ಉತ್ತರಃ’ ಇತ್ಯಾದಿಷು |

ತದ್ಧನ್ಯವಿರೋಧಾಚ್ಚ | ತಥಾಹಿ ಸ್ಯಾನ್ದೇ ಶೈವೇ -

ಯದಂತರಮ್ ವ್ಯಾಘ್ರಹರಿನ್ದ್ರಯೋರ್ವನೇ ಯದಂತರಂ ಮೇರುಗಿರಿನ್ದ್ರವಿನ್ದ್ರಯೋಃ |
 ಯದಂತರಮ್ ಸೂರ್ಯಸುರೇಢ್ಯಬಿಮ್ಬಯೋಸ್ತದಂತರಂ ರುದ್ರಮಹೇನ್ದ್ರಯೋರಪಿ ||
 ಯದಂತರಮ್ ಸಿಂಹಗಜೇನ್ದ್ರಯೋರ್ವನೇ ಯದಂತರಂ ಸೂರ್ಯಶಶಾಂಕುಯೋರ್ದಿವಿ |
 ಯದಂತರಮ್ ಜಾಹ್ನವಿಸೂರ್ಯಕನ್ಯಯೋಸ್ತದಂತರಂ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರೀಶಯೋರಪಿ ||
 ಯದಂತರಮ್ ಪ್ರಲಯಜವಾರಿವಿಪ್ಲವೋರ್ಯದಂತರಂ ಸ್ತಮ್ಭಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಯೋಃ |
 ಸ್ಫುಲಿಂಜಸಂವರ್ತಕಯೋರ್ಯದಂತರಂ ತದಂತರಂ ವಿಷ್ಣುಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಯೋಃ ||
 ‘ಅನಂತತ್ವಾನ್ಮಹಾವಿಷ್ಣೋಸ್ತದಂತರಮನಂತಕಮ್ |
 ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಸೂಚನಾರ್ಥಾಯ ಹ್ಯುದಾಹರಣಮೀರಿತಮ್ ||
 ತತ್ಸಮೋಽಭ್ಯಧಿಕೋ ವಾಽಪಿ ನಾಸ್ತಿ ಕಶ್ಚಿತ್ ಕದಾಚನ |
 ಏತೇನ ಸತ್ಯವಾಕ್ಯೇನ ತಮೇವ ಪ್ರವಿಶಾಮ್ಯಹಮ್’ || ಇತ್ಯಾದ್ಯಾಹ ||

ತತ್ತ್ವೇವ ಶಿವಂ ಪ್ರತಿ ಮಾರ್ಕಣ್ಡೇಯವಚನಮ್ -

‘ಸಂಸಾರಾರ್ಣವನಿರ್ಮಗ್ನ ಇದಾನೀಂ ಮುಕ್ತಿಮೇಷ್ಯಸಿ’ ಇತ್ಯಾದಿ |

ಪಾದ್ಯೈ ಶೈವೇ ಮಾರ್ಕಣ್ಡೇಯಕಥಾಪ್ರಬಂಧೇ ಶಿವಾನ್ನಿಷಿದ್ಯ ವಿಷ್ಣೋರೇವ ಮುಕ್ತಿಮಾಹ -

"ಅಹಂ ಭೋಗಪ್ರದೋ ವತ್ಸ ಮೋಕ್ಷದಸ್ತು ಜನಾರ್ದನಃ" ಇತ್ಯಾದಿ |

ಸಮಬ್ರಾಹ್ಮವಿರೋಧಾಚ್ಚ | ವೇದಶ್ಚೇತಿಹಾಸಾದ್ಯವಿರೋಧೇನ ಯೋಜ್ಯಃ | 'ಯದಿ
 ವಿದ್ಯಾತ್' ಇತ್ಯಾದಿವಚನಾತ್ | ಅನಿರ್ಣಯಾಚ್ಛೇನ್ವಾದಿಶಙ್ಕಯಾಽನ್ಯಥಾ |
 ತತ್ರಾಪೇಷ್ವಸಿದ್ಧಿಃ | ನಾಮವೈಶೇಷ್ಯಾತ್ | ಅತೋ ಭಗವದುತ್ಕರ್ಷ ಏವ
 ಸರ್ವಾಗಮಾನಾಂ ಮಹಾತಾತ್ಪರ್ಯಮ್ | ತಥಾಽಪಿ ಸ್ವತಃಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಾತ್
 ಸನ್ನೇವೋಚ್ಯತೇ | ಅವಿರೋಧಾತ್ | ನ ಚ ಪ್ರಮಾಣಸಿದ್ಧಸ್ಯಾನ್ಯತ್ರಾದೃಷ್ಟ್ಯಾಽಪಹ್ನವೋ
 ಯುಕ್ತಃ | ದರ್ಮವೈಚಿತ್ರ್ಯದರ್ಥಾನಾಮ್ | ಸ್ವತಃಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಾನಙ್ಗೇಕಾರೇ
 ಮಾನೋಕ್ತಾವಪ್ಯದೋಷತ್ವಂ ಚ ಸಾಧಯೇದಿತ್ಯತಿಪ್ರಸಙ್ಗಃ | ಅನನ್ಯಾಪೇಕ್ಷಯಾ ಚ
 ತತ್ಪರತ್ವಂ ಸಿದ್ಧಿಮಾರ್ಗಾನಾಮ್ -

'ನಾರಾಯಣಪರಾ ವೇದಾಃ' 'ಸರ್ವೇ ವೇದಾ ಯತ್ಪದಮಾಮನನ್ತಿ'
 'ವಾಸುದೇವಪರಾ ವೇದಾಃ' ಇತಿ|

'ನ ಚೈತದ್ವಿರುದ್ಧಮ್ | ಈಶ್ವರನಿಯಮಾತ್ | ಅನಾದೌ ಚ ತತ್ ಸಿದ್ಧಮ್ - 'ದ್ರವ್ಯಂ ಕರ್ಮ
 ಕಾಲಶ್ಚ ಚ' ಇತ್ಯಾದೌ | ಪ್ರಯೋಜಕತ್ವಂ ತು ಪೂರ್ವೋಕ್ತನ್ಯಾಯೇನ |ಅತಃ ಸಿದ್ಧಮೇತತ್ |
 ತಚ್ಚಾನನ್ಯಾಪೇಕ್ಷಾಚಿನ್ತ್ಯಶಕ್ತಿತ್ವ ಏವ ಯುಕ್ತಮ್ | ಅತೋ ನ ಮಾಯಾಮಯಮೇಕಮ್ |
 ಅಚಲತ್ವಂ ತು |-

'ಅಪ್ರಕರ್ಷಮನಾನಂದಮ್' 'ಅಸುಖಮ್' 'ಅಪ್ರಜ್ಞಮ್' 'ಅಸದ್ವಾ' ಇತ್ಯಾದಿವತ್ |
 ಕ್ರಿಯಾದೃಷ್ಟೇಃ-
 'ತಪೋ ಮೇ ಹೃದಯಂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ತನುವಿದ್ಯಾ ಕ್ರಿಯಾಽಽಕೃತಿಃ' ಇತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತೇಃ |

ಅತಶ್ಚ ನ ಮಾಯಾಮಯಂ ಸರ್ವಂ | ಐಶ್ವರ್ಯವಾಚೇಭಗಶಬ್ದೇನೈವ ಸಂಬೋಧನಾಚ್ಚಂ
 'ತಂ ತ್ವಾ ಭಗ' ಇತ್ಯಾದೌ | ಸ್ವರೂಪತ್ವಾನ್ನಮಾಯಾಮಯತ್ವಂ ಯುಕ್ತಮ್ |

'ವಿಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿರಹಮಾಸಮನಂತಶಕ್ತೇಃ'
 'ಮಯ್ಯನಂತಗುಣೇಽನಂತೇ ಗುಣತೋಽನಂತವಿಗ್ರಹೇ'
 'ಪರಾಽಸ್ಯ ಶಕ್ತಿರ್ವಿವಿಧೈವ ಶ್ರೂಯತೇ ಸ್ವಾಭಾವಿಕೀ ಜ್ಞಾನಬಲಕ್ರಿಯಾ ಚ'
 ಇತ್ಯಾದಿವಚನಾತ್ || 24 ||

ಅವ್ಯಕ್ತೋಽಯಮಚಿನ್ಮೋಽಯಮವಿಕಾರೋಽಯಮುಚ್ಯತೇ |
 ತಸ್ಮಾದೇವಂ ವಿದಿತ್ವೈನಂ ನಾನುಶೋಚಿತುಮರ್ಹಸಿ || 25 ||

ಅತಃಪ್ರಾಪ್ಯಕ್ತಾದಿರೂಪಃ || 25 ||

ಆಧ ಚೈನಂ ನಿತ್ಯಜಾತಂ ನಿತ್ಯಂ ವಾ ಮನ್ಯಸೇ ಮೃತಮ್ |
ತಥಾಽಪಿ ತ್ವಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ನೈನಂ ಶೋಚಿತುಮರ್ಹಸಿ || 26 ||

ಅಸ್ತೇವಮಾತ್ಮನೋ ನಿತ್ಯತ್ವಮ್ ; ತಥಾಽಪಿ ದೇಹಸಂಯೋಗವಿಯೋಗಾತ್ಮಕ-
ಜನಿಮೃತೀ ಸ್ತ ಏವೇತ್ಯತ ಆಹ - ಅಥೇತಿ || 26 ||

ಜಾತಸ್ಯ ಹಿ ಧ್ರುವೋ ಮೃತ್ಯುರ್ದ್ರವಂ ಜನ್ಮ ಮೃತಸ್ಯ ಚ |
ತಸ್ಮಾದಪರಿಹಾರ್ಯೇಽರ್ಥೇ ನ ತ್ವಂ ಶೋಚಿತುಮರ್ಹಸಿ || 27 ||

ಕುತೋಽಶೋಕಃ ? ನಿಯತತ್ವಾದಿತ್ಯಾಹ - ಜಾತಸ್ಯೇತಿ || 27 ||

ಅವ್ಯಕ್ತಾದೀನಿ ಭೂತಾನಿ ವ್ಯಕ್ತಮಧ್ಯಾನಿ ಭಾರತ |
ಅವ್ಯಕ್ತನಿಧನಾನ್ಯೇವ ತತ್ರ ಕಾ ಪರಿದೇವನಾ || 28 ||

ತದೇವ ಸ್ವಷ್ಟಯತಿ - ಅವ್ಯಕ್ತಾದೀನೀತಿ || 28 ||

ಆಶ್ಚರ್ಯವತ್ ಪಶ್ಯತಿ ಕಶ್ಚಿದೇನಮಾಶ್ಚರ್ಯವದ್ವದತಿ ತಥೈವ ಚಾನ್ಯಃ |
ಆಶ್ಚರ್ಯವಚ್ಚೈನಮನ್ಯಃ ಶೃಣೋತಿ ಶ್ರುತ್ವಾಽಪ್ಯೇನಂ ವೇದ ನ ಚೈವ ಕಶ್ಚಿತ್ || 29 ||

ದೇಹಯೋಗವಿಯೋಗಸ್ಯ ನಿಯತತ್ವಾದಾತ್ಮನಶ್ಚೇಶ್ವರಸರೂಪತ್ವಾತ್ ಸರ್ವಥಾಽ-
ನಾಶಾನ್ನ ಶೋಕಃ ಕಾರ್ಯ ಇತ್ಯಪಸಂಹರ್ತುಮೈಶ್ವರಂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಂ ಪುನರ್ದರ್ಶಯತಿ -
ಆಶ್ಚರ್ಯವದಿತಿ | ದುರ್ಲಭತ್ವೇನೇತ್ಯರ್ಥಃ | ತದ್ವಾಶ್ಚರ್ಯಂ ಲೋಕೇ | ದುರ್ಲಭೋಽ-
ಪೀಶ್ವರಸರೂಪತ್ವಾತ್ ಸೂಕ್ಷ್ಮತ್ವಾಚ್ಚಾತ್ಮನಸ್ತದ್ರಷ್ಟಾ || 29 ||

ದೇಹೀ ನಿತ್ಯಮವಧ್ಯೋಽಯಂ ದೇಹೇ ಸರ್ವಸ್ಯ ಭಾರತ |
ತಸ್ಮಾತ್ ಸರ್ವಾಣಿ ಭೂತಾನಿ ನ ತ್ವಂ ಶೋಚಿತುಮರ್ಹಸಿ || 30 ||

ಸ್ವಧರ್ಮಮಪಿ ಚಾವೇಕ್ಷ್ಯ ನ ವಿಕಮ್ಪಿತುಮರ್ಹಸಿ |
ಧರ್ಮ್ಯಾಧಿ ಯುದ್ಧಾಚ್ಛೇಯೋಽನ್ಯತ್ ಕ್ಷತ್ರಿಯಸ್ಯ ನ ವಿದ್ಯತೇ || 31 ||

ಯದೃಚ್ಛಯಾ ಚೋಪಪನ್ನಂ ಸ್ವರ್ಗದ್ವಾರಮಪಾವೃತಂ
ಸುಖಿನಃ ಕ್ಷತ್ರಯಾಃ ಪಾರ್ಥ ಲಭಂತೇ ಯುದ್ಧಮೀದೃಶಮ್ || 32 ||

ಅಥ ಚೇತ್ ತ್ವಮಿಮಂ ಧರ್ಮ್ಯಂ ಸಜ್ಞಾಮಂ ನ ಕರಿಷ್ಯಸಿ |
ತತಃ ಸ್ವಧರ್ಮಂ ಕೀರ್ತಿಂ ಚ ಹಿತ್ವಾ ಪಾಪಮವಾಪ್ಸ್ಯಸಿ || 33 ||

ಅಕೀರ್ತಿಂ ಚಾಪಿ ಭೂತಾನಿ ಕಥಯಿಷ್ಯಂತಿ ತೇವ್ಯಯಾಮ್ |
ಸಮ್ಭಾವಿತಸ್ಯ ಚಾಕೀರ್ತಿರ್ಮರಣಾದತಿರಿಚ್ಯತೇ || 34 ||

ಭಯಾದ್ರಣಾದುಪರತಂ ಮಂಸ್ಯಂತೇ ತ್ವಾಂ ಮಹಾರಥಾಃ |
ಯೇಷಾಂ ಚ ತ್ವಂ ಬಹುಮತೋ ಭೂತ್ವಾ ಯಾಸ್ಯಸಿ ಲಾಘವಮ್ || 35 ||

ಅವಾಚ್ಯವಾದಾಂಶ್ಚ ಬಹೂನ್ ವದಿಷ್ಯಂತಿ ತವಾಹಿತಾಃ |
ನಿನ್ದಂತಸ್ತವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಂ ತತೋ ದುಃಖತರಂ ನು ಕಿಮ್ || 36 ||

ಹತೋ ವಾ ಪ್ರಾಪ್ಯಸಿ ಸ್ವರ್ಗಂ ಜಿತ್ವಾ ವಾ ಭೋಕ್ಷ್ಯಸೇ ಮಹೀಮ್ |
ತಸ್ಮಾದುತ್ತಿಷ್ಠ ಕೌಂತೇಯ ಯುದ್ಧಾಯ ಕೃತನಿಶ್ಚಯಃ || 37 ||

ಸುಖದುಃಖೇ ಸಮೇ ಕೃತ್ವಾ ಲಾಭಾಲಾಭೌ ಜಯಾಜಯೌ |
ತತೋ ಯುದ್ಧಾಯ ಯುಜ್ಯಸ್ವ ನೈವಂ ಪಾಪಮವಾಪ್ಯಸಿ || 38 ||

ಏಷಾ ತೇಭಿಹಿತಾ ಸಾಂಖ್ಯೇ ಬುದ್ಧಿಯೋಗೇ ತ್ವಿಮಾಂ ಶೃಣು |
ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಯುಕ್ತೋ ಯಯಾ ಪಾರ್ಥ ಕರ್ಮಬನ್ದಂ ಪ್ರಹಾಸ್ಯಸಿ || 39 ||

ಸಾಂಖ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಮ್ |

‘ಶುದ್ಧಾತ್ಮತತ್ತ್ವವಿಜ್ಞಾನಂ ಸಾಂಖ್ಯಮಿತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ’ ಇತಿ ಭಗವದ್ವಚನಾದ್ವ್ಯಾಸಸ್ಮೃತೌ |

ಯೋಗ ಉಪಾಯಃ |

‘ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಯೋಗಾಃ ಪ್ರಯುಕ್ತಾಶ್ಚ ಪುಂಸಾಂ ಶ್ರೇಯಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧಯೇ’

ಇತಿ ಪ್ರಯೋಗಾದ್ಯಾಗವತೇ|

ನೇತರೌ ಸಾಂಖ್ಯಯೋಗಾವುಪಾದೇಯತ್ವೇನ ವಿವಕ್ಷಿತೌ ಕುತ್ರಚಿತ್ ಸಾಮಸ್ಯೇನ |
 ಕರ್ಮಯೋಗ ಇತ್ಯಾದಿಪ್ರಯೋಗಾಚ್ಚ | ನಿಂದಿತತ್ವಾಚ್ಚೇತರಯೋಃ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇಷು
 ಭಿನ್ನಮತತ್ವಮುಕ್ತಾ ಪಿಷ್ಠಾತ್ರಾಸ್ತತ್ಯಾ | ವೇದಾನಾಂ ತ್ವೇಕಾರ್ಥತ್ವಾನ್ನ ವಿರೋಧಃ |
 ಪಾರ್ಥಕ್ಯಂ ತು ಸಾಂಖ್ಯಾದ್ಯಪೇಕ್ಷಯಾ ಯುಕ್ತಮ್ | ತತ್ತ್ವೇವ ಚಿತ್ರಶಿಖಣ್ಣಿಶಾಸ್ತ್ರೇ
 ಪಿಷ್ಠಾತ್ರಮೂಲೇ ವೇದ್ಯೈಕ್ಯೋಕ್ತೇಶ್ಚ | ಏವಮೇವ ಸರ್ವತ್ರ ಸಾಂಖ್ಯಯೋಗಶಬ್ದಾರ್ಥ
 ಉಪಾದೇಯವಾಚಕೋ ವರ್ಣನೀಯಃ | ಯುಕ್ತೇಶ್ಚ | ಜ್ಞಾನಂ ಹಿ ಜೈವಮುಕ್ತಮ್ |
 ಉಪಾಯಶ್ಚ ವಕ್ಷ್ಯತೇ | ಬುದ್ಧ್ಯತೇನಯೇತಿ ಬುದ್ಧಿಃ | ಸಾಂಖ್ಯವಿಷಯೋ ಯಯಾ ವಾಚಾ
 ಬುದ್ಧ್ಯತೇ ಸಾ ವಾಗಭಿಹಿತೇತ್ಯರ್ಥಃ || 29 ||

ನೇಹಾಭಿಕ್ರಮನಾಶೋಽಸ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯವಾಯೋ ನ ವಿದ್ಯತೇ |
 ಸ್ವಲ್ಪಮಪ್ಯಸ್ಯ ಧರ್ಮಸ್ಯ ತ್ರಾಯತೇ ಮಹತೋ ಭಯಾತ್ || 40 ||

ವ್ಯವಸಾಯಾತ್ಮಿಕಾ ಬುದ್ಧಿರೇಕೇಹ ಕುರುನನ್ನನ |
 ಬಹುಶಾಖಾ ಹ್ಯನನ್ತಾಶ್ಚ ಬುದ್ಧಯೋಽವ್ಯವಸಾಯಿನಾಮ್ || 41 ||

ಯೋಗ ಇಮಾಂ ಬುದ್ಧಿಂ ಶ್ರುಣ್ವಿತ್ಯುಕ್ತಮ್ ; ಬಹ್ವೋ ಹಿ ಬುದ್ಧಯೋ ಮತಭೇದಾತ್ ; ತತ್
 ಕಥಮೇಕತ್ರ ನಿಷ್ಠಾಂ ಕರೋಮೀತ್ಯತ ಆಹ - ವ್ಯವಸಾಯಾತ್ಮಿಕೇತಿ |
 ಸಮ್ಯಗ್ಯುಕ್ತಿನಿರ್ಣೇತಾನಾಂ ಮತಾನಾಮೈಕ್ಯಮೇವೇತ್ಯರ್ಥಃ || 41||

ಯಾಮಿಮಾಂ ಪುಷ್ಟಿತಾಂ ವಾಚಂ ಪ್ರವದ್ಯಂತವಿಪಶ್ಚಿತಃ |
 ವೇದಾವಾದರತಾಃ ಪಾರ್ಥ ನಾನ್ಯದಸ್ತೀತಿ ವಾದಿನಃ || 42 ||

ಕಾಮಾತ್ಮಾನಃ ಸ್ವರ್ಗಪರಾ ಜನ್ಮಕರ್ಮಫಲಪ್ರದಾಮ್ |
 ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಬಹುಲಾಂ ಭೋಗೈಶ್ಚರ್ಯಗತಿಂ ಪ್ರತಿ || 43 ||

ಭೋಗೈಶ್ಚರ್ಯಪ್ರಸಕ್ತಾನಾಂ ತಯಾಽಪಹೃತಚೇತಸಾಮ್ |
 ವ್ಯವಸಾಯಾತ್ಮಿಕಾ ಬುದ್ಧಿಃ ಸಮಾದೌ ನ ವಿಧೀಯತೇ || 44 ||

ಸ್ಯುರವೈದಿಕಾನಿ ಮತಾನ್ಯವ್ಯವಸಾಯಾತ್ಮಕಾನಿ, ನ ತು ವೈದಿಕಾನಿ | ತೇಽಪಿ ಹಿ ಕೇಚಿತ್
 ಕರ್ಮಾಣಿ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಫಲಾನೈವಾಹುರಿತ್ಯತ ಆಹ - ಯಾಮಿಮಾಮಿತಿ |
 ಯಾಮಾಹುಸ್ತಯೇತ್ಯನ್ವಯಃ | ಮೋಕ್ಷಫಲಮಪೇಕ್ಷ್ಯ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಪುಷ್ಪಯುಕ್ತಾಂ ವಾಚಂ
 ಪ್ರವದನ್ತಿ | ವೇದವಾದರತಾಃ ಕರ್ಮಾದಿ ವಾಚಕವೇದವಾದರತಾಃ ; ವೇದೈರ್ಯನ್ಮುಖತ
 ಉಚ್ಯತೇ ತತ್ತ್ವೇವ ರತಾಃ | ನಾನ್ಯದಸ್ತೀತಿ ವಾದಿನಃ |

‘ಪರೋಕ್ಷ್ಯ ವಿಷಯಾ ವೇದಾಃ’ ‘ಪರೋಕ್ಷಪ್ರಿಯಾ ಇವ ಹಿ ದೇವಾಃ’,
‘ಮಾಂ ವಿಧತ್ಸೇಭಿದತ್ಸೇ ಮಾಮ್’

ಇತ್ಯಾದಿಭಿಃ ಪಾರೋಕ್ಷ್ಯೇಣ ಪ್ರಾಯೋ ಭಗವಂತಂ ವದಂತಿ | ಭೋಗೈಶ್ಚರ್ಯಗತಿಂ ಪ್ರತಿ
ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಂ ಪ್ರತಿ | ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಫಲಾ ಏವ ವೇದಾ ಇತಿ ವದಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ತೇಷಾಂ
ಸಮ್ಯಗ್ಯುಕ್ತಿನಿರ್ಣಯಾತ್ಮಿಕಾ ಬುದ್ಧಿಃ, ಸಮಾಧೌ ಸಮಾಧ್ಯರ್ಥೇ ನ ವಿಧೀಯತೇ | ಸಮ್ಯಗ್
ನಿರ್ಣೇತಾರ್ಥಾನಾಂ ಹೀಶ್ವರೇ ಮನಃಸಮಾಧಾನಾಂ ಸಮ್ಯಗ್ಭವತಿ | ತದ್ಧಿ
ಮೋಕ್ಷಸಾಧನಮ್ | ಉಕ್ತಂ ಚೈತದನ್ಯತ್ರ -

‘ನ ತಸ್ಯ ತತ್ತ್ವ ಗ್ರಹಣಾಯ ಸಾಕ್ಷಾದ್ವರಿಯಸೀರಪಿ ವಾಚಃ ಸಮಾಸನ್ |
ಸ್ವಪ್ನೇ ನಿರುಕ್ತ್ಯಾ ಗೃಹಮೇಧಸೌಖ್ಯಂ ನ ಯಸ್ಯ ಹೇಯಾನುಮಿತಂ ಸ್ವಯಂ ಸ್ಯಾತ್ ’
ಇತಿ || 42-44||

ತ್ಯೈಗುಣ್ಯ ವಿಷಯಾ ವೇದಾ ನಿಸ್ತೈಗುಣ್ಯೋ ಭವಾರ್ಜುನ |
ನಿರ್ದ್ವಂದ್ವೋ ನಿತ್ಯಸತ್ತ ಸ್ತೋ ನಿಯೋಗಕ್ಷೇಮ ಆತ್ಮವಾನ್ || 45 ||

ತಾಂ ಯೋಗಬುದ್ಧಿಮಾಹ | ತೈಗುಣ್ಯವಿಷಯಾ ಇತ್ಯಾದಿನೇತರಪೋದ್ಯ | ವೇದಾನಾಂ
ಪರೋಕ್ಷಾರ್ಥತ್ವಾತ್ ತ್ರಿಗುಣಸಮ್ಬಂಧಿ ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಪ್ರತೀತಿತೋಽರ್ಥ ಇವ ಭವತಿ |

‘ಪರೋಕ್ಷವಾದೀ ವೇದೋಽಯಮ್’ ಇತಿ ಹ್ಯಕ್ತಮ್ |
ಅತಃ ಪ್ರಾತೀತಿಕೇಽರ್ಥೇ ಭ್ರಾಂತಿಂ ಮ ಕುವಿತ್ಯರ್ಥಃ |
‘ವಾದೋ ವಿಷಯಕತ್ವಂ ಚ ಮುಖತೋ ವಚನಂ ಸ್ಮೃತಮ್’ ಇತ್ಯಭಿಧಾನಮ್ |

ನ ತು ವೇದಪಕ್ಷೋ ನಿಷಿದ್ಯತೇ |

‘ವೇದೇ ರಾಮಾಯಣೇ ಚೈವ ಪುರಾಣೇ ಭಾರತೇ ತಥಾ |
ಆದಾವನೇ ಚ ಮಧ್ಯೇ ಚ ವಿಷ್ಣುಃ ಸರ್ವತ್ರ ಗೀಯತೇ |’
‘ಸರ್ವೇ ವೇದಾ ಯತ್ಮದಮ್’
‘ವೇದೋಽಖಿಲೋ ಧರ್ಮಮೂಲಂ ಸ್ಮೃತಿಶೀಲೇ ಚ ತದ್ವಿದಾಮ್ |
ಆಚಾರಶ್ಚೈವ ಸಾಧೂನಾಮಾತ್ಮನೋ ರುಚಿರೇವ ಚ |’
‘ವೇದಪ್ರಣಿಹಿತೋ ಧರ್ಮೋಹ್ಯಧರ್ಮಸ್ತದ್ವಿಪರ್ಯಯಃ |’
ಇತಿ ವೇದಾನಾಂ ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ವಿಷ್ಣುಪರತ್ವೋಕ್ತೇಃ |
ತದ್ವಿಹಿತಸ್ಯ ತದ್ವಿರುದ್ಧಸ್ಯ ಚ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮತ್ವೋಕ್ತೇಶ್ಚ || 45 ||

ಯಾವಾನರ್ಥ ಉದಪಾನೇ ಸರ್ವತಃ ಸಂಘುತೋದಕೇ |

ತಾವಾನ್ ಸರ್ವೇಷು ವೇದೇಷು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ವಿಜಾನತಃ || 46 ||

ತಥಾಸಪಿ ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಿಣಾಂ ಫಲಂ ಜ್ಞಾನಿನಾಂ ನ ಭವತೀತಿ ಸಾಮ್ಯಮೇವೇತ್ಯತ ಆಹ - ಯಾವಾನರ್ಥ ಇತಿ | ಯಥಾ ಯಾವಾನರ್ಥಃ ಪ್ರಯೋಜನಮುದಪಾನೇ ಕೂಪೇ ಭವತಿ ತಾವಾನ್ ಸರ್ವತಃ ಸಮ್ನು ತೋದಕೇನುತರ್ಭವತ್ಯೇವ, ಏವಂ ಸರ್ವೇಷು ವೇದೇಷು ಯತ್ ಫಲಂ ತದ್ವಿಜಾನತಾಸಪಿ ಜ್ಞಾನಿನೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ಫಲೇನುತರ್ಭವತಿ | ಬ್ರಹ್ಮ ಅಣತೀತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನೀ | ಸ ಹಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಗಚ್ಛತಿ | ವಿಜಾನತ ಇತಿ ಜ್ಞಾನಫಲತ್ವಂ ತಸ್ಯ ದರ್ಶಯತಿ || 49 ||

ಕರ್ಮಣ್ಯೇವಾಧಿಕಾರಸ್ತೇ ಮಾ ಫಲೇಷು ಕದಾಚನ |

ಮಾ ಕರ್ಮಫಲಹೇತುರ್ಭೂರ್ಮಾ ತೇ ಸಜ್ಜೋಸ್ತು ಕರ್ಮಣಿ || 47 ||

ಕಾಮಾತ್ಮನಾಂ ನಿನ್ದಾ ಕೃತಾ ಕಥಮೇಷಾಂ 'ಸ್ವರ್ಗ ಕಾಮೋ ಯಜೇತ' ಇತ್ಯಾದೌ ಕಾಮಸ್ಯಾಪಿ ವಿಹಿತತ್ವಾದಿತ್ಯತ ಆಹ - ಕರ್ಮಣ್ಯೇವೇತಿ | ತ ಇತ್ಯುಪಲಕ್ಷಣಾರ್ಥಮ್ | ತವ ಜ್ಞಾನಿನೋಽಪಿ ನ ಫಲಕಾಮಕರ್ತವ್ಯತಾ | ಕಿಮ್ವನೈಷಾಮ್ | ನತ್ವಸ್ತಿಕೇಷಾಂ- ಚಿನ್ನತೇನೀತಿ | ಸ ಹಿ ಜ್ಞಾನೀ ನರಾಂಶ ಇನ್ವಶ್ಚ | ಮೋಹಾದಿಸ್ತು ಭಿಭವಾದೇಃ | ಯದಿ ತೇಷಾಂ ಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವಾನಾಂ ನ ಸ್ಯಾಜ್ಞಾನಮ್, ಕ್ವಾನೈಷಾಮ್? ಉಪದೇಶಾದೇಶ್ಚಸಿದ್ಧಂ ಜ್ಞಾನಂ ತೇಷಾಮ್ | 'ಪಾರ್ಥಾರ್ಷಿಷೇಣ' ಇತ್ಯಾದಿಜ್ಞಾನಿಗಣನಾಚ್ಚ |

ಕಾಮನಿಷೇದ ಏವಾತ್ರ | ಫಲಾನಿ ಹ್ಯಸ್ಯಾತನ್ತ್ಯೇಣ ಭವಂತಿ | ನಹಿ ಕರ್ಮಫಲಾನಿ ಕರ್ಮಾಭಾವೇ ಯತ್ನತೋಽಪಿ ಭವಂತಿ | ಭವಂತಿ ಚ ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಿಣೋ ವಿಪರ್ಯಯಪ್ರಯತ್ನೇಽಪ್ಯವಿರೋಧೇ | ಅತಃ ಕರ್ಮಾಕರಣ ಏವ ಪ್ರತ್ಯವಾಯಃ |ನ ತು ಜ್ಞಾನಾದಿನಾವಾಸಕಾಮನಾಯ ವಾ ಫಲಾಪ್ರಾಪ್ತೌ | ಅತಃ ಕರ್ಮಣ್ಯೇವಾಧಿಕಾರಃ | ಅತಸ್ತದೇವ ಕಾರ್ಯಮ್ | ನ ತು ಕಾಮೇನ ಜ್ಞಾನಾದಿನಿಷೇಧೇನ ವಾ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಃ | ಕಾಮವಚನಾನಾಂ ತು ತಾತ್ಪರ್ಯಂ ಭಗವತ್ಯವೋಕ್ತಮ್-

'ರೋಚನಾರ್ಥಂ ಫಲಶ್ಚುತಿಃ' 'ಯಥಾಭೈಷಜ್ಯರೋಚನಮ್' ಇತ್ಯಾದೌ ಭಾಗವತೇ |

ಅತ ಏವ ಕಾಮೀ ಯಜೇತೇತ್ಯರ್ಥಃ . ನ ತು ಕಾಮೀ ಭೂತ್ವೇತ್ಯರ್ಥಃ | 'ನಿಷ್ಕಾಮಂ ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಂ ಚ' ಇತಿ ವಚನಾತ್ | ವಕ್ಷ್ಯ ಮಾಣೇಭ್ಯಶ್ಚ |

'ವಸಂತೇ ವಸಂತೇ ಜ್ಯೋತಿಷಾ ಯಜೇತ' ಇತ್ಯಾದಿಭ್ಯಶ್ಚ |

ಅತೋ ಮಾ ಕರ್ಮಫಲಹೇತುಭೂತಃ | ಕರ್ಮಫಲಂ ತತ್ಕೃತೌ ಹೇತುರ್ಯಸ್ಯ ಸ
 ಕರ್ಮಫಲಹೇತುಃ | ಸ ಮಾ ಭೂಃ | ತರ್ಹಿ ನ ಕರೋಮೀತ್ಯತ ಆಹ - ಮಾ ತ ಇತಿ |
 ಕರ್ಮಾಕರಣೇ ಸ್ನೇಹೋ ಮಾಸ್ತಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅನ್ಯಫಲಾಭಾವೇಽಪಿ ಮತ್ಪ್ರಸಾದಾಖ್ಯ-
 ಫಲಭಾವಾತ್ | ಇಚ್ಛಾ ಚ ತಸ್ಯ ಯುಕ್ತಾ 'ವೃಣೀಮಹೇ ತೇ ಪರಿತೋಷಣಾಯ' ಇತ್ಯಾದಿ
 ಮಹದಾಚಾರಾತ್ | ಅನಿನ್ದನಾತ್ , ವಿಶೇಷತ ಇತರನಿನ್ದನಾಚ್ಚ | ಸಾಮಾನ್ಯಂ ವಿಶೇಷೋ
 ಬಾಧತ ಇತಿ ಚ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮ್' ಸರ್ವಾನಾನಯ ನೈಕಂ ಮೈತ್ರಮ್' ಇತ್ಯಾದೌ | ಅತಃ .

'ನೈಕಾತ್ಮತಾಂ ಮ ಸ್ವಹಯನ್ತಿ ಕೇಚಿತ್' , 'ಭಕ್ತಿಮನ್ವಿಚ್ಛಂತಃ' , 'ಬ್ರಹ್ಮಜಿಜ್ಞಾಸಾ' ,
 'ವಿಜ್ಞಾಯಪ್ರಜ್ಞಾಂ', 'ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಃ' ಇತ್ಯದಿವಚನೇಭ್ಯಃ, ಸ್ವಾರ್ಥಸೇವಕಂ ಪ್ರತಿ ನ ತಥಾ
 ಸ್ನೇಹಃ| ಕಿಂ ದದಾಮೀತ್ಯುಕ್ತೇ ಸೇವಾದಿ ಯಾಚಕಂ ಪ್ರತಿ ಬಹುತರಃ ಸ್ನೇಹ ಇತಿ
 ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧನ್ಯಾಯಾಚ್ಚಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನಾದಿಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಕಾರ್ಯೇತಿ ಸಿದ್ಧಂ || 47 ||

ಯೋಗಸ್ಥಃ ಕುರು ಕರ್ಮಾಣಿ ಸಂಘಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಧನಂಜಯ |
 ಸಿದ್ಧಃ ಸಿದ್ಧೋಃ ಸಮೋ ಭೂತ್ವಾ ಸಮತ್ವಂ ಯೋಗ ಉಚ್ಯತೇ || 48 ||

ಪೂರ್ವಶ್ಲೋಕೋಕ್ತಂ ಸ್ಥಪ್ಪಯತಿ - ಯೋಗಸ್ಥ ಇತಿ | ಯೋಗಸ್ಥ - ಉಪಾಯಸ್ಥಃ | ಸಂಘಂ -
 ಫಲಸ್ನೇಹಂ, ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ | ತತ ಏವ ಸಿದ್ಧಸಿದ್ಧೋಃ ಸಮೋ ಭೂತ್ವಾ | ಸ ಏವ ಚ
 ಮಯೋಕ್ತೋ ಯೋಗಃ || 48 ||

ದೂರೇಣ ಹೃವರಂ ಕರ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯೋಗಾಧನಂಜಯ |
 ಬುದ್ಧೌ ಶರಣಮನ್ವಿಚ್ಛ ಕೃಪಣಾಃ ಫಲಹೇತವಃ || 49 ||

ಇತಶ್ಚಯೋಗಾಯ ಯುಜ್ಯಸ್ವೇತ್ಯಾಹ - ದೂರೇಣೇತಿ | ಬುದ್ಧಿಯೋಗಾತ್ -
 ಜ್ಞಾನಲಕ್ಷಣಾದುಪಾಯಾತ್ | ದೂರೇಣ - ಅತೀವ | ಅತೋ ಬುದ್ಧೌಶರಣಂ -ಜ್ಞಾನೇ
 ಸ್ಥಿತಿಮ್ | ಫಲಂ ಕರ್ಮಕೃತೌ ಹೇತುರ್ಯೇಷಾಂ ತೇ ಫಲಹೇತವಃ || 49 ||

ಬುದ್ಧಿಯುಕ್ತೋ ಜಹಾತೀಹ ಉಭೇ ಸುಕೃತದುಷ್ಯತೇ |
 ತಸ್ಮಾದ್ಯೋಗಾಯ ಯುಜ್ಯಸ್ವ ಯೋಗಃ ಕರ್ಮಸು ಕೌಶಲಮ್ || 50 ||

ಜ್ಞಾನಫಲಮಾಹ - ಬುದ್ಧಿಯುಕ್ತ ಇತಿ | ಸುಕೃತಮಪ್ಯಪ್ರಿಯಂ ಮಾನುಷ್ಯಾದಿ ಜಹಾತಿ, ನ
 ಬೃಹತ್ಫಲಮಪ್ಯುಪಾಸನಾದಿನಿಮಿತ್ತಮ್ -

'ನ ಹಾಸ್ಯ ಕರ್ಮ ಕ್ಷೀಯತೇ',
 'ಅವಿದಿತ್ವಾಸ್ಮಿನ್ ಲೋಕೇ ಜುಹೋತಿ ಯಜತೇ ತಪಸ್ತಪ್ಯತೇ
 ಬಹೂನಿ ವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಣ್ಯನ್ತವದೇವಾಸ್ಯ ತದ್ಭವತಿ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿಭ್ಯಃ

ಅತಃ ಕರ್ಮಕ್ಷಯಶ್ಚುತಿರಜ್ಞಾನಿವಿಷಯಾ ಸರ್ವತ್ರ | ಉಭಯಕ್ಷಯಶ್ಚುತಿರಪ್ಯನಿಷ್ಠವಿಷಯಾ|
ನಹೀಷ್ಠಪುಣ್ಯಕ್ಷಯೇ ಕಿಂಚಿತ್ ಪ್ರಯೋಜನಮ್ | ನ ಚೇಷ್ಠನಾಶೋ ಜ್ಞಾನಿನೋ ಯುಕ್ತಃ |
ಇಷ್ಠಾಷ್ಠ ಕೇಚಿದ್ವಿಷಯಾಃ -

‘ಸ ಯದಿ ಪಿತೃಲೋಕಕಾಮೋ ಭವತಿ ಸಜ್ಞಲ್ಪಾದೇವಾಸ್ಯ ಪಿತರಃ ಸಮುತ್ಥಿಷ್ಠನ್ತಿ’,
‘ಪ್ರಜಾಪತೇಃ ಸಭಾಂ ವೇಶ್ಮ ಪ್ರಪದ್ಯೇ | ಯಶೋಽಹಂ ಭವಾನಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಮ್’,
‘ಸ್ತ್ರೀಭಿರ್ವಾ ಯಾನೈರ್ವಾ’,
‘ಅಸ್ಮಾದ್ವ್ಯೇವಾತ್ಮನೋ ಯದ್ಯತ್ ಕಾಮಯತೇ ತತ್ತತ್ ಸೃಜತೇ’
‘ಕಾಮಾನೀ ಕಾಮರೂಪ್ಯನುಸಂಘರನ್’ , ‘ಸ ಏಕಧಾ ಭವತಿ’ ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿಭ್ಯಃ |

ಬಹುತ್ವೇಽಪ್ಯಾತ್ಮಸುಖಸ್ಯ ಪುನರಿಷ್ಠತ್ವಾತ್ ಕರ್ಮಸುಖೇ ನ ವಿರೋಧಃ | ಅನುಭವ-
ಶಕ್ತಿಶ್ಚೇಷ್ಠರಪ್ರಸಾದಾತ್ | ಶ್ರುತೇಶ್ಚ | ನ ಚ ಶರೀರಪಾತಾತ್ ಪೂರ್ವಮೇತತ್

‘ಸ ತತ್ರ ಪರ್ಯೇತಿ’, ‘ಏತಮಾನಂದಮಯಮಾತ್ಮಾನಮುಪಸಂಘ್ರಮ್ಯ ’

ಇತ್ಯಾದ್ಯುತ್ತರತ್ರ ಶ್ವವಣಾತ್ |

ನ ಚೈಕೀಭೂತ ಏವ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸಃ -

‘ಮಗ್ನಸ್ಯ ಹಿ ಪರೇಽಜ್ಞಾನೇ ಕಿಂ ನ ದುಃಖತರಂ ಭವೇತ್ ’

ಇತ್ಯಾದಿನಿನ್ನಾನಾನ್ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ | ಪರಿಹಾರೇ ಪೃಥಗ್ಭೋಗಾಭಿಧಾನಾಚ್ಚ | ಶುಕಾದೀನಾಂ
ಪೃಥಗ್ವಿಷ್ಣೇಶ್ಚ | ‘ಜಗದ್ವಾಪಾರವರ್ಜಮ್’ ಇತ್ಯೈಶ್ಚರ್ವಯುರ್ಮಾರ್ಯಾರ್ಯೋಕ್ತೇಶ್ಚ

‘ಇದಂ ಜ್ಞಾನಮುಪಾಶ್ರಿತ್ಯ ಮಮ ಸಾಧರ್ಮ್ಯಮಾಗತಾಃ’ ಇತಿ ಚ |

ಉಪಾಧಿನಾಶೇ ನಾಶಾಚ್ಚ ಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬಸ್ಯ | ನ ಚೈಕೀಭೂತಸ್ಯ ಪೃಥಗ್ ಜ್ಞಾನೇ ಮಾನಂ
ಪಶ್ಯಾಮಃ| ‘ಆನಂ ದುಃಖೀ ನಾಸಮ್’ ಇತಿ ಜ್ಞಾನವಿರೋಧಾಶ್ಚೇಶ್ಚರಸ್ಯ | ಅನೇನ
ರೂಪೇಣೇತಿ ಚ | ಭೇದಾಭಾವಾತ್ | ನ ಚ ಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬಸ್ಯ ಬಿಮ್ಬೈಕಮ್ ಲೋಕೇ
ಪಶ್ಯಾಮಃ| ಉಪಾಧಿನಾಶೇ ಮಾನಂ ವಾ | ‘ಮಗ್ನಸ್ಯ ಹಿ ಪರೇಽಜ್ಞಾನೇ’ ಇತಿ
ದುಃಖಾತ್ಮಕತ್ವೋಕ್ತೇಶ್ಚ | ‘ಯಾವ ದಾತ್ಮಭಾವಿತ್ವಾತ್ ಇತ್ಯುಪಾದಿನಿತ್ಯತಾಭಿಧಾನಾಚ್ಚ |
ಅತೋಽನ್ಯವಚನಂ ಪ್ರತೀಯಮಾನಮಪ್ಯೌಪಚಾರಿಕಮ್ | ದೃಷ್ಟಾಶ್ಚತೇ ಭಗವತೋ
ಭಿನ್ನಾ ನಾರದೇನ | ಪ್ರತಿಶಾಖಂ ಚ ‘ಸ ಏಕಧಾ’ ಇತ್ಯಾದಿಷು ಭೇದೇನ ಪ್ರತೀಯಂತೇ |
ವಿರೋಧೇ ತು ಯುಕ್ತಿಮತಾಮೇವ ಬಲವತ್ತ್ವಮ್ | ಯುಕ್ತಯುಶ್ಚಾತ್ಮೋಕ್ತಾಃ ‘ಮಗ್ನಸ್ಯ ಹಿ’
ಇತ್ಯಾದಯಃ | ಅತೋ ಜಲೇ ಜಲೈಕೀಭಾವವದೇಕೀಭಾವಃ | ಉಕ್ತಂ ಚ -

‘ಯಥೋದಕಂ ಶುದ್ಧೇ ಶುದ್ಧಮ್ ‘, ‘ಯಥಾ ನದ್ಯಃ’ ಇತ್ಯಾದೌ |

ತತ್ರಾಪ್ಯನ್ಯೋನ್ಯಾತ್ಮಕತ್ವೇ ವೃದ್ಧಸಮ್ಭವಃ | ಅಸ್ತಿ ಚೇಷೇತ್ ಸಮುದ್ರೇಽಪಿ ದ್ವಾರಿ |
ಮಹತ್ತಾದನ್ಯತ್ರಾ ದೃಷ್ಟಿಃ |

‘ತಾ ಏವಾಪೋ ದದೌ ತಸ್ಯ ಸ ಋಷಿಃ ಶಂಶಿತವ್ರತಃ’

ಇತಿ ಮಹಾಕೌರ್ಮೇ ಸಮರ್ಥಾನಾಂ ಭೇದಜ್ಞಾನಾಚ್ಚ |

‘ನೈವ ತತ್ ಪ್ರಾಪ್ನುವನ್ಯೇತೇ ಬ್ರಹ್ಮಶಾನಾದಯಃ ಸುರಾಃ |
ಯತ್ ತೇ ಪದಂ ಹಿ ಕೈವಲ್ಯಮ್ ‘ ಇತಿ ನಿಷೇದಾಚ್ಚ ನಾರದೀಯೇ |
ಸವಿಚಾರಶ್ಚ ನಿರ್ಣಯಃ ಕೃತೋ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇಷು |

ಬಲವಾಂಶ್ಚ ಸವಿಚಾರೋ ನಿರ್ಣಯೋ ವಾಕ್ಯಮಾತ್ರಾತ್ | ಅತೋ - ‘ಯತ್ರ ನಾನ್ಯತ್
ಪಶ್ಯತಿ’ ಇತ್ಯಾದ್ಯಪಿ ತದಧೀನಸತ್ತಾದಿವಾಚಿ | ಅನ್ಯಥಾ ಕಥಮೈಶ್ವರ್ಯಾದಿ ಸ್ಯಾತ್? ನ ಚ
ತನ್ಮಾಯಾಮಯಮಿತ್ಯುಕ್ತಮ್ | ಅನ್ಯಥಾ ಕಥಂ ತತ್ಯವ, ‘ಸ ಏಕದಾ’ ಇತ್ಯಾದಿ
ಬ್ರೂಯಾತ್ ? ನ ಚ - ‘ನ ಹ ವೈ ಸಶರೀರಸ್ಯ’ ಇತ್ಯಾದಿವಿರೋಧಃ | ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಾತ್
ತಚ್ಚರೀರಾಣಾಮ್ | ಅಭೌತಿಕಾನಿ ಹಿ ತಾನಿ ನಿತ್ಯೋಪಾಧಿನಿರ್ಮಿತಾನೀಶ್ವರಶಕ್ತ್ಯಾ |
ತಥಾಚೋಕ್ತಮ್

‘ಶರೀರಂ ಜಾಯತೇ ತೇಷಾಂ ಷೋಡಶ್ಯಾ ಕಲಯೈವ ತು’ ಇತ್ಯಾದಿ ನಾರಾಯಣಕಲ್ಪೇ |
ವದಂತಿ ಚ ಲೌಕಿಕವೈಲಕ್ಷಣ್ಯೇಽಭಾವಶಬ್ದಮ್ - ‘ಅಪ್ರಹರ್ಷಮನಾನಂದಮ್’,
‘ಸುಖದುಃಖಬಾಹ್ಯಃ’ ಇತ್ಯಾದಿಷು | ನಿರುಕ್ತಭಾವಾಚ್ಚ ನ ತಾನಿ ಶರೀರಾಣಿ | ತಥಾಹಿ
ಶ್ರುತಿಃ || ‘ಅಶಾರೀರೇಽ ತಚ್ಚರೀರಮಭವತ್’ ಇತಿ | ನಹಿ ತಾನಿ ಶೀರ್ಣಾನಿ ಭವಂತಿ |
‘ಸರ್ಗೇಽಪಿ ನೋಪಜಾಯಂತೇ ಪ್ರಳಯೇ ನ ವ್ಯಥಂತಿ ಚ’ | ಇತ್ಯಾದಿವಚನಾತ್ |
ಸಾಮ್ಯಾತ್ ಪ್ರಯೋಗಃ | ಪ್ರಯೋಗಾಚ್ಚ -

‘ಅನಿನ್ದಿಯಾ ಅನಾಹಾರಾ ಅನಿಷ್ಟನ್ನಾಃ ಸುಗನ್ದಿನಃ’,
‘ದೇಹೇನ್ದಿಯಾಸುಹೀನಾನಾಂ ವೈಕುಣ್ಣಪುರವಾಸಿನಾಮ್’

ಇತ್ಯಾದಿ ದೃಷ್ಟದೇಹೇಶ್ವೇವ | ನ ಚೈಷಾನ್ಯಾ ಗೌಣೀ ಮುಕ್ತಿಃ |

‘ಬಹುನಾಽತ್ರ ಕಿಮುಕ್ತೇನ ಯಾವಚ್ಛೇತಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ |
ಯೋಗೀ ತಾವನ್ನ ಮುಕ್ತಃ ಸ್ಯಾದೇಷ ಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಯ ನಿರ್ಣಯಃ’

-ಇತ್ಯಾದಿತ್ಯಪುರಾಣೇ ತದನ್ಯಮುಕ್ತಿನಿಷೇಧಾತ್ |

ಯೇ ತ್ವತ್ಯೈವ ಭಗವಂತಂ ಪ್ರವಿಶಂತಿ ತೇಽಪಿ ಪಶ್ಚಾತ್ ತತ್ಯೈವ ಯಾಂತಿ | ಯೋಗ್ಯತ್ವಂ ಚಾತ್ರ
ವಿವಕ್ಷಿತಮ್ | ಯುಧಿಷ್ಟಿರಪ್ರಶ್ನ ಇತರನಿನ್ದನಾಚ್ಚ | ಸಾಯುಜ್ಯಂ ಚ ಗ್ರಹವತ್ | ತದುಕ್ತೇಶ್ಚ-

‘ ಭುಷ್ಣತೇ ಪುರುಷಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಯಥಾದೇವಗ್ರಹಾದಯಃ |
ತಥಾ ಮುಕ್ತಾವೃತ್ತಮಾಯಾಂ ಬಾಹ್ಯಾನ್ ಭೋಗಾಂಸ್ತು ಭುಷ್ಣತೇ ’

ಇತಿ ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರಕಲ್ಪೇ |

ಅತೋಽನಿಷ್ಟಸ್ಯೈವ ವಿಯೋಗಃ | ಸೋಽಸ್ಯೈವ ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ -

‘ಅದುಃಖಂ’, ‘ಸರ್ವದುಃಖವಿವರ್ಜಿತಾಃ’, ‘ಅಶೋಕಮಹಿಮಮ್’, ‘ಯತ್ರ ಗತ್ವಾ ನ
ಶೋಚತಿ ’ ಇತ್ಯಾದಿಭ್ಯಃ |

ವಿಶೇಷವಚನಾಭಾವಾಚ್ಚ | ಯೇಷಾಂ ತ್ರಿವಿಧೈಶ್ಚ ತೇ ನ ಸಾಯುಜ್ಯಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾಃ |
ಸಾಮೀಪ್ಯಾದ್ಯೇವ ತೇಷಾಮ್ | ಅತಃ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಶೇಷಭಾವಾತ್ ತದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ
ಸಾಯುಜ್ಯಂ ಗಚ್ಛಂತಿ| ತಚ್ಚೋಕ್ತಮ್ -

‘ಸಂಜ್ಞರ್ಷಣಾದಯಃ ಸರ್ವೇ ಸ್ವಾಧಿಕಾರಾದನಂತರಮ್ |
ಪ್ರವಿಶಂತಿ ಪರಂ ದೇವಂ ವಿಷ್ಣುಂ ನಾಸ್ಯತ್ರ ಸಂಶಯಃ’ ಇತಿ ವ್ಯಾಸಯೋಗೇ |

ಅತೋಽನಿಷ್ಟಸ್ಯ ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ವಿಯೋಗಃ |

‘ಪರಬ್ರಹ್ಮತ್ವಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಜನಾರ್ದನ ’
ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಭಿರಪಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿತತ್ವಾತ್ |
‘ನ ಮೋಕ್ಷಸದೃಶಂ ಕಿಂಚಿದಧಿಕಂ ವಾ ಸುಖಂ ಕ್ವಚಿತ್ |
ಋತೇ ವೈಷ್ಣವಮಾನಂದಂ ವಾಙ್ಮನೋಽಗೋಚರಂ ಮಹತ್ ’
ಇತ್ಯಾದೇಶ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಪಾದಾದಪ್ಯಧಿಕತಮಂ ಸುಖಂ ಚ ಮೋಕ್ಷ ಇತಿ ಸಿದ್ಧಮ್ | ಅತೋ
ಯೋಗಾಯ ಯಜ್ಯಸ್ವ ಜ್ಞಾನೋಪಾಯಾಯ | ತದ್ಧಿ ಕರ್ಮಕೌಶಲಮ್ || 50 ||

ಕರ್ಮಜಂ ಬುದ್ಧಿಯುಕ್ತಾ ಹಿ ಫಲಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಮನೀಷಿಣಃ |
ಜನ್ಮಬನ್ಧವಿನಿರ್ಮುಕ್ತಾಃ ಪದಂ ಗಚ್ಛಂತ್ಯನಾಮಯಮ್ || 51 ||

ತದುಪಾಯಮಾಹ - ಕರ್ಮಜಮಿತಿ | ಕರ್ಮಜಂ ಫಲಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ , ಅಕಾಮನಾಯೇಶ್ವರಾಯ
ಸಮರ್ಪ್ಯ | ಬುದ್ಧಿಯುಕ್ತಾಃ ಸಮ್ಯಗ್ ಜ್ಞಾನಿನೋ ಭೂತ್ವಾ ಪದಂ ಗಚ್ಛಂತಿ | ಸಯೋಗಕರ್ಮ
ಜ್ಞಾನಸಾಧನಮ್ , ತನ್ಮೋಕ್ಷಸಾಧನಮಿತಿ ಭಾವಃ || 51 ||

ಯದಾ ತೇ ಮೋಹಕಲಿಲಂ ಬುದ್ಧಿವ್ಯತಿತರಿಷ್ಯತಿ |
ತದಾ ಗನ್ತಾಸಿ ನಿರ್ವೇದಂ ಶ್ರೋತವ್ಯಸ್ಯ ಶ್ರುತಸ್ಯ ಚ || 52 ||

ಕಿಯತ್ಪರ್ಯಂತಮವಶ್ಯಂ ಕರ್ತವ್ಯಾನಿ ಮುಮುಕ್ಷುಣ್ಯವಂ ಕರ್ಮಾಣೀತಿ ? ಆಹಯದೇತಿ |
ನಿರ್ವೇದಂ - ನಿತರಾಂ ಲಾಭಮ್ | ಪ್ರಯೋಗಾತ್ -

‘ತಸ್ಮಾದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಪಾಣ್ಡಿತ್ಯಂ ನಿರ್ವಿದ್ಯ’ ಇತ್ಯಾದಿ |

ನಹಿ ತತ್ರ ವೈರಾಗ್ಯಮುಪಪದ್ಯತೇ | ತಥಾ ಸತಿ ಪಾಣ್ಡಿತ್ಯಾದಿತಿ ಸ್ಯಾತ್ | ನ ಚ ಜ್ಞಾನಿನಾಂ
ಭಗವನ್ಮಹಿಮಾದಿಶ್ರುವಣೇ ವಿರಕ್ತಿರ್ಭವತಿ |

‘ಆತ್ಮಾರಾಮಾ ಹಿ ಮುನಯೋ ನಿರ್ಗ್ರಾಹ್ಯಾ ಅಪ್ಯುರುಕ್ರಮೇ |
ಕುರ್ವನ್ತಹೈತುಕೀಂ ಭಕ್ತಿಮಿತ್ಥಂಭೂತಗುಣೋ ಹರಿಃ’ ಇತಿ ವಚನಾತ್ |

ಅನುಷ್ಠಾನಾಚ್ಚ ಶುಕಾದೀನಾಮ್ | ನ ಚ ತೇಷಾಂ ಫಲಂ ನಾಸ್ತಿ | ತಸ್ಯೈವ
ಮಹತ್ಸುಖತ್ವಾತ್ ತೇಷಾಮ್ -

‘ಯಾ ನಿವೃತ್ತಿಸ್ತನುಭೃತಾಂ ತವ ಪಾದಪದ್ಮಧ್ಯಾನಾದ್ಭವಜ್ಞನಕಥಾಶ್ರುವಣೇನ ವಾ ಸ್ಯಾತ್ |
ಸಾ ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಸ್ವಮಹಿಮನ್ಯಪಿ ನಾಥ ಮಾ ಭೂತ್ ಕಿಮ್ವಂತಕಾಸಿಲುಲಿತಾತ್ ಪತತಾಂ
ವಿಮಾನಾತ್’ || ಇತ್ಯಾದಿವಚನಾತ್ |

ತೇಷಾಮಪ್ಯುಪಾಸನಾಧಿಫಲಸ್ಯ ಸಾಧಿತತ್ವಾತ್ | ತಾರತಮ್ಯಾಧಿಗತೇಶ್ಚ | ತಥಾಹಿ ಯದಿ
ತಾರತಮ್ಯಂ ನ ಸ್ಯಾತ್,

‘ ನಾತ್ಯನ್ತಿಕಂ ವಿಗಣಯನ್ತಪಿ ತೇ ಪ್ರಸಾದಮ್ ’,
‘ ನೈಕಾತ್ಮತಾಂ ಮೇ ಸ್ಪೃಹಯನ್ತಿ ಕೇಚಿತ್ ’
‘ ಏಕತ್ವಮಪ್ಯುತ ದೀಯಮಾನಂ ನ ಗೃಹ್ಣನ್ತಿ ’

ಇತಿ ಮುಕ್ತಿಮಪ್ಯನಿಚ್ಛತಾಮಪಿ ಮೋಕ್ಷ ಏವ ಫಲಂ ತಮಿಚ್ಛಿತಾಮಪಿ ಸ ಏವ ಭವತಿ
ಸುಪ್ರತೀಕಾದೀನಾಮಿತಿ ಕಥಮನಿಚ್ಛತಾಂ ಸ್ತುತಿರುಪಪನ್ನಾ ಸ್ಯಾತ್ ?
ವಚನಾಚ್ಚ-

‘ಯಥಾ ಭಕ್ತಿವಿಶೇಷೋಽತ್ರ ದೃಷ್ಟತೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮೇ |
ತಥಾ ಮುಕ್ತಿವಿಶೇಷೋಽಪಿ ಜ್ಞಾನಿನಾಂ ಲಿಙ್ಗ ಭೇದತೇ |
ಯೋಗೀನಾಂ ಭಿನ್ನಲಿಙ್ಗಾನಾಮಾವಿಭೂತಸ್ವರೂಪಿಣಾಮ್ |
ಪ್ರಾಪ್ತಾನಾಂ ಪರಮಾನಂದಂ ತಾರತಮ್ಯಂ ಸದೈವ ಹಿ’ ಇತಿ |

‘ನ ತ್ವಾಮತಿಶಯಿಷ್ಯಂತಿ ಮುಕ್ತಾವಪಿ ಕಥಂನ |
ಮದ್ಭಕ್ತಿಯೋಗಾಜ್ಞಾನಾಚ್ಚ ಸರ್ವಾನತಿಶಯಿಷ್ಯಂತಿ’ ಇತಿ ಚ |

ಸಾಮ್ಯವಚನಂ ತು ಪ್ರಾಚುರ್ಯವಿಷಯಂ ದುಃಖಾಭಾವವಿಷಯಂ ಚ | ತಥಾ ಚೋಕ್ತಮ್ |

‘ದುಃಖಾಭಾವಃ ಪರಾನಂದೋ ಲಿಂಗಭೇದಃ ಸಮಾ ಮತಾಃ |
ತಥಾಽಪಿ ಪರಮಾನಂದೋ ಜ್ಞಾನಭೇದಾತ್ ತು ಭಿದ್ಯತೇ’ ಇತಿ ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರಕಲ್ಪೇ |

ಅತೋ ನ ವೈರಾಗ್ಯಂ ಶ್ರುತಾದಾವತ್ರ ವಿವಕ್ಷಿತಮ್ | ನ ಚ ಸಂಕೋಚೇ ಮಾನಂ
ಕಿಂಚಿದ್ವಿದ್ಯಮಾನ ಇತರತ್ರ ಪ್ರಯೋಗೇ | ಮಹದ್ಭಿಃ ಶ್ರವಣೀಯಸ್ಯ ಶ್ರುತಸ್ಯ ಚ ವೇದಾದೇಃ
ಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯ ಸೀತ್ಯರ್ಥಃ || 52 ||

ಶ್ರುತಿವಿಪ್ರತಿಪನ್ನಾ ತೇ ಯಥಾ ಸ್ಥಾಸ್ಯಂತಿ ನಿಶ್ಚಲಾ |
ಸಮಾಧಾವಚಲಾ ಬುದ್ಧಿಸ್ತದಾ ಯೋಗಮವಾಪ್ಸ್ಯಂತಿ || 53 ||

ತದೇವ ಸ್ವಷ್ಟಯತಿ ಶ್ರುತಿವಿಪ್ರತಿಪನ್ನೇತಿ | ಪೂರ್ವಂ ಶ್ರುತಿಭಿರ್ವೇದೈರ್ವಿಪ್ರತಿಪನ್ನಾ
ವಿರುದ್ಧಾ ಸತೀ ಯದಾ ವೇದಾರ್ಥಾನುಕೂಲೇನ ತತ್ತನಿಶ್ಚಯೇನ ವಿಪರೀತವಾಗ್ಧಿರಪಿ
ನಿಶ್ಚಲಾ ಭವತಿ; ತತಶ್ಚ ಸಮಾಧಾವಚಲಾ, ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದರ್ಶನೇನ
ಭೇರೀತಾಡನಾದಾವಪಿ ಪರಮಾನಂದಮಗ್ನತ್ವಾತ್ ; ತದಾ ಯೋಗಮವಾಪ್ಸ್ಯಂತಿ -
ಉಪಾಯಸಿದ್ಧೋ ಭವಸೀತ್ಯರ್ಥಃ|| 53 ||

ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ

ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞಸ್ಯ ಕಾ ಭಾಷಾ ಸಮಾಧಿಸ್ತಸ್ಯ ಕೇಶವ |
ಸ್ಥಿತಧೀಃ ಕಿಂ ಪ್ರಭಾಷೇತ ಕಿಮಾಸೀತ ವ್ರಜೇತ ಕಿಮ್ || 54 ||

ಸ್ಥಿತಾಪ್ರಜ್ಞಾ ಜ್ಞಾನಂ ಯಸ್ಯ ಸ - ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞಃ | ಭಾಷ್ಯತೇನಯೇತಿ - ಭಾಷಾ |
ಲಕ್ಷಣಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಉಕ್ತಂ ಲಕ್ಷಣಮನುವದತಿ ಲಕ್ಷಣಾಂತರಂ ಪೃಚ್ಛಾಮೀತಿ ಜ್ಞಾಪಯಿತುಮ್
ಸಮಾಧಿಸ್ಥಸ್ಯೇತಿ | ಕಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮೀಶಂ ರುದ್ರಂ ಚ ವರ್ತಯತೀತಿ - ಕೇಶವಃ | ತಥಾಽಹಿ
ನಿರುಕ್ತಿಃ ಕೃತಾ ಹರಿವಂಶೇಷು ರುದ್ರೇಣ ಕೈಲಾಸಯಾತ್ರಾಯಾಮ್ |

‘ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಃ ಕಃ ಪ್ರೋಕ್ತ ಈಶಃ ಶಂಕರ ಏವ ಚ |
ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿನಾ ವರ್ತಯತಿ ತೌ ಯತಃ ಕೇಶವೋ ಭವಾನ್’ ಇತಿ ವಚನಾಂತರಾಚ್ಚ |’

ಕಿಮಾಸೀತ ? ಕಿಂ ಪ್ರತ್ಯಾಸೀತ ? ನ ಚಾರ್ಜುನೋ ನ ಜಾನಾತಿ ತಲ್ಲಕ್ಷಣಾದಿಕಮ್ -

‘ಜಾನನ್ತಿ ಪೂರ್ವರಾಜಾನೋ ದೇವರ್ಷಯಸ್ತಥೈವ ಹಿ |
 ತಥಾಽಪಿ ಧರ್ಮಾನ್ ಪೃಚ್ಛನ್ತಿ ವಾರ್ತಾಯೈ ಗುಹ್ಯವಿತ್ರಯೇ |
 ನ ತೇ ಗುಹ್ಯಾಃ ಪ್ರತೀಯಂತೇ ಪುರಾಣೇಷ್ವಲ್ಪಬುದ್ಧಿನಾಮ್’ ಇತಿ ವಚನಾತ್ || 54 ||

ಶ್ರೀ ಭಗವಾನುವಾಚ

ಪ್ರಜಹಾತಿ ಯದಾ ಕಾಮಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ ಪಾರ್ಥ ಮನೋಗತಾನ್ |
 ಆತ್ಮನೈವಾತ್ಮನಾ ತುಷ್ಠಃ ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞ ಸ್ತದೋಚ್ಯತೇ || 55 ||

ಗಮನಾದಿಪ್ರವೃತ್ತಿನಾರ್ತಭಿಸ್ಥಿಪೂರ್ವಿಕಾ ಮತ್ತಾದಿಪ್ರವೃತ್ತಿವದಿತಿ ‘ಯಾ ನಿಶಾ’
 ಇತ್ಯಾದಿನಾ ದರ್ಶಯಿಷ್ಯನ್ ಲಕ್ಷಣಂ ಪ್ರಥಮತ ಆಹ - ಪ್ರಜಾಹಾತೀತಿ | ಏವಂ
 ಪರಮಾನಂದತ್ವಪ್ತಃ ಕಿಮರ್ಥಮೇವಂ ಪ್ರವೃತ್ತಿಂ ಕರೋತೀತಿ ಪ್ರಶ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಃ |
 ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಣೇಷ್ವತಿರೋಹಿತ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ವಾಸನಯಾ ಪ್ರಾಯೋಽಲ್ಪಾಭಿಸ್ಥಿಪ್ರವೃತ್ತಿಃ
 ಸಮ್ಭವತೀತ್ಯಾಶಯವಾನ್ ಪರಿಹರತಿ | ಪ್ರಾಯಃ ಸರ್ವಾನ್ ಪ್ರಜಹಾತಿ |
 ಶುಕಾದೀನಾಮಪೇಷದ್ಧರ್ಶನಾತ್ | ‘ತ್ವತ್ಪಾದಭಕ್ತಿಮಿಚ್ಛನ್ತಿ ಜ್ಞಾನಿನಸ್ತತ್ಪದರ್ಶಿನಃ’
 ಇತ್ಯುಕ್ತೇಸ್ತಾಮಿಚ್ಛನ್ತಿ | ಯದಾ ತ್ವಿನ್ಯಾದೀನಾಮಾಗ್ರಹೋ ದೃಶ್ಯತೇ ತದಸಭಿಭೂತಂ
 ತೇಷಾಂ ಜ್ಞಾನಮ್ | ತಚ್ಚೋಕ್ತಮ್ -

‘ಅಧಿಕಾರಿಕಪುಂಸಾಂ ತು ಬೃಹತ್ಕರ್ಮತ್ವಕಾರಣಾತ್ |
 ಉದ್ಯವಾಭಿಭವೌ ಜ್ಞಾನೇ ತತೋಽನ್ಯೇಭ್ಯೋ ವಿಲಕ್ಷಣಾಃ’ ಇತಿ

ಅತ ಏವ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಾದನಧಿಕಾರಿಣಾಮಾಗ್ರಹಾದಿ ಚೇದಸ್ತಿ ನ ತೇ ಜ್ಞಾನಿನ
 ಇತ್ಯವಗನ್ತವ್ಯಮ್ |
 ನ ಚಾತ್ರ ಸಮಾಧಿಂ ಕುರ್ವತೋ ಲಕ್ಷಣಮುಚ್ಯತೇ | ‘ಯಃ ಸರ್ವತ್ರಾನಭಿಸ್ನೇಹಃ’ ಇತಿ
 ಸ್ನೇಹನಿಷೇಧಾತ್ | ನಹಿ ಸಮಾಧಿಂ ಕುರ್ವತಸ್ತಸ್ಯ ಶುಭಾಶುಭಪ್ರಾಪ್ತಿರಸ್ತಿ |
 ಅಸಮ್ಪ್ರಜ್ಞಾತಸಮಾಧೇಃ | ಸಮ್ಪ್ರಜ್ಞಾತೇ ತ್ವವಿರೋಧಃ | ತಥಾಽಪಿ ನ ತತ್ಯವೇತಿ
 ನಿಯಮಃ |

ಕಾಮಾದಯೋ ನ ಜಾಯಂತೇ ಹ್ಯಪಿ ವಿಕ್ಷಿಪ್ತಚೇತಸಾಮ್ |
 ಜ್ಞಾನಿನಾಂ ಜ್ಞಾನನಿರ್ಧೂತಮಲಾನಾಂ ದೇವಸಂಶ್ರಯಾತ್’ ಇತಿ ಸ್ಮೃತೇಃ |

ಮನೋಗತಾ ಹಿ ಕಾಮಾಃ | ಅತಸ್ತತ್ಯವ ತದ್ವಿರುದ್ಧಜ್ಞಾನೋತ್ಪತ್ತೌ ಯುಕ್ತಂ ಹಾನಂ
 ತೇಷಾಮಿತಿ ದರ್ಶಯತಿ -ಮನೋಗತಾನಿತಿ | ವಿರೋಧಶ್ಚೋಚ್ಯತೇ ‘ರಸೋಽಪ್ಯಸ್ಯ ಪರಂ
 ದೃಷ್ಟ್ವಾನಿವರ್ತತೇ’ ಇತಿ | ನ ಚೈತದದೃಷ್ಟ್ವಾಽಫಲಪನೀಯಮ್ | ಪುರುಷವೈಶೇಷ್ಯಾತ್ |

ಆತ್ಮನಾ ಪರಮಾತ್ಮನಾ | ಪರಮಾತ್ಮನೈವ ಸ್ಥಿತಃ ಸನ್ | ಆತ್ಮಾಖ್ಯೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಸ್ಥಿತಸ್ಯ
ತತ್ರನಾದಾದೇವ ತುಷ್ಟಿರ್ಭವತಿ |

‘ವಿಷಯಾಂಸ್ತು ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ರಾಮೇ ಸ್ಥಿತಿಮತಸ್ತತಃ |
ದೇವಾದ್ಭವತಿ ವೈತುಷ್ಟಿನಾನ್ಯಥಾ ತು ಕಥಂನ ಇತಿ ನಾರಾಯಣರಾಮಕಲ್ಪೇ | ಅತೋ
ನಾತ್ಮಾ ಜೀವಃ || 55 ||

ದುಃಖೇಷ್ಟನುದ್ವಿಗ್ನಮನಾಃ ಸುಖೇಷು ವಿಗತಸ್ಪೃಹಃ |
ವೀತರಾಗಭಯಕ್ರೋಧಃ ಸ್ಥಿತಧೀರ್ಮುನಿರುಚ್ಯತೇ || 56 ||

ತದೇವ ಸ್ವಷ್ಟಯತ್ಯುತ್ತರೈಸ್ತ್ರಿಭಿಃ ಶ್ಲೋಕೈಃ | ಏತಾನ್ಯೇವ ಜ್ಞಾನೋಪಾಯಾನಿ ಚ |
ತಚ್ಚೋಕ್ತಮ್-
‘ತದ್ವೈ ಜಿಜ್ಞಾಸುಭಿಃ ಸಾಧ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಿನಾಂ ಯತ್ ತು ಲಕ್ಷಣಮ್’ ಇತಿ| ಶೋಭನಾಧ್ಯಾಸೋ
ರಾಗಃ|

‘ರಸೋ ರಾಗಸ್ತಥಾ ರಕ್ತಿಃ ಶೋಭನಾಧ್ಯಾಸ ಉಚ್ಯತೇ’ ಇತಿ ಹ್ಯಭಿಧಾನಮ್ || 56 ||

ಯಃ ಸರ್ವತ್ರಾನಭಿನ್ನೇಹಸ್ತತ್ತತ್ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಶುಭಾಶುಭಮ್ |
ನಾಭಿನಂದತಿ ನ ದ್ವೇಷ್ಠಿ ತಸ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾ|| 57 ||

ಸರ್ವತ್ರಾನಭಿನ್ನೇಹತ್ವಾಚ್ಛುಭಾಶುಭಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ನಾಭಿನಂದತಿ ನ ದ್ವೇಷ್ಠಿ || 57 ||

ಯದಾ ಸಂಹರತೇ ಚಾಯಂ ಕೂರ್ಮೋಙ್ಗಾನೀವ ಸರ್ವಶಃ |
ಇಂದ್ರಿಯಾಣೀನ್ದ್ರಿಯಾರ್ಥೈಃ ಸ್ತಸ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾ || 58 ||

ವಿಷಯಾ ವಿನಿವರ್ತಂತೇ ನಿರಾಹಾರಸ್ಯ ದೇಹಿನಃ |
ರಸವರ್ಜಂ ರಸೋಽಪ್ಯಸ್ಯ ಪರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನಿವರ್ತತೇ || 59 ||

ನ ಚೈತಲ್ಲಕ್ಷಣಂ ಜ್ಞಾನಮಯತ್ವತೋಽಪಿ ಭವತೀತ್ಯಾಹೋತ್ತರಶ್ಲೋಕೈಃ |
ನಿರಾಹಾರತ್ವೇನ ವಿಷಯಭೋಗಸಾಮರ್ಥ್ಯಭಾವ ಏವ ಭವತಿ |
ಇತರವಿಷಯಾಕಾಙ್ಕ್ಷಾಭಾವೋ ವಾ | ರಸಾಕಾಙ್ಕ್ಷಾದಿರ್ನ ನಿವರ್ತತೇ |
ಸ ತ್ವಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಾದೇವ ನಿವರ್ತತ ಇತ್ಯಾಹ - ವಿಷಯಾ ಇತಿ |

‘ಇನ್ದ್ರಿಯಾಣಿ ಜಯನ್ಯಾಶು ನಿರಾಹಾರ ಮನೀಷಿಣಃ |
ವರ್ಜಯಿತ್ವಾ ತು ರಸನಾಮಾಸೌ ರಸ್ಯೇ ತು ವರ್ಧತೇ ‘ ಇತಿ ವಚನಾದ್ಭಾಗವತೇ |
ರಸಶಬ್ದಸ್ಯರಾಗವಾಚಿತ್ವಾಚ್ಚ || 59 ||

ಯತತೋ ಹ್ಯಪಿ ಕೌಂತೇಯ ಪುರುಷಸ್ಯ ವಿಪಶ್ಚಿತಃ |
ಇನ್ದ್ರಿಯಾಣಿ ಪ್ರಮಾಥೀನಿ ಹರಂತೀ ಪ್ರಸಭಂ ಮನಃ || 60 ||

ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನರಹಿತಜ್ಞಾನಿನೋಽಪಿ ಸಾಧಾರಣಯತ್ನವತೋಽಪಿ ಮನೋಹರತೀ-
ನ್ದ್ರಿಯಾಣಿ | ಪುರುಷಸ್ಯ ಶರೀರಾಭಿಮಾನಿನಃ | ಕೋ ದೋಷಸ್ತತಃ ? ಪ್ರಮಾಥೀನಿ
ಪ್ರಮಥನಶೀಲಾನಿ ಪುರುಷಸ್ಯ || 60 ||

ತಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಸಂಯಮ್ಯ ಯುಕ್ತ ಆಸೀತ ಮತ್ತರಃ |
ವಶೇ ಹಿ ಯಸ್ಯೇನ್ದ್ರಿಯಾಣಿ ತಸ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾ || 61 ||

ತರ್ಹ್ಯಶಕ್ಯಾನ್ಯೇವೇತ್ಯತ ಆಹ - ತಾನೀತಿ | ಬಹುಯತ್ನವತಃ ಶಕ್ಯಾನಿ | ಅತೋ ಯತ್ನಂ
ಕುರ್ಯಾದಿತ್ಯಾಶಯಃ | ಯುಕ್ತೋ - ಮಯಿ ಮನೋಯುಕ್ತಃ | ಅಹಮೇವ ಪರಃ
ಸರ್ವಸ್ಮಾದುತ್ಕೃಷ್ಟೋ ಯಸ್ಯ ಸ ಮತ್ತರಃ | ಫಲಮಾಹ - ವಶೇ ಹೀತಿ || 61 ||

ಧ್ಯಾಯತೋ ವಿಷಯಾನ್ ಪುಂಸಃ ಸಜ್ಜನೇಷೂಪಜಾಯತೇ |
ಸಜ್ಞಾತ್ ಸಇಷ್ಟಾಯತೇ ಕಾಮಃ ಕಾಮಾತ್ ಕ್ರೋಧೋಽಭಿಜಾಯತೇ || 62 ||

ಕ್ರೋದಾದ್ಭವತಿ ಸಂಮೋಹಃ ಸಂಹೋಹಾತ್ ಸ್ಮೃತಿವಿಭ್ರಮಃ |
ಸ್ಮೃತಿಭ್ರಂಶಾದ್ಬುದ್ಧಿನಾಶೋ ಬುದ್ಧಿನಾಶಾತ್ ವಿನಶ್ಯತಿ || 63 ||

ರಾಗಾದಿದೋಷಕಾರಣಮಾಹ ಪರಿಹಾರಾಯ ಶ್ಲೋಕದ್ವಯೇನ | ಸಮೋಹಃ
ಅಕಾರ್ಯೇಚ್ಛಾ | ತಥಾಹಿ ಮೋಹಶಬ್ದಾರ್ಥ ಉಕ್ತ ಉಪಗೀತಾಸು -
‘ಮೋಹಸಜ್ಜಿತಮ್ | ಅಧರ್ಮಲಕ್ಷಣಂ ಚೈವ ನಿಯತಂ ಪಾಪಕರ್ಮಸು’ ಇತಿ |
ತಥಾ ಯಾನ್ಯತ್ರ ‘ಸಮೋಹೋಽಧರ್ಮಕಾಮಿತಾ’ ಇತಿ | ಸ್ಮೃತಿವಿಭ್ರಮಃ -
ಪ್ರತಿಷೇಧಾದಿಸ್ಮೃತಿನಾಶಃ | ಬುದ್ಧಿನಾಶಃ - ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ದೋಷಬುದ್ಧಿನಾಶಃ | ವಿನಶ್ಯತಿ
ನರಕಾದ್ಯನರ್ಥಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ | ತಥಾಹ್ಯುಕ್ತಮ್ -

ಅಧರ್ಮಕಾಮಿನಃ ಶಾಸ್ತ್ರೇ ವಿಸ್ಮೃತಿರ್ಜಾಯತೇ ಯದಾ |
ದೋಷಾದ್ಯಷ್ಟೇಸ್ತತ್ಯತೇಶ್ಚ ನರಕಂ ಪ್ರತಿಪದ್ಯತೇ’ ಇತಿ || 62,63 ||

ರಾಗದ್ವೇಷವಿಯುಕ್ತೆಸ್ತು ವಿಷಯಾನಿನ್ದಿಯೈಶ್ಚರನ್ |
ಆತ್ಮವಶ್ಯೈರ್ವಿಧೇಯಾತ್ಮಾ ಪ್ರಸಾದಮಧಿಗಚ್ಛತಿ || 64 ||

ಇನ್ದಿಯಜಯಫಲಮಾಹೋತ್ತರಾಭ್ಯಾಂ ಶ್ಲೋಕಾಭ್ಯಾಮ್ | ವಿಷಯಾನನುಭವನ್ನಪಿ
ವಿಧೇಯ ಆತ್ಮಾಮನೋ ಯಸ್ಯ | ಜಿತಾತ್ಮೈತ್ಯರ್ಥಃ | ಪ್ರಸಾದಂ - ಮನಃಪ್ರಸಾದಮ್
|| 64 ||

ಪ್ರಸಾದೇ ಸರ್ವದುಃಖಾನಾಂ ಹಾನಿರಸ್ಯೋಪಜಾಯತೇ |
ಪ್ರಸನ್ನಚೇತಸೋ ಹ್ಯಾಶು ಬುದ್ಧಿಃ ಪರ್ಯವತಿಷ್ಠತಿ || 65 ||

ಕಥಂ ಪ್ರಸಾದಮಾತ್ರೇಣ ಸರ್ವದುಃಖಹಾನಿಃ ? ಪ್ರಸನ್ನಚೇತಸೋ ಹಿ ಬುದ್ಧಿಃ
ಪರ್ಯವತಿಷ್ಠತಿ | ಬ್ರಹ್ಮಾಪರೋಕ್ಷೇಣ ಸಮ್ಯಕ್ ಸ್ಥಿತಿಂ ಕರೋತಿ | ಪ್ರಸಾದೋ ನಾಮ
ಸ್ವತೋಽಪಿ ಪ್ರಾಯೋ ವಿಷಯಾಗತಿಃ || 65 ||

ನಾಸ್ತಿ ಬುದ್ಧಿರಯುಕ್ತಸ್ಯ ನ ಚಾಯುಕ್ತಸ್ಯ ಭಾವನಾ |
ನ ಚಾಭಾವಯತಃ ಶಾನ್ತಿರಶಾನ್ತಸ್ಯ ಕುತಃ ಸುಖಮ್ || 66 ||

ಪ್ರಸಾದಾಭಾವೇ ದೋಷಮಾಹೋತ್ತರಶ್ಲೋಕಾಭ್ಯಾಮ್ | ನಹಿ ಪ್ರಸಾದಾಭಾವೇ
ಯುಕ್ತಿಶ್ಚಿತ್ತನಿರೋಧಃ | ಅಯುಕ್ತಸ್ಯ ಚ ಬುದ್ಧಿಃ - ಸಮ್ಯಗ್ ಜ್ಞಾನಂ, ನಾಸ್ತಿ |
ತದೇವೋಪಪಾದಯತಿ ನ ಚಾಯುಕ್ತಸ್ಯೇತಿ | ಶಾನ್ತಿ ಮುಕ್ತಿಃ |

‘ಶಾನ್ತಿರೋಕ್ಷೋಽಥ ನಿರ್ವಾಣಮ್’ ಇತ್ಯಭಿಧಾನಾತ್ || 66 ||

ಇನ್ದಿಯಾಣಾಂ ಹಿ ಚರತಾಂ ಯನ್ಮನೋಽನುವಿಧೀಯತೇ |
ತದಸ್ಯ ಹರತಿ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ವಾಯುರ್ನಾವಾಮಿವಾಮ್ಪಸಿ || 67 ||

ಕಥಮಯುಕ್ತಸ್ಯ ಭಾವನಾ ನ ಭವತಿ ? ಆಹ - ಇನ್ದಿಯಾಣಾಮಿತಿ | ಅನುವಿಧೀಯತೇ -
ಕ್ರಿಯತೇ | ನನ್ವೀಶ್ವರೇಣೇನ್ದಿಯಾಣಾಮನು | ‘ಬುದ್ಧಿರ್ಜ್ಞಾನಮ್’ ಇತ್ಯಾದಿ
ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣತ್ವಾತ್ | ಪ್ರಜ್ಞಾಂ - ಪ್ರಜ್ಞಾನಮ್ | ಉತ್ಪತ್ಸ್ಯದಪಿ ನಿವಾರಯತೀತ್ಯರ್ಥಃ |
ಉತ್ಪನ್ನಸ್ಯಾಪ್ಯಭಿಭವೋ ಭವತಿ || 67 ||

ತಸ್ಮಾದ್ಯಸ್ಯ ಮಹಾಬಾಹೋ ನಿಗೃಹೀತಾನಿ ಸರ್ವಶಃ |
ಇನ್ದಿಯಾಣೇನ್ದಿಯಾರ್ಥೇಭ್ಯಸ್ತಸ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾ || 68 ||

ತಸ್ಮಾತ್ ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ನಿಗೃಹೀತೇನ್ದಿಯ ಏವ ಜ್ಞಾನೀತಿ ನಿಗಮಯತಿ - ತಸ್ಮಾದಿತಿ
|| 68 ||

ಯಾ ನಿಶಾ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ತಸ್ಯಾಂ ಜಾಗರ್ತಿ ಸಂಯಮೀ |
ಯಸ್ಯಾಂ ಜಾಗ್ರತಿ ಭೂತಾನಿ ಸಾ ನಿಶಾ ಪಶ್ಯತೋ ಮುನೇಃ || 69 ||

ಉಕ್ತಂ ಲಕ್ಷಣಂ ಪಿಣ್ಣೀಕೃತ್ಯಾಹ - ಯಾ ನಿಶೇತಿ - ಯಾ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ನಿಶಾ ಪರಮೇಶ್ವರಸ್ವರೂಪಲಕ್ಷಣಾ, ಯಸ್ಯಾಂ ಸುಪ್ತಾನೀವ ನ ಕಿಂಚಿಜ್ಜಾನಂತಿ, ತಸ್ಯಾಮಿನ್ದ್ರಿಯ - ಸಂಯಮಯುಕ್ತೋ ಜ್ಞಾನೀ ಜಾಗರ್ತಿ - ಸಮ್ಯಗಾಪರೋಕ್ಷೇಣ ಪಶ್ಯತಿ, ಪರಮಾತ್ಮಾನಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಯಸ್ಯಾಂ -ವಿಷಯಲಕ್ಷಣಾಯಾಂ ಭೂತಾನಿ, ಜಾಗ್ರತಿ ತಸ್ಯಾಂ ನಿಶಾಯಾಮಿವ ಸುಪ್ತಃ ಪ್ರಾಯೋ ನ ಜಾನಾತಿ | ಮತ್ತಾದಿವದ್ಧಮನಾದಿಪ್ರವೃತ್ತಿಃ | ತದುಕ್ತಮ್ -

‘ದೇಹಂ ತು ತನ್ನ ಚರಮಮ್’ ‘ದೇಹೋಽಪಿ ದೈವವಶಗಃ’ ಇತಿ ಶ್ಲೋಕಾಭ್ಯಾಮ್
‘ಮನನಯುಕ್ತೋ ಮುನಿಃ | ಪಶ್ಯತ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಸಾಧನಮಾಹ || 69 ||

ಅಪೂರ್ಯಮಾಣಮಚಲಪ್ರತಿಷ್ಠಂ ಸಮುದ್ರಮಾಪಃ ಪ್ರವಿಶಂತಿ ಯದ್ವತ್ |
ತದ್ವತ್ ಕಾಮಾ ಯಂ ಪ್ರವಿಶಂತಿ ಸರ್ವೇ ಸ ಶಾಂತಿಮಾಪ್ನೋತಿ ನ ಕಾಮಕಾಮಿ || 70 ||

ತೇನ ವಿಷಯಾನುಭವಪ್ರಕಾರಮಾಹ - ಅಪೂರ್ಯಮಾಣಮಿತಿ | ಯೋ ವಿಷಯೈರಾಪೂರ್ಯಮಾಣೋಽಪ್ಯಚಲಪ್ರತಿಷ್ಠೋ ಭವತಿ | ನೋತ್ಸೇಕಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ | ನ ಚ ಪ್ರಯತ್ನಂ ಕರೋತಿ | ನ ಚಾಭಾವೇ ಶುಷ್ಯತಿ | ನಹಿ ಸಮುದ್ರಃ ಸರಿತ್ರವೇಶಾಪ್ರವೇಶನಿಮಿತ್ತವೃದ್ಧಿಶೋಷೌ ಬಹುತರೌ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ | ಪ್ರಯತ್ನಂ ವಾ ಕರೋತಿ | ಸ ಮುಕ್ತಿಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತೀತ್ಯರ್ಥಃ || 70 ||

ವಿಹಾಯ ಕಾಮಾನ್ ಯಃ ಸರ್ವಾನ್ ಪುಮಾಂಶ್ಚರತಿ ನಿಃಸ್ಪೃಹಃ |
ನಿರ್ಮಮೋ ನಿರಹಂಕಾರಃ ಸ ಶಾಂತಿಮಧಿಗಚ್ಛತಿ || 71 ||

ಏತದೇವ ಪ್ರಪಿಪ್ಷಯತಿ - ವಿಹಾಯೇತಿ | ಕಾಮಾನ್ ವಿಷಯಾನ್ ನಿಃಸ್ಪೃಹತಯಾ ವಿಹಾಯ ಯಶ್ಚರತಿ - ಭಕ್ಷಯತಿ | ಭಕ್ಷಯಾಮೀತ್ಯಾದ್ಯಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರವರ್ಜಿತಶ್ಚ | ಸ ಹಿ ಪುಮಾನ್ | ಸ ಏವ ಮುಕ್ತಿಮಧಿಗಚ್ಛತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

ಏಷಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ಸ್ಥಿತಿಃ ಪಾರ್ಥ ನೈನಾಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ವಿಮುಹ್ಯತಿ |
ಸ್ಥಿತ್ವಾಸ್ಯಾಮಂತಕಾಲೇಽಪಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿರ್ವಾಣಮೃಚ್ಛತಿ || 72 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾಯಾಂ ದ್ವಿತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

ಉಪಸಂಹರತಿ - ಏಷೇತಿ | ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಸ್ಥಿತಿಃ - ಬ್ರಹ್ಮವಿಷಯಾ ಸ್ಥಿತಿರ್ಲಕ್ಷಣಮ್ | ಅಂತ-
ಕಾಲೇಽಪ್ಯಸ್ಯಾಂ ಸ್ಥಿತ್ಯೈವ ಬ್ರಹ್ಮ ಗಚ್ಛತಿ | ಅನ್ಯಥಾ ಜನ್ಮಾಂತರಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ | 'ಯಂ ಯಂ
ವಾಽಪಿ' ಇತಿ ವಕ್ಷ್ಯ ಮಾಣತ್ವಾತ್ | ಜ್ಞಾನೀನಾಮಪಿ ಸತಿ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಾಣಿ ಶರೀರಾಂತರಂ
ಯುಕ್ತಮ್ | 'ಭೋಗೇನ ತ್ವಿತರೇ ' ಇತಿ ಹ್ಯುಕ್ತಮ್ | ಸಂತಿ ಹಿ ಬಹುಶರೀರಫಲಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ
ಕಾನಿಚಿತ್ | 'ಸಪ್ತಜನ್ಮಾನಿ ವಿಪ್ರಃ ಸ್ಯಾತ್' ಇತ್ಯಾದೇಃ | ದಷ್ಟೇಶ್ಚ ಜ್ಞಾನಿನಾಮಪಿ
ಬಹುಶರೀರಪ್ರಾಪ್ತೇಃ | ತಥಾಹ್ಯುಕ್ತಮ್ -

'ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞೋಽಪಿ ಯಸ್ತೂರ್ಧ್ವಃ ಪ್ರಾಪ್ಯ ರೌದ್ರಪದಂ ತತಃ |
ಸಾಂಘ್ಯರ್ಷಣಂ ತತೋ ಮುಕ್ತಿಮಗಾದ್ವಿಷ್ಟಪ್ರಸಾದತಃ' ಇತಿ ಗಾರುಡೇ |
'ಮಹಾದೇವ ಪರೇ ಜನ್ಮಂಸ್ತವ ಮುಕ್ತಿನಿರೂಪ್ಯತೇ' ಇತಿ ನಾರದೀಯೇ |
ನಿಶ್ಚಿತಫಲಂ ಚ ಜ್ಞಾನಮ್ -

'ತಸ್ಯ ತಾವದೇವ ಚಿರಮ್ ', 'ಯದು ಚ ನಾರ್ಚಿಷಮೇವಾಭಿಸಮ್ಭವತಿ' ಇತ್ಯಾದಿ ಶೃತಿಭ್ಯಃ |
ನ ಚ ಕಾಯವ್ಯೂಹಾಪೇಕ್ಷಾ |
'ತದ್ಯಥೈಷೀಕಾತೂಲಮ್' , 'ತದ್ಯಥಾ ಪುಷ್ಕರಫಲಾಶೇ', 'ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಃ ಸರ್ವ ಕರ್ಮಾಣಿ ' ಇತ್ಯಾದಿ ವಚನೇಭ್ಯಃ |
ಪ್ರಾರಬ್ಧೇ ತ್ವವಿರೋಧಃ | ಪ್ರಮಾಣಾಭಾವಾಚ್ಚ | ನ ಚ ತಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರಮಾಣಮ್ -

'ಅಕ್ಷಪಾದಕಣಾದಾನಾಂ ಸಾಂಘ್ಯಯೋಗಜಟಾಭೃತಾಮ್ |
ಮತಮಾಲಮ್ಪ್ಯ ಯೇ ವೇದಂ ದೂಷಯನ್ಸಲ್ಪಚೇತಸಃ' ಇತಿ ನಿಂದನಾತ್ |

ಯತ್ರ ತು ಸ್ತುತಿಸ್ತತ್ರ ಶಿವಭಕ್ತಾನಾಂ ಸ್ತುತಿಪರತ್ವಮೇವ ನ ಸತ್ಯತ್ವಮ್ | ನ ಹಿ
ತೇಷಾಮಪೀತರಗ್ರನ್ಥವಿರುದ್ಧಾರ್ಥೇ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಮ್ | ತಥಾ ಹ್ಯುಕ್ತಮ್

ಏಷ ಮೋಹಂ ಸೃಜಾಮ್ಯಾಶು ಯೋ ಜನಾನ್ ಮೋಹಯಿಷ್ಯತಿ |
'ತ್ವಂ ಚ ರುದ್ರ ಮಹಾಬಾಹೋ ಮೋಹಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಕಾರಯ |
ಅತಥ್ಯಾನಿ ವಿತಥ್ಯಾನಿ ದರ್ಶಯಸ್ವ ಮಹಾಭುಜ'
ಪ್ರಕಾಶಂ ಕುರು ಚಾತ್ಮಾನಮಪ್ರಕಾಶಂ ಚ ಮಾಂ ಕುರು || ಇತಿ ವಾರಾಹೇ |

‘ಕುತ್ಸಿತಾನಿ ಚ ಮಿಶ್ರಾಣಿ ರುದ್ರೋ ವಿಷ್ಣುಪ್ರಚೋದಿತಃ |
 ಚಕಾರ ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ವಿಭುರ್ಘೋಷಯಸ್ತತ್ರ ಚೋದಿತಾಃ |
 ದಧೀಚ್ಯಾದ್ಯಾಃ ಪುರಾಣಾನಿ ತಚ್ಚಾಸ್ತಸಮಯೇನ ತು |
 ಚಕ್ರವೇದ್ಯೈಶ್ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಾಣಿ ವೈಷ್ಣವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವೇದತಃ |
 ಪಞ್ಚರಾತ್ರಂ ಭಾರತಂ ಚ ಮೂಲರಾಮಾಯಣಂ ತಥಾ |
 ತಥಾ ಪುರಾಣಂ ಭಾಗವತಂ ವಿಷ್ಣುವೇದ ಇತೀರಿತಃ |
 ಅತಃ ಶೈವಪುರಾಣಾನಿ ಯೋಜ್ಯಾನ್ಯನ್ಯಾವಿರೋಧತಃ ’ ಇತಿ ಚ ನಾರದೀಯೇ |

ಅತೋ ಜ್ಞಾನೀನಾಂ ಭವತ್ಯೇವ ಮುಕ್ತಿಃ | ಭೀಷ್ಮಾದೀನಾಂ ತು ತತ್ಕ್ಷಣೇ ಯುಕ್ಯಭಾವಃ |
 ‘ಸ್ಮರಂಸ್ತಜತಿ’ ಇತಿ ವರ್ತಮಾನಾಪದೇಶೋ ಹಿ ಕೃತಃ | ತಚ್ಚೋಕ್ತಮ್ -

‘ಜ್ಞಾನಿನಾಂ ಕರ್ಮಯುಕ್ತಾನಾಂ ಕಾಯತ್ಯಾಗಕ್ಷಣೋ ಯದಾ |
 ವಿಷ್ಣುಮಾಯಾ ತದಾ ತೇಷಾಂ ಮನೋ ಬಾಹ್ಯಂ ಕರೋತಿ ಹಿ’ ಇತಿ ಗಾರುಡೇ |

ನ ಚಾನೈಷಾಂ ತದಾ ಸ್ಮೃತಿರ್ಭವತಿ-

‘ಬಹುಜನ್ಮವಿಪಾಕೇನ ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನೇನ ಯೇ ಹರಿಮ್ |
 ಭಜಂತಿ ತತ್ಸ್ತುತಿಂ ತ್ವನೇ ದೇವೋ ಯಾತಿ ನ ಚಾನ್ಯಥಾ’ ಇತ್ಯುಕ್ತೇರ್ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತೇ |

ನಿರ್ಬಾಣಮಶರೀರಮ್ | ‘ಕಾಯೋ ಬಾಣಂ ಶರೀರಂ ಚ’ ಇತ್ಯಭಿಧಾನಾತ್ |
 ‘ಏತದ್ಬಾಣಮವಷ್ಟಭ್ಯ’ ಇತಿ ಪ್ರಯೋಗಾಚ್ಚ | ನಿರ್ಬಾಣಶಬ್ದಪ್ರತಿಪಾದನಮ್’ಅನಿನ್ದ್ರಿಯಾಃ’
 ಇತ್ಯಾದಿವತ್ | ಕಥಮನ್ಯಥಾ ಸರ್ವಪುರಾಣಾದಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾಃಕೃತಿರ್ಭಗವತ ಉಪಪದ್ಯತೇ ?
 ನ ಚಾನ್ಯದ್ಭಗವತ ಉತ್ತಮಂ ಬ್ರಹ್ಮ -

‘ಬ್ರಹ್ಮೈತಿ ಪರಮಾತ್ಮೈತಿ ಭಗವಾನಿತಿ ಶಬ್ದ ತೇ ’ ಇತಿ ಭಾಗವತೇ |

‘ಭಗವಂತಂ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ’ ‘ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಜನಾರ್ದನಃ’ , ‘ಪರಮಂ ಯೋ ಮಹದ್ಬ್ರಹ್ಮ ’,
 ‘ಯಸ್ಮಾತ್ ಕ್ಷರಮತೀತೋಽಹಮಕ್ಷರಾದಪಿ ಚೋತ್ತಮಃ’, ‘ಯೋಽಸಾವತೀನ್ದ್ರಿಯಗ್ರಾಹ್ಯಃ’ ,
 ‘ನಾಸ್ತಿ ನಾರಾಯಣಸಮಂ ನ ಭೂತಂ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ’, ‘ನ ತ್ವತ್ಸಮೋಽಸ್ಯಭ್ಯಧಿಕಃ
 ಕುತೋಽನ್ಯಃ’ ಇತ್ಯಾದಿಭ್ಯಃ |

ನ ಚ ತದ್ಬ್ರಹ್ಮಣೋಽಶರೀರತ್ವಾದೇತತ್ ಕಲ್ಪಮ್ | ತಸ್ಯಾಪಿ ಶರೀರಶ್ರವಣಾತ್

‘ಆನಂದರೂಪಮಮೃತಮ್’ , ‘ಸುವರ್ಣಜ್ಯೋತಿಃ’, ‘ದಹರೋಽಸ್ಮಿನ್ನಂತರಾಕಾಶಃ’
 ಇತ್ಯಾದಿಷು | ಯದಿ ರೂಪಂ ನ ಸ್ಯಾತ್ , ಆನಂದಮಿತ್ಯೇವ ಸ್ಯಾತ್ , ನ ತ್ವಾನಂದರೂಪಮಿತಿ |
 ಕಥಂ ಚ ಸುವರ್ಣರೂಪತ್ವಂ ಸ್ಯಾದರೂಪಸ್ಯ ? ಕಥಂ ದಹರತ್ವಮ್ ? ದಹರಸ್ಥಶ್ಚ ‘ಕೇಚಿತ್
 ಸ್ವದೇಹ - ’ ಇತ್ಯಾದೌ ರೂಪವಾನುಚ್ಯತೇ |

‘ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾ ಪುರುಷಃ’ , ‘ರುಗ್ಮವರ್ಣಂ ಕರ್ತಾರಮ್ ’ , ‘ಆದಿತ್ಯವರ್ಣಂ ತಮಸಃ
 ಪರಸ್ತಾತ್’, ‘ಸರ್ವತಃ ಪಾಣಿ ಪಾದಂ ತತ್’ , ‘ವಿಶ್ವತಶ್ಚಕ್ಷುರುತ’ ಇತ್ಯಾದಿವಚನಾತ್ |
 ವಿಶ್ವರೂಪಾಧ್ಯಾಯಾದೇಶ್ಚ ರೂಪವಾನವಸೀಯತೇ | ಅತಿಪರಿಪೂರ್ಣತಮ-
 ಜ್ಞಾನೈಶ್ಚರ್ಯವೀರ್ಯಾನಂದಶ್ರೀಶಕ್ತ್ಯಾದಿಮಾಂಶ್ಚ ಭಗವಾನ್

‘ಪರಾಽಸ್ಯ ಶಕ್ತಿರ್ವಿವಿಧೈವ ಶ್ರೂಯತೇ ಸ್ವಾಭಾವಿಕೇ ಜ್ಞಾನಬಲಕ್ರಿಯಾ ಚ’ ‘ಯಃ
 ಸರ್ವಜ್ಞಃ’, ‘ಆನಂದಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ’ , ‘ಏತಸ್ಯೈವಾನಂದಸ್ಯಾನ್ಯಾನಿ ಭೂತಾನಿ
 ಮಾತ್ರಾಮುಪಜೀವನ್ತಿ’,

‘ಅನಾದಿಮಧ್ಯಾಂತಮನಂತವೀರ್ಯಮ್’, ‘ಸಹಸ್ರಲಕ್ಷಾಮಿತಕಾಂತಿಕಾಂತಃ’,
 ‘ಮಯ್ಯನಂತಗುಣೇಽನಂತೇ ಗುಣತೋಽನಂತವಿಗ್ರಹೇ’, ‘ವಿಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿರಹಮಾಸಮನಂತಶಕ್ತೇಃ’,
 ‘ತುರ್ಯಂ ತತ್ ಸರ್ವದ್ಯುಕ್ ಸದಾ’ , ‘ಆತ್ಮಾನಮನ್ಯಂ ಚ ಸ ವೇದ ವಿದ್ವಾನ್’,
 ‘ಅನ್ಯತಮೋ ಮುಕುನ್ದಾತ್ ಕೋ ನಾಮ ಲೋಕೇ ಭಗವತ್ಪದಾರ್ಥಃ ’ , ‘ಐಶ್ವರ್ಯಸ್ಯ
 ಸಮಗ್ರಸ್ಯ’ |

‘ಅತೀವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತೇ ಸುಖಂ ಜ್ಞಾನಂ ಚ ಸೌಭಗಮ್ |
 ಯಚ್ಚಾತ್ಮಯುಕ್ತಂ ಸ್ಮರ್ತುಂ ವ ಶಕ್ತಃ ಕರ್ತುಮತಃ ಪರಃ ’ ಇತ್ಯಾದಿಭ್ಯಃ |

ತಾನಿ ಚ ಸರ್ವಾಣ್ಯನ್ಯೋನ್ಯಸ್ವರೂಪಾಣಿ -
 ‘ವಿಜ್ಞಾನಮಾನಂದಂ ಬ್ರಹ್ಮ’, ‘ಆನಂದೋ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ವ್ಯಜಾನಾತ್ ’, ‘ಸತ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಮನಂತಂ
 ಬ್ರಹ್ಮ’, ‘ಯಸ್ಯ ಜ್ಞಾನಮಯಂ ತಪಃ’, ‘ಸ ಮಾ ಭಗ ಪ್ರವಿಶ ಸ್ವಾಹಾ’ |

‘ನ ತಸ್ಯ ಪ್ರಾಕೃತಾ ಮೂರ್ತಿರ್ಮಾಸಮೇದೋಸ್ಥಿಸಮ್ಭವಾ |
 ನ ಯೋಗಿತ್ವಾದೀಶ್ವರತ್ವಾತ್ ಸತ್ಯರೂಪಾಚ್ಯುತೋ ವಿಭುಃ’ ||
 ‘ಸದ್ದೇಹಃ ಸುಖಗನ್ಧಶ್ಚ ಜ್ಞಾನಭಾಃ ಸತ್ಪರಾಕ್ರಮಃ |
 ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನಃ ಸುಖಸುಖಃ ಸ ವಿಷ್ಣುಃ ಪರಮೋಽಕ್ಷರಃ’ ಇತಿ ಪೈಙ್ಗೀಖಿಲೇ |
 ‘ದೇಹೋಽಯಂ ಮೇ ಸದಾನಂದೋ ನಾಯಂ ಪ್ರಕೃತಿನಿರ್ಮಿತಃ |
 ಪರಿಪೂರ್ಣಶ್ಚ ಸರ್ವತ್ರ ತೇನ ನಾರಾಯಣೋಽಸ್ಮ್ಯಹಮ್’

ಇತ್ಯಾದಿಭ್ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತೇ |

ತದೇವ ಲೀಲಯಾ ಚಾಸೌ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾದಿರೂಪೇಣ ದರ್ಶಯತಿ ಮಾಯಯಾ -

‘ನ ಚ ಗರ್ಭೇವಸದ್ದೇವ್ಯಾ ನ ಚಾಪಿ ವಸುದೇವತಃ |
ನ ಚಾಪಿ ರಾಘವಾಜ್ಞಾತೋ ನ ಚಾಪಿ ಜಮದಗ್ನಿತಃ |
ನಿತ್ಯಾನಂದೋದ್ಧಯೋಪ್ಯೇವಂ ಕ್ರೀಡತೇಮೋಘದರ್ಶನಃ’ ಇತಿ ಪಾದ್ಮೈ |
‘ನ ವೈ ಸ ಆತ್ಮಾಽತ್ಮವತಾಮಧೀಶ್ವರೋ ಭುಜ್ಜೇ ಹಿ ದುಃಖಂ ಭಗವಾನ್ ವಾಸುದೇವಃ’,

‘ಸರ್ಗಾದೇರೀಶಿತಾಃ ಪರಮಸುಖನಿಧಿಭೋಧರೂಪೋಪ್ಯಭೋದಂ ಲೋಕಾನಾಂ
ದರ್ಶಯನ್ ಯೋ ಮುನಿಸುತಹೃತಾತ್ಮಪ್ರಿಯಾರ್ಥೇ ಜಗಾಮ’ |

‘ಸ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ದ ಚರಣೋ ನರವತ್ ಪ್ರಲಾಪೀ ಸ್ತ್ರೀಸಜ್ಜನಾಮಿತಿ ರತಿಂ ಪ್ರಥಯಂಶ್ಚಕಾರ’,
‘ಪೂರ್ತೇರಚಿನ್ತ್ಯವೀರ್ಯೋ ಯೋ ಯಶ್ಚ ದಾಶರಥಿಃ ಸ್ವಯಮ್ |
ರುದ್ರವಾಕ್ಯಮೃತಂ ಕರ್ತುಮಜಿತೋ ಜಿತವತ್ ಸ್ಥಿತಃ ||
‘ಯೋಽಜಿತೋ ವಿಜಿತೋ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಗಾಙ್ಗೇಯಂ ನ ಜಘಾನ ಹ |
ನ ಚಾಮ್ಬಾಂ ಗ್ರಾಹಯಾಮಾಸ ಕರುಣಃ ಕೋಽಪರಸ್ತತಃ’
ಇತ್ಯಾದಿಭ್ಯಶ್ಚ ಸ್ಕಾನ್ತೇ ನ ತತ್ರ ಸಂಸಾರಧರ್ಮಾ ನಿರೂಪ್ಯಾಃ |

ಯತ್ರ ಚ ಪರಾವರಭೇದೋವಗಮ್ಯತೇ ತತ್ರಾಜ್ಞಬುದ್ಧಿಮಪೇಕ್ಷ್ಯಾವರತ್ವಮ್ |
ವಿಶ್ವರೂಪಮಪೇಕ್ಷ್ಯಾನ್ಯತ್ರ | ತಚ್ಚೋಕ್ತಮ್ -

‘ಪರಿಪೂರ್ಣಾನಿ ರೂಪಾಣಿ ಸಮಾನ್ಯಖಿಲರೂಪತಃ |
ತಥಾಽಪ್ಯಪೇಕ್ಷ್ಯ ಮನ್ದಾನಾಂ ದೃಷ್ಟಿಂ ತ್ವಾಮೃಷಯೋಽಪಿ ತು |
ಪರಾವರಂ ವದನ್ತೇವಂ ಹ್ಯಭಕ್ತಾನಾಂ ವಿಮೋಹನೇ’ ಇತಿ ಗಾರುಡೇ |

ನ ಚಾತ್ರ ಕಿಂಚಿದುಪಚರಿತಾ ವಾಚ್ಯಮ್ | ಅಚಿನ್ತ್ಯಶಕ್ತೇಃ ಪದಾರ್ಥವೈಚಿತ್ರ್ಯಾ ಚ್ಛೇತ್ಯುಕ್ತಮ್ |

‘ಕೃಷ್ಣರಾಮಾದಿರೂಪಾಣಿ ಪರಿಪೂರ್ಣಾನಿ ಸರ್ವದಾ |
ನ ಚಾಣುಮಾತ್ರಂ ಭಿನ್ನಾನಿ ತಥಾಽಪ್ಯಸ್ಮಾನ್ ವಿಮೋಹಸಿ’ || ಇತ್ಯಾದೇಶ್ಚ ನಾರದೀಯೇ |

ತನ್ಮಾತ್ ಸರ್ವದಾ ಸರ್ವರೂಪೇಷ್ವಪರಿಗಣಿತಾನಾನಂತಗುಣಗಣಂ ನಿತ್ಯನಿರಂತಾ-
ಶೇಷದೋಷಂ ಚ ನಾರಾಯಣಾಖ್ಯಂ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನೀ ಋಚ್ಛತೀತಿ ಸಿದ್ಧಮ್
|| 72 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯ ವಿರಚಿತೇ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾ
ಭಾಷ್ಯೇ ದ್ವಿತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

ಆಥ ತೃತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪಂ ಜ್ಞಾನಸಾಧನಂ ಚೋಕ್ತಂ ಪೂರ್ವತ್ರ | ಜ್ಞಾನಸಾಧನತ್ವೇನಾಕರ್ಮ ವಿನಿನ್ದ್ಯ
ಕರ್ಮ ವಿಧೀಯತ ಉತ್ತರಾಧ್ಯಾಯೇ -

ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ

ಜ್ಯಾಯಸೀ ಚೇತ್ ಕರ್ಮಣಸ್ತೇ ಮತಾ ಬುದ್ಧಿರ್ಜನಾರ್ದನ |
ತತ್ ಕಿಂ ಕರ್ಮಾಣಿ ಘೋರೇ ಮಾಂ ನಿಯೋಜಯಸಿ ಕೇಶವ || 01 ||

ವ್ಯಾಮಿಶ್ರೇಣೇವ ವಾಕ್ಯೇನ ಬುದ್ಧಿಂ ಮೋಹಯಸೀವ ಮೇ |
ತದೇಕಂ ವದ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಯೇನ ಶ್ರೇಯೋಽಹಮಾಪ್ನುಯಾಮ್ || 02 ||

ಕರ್ಮಣೋ ಜ್ಞಾನಮತ್ಯುತ್ತಮಮಿತ್ಯಭಿಹಿತಂ ಭಗವತಾ 'ದೂರೇಣ ಹೃವರಮ್ ಕರ್ಮ'
ಇತ್ಯದೌ| ಏವಂ ಚೇತ್ ಕಿಮಿತಿ ಕರ್ಮಣಿ ಘೋರೇ ಯುದ್ಧಾಖ್ಯೇ ನಿಯೋಜಯಸಿ
ನಿವೃತ್ತಧರ್ಮಾನ್ ವಿನೇತ್ಯಾಹ - ಜ್ಯಾಯಸೀತಿ | ಕರ್ಮಣಃ ಸಕಾಶಾತ್ ಬುದ್ಧಿಜ್ಯಾಯಸೀ
ಚೇತ್ ತೇ ಮತಾ ತರ್ಹಿ|| 1,2 ||

ಶ್ರೀ ಭಗವಾನುವಾಚ

ಲೋಕೇಸ್ಮಿನ್ ದ್ವಿವಿಧಾ ನಿಷ್ಠಾ ಪುರಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಮಯಾಽನಘ |
ಜ್ಞಾನಯೋಗೇನ ಸಾಂಖ್ಯಾನಾಂ ಕರ್ಮಯೋಗೇನ ಯೋಗಿನಾಂ || 03 ||

ಜ್ಯಾಯಸ್ತೇಽಪಿ ಬದ್ಧೇರಾಧಿಕಾರಿಕತ್ವಾತ್ ತ್ವಂ ಕರ್ಮಣ್ಯಪ್ಯಧಿಕೃತ ಇತಿ ತತ್ರ
ನಿಯೋಕ್ತ್ಯಾ ಮೀತ್ಯಾಶಯವಾನ್ ಭಗವಾನಾಹ - ಲೋಕ ಇತಿ | ದ್ವಿವಿಧಾ ಅಪಿ ಜನಾಃ ಸಂತಿ
| ಗೃಹಸ್ಥಾಧಿಕರ್ಮತ್ಯಾಗೇನ ಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠಾಃ ಸನಕಾದಿವತ್ | ತತ್ಸಾ ಏವ ಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠಾಶ್ಚ
ಜನಕಾದಿವತ್ | ಮಧ್ವರ್ಮಸ್ಥಾ ಏವೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಸಾಂಖ್ಯಾನಾಂ ಜ್ಞಾನೀನಾಂ
ಸನಕಾದೀನಾಮ್ | ಯೋಗಿನಾಮುಪಾಯಿನಾಂ ಜನಕಾದೀನಾಮ್ | ಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠಾ
ಅಪ್ಯಾಧಿಕಾರಿಕತ್ವಾದೀಶ್ವರೇಚ್ಛಯಾ ಲೋಕ ಸಂಘಹಾರ್ಥತ್ವಾಚ್ಚ ಯೇ ಕರ್ಮಯೋಗ್ಯಾ
ಭವಂತಿ ತೇಽಪಿ ಯೋಗಿನಃ | ನಿಷ್ಠಾ ಸ್ಥಿತಿಃ | ತ್ವಂ ತು ಜನಕಾದಿವತ್ ಸಕರ್ಮೈವ
ಜ್ಞಾನಯೋಗ್ಯಃ ನ ತು ಸನಕಾದಿವತ್ ತತ್ತ್ಯಾಗೇನೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಸಂತಿ ಹೀಶ್ವರೇಚ್ಛಯೈವ
ಕರ್ಮಕೃತಃ ಪ್ರಿಯವ್ರತಾದಯೋ ಜ್ಞಾನಿನ ಏವ | ತಥಾಹ್ಯುಕ್ತಮ್ -
'ಈಶ್ವರೇಚ್ಛಯಾ ವಿನಿವೇಶಿತಕರ್ಮಾಧಿಕಾರಃ' ಇತಿ || 03 ||

ನ ಕರ್ಮಣಾಮನಾರಮ್ಭಾನ್ವೈಷ್ಣವ್ಯಮ್ಯಂ ಪುರುಷೋಽಶ್ಚುತೇ |

ನ ಚ ಸಂನ್ಯಸನಾದೇವ ಸಿದ್ಧಿಂ ಸಮಧಿಗಚ್ಛತಿ || 04 ||

ಇತಶ್ಚ ನಿಯೋಕ್ಷ್ಯಾಮೀತ್ಯಾಹ - ನ ಕರ್ಮಣಾಮಿತಿ | ಕರ್ಮಣಾಂ ಯುದ್ಧಾದೀನಾಮನಾರಮ್ಭೇಣ ನೈಷ್ಠವ್ಯಮ್ಯಂ ನಿಷ್ಕರ್ಮತಾಂ ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಪರಿತ್ಯಾಗೇನ ಪ್ರಾಪ್ಯತ ಇತಿ ಮೋಕ್ಷಂ ನಾಶ್ಚುತೇ | ಜ್ಞಾನಮೇವ ತತ್ಪ್ರಾಧನಂ, ನ ತು ಕರ್ಮಾಕರಣಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಕುತಃ ? ಪುರುಷತ್ವಾತ್ | ಸರ್ವದಾ ಸ್ಥೂಲೇನ ಸೂಕ್ಷ್ಮೇಣ ವಾ ಪುರೇಣ ಯುಕ್ತೋ ನನು ಜೀವಃ | ಯದಿ ಕರ್ಮಾಕರಣೇನ ಮುಕ್ತಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ಸ್ಥಾವರಾಣಾಮ್ | ನಚಾಕರಣೇ ಕರ್ಮಭಾವಾನುಕ್ತಿರ್ಭವತಿ | ಪ್ರತಿಜನ್ಮಕೃತಾ-ನಾಮನಂತ-ಕರ್ಮಾಣಾಂ ಭಾವಾತ್ | ನ ಚ ಸರ್ವಾಣಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ಭುಕ್ತಾನಿ | ಏಕಸ್ಮಿನ್ ಶರೀರೇ ಬಹೂನಿ ಹಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ಕರೋತಿ | ತಾನಿ ಚೈಕೈಕಾನಿ ಬಹುಜನ್ಮಫಲಾನಿ ಕಾನಿಚಿತ್ | ತತ್ಕೈಕೈಕಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ಭುಜ್ವನ್ ಪ್ರಾಪ್ನೋತ್ಯೇವ ಶೇಷೇಣ ಮಾನುಷ್ಯಮ್ | ತತಶ್ಚ ಬಹುಶರೀರಫಲಾನಿ ಕರ್ಮಾಣೀತ್ಯಸಮಾಪ್ತಿಃ | ತಚ್ಚೋಕ್ತಮ್ -

‘ಜೀವಂಶ್ಚತುರ್ದಶಾದೂರ್ಧ್ವಂ ಪುರುಷೋ ನಿಯಮೇನ ತು |
ಸ್ತ್ರೀ ವಾಽಪ್ಯನೂನದಶಕಂ ದೇಹಂ ಮಾನುಷಮಾರ್ಜತೇ |
ಚತುರ್ದಶೋರ್ಧ್ವಜೀವೀನಿ ಸಂಸಾರಶ್ಚಾದಿವರ್ಜಿತಃ |
ಅತೋಽವಿತ್ವಾ ಪರಂ ದೇವಂ ಮೋಕ್ಷಾಶಾ ಕಾ ಮಹಾಮುನೇ’ ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಡೇ |

ಯದಿ ಸಾದಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ಸಂಸಾರಃ ಪೂರ್ವಕರ್ಮಭಾವಾದತತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಃ | ಅಬನ್ಧಕತ್ವಂ ತ್ವಕಾಮೇನೈವ ಭವತಿ | ತಚ್ಚ ವಕ್ಷ್ಯತೇ ‘ಅನಿಷ್ಠಮಿಷ್ಠಮ್’ ಇತಿ
ನನು ನಿಷ್ಕಾಮಕರ್ಮಣಃ ಫಲಾಭಾವಾನೋಕ್ತಃ ಸ್ಮೃತಃ -

‘ನಿಷ್ಕಾಮಂ ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಂ ತು ನಿವೃತ್ತಮಿತಿ ಚೋಚ್ಯತೇ |
ನಿವೃತ್ತಂ ಸೇವಮಾನಸ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಾಭ್ಯೇತಿ ಸನಾತನಮ್’ ಇತಿ ಮಾನವೇ |

ಅತಸ್ತತ್ಸಾಮ್ಯಾದಕರಣೇಽಪಿ ಭವತೀತ್ಯತ ಆಹ - ನ ಚೇತಿ | ಸಂನ್ಯಾಸಃ ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಪರಿತ್ಯಾಗಃ | ‘ಕಾಮ್ಯಾನಾಂ ಕರ್ಮಣಾಮ್’ ಇತಿ ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣತ್ವಾತ್ | ಅಕಾಮಕರ್ಮಣಾಮಂತಃ-ಕರಣಶುದ್ಧಾಜ್ಞಾನಾನೋಕ್ತೋ ಭವತಿ | ತಚ್ಚೋಕ್ತಮ್ -

‘ಕರ್ಮಭಿಃ ಶುದ್ಧಸತ್ತಸ್ಯ ವೈರಾಗ್ಯಂ ಜಾಯತೇ ಹೃದಿ’ ಇತಿ ಭಾಗವತೇ | ವಿರಕ್ತಾನಾಮೇವ ಚ ಜ್ಞಾನಮುಕ್ತಮ್ -

‘ನ ತಸ್ಯ ತತ್ತ ಗ್ರಹಣಾಯ ಸಾಕ್ಷಾದ್ವರಿಯಸೀರಪಿ ವಾಚಃ ಸಮಾಸನ್ |
ಸ್ವಪ್ನೇ ನಿರುಕ್ತ್ಯಾ ಗೃಹಮೇಧಸೌಖ್ಯಂ ನ ಯಸ್ಯ ಹೇಯಾನುಮಿತಂ ಸ್ವಯಂ ಸ್ಯಾತ್ ’ಇತಿ |

ನ ತು ಫಲಾಭಾವಾತ್ | ಕರ್ಮಾಭಾವಾತ್ | ಅತೋ ನ ಕರ್ಮತ್ಯಾಗಿ ಏವ
ಮೋಕ್ಷಸಾಧನಮ್ | ಯತ್ಯಾಶ್ರಮಸ್ತು ಪ್ರಾಯತ್ಯಾರ್ಥೋ ಭಗವತ್ತೋಷಣಾರ್ಥಶ್ಚ |
ಅಪ್ರಯತತ್ವಮೇವ ಹಿ ಪ್ರಾಯೋ ಗೃಹಸ್ಥಾದೀನಾಮ್ | ಇತರಕರ್ಮೋದ್ಯೋಗಾತ್ |
ಅಪ್ರಯತಾನಾಂ ಚ ಜ್ಞಾನಂ | ತಥಾಹಿ ಶ್ರುತಿಃ ‘ನಾಶಾನೋ ನಾಸಮಾಹಿತಃ’ ಇತಿ |

ಮಹಾಂಶ್ಚಯತ್ಯಾಶ್ರಮೇ ತೋಷೋ ಭಗವತಃ | ತಥಾ ಹ್ಯಾಹ-
ಯತ್ಯಾಶ್ರಮಂ ತುರೀಯಂ ತು ದೀಕ್ಷಾಂ ಮಮ ಸುತೋಷಿಣೀಮ್’

ಇತಿ ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರಕಲ್ಪೇ |

ಅಧಿಕಾರಿಕಾಸ್ತು ತತ್ಸ್ಮಾ ಏವ ಪ್ರಾಯತ್ಯೇ ಸಮರ್ಥಾಃ | ಸ ಏವ ಚ ಮಹಾನ್
ಭಗವತ್ತೋಷಃ| ತಚ್ಚೋಕ್ತಮ್ -

‘ದೇವಾದೀನಾಮಾದಿರಾಜ್ಞಾಂ ಮಹೋದ್ಯೋಗೇಽಪಿ ನೋ ಮನಃ |
ವಿಷ್ಟೋಶ್ಚಲತಿ ತದ್ಭೋಗೋಽಪ್ಯತೀವ ಹರಿತೋಷಣಮ್ ’ ಇತಿ ಪಾದ್ಮೈ || 04 ||

ನ ಹಿ ಕಶ್ಚಿತ್ಕ್ಷಣಮಪಿ ಜಾತು ತಿಷ್ಠತ್ಯಕರ್ಮಕೃತ್ |
ಕಾರ್ಯತೇ ಹ್ಯವಶಃ ಕರ್ಮ ಸರ್ವಃ ಪ್ರಕೃತಿಜೈರ್ಗುಣೈಃ || 05 ||

ನ ತು ಕರ್ಮಾಣಿ ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ತ್ಯಕ್ತುಂ ಶಕ್ಯಾನೀತ್ಯಾಹ - ನಹೀತಿ || 05 ||

ಕರ್ಮೇನ್ವಿಯಾಣಿ ಸಂಯಮ್ಯ ಯ ಅಸ್ತೇ ಮನಸಾ ಸ್ಮರನ್ |
ಇನ್ವಿಯಾರ್ಥಾನ್ ವಿಮೂಢಾತ್ಮಾ ಮಿಥ್ಯಾಚಾರಃ ಸ ಉಚ್ಯತೇ || 06 ||

ಯಸ್ತಿನ್ವಿಯಾಣಿ ಮನಸಾ ನಿಯಮ್ಯಾರಭತೇರ್ಜುನ |
ಕರ್ಮೇನ್ವಿಯೈಃ ಕರ್ಮಯೋಗಮಸಕ್ತಃ ಸ ವಿಶಿಷ್ಯತೇ || 07 ||

ತಥಾಽಪಿ ಶಕ್ತಿತಸ್ತಾಗಃ ಕಾರ್ಯ ಇತ್ಯತ ಆಹ - ಕರ್ಮೇನ್ವಿಯಾಣೀತಿ | ಮನ ಏವ
ಪ್ರಯೋಜಕಮಿತಿ ದರ್ಶಯಿತುಮನ್ವಯವ್ಯತಿರೇಕಾವಾಹ - ಮನಸಾ ಸ್ಮರನ್ ಮನಸಾ
ನಿಯಮ್ಯೇತಿ || ಕರ್ಮಯೋಗಂ ಸ್ವವರ್ಣಾಶ್ರಮೋಚಿತಮ್ | ನ ತು ಗೃಹಸ್ಥಕರ್ಮ್ಯವೇತಿ
ನಿಯಮಃ| ಸಂನ್ಯಾಸಾದಿವಿಧಾನಾತ್ | ಸಾಮಾನ್ಯವಚನಾಚ್ಚ || 6, 7 ||

ನಿಯತಂ ಕುರು ಕರ್ಮ ತ್ವಂ ಕರ್ಮ ಜ್ಯಾಯೋ ಹ್ಯಕರ್ಮಣಃ |
ಶರೀರಯಾತ್ರಾಽಪಿ ಚ ತೇ ನ ಪ್ರಸಿದ್ಧೇದಕರ್ಮಣಃ || 08 ||

ಅತೋ ನಿಯತಂ ವರ್ಣಾಶ್ರಮೋಚಿತಂ ಕರ್ಮ ಕುರು || 8 ||

ಯಜ್ಞಾರ್ಥಾತ್ ಕರ್ಮಣೋಽನ್ಯತ್ರ ಲೋಕೋಽಯಂ ಕರ್ಮಬನ್ಧನಃ |
ತದರ್ಥಂ ಕರ್ಮ ಕೌಂತೇಯ ಮುಕ್ತ ಸಂಘಃ ಸಮಾಚರ || 09 ||

‘ಕರ್ಮಣಾ ಬಧ್ಯತೇ ಜನ್ತುಃ’ ಇತಿ ಕರ್ಮ ಬನ್ಧಕಂ ಸ್ಮೃತಮಿತ್ಯತ ಆಹ - ಯಜ್ಞಾರ್ಥಾದಿತಿ |
ಕರ್ಮ ಬನ್ಧನಂ ಯಸ್ಯ ಲೋಕಸ್ಯ ಸ ಕರ್ಮಬನ್ಧನಃ | ಯಜ್ಞೋ ವಿಷ್ಣುಃ | ಯಜ್ಞಾರ್ಥಂ
ಸಂಘರಹಿತಂ ಕರ್ಮ ನ ಬನ್ಧಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಮುಕ್ತಸಂಘ ಇತಿ ವಿಶೇಷಣಾತ್ |

‘ಕಾಮಾನ್ ಯಃ ಕಾಮಯತೇ’ ಇತಿ ಶ್ರುತೇಶ್ಚ | ‘ಅನಿಷ್ಟಮಿಷ್ಟಮ್ ’ ಇತಿ
ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣತ್ವಾಚ್ಚ | ‘ಏತಾನ್ಯದಿ ತು ಕರ್ಮಾಣಿ ’ ಇತಿ ಚ | ‘ತಸ್ಮಾನ್ನೇಷ್ಟಿಯಾಜುಕಃ ಸ್ಯಾತ್’
ಇತಿ ಚ | ವಿಶೇಷವಚನತ್ವೇ ಸಮೇದಿ ವಿಶೇಷಣಂ ಪರಿಶಿಷ್ಟತೇ ||09||

ಸಹಯಜ್ಞಾಃ ಪ್ರಜಾಃ ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುರೋವಾಚ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ |
ಅನೇನ ಪ್ರಸವಿಷ್ಯದ್ಧಮೇಷ ವೋಽಸ್ತಿ ಷ್ವಕಾಮಧುಕ್ || 10 ||

ದೇವಾನ್ ಭಾವಯತಾನೇನ ತೇ ದೇವ ಭಾವಯಂತು ವಃ |
ಪರಸ್ಪರಂ ಭಾವಯಂತಃ ಶ್ರೇಯಃ ಪರಮವಾಪ್ಸ್ಯತ || 11 ||

ಇಷ್ಟಾನ್ ಭೋಗಾನ್ ಹಿ ವೋ ದೇವಾ ದಾಸ್ಯಂತೇ ಯಜ್ಞಭಾವಿತಾಃ |
ತೈರ್ದತ್ತಾನಪ್ರದಾಯೈಭ್ಯೋ ಯೋ ಭುಂಕ್ತೇ ಸ್ತೇನ ಏವ ಸಃ || 12 ||

ಯಜ್ಞಶಿಷ್ಟಾಶಿನಃ ಸನ್ನೋ ಮುಚ್ಯಂತೇ ಸರ್ವಕಿಲ್ಬಿಷೈಃ |
ಭುಂಜತೇ ತೇ ತ್ವಘಂ ಪಾಪಾ ಯೇ ಪಚನ್ತಾತ್ಮಕಾರಣಾತ್ || 13 ||

ಅತ್ರಾರ್ಥವಾದಮಾಹ - ಸಹಯಜ್ಞಾ ಇತಿ || 10-13 ||

ಅನ್ನಾಧ್ಯವಂತಿ ಭೂತಾನಿ ಪರ್ಜನ್ಯಾದನ್ನಸಮ್ಭವಃ |
ಯಜ್ಞಾಧ್ಯವಂತಿ ಪರ್ಜನ್ಯೋ ಯಜ್ಞಃ ಕರ್ಮ ಸಮುದ್ಭವಃ || 14 ||

ಹೇತ್ವಂತರಮಾಹ - ಅನ್ನಾದಿತಿ | ಯಜ್ಞಃ ಪರ್ಜನ್ಯಾನ್ವತ್ವಾತ್ ತತ್ಕಾರಣಮುಚ್ಯತೇ |
ಪೂರ್ವಯಜ್ಞವಿವಕ್ಷಾಯಾಂ ಚ ತಸ್ಯ ಚಕ್ರಪ್ರವೇಶೋ ನ ಸಮ್ಭವತಿ | ತದ್ಧ್ಯಾಪಾದ್ಯಂ
ಕರ್ಮವಿಧಯೇ | ನ ತು ಸಾಮ್ಯಮಾತ್ರೇಣೇದಾನೀಂ ಕಾರ್ಯಮ್ | ಮೇಘಚಕ್ರಾಭಿಮಾನೀ
ಚ ಪರ್ಜನ್ಯಃ | ತಚ್ಚ ಯಜ್ಞಾಧ್ಯವಂತಿ |

‘ಅಗ್ನೌ ಪ್ರಾಸ್ತಾಸಹುತಿಃ ಸಮ್ಯಗಾದಿತ್ಯಮುಪತಿಷ್ಠತಿ |

ಆದಿತ್ಯಾಜ್ಞಾಯತೇ ವೃಷ್ಟಿವೃಷ್ಟೇರನ್ನಂ ತತಃ ಪ್ರಜಾಃ’ ಇತಿ ಸ್ಮೃತೇಶ್ಚ |

ಉಭಯವಚನಾದಾದಿತ್ಯಾತ್ ಸುಮುದ್ರಾಚ್ಚಾವಿರೋಧಃ | ಅತಶ್ಚ ಯಜ್ಞಾತ್ ಪರ್ಜನೋದ್ಭವಃ ಸಮ್ಭವತಿ | ಯಜ್ಞೋ ದೇವತಾಮುದ್ದಿಶ್ಯ ದ್ರವ್ಯಪರಿತ್ಯಾಗಃ | ಕರ್ಮ ಇತರಕ್ರಿಯಾ || 14 ||

ಕರ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮೋದ್ಭವಂ ವಿಧಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಕ್ಷರಸಮುದ್ಭವಮ್ |

ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಗತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ನಿತ್ಯಂ ಯಜ್ಞೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮ್ || 15 ||

ಕರ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಜಾಯತೇ | ‘ಏಷ ಹ್ಯೇವ ಸಾಧು ಕರ್ಮ ಕಾರಯತಿ’, ‘ಬುದ್ಧಿಜ್ಞಾನಮ್’ ಇತ್ಯಾದಿಭ್ಯಃ | ನ ಚ ಮುಖ್ಯೇ ಸಮ್ಭವ್ಯಮಾನೇ ಪಾರಮ್ಪರ್ಯೇಣೌಪಚಾರಿಕಂ ಕಲ್ಪಮ್ |

ನ ಚ ಜಡಾನಾಂ ಸ್ವತಃ ಪ್ರವೃತ್ತಿಃ ಸಮ್ಭವತಿ | ‘ಏತಸ್ಯ ವಾ ಅಕ್ಷರಸ್ಯ’ ಇತ್ಯಾದಿ ಸರ್ವನಿಯಮನಶ್ರುತೇಶ್ಚ | ‘ದ್ರವ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಚ ಕಾಲಶ್ಚ’ ಇತ್ಯಾದೇಶ್ಚ | ಅಚಿನ್ಮಶಕ್ತಿಶ್ಚೋಕ್ತಾ | ಜೀವಸ್ಯ ಚ ಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬಸ್ಯ ಬಿಮ್ಬಪೂರ್ವೈವ ಚೇಷ್ಟಾ | ‘ನ ಕರ್ತೃತ್ವಮ್’ ಇತ್ಯಾದಿನಿಷೇಧಾಚ್ಚ | ಅಕ್ಷರಾಣಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾನಿ | ತೇಭ್ಯೋ ಹ್ಯಭಿವ್ಯಜ್ಯತೇ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ | ಅನ್ಯಥಾಽನಾದಿನಿಧನಮಚಿನ್ಮಂ ಪರಿಪೂರ್ಣಮಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಕೋ ಜಾನಾತಿ ? ನ ಚ ರೂಢಿಂ ವಿನಾ ಯೋಗಾಙ್ಗೇಕಾರೋ ಯುಕ್ತಃ | ಪರಾಮರ್ಶಾಚ್ಚ- ‘ತಸ್ಮಾತ್ ಸರ್ವಗತಂ ಬ್ರಹ್ಮ’ ಇತಿ | ನ ಹ್ಯೇಕಶಬ್ದೇನ ದ್ವಿರುಕ್ತೇನ ಭೇದಶೃತಿಂ ವಿನಾ ವಸ್ತುದ್ವಯಂ ಕುತ್ರಚಿದುಚ್ಯತೇ |

ತಾನಿ ಚಾಕ್ಷರಾಣಿ ನಿತ್ಯಾನಿ | ‘ವಾಚಾ ವಿರೂಪ ನಿತ್ಯಯಾ’ , ‘ಅನಾದಿನಿಧನಾ ನಿತ್ಯಾ ವಾಗುತ್ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ್ವಯಮ್ಭವಾ’ , ‘ಅತ ಏವ ಚ ನಿತ್ಯತ್ವಮ್’ ಇತ್ಯಾದಿ ಶೃತಿಸ್ಮೃತಿಭಗವ- ದ್ವಚನೇಭ್ಯಃ |

ದೋಷಶ್ಚೋಕ್ತಃ ಸಕರ್ತೃಕತ್ವೇ | ನ ಚಾಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಮುತ್ಪನ್ನಾನಿ | ತತ್ರ ಮಾಣಾಭಾವಾತ್ | ನಿಶ್ಚಸಿತಶಬ್ದಸ್ತ ಕ್ಲೇಶಾಭಿಪ್ರಾಯಃ | ನಾಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಾಭಿಪ್ರಾಯಃ | ‘ಸೋಽಕಾಮಯತ’ ಇತ್ಯಾದೇಶ್ಚ | ‘ಇಷ್ಟಂ ಹುತಮ್’ ಇತ್ಯಾದಿರೂಪಪ್ರಪಂಚೇನ ಸಹಾಭಿಧಾನಾಚ್ಚ | ಮಹಾತಾತ್ಪರ್ಯವಿರೋಧಾಚ್ಚ | ತಚ್ಚೋಕ್ತಂ ಪುರಸ್ತಾತ್ | ನ ಹ್ಯಸ್ವಾತನ್ತ್ರೈಣೋತ್ಪತ್ತಿಕರ್ತುಃ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯಮ್ | ಅಸ್ವಾತನ್ತ್ರೈಂ ಚ ತದಮತಿಪೂರ್ವಕತ್ವೇನ ಭವತಿ | ಯಥಾ ರೋಗಾದೀನಾಂ ಪುರುಷಸ್ಯ ತಜ್ಜತ್ವೇಽಪಿ |

ಉತ್ಪತ್ತಿವಚನಾನ್ಯಭಿವ್ಯಕ್ತರ್ಥಾನ್ಯಭಿಮಾನಿದೇವತಾವಿಷಯಾಣಿ ಚ | 'ನಿತ್ಯಾ' ಇತ್ಯುಕ್ತಾ
'ಉತ್ಪನ್ನಾ' ಇತಿ ವಚನಾತ್ | ಅಭಿವ್ಯಕ್ತೇ ಕರ್ತೃವಚನಂ ಚಾಸ್ತಿ | 'ಕೃತ್ಸ್ನಂ ಶತಪಥಂ
ಚಕ್ರೇ' ಇತಿ | ಕಥಮಾದಿತ್ಯಸ್ಥಾವೇದಾಸ್ತೇನೈವ ಕ್ರಿಯಂತೇ | ವಚನಮಾತ್ರಾಚ್ಚ
ನಿರ್ಣಯಾತ್ಮಕಶಾರೀರಕೋಕ್ತಂ ಬಲವತ್ |

ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಯೋನಿಯಸ್ಯೇತಿ ತು ಶಾಸ್ತ್ರಯೋನಿತ್ವಮ್ | 'ಜನ್ಮಾದ್ಯಸ್ಯ ಯತಃ' ಇತ್ಯುಕ್ತೇ
ಪ್ರಮಾಣಂ ಹಿ ತತ್ರಾಪೇಕ್ಷಿತಮ್ | ನ ತು ತಸ್ಯ ಜಾತತ್ವಂ ವೇದಕಾರಣತ್ವಂ ವಾ | ನಹಿ
ವೇದಕಾರಣತ್ವಂ ಜಗತ್ತಾರಣತ್ವೇ ಹೇತುಃ | ನ ಹಿ ವಿಚಿತ್ರಜಗತ್ಸೃಷ್ಟೇವೇದಸೃಷ್ಟಿರಶಕ್ಯಾ
ಸೃಜ್ಯತ್ವೇ | ನ ಚ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವೇ | ಯದಿವೇದಸ್ರಷ್ಟಾ ಸರ್ವಜ್ಞಃ ಕಿಮಿತಿ ನ ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಾ ?
ತಸ್ಮಾದ್ವೇದಪ್ರಮಾಣಕತ್ವಮೇವಾತ್ರ ವಿವಕ್ಷಿತಮ್ | ಅತೋ ನಿತ್ಯಾನ್ಯಕ್ಷರಾಣಿ |

ಯತ ಏವಂ ಪರಮ್ಪರಯಾ ಯಜ್ಞಾಭಿವ್ಯಂಜಂ ಬ್ರಹ್ಮ ತಸ್ಮಾತ್ ತನ್ನಿತ್ಯಂ ಯಜ್ಞೇ
ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮ್ | ತಾನಿ ಚಾಕ್ಷರಾಣಿ ಭೂತಾಭಿವ್ಯಂಜ್ಯಾನೀತಿ ಚಕ್ರಮ್ || 15 ||

ಏವಂ ಪ್ರವರ್ತೀತಂ ಚಕ್ರಂ ನಾನುವರ್ತಯತೀಹ ಯಃ |
ಅಘಾಯುರಿನ್ದ್ರಿಯಾರಾಮೋ ಮೋಘಂ ಪಾರ್ಥ ಸ ಜೀವತಿ || 16 ||

ತದೇತತ್ ಜಗಚ್ಚಕ್ರಂ ಯೋ ನಾನುವರ್ತಯತಿ ಸ ತದ್ವಿನಾಶಕತ್ವಾದಘಾಯುಃ |
ಪಾಪನಿಮಿತ್ತಮೇವ ಯಸ್ಯಾಯುಃ ಸೋಽಘಾಯುಃ || 16 ||

ಯಸ್ತಾತ್ಮರತಿರೇವ ಸ್ಯಾದಾತ್ಮತ್ಯಪ್ತಶ್ಚ ಮಾನವಃ |
ಆತ್ಮನೈವ ಚ ಸನ್ನುಷ್ಠಸ್ತಸ್ಯ ಕಾರ್ಯಂ ನ ವಿದ್ಯತೇ || 17 ||

ತರ್ಹ್ಯತೀವ ಮನಃಸಮಾಧಾನಮಪಿ ನ ಕಾರ್ಯಮಿತ್ಯತ ಆಹ - ಯಸ್ತಿತಿ | ರಮಣಂ
ಪರದರ್ಶನಾದಿನಿಮಿತ್ತಂ ಸುಖಮ್ | ತೃಪ್ತಿರನ್ಯತ್ರಾಲಮ್ಬುಧಿಃ | ಸನ್ನೋಷಸ್ತಜ್ಞನಕಂ
ಸುಖಮ್ | 'ಸನ್ನೋಷಸ್ತಪ್ತಿಕಾರಣಮ್' ಇತ್ಯಭಿಧಾನಾತ್ | ಪರಮಾತ್ಮದರ್ಶನಾದಿನಿಮಿತ್ತಂ
ಸುಖಂ ಪ್ರಾಪ್ತಃ | ಅನ್ಯತ್ರ ಸರ್ವಾತ್ಮನಾಃಲಮ್ಬುಧಿಂ ಚ | ಮಹಚ್ಚ ತತ್ ಸುಖಮ್ |
ತೇನೈವಾನ್ಯತ್ರಾಲಮ್ಬುಧಿರಿತಿ ದರ್ಶಯತಿ ಆತ್ಮನೈವ ಚ ಸನ್ನುಷ್ಠ ಇತಿ | ತತ್ಸ್ಥಂ ಏವ ಸನ್
ಸನ್ನುಷ್ಠ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ನಾನ್ಯತ್ ಕಿಮಪಿ ಸನ್ನೋಷಕಾರಣಮಿತ್ಯವಧಾರಣಮ್ | ಆತ್ಮನಾ
ತ್ಯಪ್ತಃ | ನಹ್ಯಾತ್ಮನ್ಯಲಮ್ಬುಧಿಯುಕ್ತಾ | ತದ್ವಾಚಿತ್ತಂ ಚ 'ವಯಂ ತು ನ ವಿತ್ಯಪ್ಯಾಮು
ಉತ್ತಮಶ್ಲೋಕವಿಕ್ರಮೈಃ' ಇತಿ ಪ್ರಯೋಗಾತ್ ಸಿದ್ಧಮ್ | ಅಧ್ಯಾಹಾರಸ್ತಗತಿಕಾ ಗತಿಃ |
'ಆತ್ಮರತಿರೇವ' ಇತ್ಯವಧಾರಣಾದಸಮ್ಪ್ರಜ್ಞಾತಸಮಾಧಿಸ್ಥನೈವ ಕಾರ್ಯಂ ನ ವಿದ್ಯತೇ |

‘ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞಸ್ಯಾಪಿ ಕಾರ್ಯೋ ದೇಹಾದಿದ್ವೈಶ್ಯತೇ ಯದಾ |
ಸ್ವಧರ್ಮೋ ಮಮ ತುಷ್ಟ್ಯ ಧ್ವಃ ಸಾ ಹಿ ಸರ್ವೈರಪೇಕ್ಷಿತಾ’ ಇತಿ ವಚನಾಚ್ಚ ಪಞ್ಚರಾತ್ರೇ |

ಅನ್ಯದಾಸನ್ಯರತಿರಪೀಷತ್ ಸರ್ವಸ್ಯ ಭವತಿ | ನ ಚ ತತ್ರಾಲಮ್ಬುಧಿಮಾತ್ರಮುಕ್ತಮ್ |
ಆತ್ಮತ್ವಪ್ತ ಇತಿ ಪೃಥಗಭಿಧಾನಾತ್ | ಕರ್ತೃಶಬ್ದಃ ಕಾಲಾವಚ್ಛೇದೇ ಚಾಯಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಃ ‘ಯೋ
ಭುಜ್ತೇ ಸ ತು ನ ಬ್ರೂಯಾತ್ ’ ಇತ್ಯಾದೌ | ಅತೋಽಸಮ್ಪ್ರಜ್ಞಾತಸಮಾಧಾವೇವೈತತ್ |
ಮಾನವ ಇತಿ ಜ್ಞಾನಿನ ಏವಾಸಮ್ಪ್ರಜ್ಞಾತಸಮಾಧಿಭವತೀತಿ ದರ್ಶಯತಿ | ‘ಮನು
ಅವಬೋಧನೇ’ ಇತಿ ಧಾತೋಃ | ಪರಮಾತ್ಮಾರತಿಶ್ಚಾತ್ರ ವಿವಕ್ಷಿತಾ | ‘ವಿಷ್ಣಾವೇವ
ರತಿಯಸ್ಯ ಕ್ರಿಯಾ ತಸ್ಯೈವ ನಾಸ್ತಿ ಹಿ’ ಇತಿ ವಚನಾತ್ || 17 ||

ನೈವ ತಸ್ಯ ಕೃತೇನಾರ್ಥೋ ನಾಕೃತೇನೇಹ ಕಶ್ಚನ |
ನ ಚಾಸ್ಯ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಕಶ್ಚಿದರ್ಥವ್ಯಪಾಶ್ರಯಃ || 18 ||

ತಸ್ಯ ‘ಕರ್ಮಕಾಲೇ ವಕ್ತವ್ಯೋಽಹಮ್’ ಇತಿ ಕಿಞ್ಚತ್ ಪ್ರತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ತತ್ಕೃತಾವಾತ್ಮರತ್ಯಧಿಕಃ
ಸಮೋ ವಾಽರ್ಥೋ ನಾಸ್ತಿ | ನ ಚ ಸನ್ನ್ಯಾದ್ಯಕೃತೌ ಕಶ್ಚಿದ್ಗೋಷೋಽಸ್ತಿ | ನ
ಚೈತದಪಹಾಯ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಕಶ್ಚಿತ್ ಪ್ರಯೋಜನಾಶ್ರಯಃ | ಅರ್ಥೋ ಯೇನ
ದರ್ಶನಾದಿನಾ ಭವತಿ ಸೋಽರ್ಥವ್ಯಪಾಶ್ರಯಃ | ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರೇಣ ಪ್ರತ್ಯವಾಯೋ ಯದ್ಯಪಿ
ನ ಭವತಿ | ತದರ್ಜುನಸ್ಯಾಪಿ ಸಮಮಿತಿ | ನ ತಸ್ಯ ಕರ್ಮೋಪದೇಶಯೋಗ್ಯೇ ತದ್ಭವತಿ |
ಈಷತ್ ಪ್ರಾರಬ್ಧಾನರ್ಥಸೂಚಕಂ ಚ ತದ್ಭವತಿ | ಮಹಚ್ಛೇದ್ ವೃತ್ರಹತ್ಯಾದಿವತ್ || 18 ||

ತಸ್ಮಾದನಕ್ತಃ ಸತತಂ ಕಾರ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಸಮಾಚರ |
ಆಸಕ್ತೋ ಹ್ಯಾಚರನ್ ಕರ್ಮ ಪರಮಾಪ್ನೋತಿ ಪುರುಷಃ || 19 ||

ಯತೋಽಸಮ್ಪ್ರಜ್ಞಾತಸಮಾಧೇರೇವ ಕಾರ್ಯಾಭಾವಸ್ತಸ್ಮಾತ್ ಕರ್ಮ ಸಮಾಚರ || 19 ||

ಕರ್ಮಣೈವ ಹಿ ಸಂಸಿದ್ಧಿಮಾಸ್ಥಿತಾ ಜನಕಾದಯಃ |
ಲೋಕಸಂಭ್ರಹಮೇವಾಪಿ ಸಮ್ಪಶ್ಯನ್ ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ || 20 ||

ಆಚಾರೋಽಪ್ಯಸ್ತೀತ್ಯಾಹ - ಕರ್ಮಣೈವೇತಿ | ಕರ್ಮಣಾ ಸಹ, ಕರ್ಮ ಕುರ್ವನ್ತ
ಏವೇತ್ಯರ್ಥಃ| ಕರ್ಮ ಕೃತ್ವೈವ ತತೋ ಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ವಾ | ನ ತು ಜ್ಞಾನಂ ವಿನಾ|
ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ಹಿ ತೇಷಾಂಜ್ಞಾನಿತ್ವಂ ಭಾರತಾದಿಷು | ‘ತಮೇವಂ ವಿದ್ವಾನಮೃತ ಇಹ ಭವತಿ’
ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿಭ್ಯಶ್ಚ | ಅತ್ರಾಪಿ ಕರ್ಮಾಣಾಂ ಜ್ಞಾನಸಾಧನತ್ವೋಕ್ತೇಶ್ಚ ‘ಬುದ್ಧಿಯುಕ್ತಃ’ ಇತಿ
ಗತ್ಯನ್ತರಂ ಚ ‘ನಾನ್ಯಃ ಪನ್ಥಾಃ’ ಇತ್ಯಸ್ಯ ನಾಸ್ತಿ | ಇತರೇಷಾಂ ಜ್ಞಾನದ್ವಾರಾಽಪ್ಯವಿರೋಧಃ |
ಯತ್ರ ಚ ತೀರ್ಥಾಽದೈವ ಮುಕ್ತಿಸಾಧನಮುಚ್ಯತೇ -

‘ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನೇನ ವಾ ಮುಕ್ತಿಃ ಪ್ರಯಾಗಮರಣೇನ ವಾ |
ಅಥವಾ ಸ್ನಾನಮಾತ್ರೇಣ ಗೋಮತ್ಯಾಂ ಕೃಷ್ಣಸನ್ನಿಧೌ’ ಇತ್ಯಾದೌ

ತತ್ರ ಪಾಪಾದಿಮುಕ್ತಿಃ | ಸ್ತುತಿಪರತಾ ಚ | ತತ್ರಾಪಿ ಹಿ ಕುತ್ರಚಿದ್ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ-
ಸಾಧನತ್ವಮೇವೋಚ್ಯತೇಽನ್ಯಥಾಮುಕ್ತಿಂ ನಿಷಿದ್ಧ್ಯ -

‘ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಂ ವಿನಾಮುಕ್ತಿನಃ ಕಥಂವಿದಪೀಷ್ಯತೇ |
ಪ್ರಯಾಗಾದೇಸ್ತು ಯಾ ಮುಕ್ತಿರ್ಜ್ಞಾನೋಪಾಯತ್ವಮೇವ ಹಿ’ ಇತ್ಯಾದೌ |

ನ ಚ ತೀರ್ಥಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಾನಿ ತತ್ರಸ್ತಾವೇಪ್ಯುಕ್ತಂ ಜ್ಞಾನನಿಯಮಂ ಘ್ನಂತಿ | ಯಥಾ
ಕಷ್ಟದ್ವಕ್ಷಂ ಭೃತ್ಯಂ ಪ್ರತ್ಯುಕ್ತಾನಿ ‘ಅಯಮೇವ ಹಿ ರಾಜಾ ಕಿಂ ರಾಜ್ಞಾ’ ಇತ್ಯಾದೀನಿ |
ಯಥಾಽಽಹ ಭಗವಾನ್ -

‘ಯಾನಿ ತೀರ್ಥಾದಿವಾಕ್ಯಾನಿ ಕರ್ಮಾದಿವಿಷಯಾಣಿ ಚ |
ಸ್ತಾವಾಕಾನೈವ ತಾನಿ ಸ್ಯುರಜ್ಞಾನಾಂ ಮೋಹಕಾನಿ ವಾ |
ಭವೇನ್ನೋಕ್ತಸ್ತುಮದ್ಭಷ್ಟೇರ್ನಾನ್ಯತಸ್ತು ಕಥಂಚನ’ ಇತಿ ನಾರದೀಯೇ |

ಅತೋಽಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಾದೇವ ಮೋಕ್ಷಃ| ಕರ್ಮ ತು ತತ್ಸಾಧನಮೇವ || 20 ||

ಯದ್ಯದಾಚರತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ತತ್ ತದೇವೇತರೋ ಜನಃ |
ಸ ಯತ್ರ ಮಾಣಂ ಕುರುತೇ ಲೋಕಸ್ತದನುವರ್ತತೇ || 21 ||

ಸ ಯತ್ ವಾಕ್ಯಾದಿಕಂ ಪ್ರಮಾಣಂ ಕುರುತೇ, ಯತುಕ್ತಪ್ರಕಾರೇಣ ತಿಷ್ಠತೀತ್ಯರ್ಥಃ || 21 ||

ನ ಮೇ ಪಾರ್ಥಸ್ತಿ ಕರ್ತವ್ಯಂ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ಕಿಂಚನ |
ನಾನವಾಪ್ತಮವಾಪ್ತವ್ಯಂ ವರ್ತ ಏವ ಚ ಕರ್ಮಣಿ || 22 ||

ಯದಿ ಹ್ಯಹಂ ನ ವರ್ತೇಯಂ ಜಾತು ಕರ್ಮಣ್ಯತನ್ವಿತಃ |
ಮಮ ವರ್ತಮಾನುವರ್ತನೇ ಮನುಷ್ಯಾಃ ಪಾರ್ಥ ಸರ್ವಶಃ || 23 ||

ಉತ್ಸಿದೇಯುರಿಮೇ ಲೋಕಾ ನ ಕುರ್ಯಾಂ ಕರ್ಮ ಚೇದಹಮ್ |
ಸಂಕುರಸ್ಯ ಚ ಕರ್ತಾ ಸ್ಯಾಮುಪಹನ್ಯಾಮಿಮಾಃ ಪ್ರಜಾಃ|| 24 ||

ಸಕ್ತಾಃ ಕರ್ಮಣ್ಯವಿದ್ವಾಂಸೋ ಯಥಾ ಕುರ್ವಂತಿ ಭಾರತ |
ಕುರ್ಯಾದ್ವಿದ್ವಾಂಸ್ತಥಾಽಸಕ್ತಶ್ಚಿಕೀರ್ಷುಲೋಕಸಂಘ ಹಮ್ || 25 ||

ನ ಬುದ್ಧಿಭೇದಂ ಜನಯೇದಜ್ಞಾನಾಂ ಕರ್ಮಸಂಜ್ಞನಾಮ್ |
ಜೋಷಯೇತ್ ಸರ್ವಕರ್ಮಾಣಿ ವಿದ್ವಾನ್ ಯುಕ್ತಃ ಸಮಾಚರನ್ || 26 ||

ಪ್ರಕೃತೇಃ ಕ್ರಿಯಮಾಣಾನಿ ಗುಣೈಃ ಕರ್ಮಾಣಿ ಸರ್ವಶಃ |
ಅಹಂಕಾರವಿಮೂಢಾತ್ಮಾ ಕರ್ತಾಃ ಹಮಿತಿ ಮನ್ಯತೇ || 27 ||

ವಿದ್ವದವಿದುಷೋಃ ಕರ್ಮಭೇದಮಾಹ - ಪ್ರಕೃತೇರಿತಿ | ಪ್ರಕೃತೇರ್ಗುಣೈಃ ಇನ್ದ್ರಿಯಾದಿಭಿಃ |
ಪ್ರಕೃತಿಮಪೇಕ್ಷ್ಯ ಗುಣಭೂತಾನಿ ಹಿ ತಾನಿ | ತತ್ಸಮ್ಪನ್ನೀನಿ ಚ | ನ ಹಿ ಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬಸ್ಯ ಕ್ರಿಯಾ
|| 27 ||

ತತ್ತ್ವವಿತ್ ತು ಮಹಾಬಾಹೋ ಗುಣಕರ್ಮವಿಭಾಗಯೋಃ |
ಗುಣಾ ಗುಣೇಷು ವರ್ತಂತಿ ಇತಿ ಮತ್ವಾ ನ ಸಜ್ಜತೇ || 28 ||

ಕರ್ಮಭೇದಸ್ಯ ಗುಣಭೇದಸ್ಯ ಚ ತತ್ತ್ವವಿತ್ | ಗುಣಾಃ -ಇನ್ದ್ರಿಯಾದೀನಿ | ಗುಣೇಷು
ವಿಷಯೇಷು
|| 28 ||

ಪ್ರಕೃತೇರ್ಗುಣಸಂಮೂಢಾಃ ಸಜ್ಜಂತೇ ಗುಣಕರ್ಮಸು |
ತಾನಕೃತ್ಸ್ನವಿದೋ ಮನ್ದಾನ್ಯತ್ಸ್ನವಿನ್ನ ವಿಚಾಲಯೇತ್ || 29 ||

ಪ್ರಕೃತೇರ್ಗುಣೇಷು ಇನ್ದ್ರಿಯಾದಿಷು ಸಮೂಢಾಃ | ಇನ್ದ್ರಿಯಾದ್ಯಭಿಮಾನಾದ್ಧಿ
ವಿಷಯಾದಿಸಂಘಃ | ಗುಣಕರ್ಮಸು ವಿಷಯೇಷು ಕರ್ಮಸು ಚ-

‘ಶಬ್ದಾದ್ಯಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಾದ್ಯಾಶ್ಚ ಸತ್ತ್ವಾದ್ಯಾಶ್ಚ ಶುಭಾನಿ ಚ |
ಅಪ್ರಧಾನಾನಿ ಚ ಗುಣಾ ನಿಗದ್ಯಂತೇ ನಿರುಕ್ತಿಗೈಃ’ ಇತ್ಯಭಿಧಾನಾತ್ |
ಸತ್ತ್ವಾದ್ಯಜ್ಞೇಕಾರೇ “ಗುಣಾ ಗುಣೇಷು” ಇತ್ಯಯುಕ್ತಂ ಸ್ಯಾತ್ || 29 ||

ಮಯಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ಸಂನ್ಯಸ್ಯಾಧ್ಯಾತ್ಮಚೇತಸಾ |
ನಿರಾಶೀರ್ನಿರ್ಮಮೋ ಭೂತ್ವಾ ಯುದ್ಯಸ್ಯ ವಿಗತಜ್ವರಃ || 30 ||

ಅತಃ ಸರ್ವಾಣಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ಮಯ್ಯೇವ ಸಂನ್ಯಸ್ಯ, ಭ್ರಾನ್ಯಾ ಜೀವೇಽಧ್ಯಾರೋಪಿತಾನಿ
ಮಯ್ಯೇವ ವಿಸೃಜ್ಯ ಭಗವಾನೇವ ಸರ್ವಾಣಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ಕರೋತೀತಿ, ಮತ್ಪೂಜೇತಿ ಚ |
ಆತ್ಮಾನಮಧಿಕೃತ್ಯ ಯಚ್ಚೇತಸ್ತದಧ್ಯಾತ್ಮಚೇತಃ | ಸಂನ್ಯಾಸಸ್ತು ಭಗವಾನ್ ಕರೋತೀತಿ |
ನಿರ್ಮಮತ್ವಂ ನಾಹಂ ಕರೋಮೀತಿ || 30 ||

ಯೇ ಮೇ ಮತಮಿದಂ ನಿತ್ಯಮನುತಿಷ್ಠಂತಿ ಮಾನವಾಃ |
ಶ್ರದ್ಧಾವನ್ತೋಽನಸೂಯನ್ತೋ ಮುಚ್ಯಂತೇ ತೇಽಪಿ ಕರ್ಮಭಿಃ || 31 ||

ಯೇ ತ್ವೇತದಭ್ಯಸೂಯನ್ತೋ ನಾನುತಿಷ್ಠಂತಿ ಮೇ ಮತಮ್ |
ಸರ್ವಜ್ಞಾನವಿಮೂಢಾಂಸ್ತಾನ್ ವಿದ್ಧಿ ನಷ್ಟಾ ನಚೇತಸಃ || 32 ||

ಫಲಮಾಹ - ಯೇ ಮ ಇತಿ | ಯೇ ತ್ವೇವಂ ನಿವೃತ್ತಕರ್ಮಿಣಸ್ತೇಽಪಿ ಮುಚ್ಯಂತೇ
ಜ್ಞಾನದ್ವಾರಾ | ಕಿಮ್ವಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿನಃ ? ನ ತು ಸಾಧನಾಂತರಮುಚ್ಯತೇ -

‘ನಿವೃತ್ತಾದೀನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ಹೃಪರೋಕ್ಷೇಶದೃಷ್ಟಯೇ |
ಅಪರೋಕ್ಷೇಶದೃಷ್ಟಿಸ್ತು ಮುಕ್ತೌ ಕಿಂಚಿನ್ನ ಮಾರ್ಗತೇ |
ಸರ್ವಂ ತದಂತರಾಧಾಯ ಮುಕ್ತಯೋ ಸಾಧನಂ ಭವೇತ್ |
ನ ಕಿಂಚಿದಂತರಾಧಾಯ ನಿರ್ವಾಣಾಯಾಪರೋಕ್ಷದೃಕ್ ‘

ಇತಿ ಹ್ಯುಕ್ತಂ ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರಕಲ್ಪೇ |

ಅಥ ಏವ ಸಮುಚ್ಚಯನಿಯಮೋ ನಿರಾಕೃತಃ || 31-32 ||

ಸದೃಶಂ ಚೇಷ್ಟತೇ ಸ್ವಾಸ್ತ್ಯಾಃ ಪ್ರಕೃತೇರ್ಜ್ಞಾನವಾನಪಿ |
ಪ್ರಕೃತಿಂ ಯಾನ್ತಿ ಭೂತಾನಿ ನಿಗ್ರಹಃ ಕಿಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ || 33 ||

ಏವಂ ಚೇತ್ ಕಿಮಿತಿ ತೇ ಮತಂ ನಾನುತಿಷ್ಠಂತಿ ಲೋಕಾ ಇತ್ಯತ ಆಹ - ಸದೃಶಮಿತಿ |
ಪ್ರಕೃತಿಃ - ಪೂರ್ವಸಂಸ್ಕಾರಃ || 33 ||

ಇನ್ದ್ರಿಯಸ್ಯೇನ್ದ್ರಿಯಸ್ಯಾರ್ಥೇ ರಾಗದ್ವೇಷೌ ವ್ಯವಸ್ಥಿತೌ |
ತಯೋರ್ನ ವಶಮಾಗಚ್ಛೇತ್ ತೌ ಹ್ಯಸ್ಯ ಪರಿಪನ್ನಿನೌ || 34 ||

ತಥಾಽಪಿ ಶಕ್ತಿಯೇ ನಿಗ್ರಹಃ ಕಾರ್ಯಃ | ನಿಗ್ರಹಾತ್ ಸದ್ಯಃ ಪ್ರಯೋಜನಾಭಾವೇಽಪಿ
ಭವತ್ಯೇವಾತಿಪ್ರಯತ್ನತ ಇತ್ಯಾಶಯವಾನಾಹ - ಇನ್ದ್ರಿಯಸ್ಯೇತಿ | ತಥಾಹ್ಯುಕ್ತಮ್

‘ಸಂಸ್ಕಾರೋ ಬಲವಾನೇವ ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯಾ ಅಪಿ ತದ್ವಶಾಃ |
ತಥಾಽಪಿ ಸೋಽನ್ಯಥಾಕರ್ತುಂ ಶಕ್ಯತೇತಿಪ್ರಯತ್ನತಃ’ ಇತಿ || 34 ||

ಶ್ರೇಯಾನ್ ಸ್ವಧರ್ಮೋ ವಿಗುಣಃ ಪರಧರ್ಮಾತ್ ಸ್ವನುಷ್ಠಿತಾತ್ |
ಸ್ವಧರ್ಮೇ ನಿಧನಂ ಶ್ರೇಯಃ ಪರಧರ್ಮೋ ಭಯಾವಹಃ || 35 ||

ತಥಾಽಪ್ಯುಗ್ರಂ ಯುದ್ಧಂ ಕರ್ಮೇತ್ಯತ ಆಹ - ಶ್ರೇಯಾನಿತಿ || 35 ||

ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ

ಅಥ ಕೇನ ಪ್ರಯುಕ್ತೋಽಯಂ ಪಾಪಂ ಚರತಿ ಪೂರುಷಃ |
ಅನ್ನಿಚ್ಛನ್ನದಿ ವಾಷ್ಟೇಯ ಬಲಾದಿವ ನಿಯೋಜಿತಃ || 36 ||

ಬಹವಃ ಕರ್ಮಕಾರಣಾಃ ಸನ್ನಿ ಕ್ರೋಧಾದಯಃ ಕಾಮಶ್ಚ | ತತ್ರ ಕೋ ಬಲವಾನಿತಿ ಪೃಚ್ಛತಿ -
ಅಥೇತಿ | ಅಥೇತ್ಯರ್ಥಾನ್ತರಮ್ | 'ತಯೋರ್ನ ವಶಮಾಗಚ್ಛೇತ್' ಇತಿ ಪ್ರಶ್ನಪ್ರಾಪಕಮ್
|| 36 ||

ಶ್ರೀ ಭಗವಾನುವಾಚ

ಕಾಮ ಏಷ ಕ್ರೋಧ ಏಷ ರಜೋಗುಣಸಮುದ್ಭವಃ |
ಮಹಾಶನೋ ಮಹಾಪಾಪ್ಮಾದ್ಯೇನಮಿಹ ವೈರಿಣಮ್ || 37 ||

ಯಸ್ತು ಬಲವಾನ್ ಪ್ರವರ್ತಕಃ ಸ ಏಷ ಕಾಮಃ | ಕ್ರೋಧೋಽಪ್ಯೇಷ ಏವ | ತಜ್ಜನ್ಯತ್ಯಾತ್ |
'ಕಾಮಾತ್ ಕ್ರೋಧೋಽಭಿಜಾಯತೇ' ಇತಿ ಹ್ಯುಕ್ತಮ್ | ಯತ್ರಾಪಿ ಗುರುನ್ನಾದಿನಿಮಿತ್ತಃ
ಕ್ರೋಧಸ್ತತ್ರಾಪಿ ಭಕ್ತಿನಿಮಿತ್ತಾ ನಿನ್ನಾ ಕಾಮನಿಮಿತ್ತ ಏವ | ಯೇ ತ್ವನ್ಯಥಾ ವದಂತಿ ತೇ
ಸಂಜ್ಞರಾನ್ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ಜಾನಂತಿ | ಉಕ್ತಂ ಚ-

'ಋತೇ ಕಾಮಂ ನ ಕೋಪಾದ್ಯಾ ಜಾಯಂತೇ ಹಿ ಕಥಂಜ್ಞನ' ಇತಿ |

ಮಹಾಶನಃ | ಮಹದ್ಧಿ ಕಾಮಭೋಗ್ಯಮ್ | ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದಿ ಕಾರಣತ್ವಾನ್ಮಹಾ-
ಪಾಪ್ಮಾ ಸರ್ವ ಪುರುಷಾರ್ಥವಿರೋಧಿತ್ವಾದ್ಯೈರೀ || 37 ||

ಧೂಮೇನಾವ್ರಿಯತೇ ವಹ್ನಿರ್ಯಥಾಽಽದಶೋ ಮಲೇನ ಚ |
ಯಥೋಲ್ಬೇನಾವೃತೋ ಗರ್ಭಸ್ತಥಾ ತೇನೇದಮಾವೃತಮ್ || 38 ||

ಕಥಂ ವಿರೋಧಿ ಸಃ ? ಇದಮನೇನಾವೃತಮ್ | ಯಥಾ ಧೂಮೇನಾಗ್ನಿರಾವೃತಃ ಪ್ರಕಾಶ-
ರೂಪೋಽಪ್ಯನ್ಯೇಷಾಂ ಸಮ್ಯಗದರ್ಶನಾಯ ತಥಾ ಪರಮಾತ್ಮಾ | ಯಥಾಽಽದಶೋ
ಮಲೇನಾವೃತೋಽನ್ಯಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಹೇತುರ್ನ ಭವತಿ ತಥಾಽಽಂತಃಕರಣಂ
ಪರಮಾತ್ಮಾದೇವ್ಯಕ್ತಿಹೇತುರ್ನ ಭವತಿ ಕಾಮೇನಾವೃತಮ್ | ಯಥೋಲ್ಬೇನಾವೃತ್ಯ
ಬದ್ಧೋ ಭವತಿ ಗರ್ಭಸ್ತಥಾ ಕಾಮೇನ ಜೀವಃ || 38 ||

ಅವೃತಂ ಜ್ಞಾನಮೇತೇನ ಜ್ಞಾನಿನೋ ನಿತ್ಯವೈರಿಣಾ |
ಕಾಮರೂಪೇಣ ಕೌಂತೇಯ ದುಷ್ಕೂರೇಣಾನಲೇನ ಚ || 39 ||

ಶಾಸ್ತ್ರತೋ ಜಾತಮಪಿ ಜ್ಞಾನಂ ಪರಮಾತ್ಮಾಪರೋಕ್ಷಾಯ ನ ಪ್ರಕಾಶತೇ
 ಕಾಮೇನಾವೃತಂ ಜ್ಞಾನಿನೋಽಪಿ | ಕಿಮು ಅಲ್ಪಜ್ಞಾನಿನಃ ? ಕಾಮರೂಪೇಣ ಕಾಮಾಖ್ಯೇನ
 ನಿತ್ಯವೈರಿಣಾ | ದುಷ್ಕರೇಣ | ದುಃಖೇನ ಹಿ ಕಾಮಃ ಪೂರ್ಯತೇ | ನಹೀನ್ಪಾದಿಪದಂ
 ಸುಖೇನ ಲಭ್ಯತೇ | ಯದ್ಯಪೀನ್ಪಾದಿಪದಂ ಪ್ರಾಪ್ತಂ
 ಪುನರ್ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಪದಮಿಚ್ಛತೀತ್ಯಲಂಬುದ್ಧಿನಾಸ್ತೀತ್ಯನಲಃ | ಉಕ್ತಂ ಚ

‘ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣಶ್ಚಾಗ್ನೇರ್ಧೂಮೋ ಬುದ್ಧೇರ್ಮಲಂ ತಥಾ |
 ಆದರ್ಶಸ್ಯಾಥ ಜೀವಸ್ಯ ಗರ್ಭಸ್ಯೋಲ್ಲೋ ಹಿ ಕಾಮಕಃ’ ಇತಿ || 39 ||

ಇನ್ದ್ರಿಯಾಣಿ ಮನೋ ಬುದ್ಧಿರಸ್ಯಾಧಿಷ್ಠಾನಮುಚ್ಯತೇ |
 ಏತೈರ್ವಿಮೋಹಯತ್ಯೇಷ ಜ್ಞಾನಮಾವೃತ್ಯ ದೇಹಿನಮ್ || 40 ||

ವಧಾರ್ಥಂ ಶತ್ರೋರಧಿಷ್ಠಾನಮಾಹ - ಇನ್ದ್ರಿಯಾಣೀತಿ | ಏತೈರ್ಜ್ಞಾನಮಾವೃತ್ಯ |
 ಬುದ್ಧ್ಯಾ ದಿಭಿರ್ಹಿ ವಿಷಯಗೈರ್ಜ್ಞಾನಮಾವೃತಂ ಭವತಿ || 40 ||

ತಸ್ಮಾತ್ ತ್ವಮಿನ್ದ್ರಿಯಾಣ್ಯಾದೌ ನಿಯಮ್ಯ ಭರತರ್ಷಭ |
 ಪಾಪ್ಮಾನಂ ಪ್ರಜಹಿ ಹ್ಯೇನಂ ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನನಾಶನಮ್ || 41 ||

ಹೃತಾಧಿಷ್ಠಾನೋ ಹಿ ಶತ್ರುರ್ನಶ್ಯತಿ || 41 ||

ಇನ್ದ್ರಿಯಾಣಿ ಪರಾಣ್ಯಾಹುರಿನ್ದ್ರಿಯೇಭ್ಯಃ ಪರಂ ಮನಃ |
 ಮನಸಸ್ತು ಪರಾ ಬುದ್ಧಿಯೋರ್ ಬುದ್ಧೇ ಪರತಸ್ತು ಸಃ || 42 ||

ಶತ್ರು ಹನನ ಆಯುಧರೂಪಂ ಜ್ಞಾನಂ ವಕ್ತುಂ ಜ್ಞೇಯಮಾಹ - ಇನ್ದ್ರಿಯಾಣೀತಿ |
 ‘ಅಸಂಖ್ಯಜ್ಞಾನಾಸಿಮಾದಾಯ ತರಾತಿಪಾರಮ್’ ಇತಿ ಹ್ಯುಕ್ತಮ್ | ಶರೀರಾದೀನ್ದ್ರಿಯಾಣಿ
 ಪರಾಣಿ ಉತ್ಯಷ್ಟಾನಿ | ನ ಕೇವಲಂ ಬುದ್ಧೇಃ ಪರಃ | ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತಪ್ರಕಾರೇಣಾವ್ಯಕ್ತಾದಪಿ |
 ‘ಅವ್ಯಕ್ತಾತ್ ಪುರುಷಃ ಪರಃ’ ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ |

ನ ಚ ತತ್ರತತ್ಪ್ರೋಕ್ತಕದೇಶಜ್ಞಾನಮಾತ್ರೇಣ ಭವತಿ ಮುಕ್ತಿಃ |
 ಸಾರ್ವತ್ರಿಕಗುಣೋಪಸಂಹಾರೋ ಹಿ ಭಗವತಾ ಗುಣೋಪಸಂಹಾರಪಾದೇಽಭಿಹಿತಃ
 ‘ಆನಂದಾದಯಃ ಪ್ರಧಾನಸ್ಯ’ ಇತ್ಯಾದಿನಾ | ತಥಾ ಚಾನ್ಯತ್ರ -

‘ಅಪೌರುಷೇಯವೇದೇಷು ವಿಷ್ಣುವೇದೇಷು ಚೈವ ಹಿ |
ಸರ್ವತ್ರ ಯೇ ಗುಣಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಸಮೃದಾಯಾಗತಾಶ್ಚ ಯೇ |
ಸರ್ವೈಸ್ತೇಃ ಸಹ ವಿಜ್ಞಾಯ ಯೋ ಪಶ್ಯಂತಿ ಪರಂ ಹರಿಮ್ |
ತೇಷಾಮೇವ ಭವೇನುಕ್ತಿನಾನ್ಯಥಾ ತು ಕಥಿಷ್ವನ’ ಇತಿ ಗಾರುಡೇ |

ತಸ್ಮಾದವ್ಯಕ್ತಾದಪಿ ಪರತ್ವೇನ ಜ್ಞೇಯಃ |

ನ ಚಾತ್ರ ಜೀವ ಉಚ್ಯತೇ | ‘ರಸೋಽಪ್ಯಸ್ಯ ಪರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನಿವರ್ತತೇ’ ಇತ್ಯುಕ್ತತ್ವಾತ್ ||
42 ||

ಏವಂ ಬುದ್ಧೇ ಪರಂ ಬುದ್ಧಾ ಸಂಸ್ತಭ್ಯಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಾ |
ಜಹಿ ಶತ್ರುಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ಕಾಮರೂಪಂ ದುರಾಸದಮ್ || 43 ||

‘ಅವಿಜ್ಞಾಯ ಪರಂ ಮತ್ತೋ ಜಯಃ ಕಾಮಸ್ಯ ವೈ ಕುತಃ’ ಇತಿ ಚ |

ಅತಃ ಪರಮಾತ್ಮಜ್ಞಾನಮೇವಾತ್ರ ವಿವಕ್ಷಿತಮ್ |
ಆತ್ಮಾನಂ ಮನಃ | ಆತ್ಮನಾ ಬುದ್ಧಾ || 43 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವದ್ವಾದಾಚಾರ್ಯ ವಿರಚಿತೇ
ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾಭಾಷ್ಯೇ ತೃತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ಅಥ ಚತುರ್ಥೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

ಬುದ್ಧೇಃ ಪರಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಕರ್ಮಭೇದೋ ಜ್ಞಾನಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ
ಚೋಚ್ಯತೇಽಸ್ಮಿನ್ನಧ್ಯಾಯೇ-

ಶ್ರೀ ಭಗವಾನುವಾಚ

ಇಮಂ ವಿವಸ್ವತೇ ಯೋಗಂ ಪ್ರೋಕ್ತವಾನಹಮವ್ಯಯಮ್ |
ವಿವಸ್ವಾನ್ ಮನವೇ ಪ್ರಾಹ ಮನುರಿಕ್ಷ್ವಾ ಕವೇಽಬ್ರವೀತ್ || 01 ||

ಪೂರ್ವಾನುಷ್ಠಿತಶ್ಚಾಯಂ ಧರ್ಮ ಇತ್ಯಾಹ - ಇಮಮಿತಿ || 01 ||

ಏವಂ ಪರಮ್ವರಾಪ್ರಾಪ್ತಮಿಮಂ ರಾಜರ್ಷಯೋ ವಿದುಃ |
ಸ ಕಾಲೇನೇಹ ಮಹತಾ ಯೋಗೋ ನಷ್ಟಃ ಪರಂತಪ || 02 ||

ಸ ಏವಾಯಂ ಮಯಾ ತೇಽದ್ಯ ಯೋಗಃ ಪ್ರೋಕ್ತಃ ಪುರಾತನಃ |
ಭಕ್ತೋಽಸಿ ಮೇ ಸಖಾ ಚೇತಿ ರಹಸ್ಯಂ ಹ್ಯೇತದುತ್ತಮಮ್ || 03 ||

ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ

ಅಪರಂ ಭವತೋ ಜನ್ಮ ಪರಂ ಜನ್ಮ ವಿವಸ್ವತಃ |
ಕಥಮೇತದ್ವಿಜಾನೀಯಾಂ ತ್ವಮಾದೌ ಪ್ರೋಕ್ತವಾನಿತಿ || 04 ||

‘ಮಯಿ ಸರ್ವಾಣಿ’ ಇತ್ಯುಕ್ತಂ ತನ್ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಮಾದಿತೋ ಜ್ಞಾತುಂ ಪೃಚ್ಛತಿ - ಅಪರಮಿತಿ ||
04 ||

ಶ್ರೀ ಭಗವಾನುವಾಚ

ಬಹೂನಿ ಮೇ ವ್ಯತೀತಾನಿ ಜನ್ಮಾನಿ ತವ ಚಾರ್ಜುನ |
ತಾನ್ಯಹಂ ವೇದ ಸರ್ವಾಣಿ ನ ತ್ವಂ ವೇತ್ಥ ಪರಂತಪ || 05 ||

ಅಜೋಽಪಿ ಸನ್ನವ್ಯಯಾತ್ಮ ಭೂತಾನಾಮೀಶ್ವರೋಽಪಿ ಸನ್ |
ಪ್ರತ್ಯತಿಂ ಸ್ವಾಮಧಿಷ್ಠಾಯ ಸಮ್ಭವಾಮ್ಯಾತ್ಮಮಾಯಾಯಾ || 06 ||

ನ ತರ್ಹ್ಯನಾದಿರ್ಭವಾನಿತ್ಯತ ಆಹ - ಅಜೋಽಪೀತಿ | ಅವ್ಯಯ ಆತ್ಮಾದೇಹೋಽಪೀತ್ಯವ್ಯ-
ಯಾತ್ಮಾ |

‘ಅನಂತಂ ವಿಶ್ವತೋಮುಖಮ್’ ಇತಿ ಹಿ ರೂಪವಿಶೇಷಣಮುತ್ತರತ್ರ |
‘ಏತನ್ನಾನಾವತಾರಣಾಂ ನಿಧಾನಂ ಬೀಜಮವ್ಯಯಮ್’ ಇತಿ ಚ |

‘ಜಗೃಹೇ’ ಇತಿ ತು ವ್ಯಕ್ತಿಃ | ಯುಕ್ತಯಸ್ತುಕ್ತಾಃ | ಆತ್ಮಾನಾದಿತ್ವಂ ತು ಸರ್ವಸಮಮ್ |
ಕಥಮನಾದಿತ್ಯಸ್ಯ ಜನಿಃ? ಪ್ರಕೃತಿಂ ಸ್ವಾಮಧಿಷ್ಠಾಯ | ಪ್ರಕೃತ್ಯಾ ಜಾತೇಷು
ವಸುದೇವಾದಿಷು | ತಥೈವ ತೇಷಾಂ ಜಾತ ಇವ ಪ್ರತೀಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ನ ತು
ಸ್ವತನ್ತ್ರಾಮಧಿಷ್ಠಾಯೇತ್ಯಾಹಸ್ವಾಮಿತಿ | ‘ದ್ರವ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಚ’ಇತಿ ಹ್ಯುಕ್ತಮ್ | ಸಾ ಹಿ
ತತ್ರೋಕ್ತಾ | ತತಃ ಸರ್ವಸೃಷ್ಟೇಃ ಆತ್ಮಮಾಯಯಾ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನೇನ | ಪ್ರಕೃತೇಃ
ಪೃಥಗಭಿಧಾನಾತ್ |

‘ಕೇತುಃ ಕೇತಶ್ಚಿತ್ತಿಶ್ಚಿತ್ತಂ ಮತಿಃ ಕ್ರತುರ್ಮನೀಷಾ ಮಾಯಾ’ ಇತಿ ಹ್ಯಭಿಧಾನಮ್ |

ಸೃಷ್ಟಿಕಾರಣಯಾ ತೇಷಾಂ ಶರೀರಾದಿ ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿಮೋಹಿಕಯಾಃಜಾತ ಏವ ಜಾತ ಇವ
ಪ್ರತೀಯತೇ ವಾ | ಉಕ್ತಂ ಚ -

‘ಮಹದಾದೇಸ್ತು ಮಾತಾ ಯಾ ಶ್ರೀರ್ಭೂಮಿರಿತಿ ಕಲ್ಪಿತಾ |
ವಿಮೋಹಿಕಾ ಚ ದುರ್ಗಾಖ್ಯಾ ತಾಭಿವಿಷ್ಟುರಜೋಽಪಿ ಹಿ |
ಜಾತವತ್ ಪ್ರಥತೇ ಹ್ಯಾತ್ಮಜಿದ್ಬಲಾನ್ಮೂಢಚೇತಸಾಮ್’ ಇತಿ

ಈಶ್ವರಃ ಈಶೇಭ್ಯೋಽಪಿ ವರಃ | ತಚ್ಚೋಕ್ತಮ್ -

‘ಈಶೇಭ್ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಶ್ರೀಷಾದಿಭ್ಯೋ ಯತೋ ಭವಾನ್ |
ವರೋಽತ ಈಶ್ವರಾಖ್ಯಾ ತೇ ಮುಖ್ಯಾ ನಾನ್ಯಸ್ಯ ಕಸ್ಯಚಿತ್’ ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತೇ
‘ಸಮರ್ಥ ಈಶ ಇತ್ತುಕ್ತಸ್ತದ್ವರತ್ವಾತ್ ತ್ವಮೀಶ್ವರಃ’ ಇತಿ ಚ || 06 ||

ಯದಾ ಯದಾ ಹಿ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಗ್ಲಾನಿರ್ಭವತಿ ಭಾರತ |
ಅಭ್ಯುತ್ಥಾನಮಧರ್ಮಸ್ಯ ತದಾಽಽತ್ಮಾನಂ ಸೃಜಾಮ್ಯಹಮ್ || 07 ||

ಪರಿತ್ರಾಣಾಯ ಸಾಧೂನಾಂ ವಿನಾಶಾಯ ಚ ದುಷ್ಕೃತಾಂ |
ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪನಾರ್ಥಾಯ ಸಮ್ಭವಾಮಿ ಯುಗೇ ಯುಗೇ || 08 ||

ನ ಜನ್ಮನ್ಯೈವ ಪರಿತ್ರಾಣಾದಿಕಂ ಕಾರ್ಯಮಿತಿ ನಿಯಮಃ | ತಥಾಽಪಿ ಲೀಲಯಾ
ಸ್ವಭಾವೇನ ಚ ಯಥೇಷ್ಟಾಚಾರೀ | ತಥಾ ಹ್ಯುಕ್ತಮ್ -

‘ದವಸ್ಯೈಷ ಸ್ವಭಾವೋಽಯಮ್’, ‘ಲೋಕವತ್ ತು ಲೀಲಾಕೈವಲ್ಯಮ್’,
‘ಕ್ರೀಡತೋ ಬಾಲಕಸ್ಯೈವ ಚೇಷ್ಟಾಂ ತಸ್ಯ ನಿಶಾಮಯ’,
‘ಅರಿಭಯಾದಿವ ಸ್ವಯಂ ಪುರಾಡ್ಯ ವಾತ್ಸೀದ್ಯದನಂತವೀರ್ಯಃ’,

‘ಪೂರ್ಣೋಽಯಮಸ್ಯಾತ್ರ ನ ಕಿಂಚಿದಾಪ್ಯಂ ತಥಽಪಿ ಸರ್ವಾಃ ಕುರುತೇ ಪ್ರವತ್ತಿಃ |
ಅತೋ ವಿರುದ್ಧೇಷುಮಿಮಂ ವದಂತಿ ಪರಾವರಜ್ಞಾ ಮುನಯಃ ಪ್ರಶಾಂತಾಃ’

ಇತ್ಯಾದಿ ಋಗ್ವೇದವಿಲೇಷು || 08 ||

ಜನ್ಮ ಕರ್ಮ ಚ ಮೇ ದಿವ್ಯಮೇವಂ ಯೋ ವೇತ್ತಿ ತತ್ತ ತಃ |
ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ದೇಹಂ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ನೈತಿ ಮಾಮೇತಿ ಸೋಽರ್ಜುನ || 09 ||

ಪೃಥ್ವ್ಯುಕ್ತುಕ್ತಿಃ ಸರ್ವಜ್ಞಾನನಿಯಮದರ್ಶನಾರ್ಥಮ್ | ನ ತು ತಾವನ್ಮಾತ್ರೇಣ
ಮುಕ್ತಿರಿತ್ಯುಕ್ತಮ್ |

‘ವೇದಾದ್ಯುಕ್ತಂ ತು ಸರ್ವಂ ಯೋ ಜ್ಞಾತ್ವೋಪಾಸ್ತೇ ಸದಾ ಹಿ ಮಾಮ್ |
ತಸ್ಯೈವ ದರ್ಶನಪಥಂ ಯಾಮಿ ನಾನ್ಯಸ್ಯ ಕಸ್ಯಚಿತ್’ - ಇತ್ಯುಕ್ತೇಶ್ಚ ಮಹಾಕೌರ್ಮೇ |

ಅತ್ರೋಕ್ತಸ್ಯೈತಜ್ಞಾತ್ವೈವ ಜನ್ಮ ನೈತೀತಿ ಗತಿಃ ಇತರವಾಕ್ಯಾನಾಂ ನಾನ್ಯಾ ಗತಿಃ
‘ನಾನ್ಯಸ್ಯ ಕಸ್ಯಚಿತ್’ ಇತಿ ವಿಶೇಷಣಾತ್ | ‘ತತ್ತತಃ’ ಇತಿ ವಿಶೇಷಣಾ ಚ್ಚ
ಸರ್ವಜ್ಞಾನಮಾಪತತಿ | ಯತ್ಯೇವಂ ಭವತಿ ತತ್ರ ತತ್ತತಃ ಇತಿ ವಿಶೇಷಣೇನ ನ ವಿರೋಧಃ |
ಉಕ್ತಂ ಚ -

‘ಏಕಂ ಚ ತತ್ತ ತೋ ಜ್ಞಾತುಂ ವಿನಾ ಸರ್ವಜ್ಞತಾಂ ನರಃ |
ನ ಸಮರ್ಥೋ ಮಹೇನ್ಮೋಽಪಿ ತಸ್ಮಾತ್ ಸರ್ವತ್ರ ಜಿಜ್ಞಸೇತ್’ ಇತಿ ಸ್ಕಾಂದೇ || 09 ||

ವೀತರಾಗಭಯಕ್ರೋಧಾ ಮನ್ಮಯಾ ಮಾಮುಪಾಶ್ರಿತಾಃ |
ಬಹವೋ ಜ್ಞಾನತಪಸಾ ಪೂತಾ ಮದ್ಭಾವಮಾಗತಾಃ || 10 ||

ಸಂತಿ ಚ ತಥಾ ಮುಕ್ತಾ ಇತ್ಯಾಹ - ವಿತರಾಗೇತಿ | ಮನ್ಮಯಾ ಮತ್ಪಚುರಾಃ | ಸರ್ವತ್ರ
ಮಾಂ ವಿನಾ ನ ಕಿಂಚಿತ್ ಪಶ್ಯಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ || 10 ||

ಯೇ ಯಥಾ ಮಾಂ ಪ್ರಪದ್ಯಂತೇ ತಾಂಸ್ತಥೈವ ಭಜಾಮ್ಯಹಮ್ |
ಮಮ ವರ್ತಮಾನವರ್ತಂತೇ ಮನುಷ್ಯಾಃ ಪಾರ್ಥ ಸರ್ವಶಃ || 11 ||

ನ ಚ ಮಧ್ವಜನಮಾತ್ರೇಣ ಮುಕ್ತಿರ್ಭವತ್ಯನ್ಯದೇವತಾದಿರೂಪೇಣ | ತಥಾಽಪಿ ಸರ್ವೇಷಾ-
 ಮಾನುರೂಪ್ಯೇಣ ಫಲಂ ದದಾಮೀತ್ಯಾಹ - ಯೇ ಯಥೇತಿ | ಸೇವಯಾಮಿ ಫಲದಾನೇನ|
 ನ ತು ಗುಣಭಾವೇನ | ಕಥಮಯಂ ವಿಶೇಷ ಇತ್ಯತ ಆಹ - ಮಮ ವರ್ತ್ಯತಿ |
 ಅನ್ಯದೇವತಾ ಯಜನೋಽಪಿ ಮಮ ವರ್ತ್ಯವಾನುವರ್ತನೇ |
 ಸರ್ವಕರ್ಮಕರ್ತೃತ್ವಾದ್ಭೋಕ್ತೃತ್ವಾಚ್ಚ ಮಮ | 'ಯೇಽಪ್ಯನ್ಯದೇವತಾಭಕ್ತಾ' ಇತಿ ಹಿ ವಕ್ಷ್ಯತಿ|
 'ಯೋ ದೇವಾನಾಂ ನಾಮಧಾ ಏಕ ಏವ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ | ಭಗವಾನೇವ ಚ ತತ್ರಾಭಿಧೀಯತೇ
 | 'ಅಜಸ್ಯನಾಭಾವದ್ಯೇಕಮರ್ಪಿತಮ್' ಇತಿ ಲಿಂಗ್ನಾತ್ || 11 ||

ಕಾಷ್ಟ್ವನಃ ಕರ್ಮಣಾಂ ಸಿದ್ಧಿಂ ಯಜಂತ ಇಹ ದೇವತಾಃ |
 ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಹಿ ಮಾನುಷೇ ಲೋಕೇ ಸಿದ್ಧಿರ್ಭವತಿ ಕರ್ಮಾಜಾ || 12 ||

ಕುತೋ ಮಮ ವರ್ತ್ಮಾನುವರ್ತನೇ ? - ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಹಿ | ಅತ ಏವ ಹಿ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಃ | 'ತಸ್ಮಾತ್
 ತೇ ಧನಸನಯಃ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ || 1 2||

ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯಂ ಮಯಾ ಸೃಷ್ಟಂ ಗುಣಕರ್ಮವಿಭಾಗಶಃ |
 ತಸ್ಯ ಕರ್ತಾರಮಪಿ ಮಾಂ ವಿದ್ವ್ಯ ಕರ್ತಾರಮವ್ಯಯಮ್ || 13 ||

ಅಹಮೇವ ಹಿ ಕರ್ತೇತ್ಯಾಹ ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯಮಿತಿ | ಚತುರ್ವರ್ಣಸಮುದಾಯಃ |
 ಸಾತ್ತಿ ಕೋ ಬಾಹ್ಮಣಃ | ಸಾತ್ತಿಕ ರಾಜಸಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಃ | ರಾಜಸತಾಮಸೋ ವೈಶ್ಯಃ |
 ತಾಮಸಃ ಶೂದ್ರ ಇತಿ ಗುಣವಿಭಾಗಃ | ಕರ್ಮವಿಭಾಗಾಸ್ತು 'ಶಮೋ ದಮಃ' ಇತ್ಯಾದಿನಾ
 ವಕ್ಷ್ಯತೇ | ಕ್ರಿಯಾಯಾಂ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಾತ್ ಕರ್ತಾರಽಪ್ಯಕರ್ತಾ | ತಥಾಹಿ ಶ್ರುತಿಃ 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾ
 ವಿಮನಾಃ' ಇತ್ಯಾದಿ | 'ತನುರ್ವಿದ್ಯಾ ಕ್ರಿಯಾಽಽಕೃತಿಃ' ಇತ್ಯಾದಿ ಚ | ಸಾಧಿತಂ ಚೈತತ್
 ಪುರಸ್ತಾತ್ || 13 ||

ನ ಮಾಂ ಕರ್ಮಾಣಿ ಲಿಮ್ಪಂತಿ ನ ಮೇ ಕರ್ಮಫಲೇ ಸ್ಪೃಹಾ |
 ಇತಿ ಮಾಂ ಯೋಽಭಿಜಾನಾತಿ ಕರ್ಮಭಿರ್ನ ಸ ಬಧ್ಯತೇ || 14 ||

ಅತ ಏವ ನ ಮಾಂ ಕರ್ಮಾಣಿ ಲಿಮ್ಪಂತಿ | ಇತಶ್ಚ ನ ಲಿಮ್ಪಂತೀತ್ಯಾಹ - ನ ಮೇ ಕರ್ಮಫಲೇ
 ಸ್ಪೃಹಾ | ಇಚ್ಛಾಮಾತ್ರಂ ತ್ವಂತಿ | ನ ತು ತತ್ರಾಭಿನಿವೇಶಃ | ತಚ್ಛೋಕ್ತಮ್

'ಆಕಾಷ್ಟ್ವನ್ನಪಿ ದೇವೋಽಸೌ ನೇಚ್ಛತೇ ಲೋಕವತ್ ಪರಃ |
 ನಹ್ಯಾಗ್ರಹಸ್ತಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋರ್ಜ್ಞಾನಂ ಕಾಮೋ ಹಿ ತಸ್ಯ ತು' ಇತಿ |

ನ ಚ ಕೇಚಿನ್ಮುಕ್ತಾಭವಂತೀತಿ ಕ್ರಮೇಣ ಸರ್ವಮುಕ್ತಿಃ | ತಥಾಹಿ ಶ್ರುತಿಃ -

‘ಜ್ಞಾತ್ವಾ ತಮೇನಂ ಮನಸಾ ಹೃದಾ ಚ ಭೂಯೋ ನ ಮೃತ್ಯುಮುಪಯಾತಿ ವಿದ್ವಾನಿತಿ
ಕಥಂ ವಾ ಇತ್ಯನನ್ತಾ ಇತ್ಯನನ್ತವದಿತಿ ಹೋವಾಚ’ ಇತಿ || 14 ||

ಏವಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ಪೂರ್ವೈರಪಿ ಮುಮುಕ್ಷುಭಿಃ |
ಕುರು ಕರ್ಮೈವ ತಸ್ಮಾತ್ ತ್ವಂ ಪೂರ್ವೈಃ ಪೂರ್ವತರಂ ಕೃತಮ್ || 15 ||

ಏವಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾಪಿ ಕರ್ಮಕರಣ ಆಚಾರೋಽಪ್ಯಸ್ತೀತ್ಯಾಹ- ಏವಮಿತಿ | ಪೂರ್ವತರಂ ಕರ್ಮ
ಪೂರ್ವಭಾವೀತ್ಯರ್ಥಃ || 15 ||

ಕಿಂ ಕರ್ಮ ಕಿಮಕರ್ಮೇತಿ ಕವಯೋಽಪ್ಯತ್ರ ಮೋಹಿತಾಃ |
ತತ್ ತೇ ಕರ್ಮ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಯಜ್ಞಾ ತ್ವಾ ಮೋಕ್ಷಸೇಶುಭಾತ್ || 16 ||

ಕರ್ಮ ಕುರ್ವಿತ್ಯುಕ್ತಮ್ | ತಸ್ಯ ಕರ್ಮಣೋ ದುರ್ವಿಜ್ಞೇಯತ್ವಮಾಹ ಸಮ್ಯಗುಕ್ತಮ್ - ಕಿಂ
ಕರ್ಮೇತಿ || 16 ||

ಕರ್ಮಣೋ ಹೃಪಿ ಬೋಧವ್ಯಂ ಬೋಧವ್ಯಂ ಚ ವಿಕರ್ಮಣಃ |
ಅಕರ್ಮಣಶ್ಚ ಬೋಧವ್ಯಂ ಗಹನಾ ಕರ್ಮಣೋ ಗತಿಃ || 17 ||

ನ ಕೇವಲಂ ತಜ್ಞಾ ತ್ವಾ ಮೋಕ್ಷನೇ, ಜ್ಞಾತ್ವೈವೇತ್ಯಾಶಯವಾನಾಹ - ಕರ್ಮಣ ಇತಿ |
ತಚ್ಚೋಕ್ತಮ್-

‘ಅಜ್ಞಾತ್ವಾ ಭಗವಾನ್ ಕಸ್ಯ ಕರ್ಮಾಕರ್ಮವಿಕರ್ಮಕಮ್ |
ದರ್ಶನಂ ಯಾತಿ ಹಿ ಮುನೇ ಕುತೋ ಮುಕ್ತಿಶ್ಚ ತದ್ವಿನಾ’ ಇತಿ |

ಅಕರ್ಮ - ಕರ್ಮಾಕಾರಣಮ್ | ಕರ್ಮಾಕರ್ಮಾನ್ಯದ್ವಿಕರ್ಮ, ನಿಷಿದ್ಧಕರ್ಮ | ಬನ್ಧಕತ್ವಾತ್ |
ತತೋ ವಿವಿಚ್ಯ ಕರ್ಮಾದಿ ಬೋಧವ್ಯಮಿತ್ಯಾದಿ | ನ ಚ ಶಾಪಾದಿನಾ | ಕವಯೋಽಪ್ಯತ್ರ
ಮೋಹಿತಾಃ | ಅಶಕ್ಯಂ ಚೈತಜ್ಞಾ ತುಮಿತ್ಯಾಹ ಗಹನೇತಿ || 17 ||

ಕರ್ಮಣ್ಯಕರ್ಮ ಯಃ ಪಶ್ಯೇದಕರ್ಮಣಿ ಚ ಕರ್ಮ ಯಃ |
ಸ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ಮನುಷ್ಯೇಷು ಸ ಯುಕ್ತಃ ಕೃತ್ಸು ಕರ್ಮಕೃತ್ || 18 ||

ಕರ್ಮಾದಿಸ್ವರೂಪಮಾಹ - ಕರ್ಮಣೀತಿ | ಕರ್ಮಣಿ ಕ್ರಿಯಮಾಣೇ ಸತಿ ಅಕರ್ಮ ಯಃ
 ಪಶ್ಯೇತ್ ವಿಷ್ಣೋರೇವ ಕರ್ಮ ನಾಹಂ ಚಿತ್ರತಿಬಿಮ್ಬಃ ಕಿಂಚಿತ್ ಕರೋಮೀತಿ | ಅಕರ್ಮಣಿ
 ಸುಪ್ತಾದಾವಕರಣಾವಸ್ಥಾಯಾಂ ಪರಮೇಶ್ವರಸ್ಯ ಯಃ ಕರ್ಮ ಪಶ್ಯತಿ ಅಯಮೇವ
 ಪರಮೇಶ್ವರಃ ಸರ್ವದಾ ಸರ್ವಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ ಕರೋತೀತಿ | ಸ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ - ಜ್ಞಾನೀ | ಸ ಏವ
 ಚ ಯುಕ್ತೋ -ಯೋಗಾಯುಕ್ತಃ | ಸರ್ವಾಕರಣಾತ್ ಸ ಏವ ಚ ಕೃತ್ಸ್ನ ಕರ್ಮಕೃತ್ -
 ಕೃತ್ಸ್ನ ಫಲವತ್ಪಾತ್ || 18 ||

ಯಸ್ಯ ಸರ್ವೇ ಸಮಾರಮ್ಭಾಃ ಕಾಮಸಂಕಲ್ಪವರ್ಜಿತಾಃ |
 ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿದಗ್ಧಕರ್ಮಾಣಂ ತಮಾಹುಃ ಪಣಿತಂ ಬುಧಾಃ || 19 ||

ಏತದೇವ ಪ್ರಪಿಪ್ಪಯತಿ - ಯಸ್ಯೇತ್ಯಾದಿಶ್ಲೋಕಪಿಪ್ಪಯತೀನ | ಉಕ್ತಪ್ರಕಾರೇಣ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿ-
 ದಗ್ಧಕರ್ಮಾಣಮ್ || 19 ||

ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಕರ್ಮಾಫಲಾಸಂಕ್ಲಂ ನಿತ್ಯತ್ಯಪ್ತೋಽನಿರಾಶ್ರಯಃ |
 ಕರ್ಮಣ್ಯಭಿಪ್ರವೃತ್ತೋಽಪಿ ನೈವ ಕಿಂಚಿತ್ ಕರೋತಿ ಸಃ || 20 ||

ನ ಚ ಕಾಮಸಂಕಲ್ಪಾಭಾವೇನಾಲಮ್ | ಆಸಂಕ್ಲಂ ಸ್ವೇಹಂ ಚ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ |
 ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪಮಾಹ- ಪುನಃ ನಿತ್ಯತ್ಯಪ್ತ ಇತಿ |
 ನಿತ್ಯತ್ಯಪ್ತನಿರಾಶ್ರಯೇಶ್ವರಸರೂಪೋಽಹಮಸ್ಮಿತಿ ತಥಾವಿಧಃ || 20 ||

ನಿರಾಶೀರ್ಯತಚಿತ್ತಾತ್ಮ ತ್ಯಕ್ತಸರ್ವಪರಿಗ್ರಹಃ |
 ಶಾರೀರಂ ಕೇವಲಂ ಕರ್ಮ ಕುರ್ವನ್ ನಾಪ್ನೋತಿ ಕಲ್ಪಿಷಮ್ || 21 ||

ಕಾಮಾದಿತ್ಯಾಗೋಪಾಯಮಾಹ-ನಿರಾಶೀರಿತಿ | ಯತಚಿತ್ತಾತ್ಮ ಭೂತ್ವಾ
 ನಿರಾಶೀರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಆತ್ಮಾ - ಮನಃ | ಪರಿಗ್ರಹತ್ಯಾಗೋಽನಭಿಮಾನಮ್ | ನೈವ ಕಿಂಚಿತ್
 ಕರೋತೀತ್ಯ-ಸ್ಯಾಭಿಪ್ರಾಯಮಾಹ - ನಾಪ್ನೋತಿ ಕಲ್ಪಿಷಮಿತಿ || 21 ||

ಯದೃಚ್ಛಾಲಾಭಸಂತುಷ್ಟೋ ದ್ವನ್ನಾ ತೀತೋ ವಿಮತ್ಸರಃ |
 ಸಮಃ ಸಿದ್ಧಾವಸಿದ್ಧೌ ಚ ಕೃತ್ವಾಽಪಿ ನ ನಿಬದ್ಧತೇ || 22 ||

ಯತಚಿತ್ತಾತ್ಮನೋ ಲಕ್ಷಣಮಾಹ - ಯದೃಚ್ಛಾಲಾಭೇತಿ | ಕಥಂ ದ್ವನ್ನಾದೀತತ್ವಮಿತ್ಯತ
 ಆಹ- ಸಮಃ ಸಿದ್ಧಾವಿತಿ || 22 ||

ಗತಸಂಸ್ಥಸ್ಯ ಮುಕ್ತಸ್ಯ ಜ್ಞಾನಾವಸ್ಥಿತಚೇತಸಃ |
 ಯಜ್ಞಾಯಾಚರತಃ ಕರ್ಮ ಸಮಗ್ರಂ ಪ್ರವಿಲೀಯತೇ || 23 ||

ಉಪಸಂಹರತಿ - ಗತಸಂಸ್ಥೇತಿ | ಗತಸಂಸ್ಥಸ್ಯ - ಫಲನೇಹರಹಿತಸ್ಯ | ಮುಕ್ತಸ್ಯ
ಶರೀರಾದ್ಯನ-ಭಿಮಾನಿನಃ ಜ್ಞಾನಾವಸ್ಥಿತಚೇತಸಃ - ಪರಮೇಶ್ವರಜ್ಞಾನಿನಃ || 23 ||

ಬ್ರಹ್ಮಾರ್ಪಣಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಹವಿರ್ಬ್ರಹ್ಮಾಗ್ನೌ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಹುತಮ್ |
ಬ್ರಹ್ಮೈವ ತೇನ ಗಂತವ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಕರ್ಮಸಮಾಧಿನಾ || 24 ||

ಜ್ಞಾನಾವಸ್ಥಿತಚೇತಸ್ತಂ ಸ್ವಷ್ಟಯತಿ - ಬ್ರಹ್ಮಾರ್ಪಣಮಿತಿ | ಸರ್ವಮೇತದ್ಬ್ರಹ್ಮೈತ್ಯುಚ್ಯತೇ |
ತದಧೀನಸತ್ತಾಪ್ರತೀತಿತ್ವಾತ್ | ನ ತು ತತ್ಸ್ವ ರೂಪತ್ವಾತ್ | ಉಕ್ತಂ ಹಿ -

‘ತ್ವದಧೀನಂ ಯತಃ ಸರ್ವಮತಃ ಸರ್ವೋ ಭವಾನಿತಿ |
ವದನ್ನಿ ಮುನಯಃ ಸರ್ವೇ ನ ತು ಸರ್ವಸ್ವರೂಪತಃ’ ಇತಿ ಪಾದ್ಯೇ |

‘ಸರ್ವಂ ತತ್ರಜ್ಞಾನೇತ್ರಮ್’ ಇತಿ ಚ | ‘ಏತಂ ಹ್ಯೇವ ಬಹ್ವುಚಾಃ’ ಇತ್ಯಾದಿ ಚ |
ಸಮಾಧಿನಾ ಸಹ ಬ್ರಹ್ಮೈವ ಕರ್ಮ || 24 ||

ದೈವಮೇವಾಪರೇ ಯಜ್ಞಂ ಯೋಗಿನಃ ಪರ್ಯುಪಾಸತೇ |
ಬ್ರಹ್ಮಗ್ನಾವಪರೇ ಯಜ್ಞಂ ಯಜ್ಞೇನೈವೋಪಜುಹ್ವತಿ || 25 ||

ಯಜ್ಞಭೇದಾನಾಹ - ದೈವಮಿತ್ಯಾದಿನಾ | ದೈವಂ - ಭಗವಂತಮ್ | ಸ ಏವ ತೇಷಾಂ
ಯಜ್ಞಃ| ಭಗವದುಪಾಸನಮ್ | ಯಜ್ಞಮಿತಿ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಮ್ | ನಾನ್ಯತ್ ತೇಷಾಮಸ್ತಿ
ಯತೀನಾಂ ಕೇಷಾಞ್ಚತ್ | ಯಜ್ಞಂ - ಭಗವಂತಮ್ | ‘ಯಜ್ಞೇನ ಯಜ್ಞಮ್’ , ‘ಯಜ್ಞೋ
ವಿಷ್ಟುದೇವತಾ’ ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿಭ್ಯಃ | ಯಜ್ಞೇನ ಪ್ರಸಿದ್ಧೇನೈವ | ಯಜ್ಞಂ ಪ್ರತಿ ಜುಹ್ವತೀತಿ
ಸರ್ವತ್ರಂ ಸಮಂ, ‘ತಂ ಯಜ್ಞಮ್’ ಇತ್ಯಾದೌ | ಉಕ್ತಂ ಚ-

‘ವಿಷ್ಟುಂ ರುದ್ರೇಣ ಪಶುನಾ ಬ್ರಹ್ಮಾಜ್ಯೇಷ್ಠೇನ ಸೂನುನಾ |
ಅಯಜನ್ಮಾನಸೇ ಯಜ್ಞೇ ಪಿತರಂ ಪ್ರಪಿತಾಮಹಃ’ ಇತಿ || 25 ||

ಶ್ವೋತ್ರಾದೀನೀನ್ವಿಯಾಣ್ಯನೈ ಸಂಯಮಗ್ನಿಷು ಜುಹ್ವತಿ |
ಶಬ್ದಾದೀನ್ ವಿಷಯಾನನ್ಯ ಇನ್ವಿಯಾಗ್ನಿಷು ಜುಹ್ವತಿ || 26 ||

ಸರ್ವಾಣೀನ್ವಿಯಕರ್ಮಾಣಿ ಪ್ರಾಣಕರ್ಮಾಣಿ ಚಾಪರೇ |
ಆತ್ಮಸಂಯಮಯೋಗಾಗ್ನೌ ಜುಹ್ವತಿ ಜ್ಞಾನದೀಪಿತೇ || 27 ||

ಆತ್ಮಸಂಯಮಾಖ್ಯೋಪಾಯಾಗ್ನೌ || 27 ||

ದ್ರವ್ಯಯಜ್ಞಾಸ್ತಪೋಯಜ್ಞಾ ಯೋಗಯಜ್ಞಾಸ್ತಧಾಽಪರೇ |
ಸ್ವಾದ್ಯಾಯಜ್ಞಾನಯಜ್ಞಾಶ್ಚ ಯತಯಃ ಸಂಶಿತವೃತಾಃ || 28 ||

ದ್ರವ್ಯಂ ಜುಹ್ವತೀತಿ ದ್ರವ್ಯಯಜ್ಞಾಃ | ತಪಃ ಪರಮೇಶ್ವರಾರ್ಪಣಬುದ್ಧ್ಯಾ ತತ್ರ ಜುಹ್ವತೀತಿ
ತಪೋಯಜ್ಞಾ ಇತ್ಯಾದಿ | ಇದಂ ತಪೋ ಹವಿಃ, ಏತದ್ಬ್ರಹ್ಮಾಗ್ನೌ ಜುಹೋಮಿ
ತತ್ಪೂಜಾರ್ಥಮಿತಿ ಹೋಮಃ | ತದರ್ಪಣ ಏವ ಚ ಹೋಮಬುದ್ಧಿಃ || 28 ||

ಅಪಾನೇ ಜುಹ್ವತಿ ಪ್ರಾಣಂ ಪ್ರಾಣೇಽಪಾನಂ ತಧಾಽಪರೇ |
ಪ್ರಾಣಾಪಾನಗತೀರುದ್ಧ್ವಾ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಪರಾಯಣಾಃ || 29 ||

ಅಪರೇ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಪರಾಯಣಾಃ ಪ್ರಾಣಮಪಾನೇ ಜುಹ್ವತಿ, ಅಪಾನಂ ಚ ಪ್ರಾಣೇ |
ಕುಮ್ಭಕಸ್ಥಾ ಏವ ಭವಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ || 29 ||

ಅಪರೇ ನಿಯತಾಹಾರಾಃ ಪ್ರಾಣಾನ್ ಪ್ರಾಣೇಷು ಜುಹ್ವತಿ |
ಸರ್ವೇಽಪ್ಯೇತೇ ಯಜ್ಞವಿದೋ ಯಜ್ಞಕ್ಷಪಿತಕಲ್ಮಷಾಃ || 30 ||

ನಿಯತಾಹಾರತ್ವೇನೈವ ಪ್ರಾಣಶೋಷಾತ್ ಪ್ರಾಣಾನ್ ಪ್ರಾಣೇಷು ಜುಹ್ವತಿ |
'ಯಚ್ಛೇದ್ವಾಙ್ಮನಸೀ ಪ್ರಾಜ್ಞಸ್ತದ್ಯಚ್ಛೇಜ್ಞಾನ ಆತ್ಮನಿ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತಪ್ರಕಾರೇಣ ವಾ |
ಅನ್ಯದಪಿ ಗ್ರನ್ಥಾಂತರೇ ಸಿದ್ಧಮ್-

'ಯದಸ್ಯಾಲ್ಪಾಶನಂ ತೇನ ಪ್ರಾಣಾಃ ಪ್ರಾಣೇಷು ವೈ ಹುತಾಃ' ಇತಿ || 30 ||

ಯಜ್ಞಶಿಷ್ವಾಮೃತಭುಜೋ ಯಾನ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಸನಾತನಮ್ |
ನಾಯಂ ಲೋಕೋಽಸ್ಯಯಜ್ಞಸ್ಯ ಕುತೋಽನ್ಯಃ ಕುರುಸತ್ತಮ || 31 ||

ಏವಂ ಬಹುವಿಧಾ ಯಜ್ಞಾ ವಿತತಾ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಮುಖೇ |
ಕರ್ಮಜಾನ್ ವಿದ್ಧಿತಾನ್ ಸರ್ವಾನೇವಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ವಿಮೋಕ್ಷ್ಯಸೇ || 32 ||

ಬ್ರಹ್ಮಣಃ - ಪರಮಾತ್ಮನೋ, ಮುಖೇ |

'ಅಹಂ ಹಿ ಸರ್ವಯಜ್ಞಾನಾಂ ಭೋಕ್ತಾ ಚ ಪ್ರಭುರೇವ ಚ' ಇತಿ ಹಿ ವಕ್ಷ್ಯತಿ |

ಮಾನಸವಾಚಿಕಕಾಯಿಕಕರ್ಮಜಾ ಏವ ಹಿ ತೇ ಸರ್ವೇ | ಏವಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ತಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ
ಕೃತ್ವಾ, ವಿಮೋಕ್ಷ್ಯಸೇ | ಯುದ್ಧಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಯನ್ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಕರಿಷ್ಯಸಿ ತದಪಿ ಕರ್ಮ |
ಅತೋ ವಿಹಿತಂ ನ ತ್ಯಾಜ್ಯಮಿತಿ ಭಾವಃ || 32 ||

ಶ್ರೇಯಾನ್ ದ್ರವ್ಯಮಯಾದ್ಯಜ್ಞಾತ್ ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞಃ ಪರನಪ |
ಸರ್ವಂ ಕರ್ಮಾಖಿಲಂ ಪಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನೇ ಪರಿಸಮಾಪ್ಯತೇ || 33 ||

ಅಖಿಲಂ - ಉಪಾಸನಾದ್ಯಙ್ಗಯುಕ್ತಮ್ | ಜ್ಞಾನಫಲಮೇವೇತ್ಯರ್ಥಃ || 33 ||

ತದ್ವಿದ್ಧಿ ಪ್ರಣಿಪಾತೇನ ಪರಿಪ್ರಶ್ನೇನ ಸೇವಯಾ|
ಉಪದೇಕ್ಷ್ಯ ನ್ತಿ ತೇ ಜ್ಞಾನಂ ಜ್ಞಾನಿನಸ್ತತ್ಪದಶಿನಃ || 34 ||

ಯಜ್ಞಾ ತ್ವಾ ನ ಪುನರ್ಮೋಹಮೇವಂ ಯಾಸ್ಯಸಿ ಪಾಣ್ಡವ |
ಯೇನ ಭೂತಾನ್ಯಶೇಷೇಣ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸ್ಯಾತ್ಮನ್ಯಥೋ ಮಯಿ || 35 ||

ಇದಾನೀಮಪಿ ಜ್ಞಾನೈವ | ತಥಾಪ್ಯಭಿಭವಾನ್ಮೋಹಃ | ಮಾ ತೂಕ್ತಾ | ಯೇನ ಜ್ಞಾನೇನ
ಮಯ್ಯಾತ್ಮಭೂತೇ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಅಥೋ ತಸ್ಮಾದೇವ ಮೋಹನಾಶಾತ್ ಪಶ್ಯಸಿ ||35 ||
ಕರಣಭೂತಂ ಜ್ಞಾನಂ ಸೌತಿ - ಪುನಃ ಶ್ಲೋಕತ್ರಯೇಣ |

ಅಪಿ ಚೇದಸಿ ಪಾಪೇಭ್ಯಃ ಸರ್ವೇಭ್ಯಃ ಪಾಪಕೃತ್ತಮಃ |
ಸರ್ವಂ ಜ್ಞಾನಪ್ಲವೇನೈವ ವೃಜಿನಂ ಸಂತರಿಷ್ಯಸಿ || 36 ||

ಯಥೈಧಾಂಸಿ ಸಮಿದ್ಧೋಽಗ್ನಿಭಸ್ಮಸಾತ್ ಕುರುತೇಽರ್ಜುನ |
ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಃ ಸರ್ವಕರ್ಮಾಣಿ ಭಸ್ಮಸಾತ್ ಕುರುತೇ ತಥಾ || 37 ||

ನ ಹಿ ಜ್ಞಾನೇನ ಸದೃಶಂ ಪವಿತ್ರಮಿಹ ವಿದ್ಯತೇ |
ತತ್ ಸ್ವಯಂ ಯೋಗಸಂಸಿದ್ಧಃ ಕಾಲೇನಾತ್ಮನಿ ವಿನಂತಿ || 38 ||

ತತ್ಸಾಧನಂ ವಿರೋಧಿಫಲಂ ಚ ತದುತ್ತರೈರುಕ್ತೋಪಸಂಹರತಿ || 38 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯ ವಿರಚಿತೇ
ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾಭಾಷ್ಯೇ ಚತುರ್ಥೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

ಶ್ರದ್ಧಾವಾನ್ಲಭತೇ ಜ್ಞಾನಂ ಮತ್ಪರಃ ಸಂಯತೇನ್ದ್ರಿಯಃ |
ಜ್ಞಾನಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಪರಾಂ ಶಾಂತಿಮಚಿರೇಣಾಧಿಗಚ್ಛತಿ || 39 ||

ಅಜ್ಞಶ್ಚಾಶ್ರದ್ಧಧಾನಶ್ಚ ಸಂಶಯಾತ್ಮಾ ವಿನಶ್ಯತಿ |
ನಾಯಂ ಲೋಕೋಽಸ್ತಿ ನ ಪರೋ ನ ಸುಖಂ ಸಂಶಯಾತ್ಮನಃ || 40 ||

ಯೋಗಸಂನ್ಯಸ್ತಕರ್ಮಾಣಂ ಜ್ಞಾನಸಂಘೋಷಸಂಶಯಮ್ |
ಆತ್ಮವಂತಂ ನ ಕರ್ಮಾಣಿ ನಿಬದ್ಧನಿ ಧನಂಜಯ || 41 ||

ತಸ್ಮಾದಜ್ಞಾನಸಂಭೂತಮ್ ಹೃತ್ಸಂ ಜ್ಞಾನಾಸಿನಾಸ್ಸತ್ಮನಃ |
ಭಿತ್ತ್ವಾನಂ ಸಂಶಯಂ ಯೋಗಮಾತಿಷೋತ್ತಿಷ್ಠ ಭಾರತ || 42 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾಯಾಂ ಚತುರ್ಥೋಧ್ಯಾಯಃ ||

|| ಅಥ ಪಞ್ಚಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

ತೃತೀಯಾಧ್ಯಾಯೋಕ್ತಮೇವ ಕರ್ಮಯೋಗಂ ಪ್ರಪಞ್ಚಯತ್ಯನೇನಾಧ್ಯಾಯೇನ
'ಯದ್ಭೃಚ್ಛಾಲಾಭ - ಸನ್ನುಷ್ಠಃ' ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂನ್ಯಾಸಮ್, 'ಕುರು ಕರ್ಮೈವ' ಇತ್ಯಾದಿ
ಕರ್ಮಯೋಗಂ ಚ -

ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ

ಸಂನ್ಯಾಸಂ ಕರ್ಮಾಣಾಂ ಕೃಷ್ಣ ಪುನರ್ಯೋಗಂ ಚ ಶಂಸಸಿ |
ಯಚ್ಛೇಯ ಏತಯೋರೇಕಂ ತನ್ಮೈ ಬ್ರೂಹಿ ಸುನಿಶ್ಚಿತಮ್ || 01 ||

ನಿಯಮನಾದಿನಾ ಸಕಲಲೋಕಕರ್ಷಣಾತ್ ಕೃಷ್ಣಃ |

'ಯತಃ ಕರ್ಷಸಿ ದೇವೇಶ ನಿಯಮ್ಯ ಸಕಲಂ ಜಗತ್ |
ಅತೋ ವದಂತಿ ಮುನಯಃ ಕೃಷ್ಣಂ ತ್ವಾಂ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಃ' ಇತಿ ಮಹಾಕೌರ್ಮೇ |

ಸಂನ್ಯಾಸಶಬ್ದಾರ್ಥಂ ಭಗವಾನೇವ ವಕ್ಷ್ಯತಿ | ಅಯಂ ಪ್ರಶ್ನಾಶಯಃ ಯದಿ ಸಂನ್ಯಾಸಃ
ಶ್ರೇಯೋಽಧಿಕಃ ಸ್ಯಾತ್ ತರ್ಹಿ ಸಂನ್ಯಾಸಸ್ಯೇಷದ್ವಿರೋಧಿ ಯುಧಮಿತಿ || 01 ||

ಶ್ರೀ ಭಗವಾನುವಾಚ

ಸಂನ್ಯಾಸಃ ಕರ್ಮಯೋಗಶ್ಚ ನಿಃಶ್ರೇಯಸಕರಾವುಭೌ |
ತಯೋಸ್ತು ಕರ್ಮಸಂನ್ಯಾಸಾತ್ ಕರ್ಮಯೋಗೋ ವಿಶಿಷ್ಯತೇ || 02 ||

ನಾಯಂ ಸಂನ್ಯಾಸೋ ಯತ್ಪಾಶ್ರಮಃ -

'ದ್ವಂದ್ವತ್ಯಾಗಾತ್ ತು ಸಂನ್ಯಾಸಾತ್ ಮತ್ಪೂಜ್ಯೈವ ಗರೀಯಸಿ' ಇತಿ ವಚನಾತ್ |
'ತಾನಿ ವಾ ಏತಾನ್ಯವರಾಣಿ ತಪಾಂಸಿ, ನ್ಯಾಸ ಏವಾತ್ಯರೇಚಯತ್' ಇತಿ ಚ |
'ಸಂನ್ಯಾಸಸ್ತು ತುರಿಯೋ ಯೋ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯಾಖ್ಯಃ ಸಧರ್ಮಕಃ |
ನ ತಸ್ಮಾದುತ್ತಮೋ ಧರ್ಮೋ ಲೋಕೇ ಕಶ್ಚನ ವಿದ್ಯತೇ |
ತದ್ಭಕ್ತೋಽಪಿ ಹಿ ಯದ್ಭೇತ್ ತದ್ಭಕ್ತೋ ನ ಧಾರ್ಮಿಕಃ |
ಮದ್ಭಕ್ತಿಶ್ಚ ವಿರಕ್ತಿಸ್ತದಧಿಕಾರೋ ನಿಗದ್ಯತೇ |
ಯದಾಧಿಕಾರೋ ಭವತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಪಿ ಪ್ರವ್ರಜೇತ್' ಇತಿ ನಾರದೀಯೇ |
'ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾದೇವ ಪ್ರವ್ರಜೇತ್', 'ಯದಹರೇವ ವಿರಜೇತ್' ಇತಿ ಚ |
'ಸಂನ್ಯಾಸೇ ತು ತುರಿಯೇ ವೈ ಪ್ರೀತಿಮರ್ಮ ಗರೀಯಸಿ |
ಯೇಷಾಮತ್ರಾಧಿಕಾರೋ ನ ತೇಷಾಂ ಕರ್ಮೇತಿ ನಿಶ್ಚಯಃ' ಇತ್ಯಾದೇಶ್ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮೈ |

ಅತೋ ನಾತ್ರಾಶ್ರಮಃ ಸಂನ್ಯಾಸ ಉಕ್ತಃ || 02 ||

ಜ್ಞೇಯಃ ಸ ನಿತ್ಯಸಂನ್ಯಾಸೀ ಯೋ ನ ದ್ವೇಷಿ ನ ಕಾಂಕ್ಷತಿ |
ನಿರ್ದ್ವಂದ್ವೋ ಹಿ ಮಹಾಬಾಹೋ ಸುಖಂ ಬನ್ದಾತ್ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ || 03 ||

ಸಂನ್ಯಾಸಶಬ್ದಾರ್ಥಮಾಹ - ಜ್ಞೇಯ ಇತಿ | ಸಂನ್ಯಾಸಸ್ಯ ನಿಶ್ರೇಯಸಕರತ್ವಂ
ಜ್ಞಾಪಯಿತುಂ ತಚ್ಚಬ್ದಾರ್ಥಂ ಸ್ಮಾರಯತಿ ಜ್ಞೇಯ ಇತಿ || 03 ||

ಸಾಂಖ್ಯ ಯೋಗೌ ಪೃಥಗ್ಬಾಲಾಃ ಪ್ರವದಂತಿ ನ ಪಣಿತಾಃ |
ಏಕಮಪ್ಯಾಸ್ಥಿತಃ ಸಮ್ಯಗುಭಯೋರ್ವಿನ್ದತೇ ಫಲಮ್ || 04 ||

ಸಂನ್ಯಾಸೋ ಹಿ ಜ್ಞಾನಾಂತರಂಗತ್ವೇನೋಕ್ತಃ - 'ನ ತಸ್ಯ ತತ್ತ್ವಗ್ರಹಣಾಯ' ಇತ್ಯಾದೌ | ಅತಃ
ಕಥಂ ಸೋಽವಮ ಇತ್ಯತ ಆಹ -ಸಾಂಖ್ಯ ಯೋಗಾವಿತಿ |
ಉಭಯೋರಪ್ಯಂತರಂಗತ್ವೇನಾವಿರೋಧಃ |

'ಅಗ್ನಿಮುಗ್ಧೋ ಹ ವೈ ಧೂಮತಾಂತಃ ಸ್ವಂ ಲೋಕಂ ನ ಪ್ರತಿಜಾನಾತಿ'
'ಮಾ ವಃ ಪದವ್ಯಃ ಪಿತರಸ್ಮದಾಶ್ರಿತಾ ಯಾ ಯಜ್ಞಶಾಲಾಸನಧೂಮವರ್ತ್ಮನಾಮ್'

ಇತ್ಯಾದಿತು ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮವಿಷಯಮಿತಿ ಭಾವಃ | ಯೇ ತ್ವನ್ಯಥಾ ವದಂತಿ ತೇ ಬಾಲಾಃ ||04||

ಯತ್ ಸಾಂಖ್ಯೈ ಪ್ರಾಪ್ಯತೇ ಸ್ಥಾನಂ ತದ್ಯೋಗೈರಪಿ ಗಮ್ಯತೇ |
ಏಕಂ ಸಾಂಖ್ಯಂ ಚ ಯೋಗಂ ಚ ಯಃ ಪಶ್ಯತಿ ಸ ಪಶ್ಯತಿ || 05 ||

'ಏಕಮಪಿ' ಇತ್ಯಸ್ಯಾಭಿಪ್ರಾಯಮಾಹ - ಯತ್ ಸಾಂಖ್ಯೈರಿತಿ | ಯೋಗಿಭಿರಪಿ ಜ್ಞಾನದ್ವಾರಾ
ಜ್ಞಾನಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ || 05 ||

ಸಂನ್ಯಾಸಸ್ತು ಮಹಾಬಾಹೋ ದುಃಖಮಾಪ್ತಮಯೋಗತಃ |
ಯೋಗಯುಕ್ತೋ ಮುನಿರ್ಬ್ರಹ್ಮ ನ ಚಿರೇಣಾಧಿಗಚ್ಛತಿ || 06 ||

ಇತ್ಯಶ್ಚ ಸಂನ್ಯಾಸಾದ್ಯೋಗೋ ವರ ಇತ್ಯಾಹ - ಸಂನ್ಯಾಸಸ್ತಿತಿ | ಯೋಗಾಭಾವೇ
ಮೋಕ್ಷಾದಿಫಲಂ ನ ಭವತಿ | ಅತಃ ಕಾಮಜಯಾದಿದುಃಖಮೇವ ತಸ್ಯ | ಮೋಕ್ಷಾದ್ಯೇವ ಹಿ
ಫಲಮ್; ಅನ್ಯತ್ ಫಲಮಲ್ಪತ್ವಾದಫಲಮೇವೇತ್ಯಾಶಯಃ | ತಚ್ಚೋಕ್ತಮ್

'ವಿನಾ ಮೋಕ್ಷಂ ಫಲಂ ಯತ್ ತು ನ ತತ್ ಫಲಮುದೀರ್ಯತೇ' ಇತಿ ಪಾದ್ಯೇ |

ಯತ್ ತು ಮಹಾಫಲಯೋಗ್ಯಂ ತಸ್ಯಾಲ್ಪಂ ಫಲಮೇವ ನ ಭವತಿ | ಯಥಾ ಪದ್ಮರಾಗಸ್ಯ
ತಣ್ಣುಲಮಷ್ಟಿಃ | ಮಹಫಲಸ್ಯ ಯೋಗಯುಕ್ತಶ್ಚೇತ್ ಸಂನ್ಯಾಸ ಇತ್ಯಾಹ - ಯೋಗಯುಕ್ತ
ಇತಿ | ಮುನಿಃ -ಸಂನ್ಯಾಸೀ | ತಚ್ಚೋಕ್ತಮ್ -

‘ಸ ಹಿ ಲೋಕೇ ಮುನಿರ್ನಾಮ ಯಃ ಕಾಮಕ್ರೋಧವರ್ಜಿತಃ’ ಇತಿ || 06 ||

ಯೋಗಯುಕ್ತೋ ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ವಿಜಿತಾತ್ಮಾ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ |
ಸರ್ವಭೂತಾತ್ಮ ಭೂತಾತ್ಮಾ ಕುರ್ವನ್ನಪಿ ನ ಲಿಪ್ಯತೇ || 07 ||

ಏತದೇವ ಪ್ರಪಿಪ್ಷಯತಿ - ಯೋಗಯುಕ್ತ ಇತಿ | ಸರ್ವಭೂತಾತ್ಮಭೂತಃ - ಪರಮೇಶ್ವರಃ |
‘ಯಚ್ಚಾಪ್ನೋತಿ’ ಇತ್ಯಾದೇಃ | ಸ ಆತ್ಮಭೂತಃ - ಸ್ವಸಮೀಪಂ ಪ್ರತ್ಯಾದಾನಾದಿಕರ್ತಾ
ಯಸ್ಯ ಸಃ ಸರ್ವಭೂತಾತ್ಮಭೂತಾತ್ಮಾ || 07 ||

ನೈವ ಕಿಂಚಿತ್ ಕರೋಮೀತಿ ಯುಕ್ತೋ ಮನ್ಯೇತ ತತ್ತ ವಿತ್ |
ಪಶ್ಯನ್ ಶೃಣ್ವನ್ ಸ್ಪೃಶನ್ ಜಿಘ್ರನ್ನಶ್ನನ್ ಗಚ್ಛನ್ ಸ್ವಪನ್ ಶ್ವಸನ್ || 08 ||

ಪ್ರಲಪನ್ ವಿಸೃಜನ್ ಗೃಹ್ಣನ್ನನಿಷನ್ ನಿಮಿಷನ್ನಪಿ |
ಇಂದ್ರಿಯಾಣೀಂದ್ರಿಯಾರ್ಥೇಷು ವರ್ತಂತ ಇತಿ ಧಾರಯನ್ || 09 ||

ಸಂನ್ಯಾಸಂ ಸೃಷ್ಟಯತಿ ಪುನಃ ಶ್ಲೋಕದ್ವಯೇನ || 08,09 ||

ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಾಧಾಯ ಕರ್ಮಾಣಿ ಸಂಙ್ಗಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಕರೋತಿ ಯಃ |
ಲಿಪ್ಯತೇ ನ ಸ ಪಾಪೇನ ಪದ್ಮಪತ್ರಮಿವಾಂಭಸಾ || 10 ||

ಸಂನ್ಯಾಸಯೋಗಯುಕ್ತ ಏವ ಚ ಕರ್ಮಣಾ ನ ಲಿಪ್ಯತ ಇತ್ಯಾಹ - ಬ್ರಹ್ಮಣೀತಿ |
ಸಾಧನನಿಯಮಸ್ಯೋಪಚಾರತ್ವನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಪುನಃ ಪುನಃ ಫಲಕಥನಮ್ || 10 ||

ಕಾಯೇನ ಮನಸಾ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಕೇವಲೈರಿಂದ್ರಿಯೈರಪಿ |
ಯೋಗಿನಃ ಕರ್ಮ ಕುರ್ವಂತಿ ಸಂಙ್ಗಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾತ್ಮಶುದ್ಧಯೇ || 11 ||

ಏವಂ ಚಾಚಾರ ಇತ್ಯಾಹ - ಕಾಯೇನೇತಿ || 11 ||

ಯುಕ್ತಃ ಕರ್ಮಫಲಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಶಾಂತಿಮಾಪ್ನೋತಿ ನೈಷ್ಠಿಕೀಮ್ |
ಅಯುಕ್ತಃ ಕಾಮಕಾರೇಣ ಫಲೇ ಸಕ್ತೋ ನಿಬದ್ಧತೇ || 12 ||

ಪುನರ್ಯುಕ್ತಾದಿನಿಯಮನಾರ್ಥಂ ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತಫಲಮಾಹ - ಯುಕ್ತ ಇತಿ | ಯುಕ್ತೋ -
ಯೋಗಯುಕ್ತಃ || 12 ||

ಸರ್ವಕರ್ಮಾಣಿ ಮನಸಾ ಸಂನ್ಯಾಸ್ಯಾಸ್ತೇ ಸುಖಂ ವಶೀ |
ನವದ್ವಾರೇ ಪುರೇ ದೇಹಿ ನೈವ ಕುರ್ವನ್ ನ ಕಾರಯನ್ ||13||

ಪುನಃ ಸಂನ್ಯಾಸಶಬ್ದಾರ್ಥಂ ಸ್ವಷ್ಟಯತಿ - ಸರ್ವಕರ್ಮಾಣೀತಿ | ಮನಸೇತಿವಿಶೇಷಣಾದ-
ಭಿಮಾನತ್ಯಾಗಃ || 13 ||

ನ ಕರ್ತೃತ್ವಂ ನ ಕರ್ಮಾಣಿ ಲೋಕಸ್ಯ ಸೃಜತಿ ಪ್ರಭುಃ |
ನ ಕರ್ಮಫಲಸಂಯೋಗಂ ಸ್ವಭಾವಸ್ತು ಪ್ರವರ್ತತೇ || 14 ||

ನ ಚ ಕರೋತಿ ವಸ್ತುತ ಇತ್ಯಾಹ - ನ ಕರ್ತೃತ್ವಮಿತಿ | ಪ್ರಭುರ್ಹಿ ಜೀವೋ ಜಡಮಪೇಕ್ಷ್ಯ ||
14 ||

ನಾದತ್ತೇ ಕಸ್ಯಚಿತ್ ಪಾಪಂ ನ ಚೈವ ಸುಕೃತಂ ವಿಭುಃ |
ಅಜ್ಞಾನೇನಾವೃತಂ ಜ್ಞಾನಂ ತೇನ ಮುಹ್ಯಂತಿ ಜನ್ತವಃ || 15 ||

ಜ್ಞಾನೇನ ತು ತದಜ್ಞಾನಂ ಯೇಷಾಂ ನಾಶಿತಮಾತ್ಮನಃ |
ತೇಷಾಮಾದಿತ್ಯವಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಕಾಶಯತಿ ತತ್ಪರಮ್ || 16 ||

ಜ್ಞಾನಮೇವಾಜ್ಞಾನನಾಶಕಮಿತ್ಯಾಹ - ಜ್ಞಾನೇನೇತಿ | ಪ್ರಥಮಜ್ಞಾನಂ ಪರೋಕ್ಷಮ್ || 16 ||

ತದ್ಬುದ್ಧಯಸ್ತದಾತ್ಮಾನಸ್ತನ್ನಿಷ್ಠಾಸ್ತತ್ಪರಾಯಣಾಃ |
ಗಚ್ಚಂತ್ಯಪುನರಾವೃತ್ತಿಂ ಜ್ಞಾನನಿರ್ಧೂತಕಲ್ಮಷಾಃ || 17 ||

ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಾವ್ಯವಹಿತಸಾಧನಮಾಹ - ತದ್ಬುದ್ಧಯ ಇತಿ || 17 ||

ವಿದ್ಯಾವಿನಯಸಮ್ಪನ್ನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಗವಿ ಹಸ್ತಿನಿ |
ಶುನಿ ಚೈವ ಶ್ವಪಾಕೇ ಚ ಪಣಿತಾಃ ಸಮದರ್ಶಿನಃ || 18 ||

ಪರಮೇಶ್ವರಸ್ವರೂಪಾಣಾಂ ಸರ್ವತ್ರ ಸಾಮ್ಯದರ್ಶನಂ ಚಾಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಸಾಧನ-
ಮಿತ್ಯಾಶಯವಾನಾಹ - ವಿದ್ಯೇತಿ ||18||

ಇಹೈವ ತೈರ್ಜಿತಃ ಸರ್ಗೋ ಯೇಷಾಂ ಸಾಮ್ಯೇ ಸ್ಥಿತಂ ಮನಃ |
ನಿರ್ದೋಷಂ ಹಿ ಸಮಂ ಬ್ರಹ್ಮ ತಸ್ಮಾದ್ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ತೇ ಸ್ಥಿತಾಃ || 19 ||

ತದೇವ ಸ್ತೌತಿ - ಇಹೈವೇತಿ || 19 ||

ನ ಪ್ರಹೃಷ್ಯೇತ್ ಪ್ರಿಯಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ನೋದ್ವಿಜೇತ್ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಚಾಪ್ರಿಯಮ್ |
ಸ್ಥಿರಬುದ್ಧಿರಸಂಮೂಢೋ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಸ್ಥಿತಃ || 20 ||

ಸಂನ್ಯಾಸಯೋಗಜ್ಞಾನಾನಿ ಮಿಲಿತ್ವಾ ಪ್ರಪಂಚಯತ್ಯಧ್ಯಾಯಶೇಷೇಣ -

ಬಾಹ್ಯಸ್ಪರ್ಶೇಷ್ಟಸಕ್ತಾತ್ಮಾ ವಿನ್ದತ್ಯಾತ್ಮನಿ ಯತ್ ಸುಖಮ್ |
ಸ ಬ್ರಹ್ಮಯೋಗಯುಕ್ತಾತ್ಮಾ ಸುಖಮಕ್ಷಯಮಶ್ನುತೇ || 21 ||

ಪುನರ್ಯೋಗಸ್ಯಾಧಿಕ್ಯಂ ಸ್ವಷ್ಟಯತಿ - ಭಾಹ್ಯಸ್ಪರ್ಶೇಷ್ಟಿತಿ | ಕಾಮರಹಿತಃ ಆತ್ಮನಿ ಯತ್
ಸುಖಂ ವಿನ್ದತಿ ಸ ಏವ ಬ್ರಹ್ಮಯೋಗಯುಕ್ತಾತ್ಮಾ ಚೇತ್ ತದೇವಾಕ್ಷಯಂ ಸುಖಂ ವಿನ್ದತಿ |
ಬ್ರಹ್ಮವಿಷಯೋ ಯೋಗೋ - ಬ್ರಹ್ಮಯೋಗಃ |
ಧ್ಯಾನಾದಿಯುಕ್ತಸ್ಯೈವಾತ್ಮಸುಖಮಕ್ಷಯಮನ್ಯಥಾ
ನೇತ್ಯರ್ಥಃ || 21 ||

ಯೇ ಹಿ ಸಂಸ್ಪರ್ಶಜಾ ಭೋಗಾ ದುಃಖಯೋನಯ ಏವ ತೇ |
ಆದ್ಯಂತವಂತಃ ಕೌಂತೇಯ ನ ತೇಷು ರಮತೇ ಬುಧಃ || 22 ||

ಸಂನ್ಯಾಸಾರ್ಥಂ ಕಾಮಭೋಗಂ ನಿನ್ದಯತಿ - ಯೋ ಹೀತಿ || 22 ||

ಶಕ್ನೋತಿಹೈವ ಯಃ ಸೋಢುಂ ಪ್ರಾಕ್ ಶರೀರವಿಮೋಕ್ಷಣಾತ್ |
ಕಾಮಕ್ರೋದೋದ್ಭವಂ ವೇಗಂ ಸ ಯುಕ್ತಃ ಸ ಸುಖೀ ನರಃ || 23 ||

ತತ್ಪರಿತ್ಯಾಗಂ ಪ್ರಶಂಸತಿ - ಶಕ್ನೋತೀತಿ | ಕಾಮಕ್ರೋದೋದ್ಭವಂ ವೇಗಂ ಸೋಢುಂ
ಶಕ್ನೋತಿ, ಶರೀರವಿಮೋಕ್ಷಣಾತ್ ಪ್ರಾಕ್ | ಯಥಾ ಮನುಷ್ಯಶರೀರೇ ಸೋಢುಂ ಸುಶಕಂ
ತಥಾ ನಾನೃತ್ಯೇತಿ ಭಾವಃ | ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾದಿಸ್ತುಜಿತಕಾಮಾನಾಮೇವ ಭವತಿ || 23 ||
ಜ್ಞಾನಿಲಕ್ಷಣಂ ಪ್ರಪಿಪ್ಲಯತ್ಯುತ್ತರಶ್ಲೋಕೈಃ -

ಯೋಽಂತಃಸುಖೋಽಂತರಾರಾಮಸ್ತಥಾಽಂತಜ್ಯೋತಿರೇವ ಯಃ |
ಸ ಯೋಗೀ ಬ್ರಹ್ಮ ನಿರ್ವಾಣಂ ಬ್ರಹ್ಮಭೂತೋಽಧಿಗಚ್ಛತಿ || 24 ||

ಆರಾಮಃ - ಪರದರ್ಶನಾದಿನಿಮಿತ್ತಂ ಸುಖಮ್ | ಅತ್ರ ತು ಪರಮಾತ್ಮದರ್ಶನಾದಿನಿಮಿತ್ತಂ
ತತ್ | ಸುಖಂ ಪದ್ರವಕ್ಷಯವ್ಯಕ್ತಮ್ | ಅತ್ರ ತು ಕಾಮಾದಿಕ್ಷಯೇ ವ್ಯಕ್ತಮಾತ್ಮಸುಖಮ್ |
ಸ್ವಯಂಜ್ಯೋತಿಷ್ವಾ ದ್ಭಗವತಸ್ತದ್ವ್ಯಕ್ತೇರಂತಜ್ಯೋತಿಃ | ಸರ್ವೇಷಾಮಂತಜ್ಯೋತಿಷ್ವೇಽಪಿ
ವ್ಯಕ್ತೇರ್ವಿಶೇಷಃ | ಅಸಮೃಜ್ಞಾತಸಮಾಧೀನಾಂ ಬಾಹ್ಯದರ್ಶನಾತ್ |
ದರ್ಶನೇಽಪ್ಯಕಿಂಚಿತ್ಕರಾ-ದೇವಶಬ್ದಃ | ಉಕ್ತಂ ಚೈತತ್ -

‘ದರ್ಶನಸ್ಪರ್ಶಸಮ್ಭಾಷಾದ್ಯತ್ ಸುಖಂ ಜಾಯತೇ ನೃಣಾಮ್ |
ಆರಾಮಃ ಸ ತು ವಿಜ್ಞೇಯಃ ಸುಖಂ ಕಾಮಕ್ಷಯೋದಿತಮ್’ ಇತಿ ನಾರದೀಯೇ |

‘ಸ್ವಜ್ಯೋತಿಷ್ವಾ ನ್ಮಹಾವಿಷ್ಟೋರಂತಜ್ಯೋತಿಸ್ತು ತತ್ಸಿ ತಃ’ ಇತಿ ಚ
ಅನ್ತಃಸುಖತ್ವಾದೇಃ ಕಾರಣಮಾಹ - ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಭೂತ ಇತಿ || 24 ||

ಲಭಂತೇ ಬ್ರಹ್ಮ ನಿರ್ವಾಣಮೃಷಯಃ ಕ್ಷೀಣಕಲ್ಮಷಾಃ |
ಛಿನ್ನದ್ವೈಧಾ (ss)ಯತಾತ್ಮಾನಃ ಸರ್ವಭೂತಹಿತೇ ರತಾಃ || 25 ||

ಪಾಪಕ್ಷಯಾಚ್ಛೈತದ್ಭವತೀತ್ಯಾಹ - ಲಭಂತ ಇತಿ | ಕ್ಷೀಣಕಲ್ಮಷಾ ಭೂತ್ವಾ ಛಿನ್ನದ್ವೈಧಾ-
ಯತಾನ್ಮಾನಃ | ದ್ವೈಧಾಭಾವೋ ದ್ವೈಧಂ, ಸಂಶಯೋ ವಿಪರ್ಯಯೋ ವಾ -
ತಚ್ಚೋಕ್ತಮ್ -

‘ವಿಪರ್ಯಯಃ ಸಂಶಯೋ ವಾ ಯದ್ವೈಧಂ ತ್ವಕೃತಾತ್ಮನಾಮ್ |
ಜ್ಞಾನಾಸಿನಾ ತು ತಚ್ಚಿತ್ವಾ ಮುಕ್ತಸಂಘಃ ಪರಂ ವ್ರಜೇತ್’ ಇತಿ |
ಛಿನ್ನದ್ವೈಧಾಸ್ತ ಏವಾಯತಾತ್ಮಾನಃ ದೀರ್ಘಮನಸಃ | ಸರ್ವಜ್ಞಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತತ ಏವ
ಛಿನ್ನದ್ವೈಧಾಃ | ತಚ್ಚೋಕ್ತಮ್ -
‘ಕ್ಷೀಣಪಾಪಾ ಮಹಾಜ್ಞಾನಾ ಜಾಯಂತೇ ಗತಸಂಶಯಾಃ’ ಇತಿ |
ಛಿನ್ನದ್ವೈಧಾಃ ಯತಾತ್ಮಾನ ಇತಿ ವಾ || 25 ||

ಕಾಮಕ್ರೋಧವಿಯುಕ್ತಾನಾಂ ಯತೀನಾಂ ಯತಚೇತಸಾಮ್ |
ಅಭಿತೋ ಬ್ರಹ್ಮ ನಿರ್ವಾಣಂ ವರ್ತತೇ ವಿದಿತಾತ್ಮನಾಮ್ || 26 ||

ಸುಲಭಂ ಚ ತೇಷಾಂ ಬ್ರಹ್ಮೈತ್ಯಾಹ - ಕಾಮಕ್ರೋಧೇತಿ | ಅಭಿತಃ - ಸರ್ವತಃ || 26 ||

ಸ್ವರ್ಶಾನ್ ಕೃತ್ವಾ ಬಹಿರ್ಬಾಹ್ಯಾಂಶ್ಚಕ್ಷುಶ್ಚೈವಾಂತರೇ ಭುವೋಃ |
ಪ್ರಾಣಾಪಾನೌ ಸಮೌ ಕೃತ್ವಾ ನಾಸಾಭ್ಯಂತರಚಾರಿಣೌ || 27 ||

ಧ್ಯಾನಪ್ರಕಾರಮಾಹ - ಸ್ವರ್ಶಾನಿತ್ಯಾದಿನಾ | ಬಾಹ್ಯಾನ್ ಸ್ವರ್ಶಾನ್ ಬಹಿಷ್ಕೃತ್ವಾ |
ಶ್ಲೋತ್ರಾದೀನಿ ಯೋಗೇನ ನಿಯಮ್ಯೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಚಕ್ಷುಃ ಭುವೋರಂತರೇ ಕೃತ್ವಾ |
ಭುವೋರ್ಮಧ್ಯ-ಮವಲೋಕಯನ್ನಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಉಕ್ತಂ ಚ |

‘ನಾಸಾಗ್ರೇ ವಾ ಭುವೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಜ್ಞಾನೀ ಚಕ್ಷುರ್ನಿಧಾಪಯೇತ್’ ಇತಿ |

ಪ್ರಾಣಾಪಾನೌ ಸಮೌ ಕೃತ್ವಾ - ಕುಮ್ಭಕೇ ಸ್ಥಿತ್ವೇತ್ಯರ್ಥಃ || 27 ||

ಯತೇನ್ನಿಯಮನೋಬುದ್ಧಿರ್ಮುನಿಮೋಕ್ಷಪರಾಯಣಃ |
ವಿಗತೇಚ್ಛಾಭಯಕ್ರೋಧೋ ಯಃ ಸದಾ ಮುಕ್ತ ಏವ ಸಃ || 28 ||

ಭೋಕ್ತಾರಂ ಯಜ್ಞತಪಸಾಂ ಸರ್ವಲೋಕಮಹೇಶ್ವರಮ್ |
ಸಹೃದಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಮಾಂ ಶಾಂತಿಮೃಚ್ಛತಿ || 29 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾಯಾಂ ಪಞ್ಚಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

ಧೈಯಮಾಹ - ಭೋಕ್ತಾರಮಿತಿ || 29 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯ ವಿರಚಿತೇ
ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾಭಾಷ್ಯೇ ಪಞ್ಚಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

ಅಥ ಷಷ್ಠೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಜ್ಞಾನಾನ್ತರಜ್ಞಂ ಸಮಾಧಿಯೋಗಮಾಹಾನೇನಾಧ್ಯಾಯೇನ

ಶ್ರೀ ಭಗವಾನುವಾಚ

ಅನಾಶ್ರಿತಃ ಕರ್ಮಫಲಂ ಕಾರ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರೋತಿ ಯಃ |

ಸ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಚ ಯೋಗೀ ಚ ನ ನಿರಗ್ನಿರ್ನ ಚಾಕ್ರಿಯಃ || 01 ||

ವಿವಕ್ಷಿತಂ ಸಂನ್ಯಾಸಮಾಹ ಯೋಗೇನ ಸಹ - ಅನಾಶ್ರಿತ ಇತಿ |
ಚತುರ್ಥಾಶ್ರಮಿಣೋಽಪ್ಯಗ್ನಿಃ ಕ್ರಿಯಾ ಚೋಕ್ತಾ 'ದೈವಮೇವ' ಇತ್ಯಾದೌ|

'ಅಗ್ನಿಬ್ರಹ್ಮ ಚ ತತ್ಪೂಜಾ ಕ್ರಿಯಾ ನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮೇ ಸ್ಮೃತಾ' ಇತಿ ಚ
ತಸ್ಮಾನ್ನಿರಗ್ನಿರಕ್ರಿಯಃ ಸಂನ್ಯಾಸೀ ಯೋಗೀ ಚ ನ ಭವತ್ಯೇವ || 01 ||

ಯಂ ಸಂನ್ಯಾಸಮಿತಿ ಪ್ರಾಹುರ್ಯೋಗಂ ತಂ ವಿಧಿ ಪಾಣ್ಡವ |
ನ ಹ್ಯಸಂನ್ಯಸ್ತಸಂಜ್ಞಲ್ಪೋ ಯೋಗೀ ಭವತಿ ಕಶ್ಚನ || 02 ||

ಸಂನ್ಯಾಸೋಽಪಿ ಯೋಗಾನ್ತರ್ಭೂತ ಇತ್ಯಾಹ - ಯಂ ಸಂನ್ಯಾಸಮಿತಿ |
ಕಾಮಸಂಜ್ಞಲ್ಪಾದ್ಯಪರಿತ್ಯಾಗೇ ಕಥಮುಪಾಯವಾನ್ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯಾಶಯಃ || 02 ||

ಆರುರುಕ್ಷೋರ್ಮನೇಯೋಗಂ ಕರ್ಮ ಕಾರಣಮುಚ್ಯತೇ |
ಯೋಗಾರೂಢಸ್ಯ ತಸ್ಯೈವ ಶಮಃ ಕಾರಣಮುಚ್ಯತೇ || 03 ||

ಕಿಯತ್ಕಾಲಂ ಕರ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಮಿತ್ಯತ ಆಹ -ಆರುರುಕ್ಷೋರಿತಿ | ಯೋಗಮಾರುರುಕ್ಷೋಃ -
ಉಪಾಯಸಮ್ಪೂರ್ತಿಮಿಚ್ಛೋಃ | ಯೋಗಾರೂಢಸ್ಯ - ಸಮ್ಪೂರ್ಣೋಪಾಯಸ್ಯ |
ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿನ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಾರಣಂ - ಪರಮಸುಖಕಾರಣಮ್ |
ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿನೋಽಪಿ ಸಮಾಧ್ಯಾದಿ ಫಲಮುಕ್ತಮ್ | ತಸ್ಯ ಸರ್ವೋಪಶಮೇನ
ಸಮಾಧಿರೇವ ಕಾರಣಂ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯೇ-ನೇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾಽಪಿ ಯದಾ
ಭೋಕ್ತವ್ಯೋಪರಮಸ್ತದೈವ ಸಮ್ಯಗಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತ-ಸಮಾಧಿರ್ಜಾಯತೇ | ಅನ್ಯದಾ ತು
ಭಗವಚ್ಚರಿತಾದೌ ಸ್ಥಿತಿಃ | ತಚ್ಛೋಕ್ತಮ್ -

'ಯೇ ತ್ವಾಂ ಪಶ್ಯಂತಿ ಭಗವಂಸ್ತ ಏವ ಸುಖಿನಃ ಪರಮ್ |
ತೇಷಾಮೇವ ಚ ಸಮ್ಯಕ್ ತು ಸಮಾಧಿರ್ಜಾಯತೇ ನೃಣಾಮ್ |
ಭೋಕ್ತವ್ಯಕರ್ಮಣ್ಯಕ್ಷೀಣೇ ಜಪೇನ ಕಥಯಾಽಪಿ ವಾ |
ವರ್ತಯಂತಿ ಮಹಾತ್ಮಾನಸ್ತ ದ್ಭಕ್ತಾಸ್ತ ತ್ವರಾಯಣಾಃ' ಇತಿ || 03 ||

ಯದಾ ಹಿ ನೇನ್ರಿಯಾರ್ಥೇಷು ನ ಕರ್ಮಸ್ವನುಷಜ್ಜತೇ |
ಸರ್ವಸಂಕಲ್ಪಸಂನ್ಯಾಸೀ ಯೋಗಾರೂಢಸ್ತದೋಚ್ಯತೇ || 04 ||

ಯೋಗಾರೂಢಸ್ಯ ಲಕ್ಷಣಮಾಹ - ಯದೇತಿ | ಸಮ್ಯಗನನುಷಜ್ಜಸ್ತಸ್ಯೈವ ಭವತಿ | ಉಕ್ತಂ
ಚ-

‘ಸ್ವತೋ ದೋಷಲಯೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತ್ವಿತರೇಷಾಂ ಪ್ರಯತ್ನತಃ’ ಇತಿ || 04 ||

ಉದ್ಧರೇದಾತ್ಮನಾಸ್ಸತ್ಮಾನಂ ನಾತ್ಮಾನಮವಸಾದಯೇತ್ |
ಅತ್ಯೈವ ಹ್ಯಾತ್ಮನೋ ಬನ್ಧುರಾತ್ಯೈವ ರಿಪುರಾತ್ಮನಃ || 05 ||

ಬನ್ಧುರಾತ್ಮಾಸ್ಸತ್ಮನಸ್ತಸ್ಯ ಯೇನಾತ್ಮೈವಾತ್ಮನಾ ಜಿತಃ |
ಅನಾತ್ಮನಸ್ತು ಶತ್ರುತ್ವೇ ವರ್ತತಾತ್ಮೈವ ಶತ್ರುವತ್ || 06 ||

ಸ ಚ ಯೋಗಾರೋಹಃ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಕರ್ತವ್ಯ ಇತ್ಯಾಹ - ಉದ್ಧರೇದಿತ್ಯಾದಿನಾ | ಕಸ್ಯ
ಬನ್ಧುರಾತ್ಮೈತಿ? ಆಹ - ಬನ್ಧುರಾತ್ಮೈತಿ | ಆತ್ಮಾ - ಮನಃ | ಆತ್ಮನಃ - ಜೀವಸ್ಯ | ಅತ್ಮನಾ -
ಮನಸಾ | ಆತ್ಮನಾಂ - ಜೀವಮ್ | ಆತ್ಮೈವ ಮನಃ | ಆತ್ಮನಾ ಬುದ್ಧ್ಯಾ, ಜೀವೇನೈವ ವಾ |
ಸ ಹಿ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ವಿಜಯತಿ | ಉಕ್ತಂ ಚ -

‘ಮನಃ ಪರಂ ಕಾರಣಮಾಮನನ್ತಿ’
‘ಮನ ಏವ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಕಾರಣಂ ಬನ್ಧಮೋಕ್ಷಯೋಃ’
‘ಉದ್ಧರೇನ್ಮನಸಾ ಜೀವಂ ನ ಜೀವಮವಸಾದಯೇತ್ |
ಜೀವಸ್ಯ ಬನ್ಧುಃ ಶತ್ರುಶ್ಚ ಮನ ಏವ ನ ಸಂಶಯಃ’

‘ಜೀವೇನ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಹಿ ಯದಾ ಮನೋಜಿತಂ ತದಾ ಬನ್ಧುಃ ಶತ್ರುರನ್ಯತ್ರ ಚಾಸ್ಯ | ತತೋ
ಜಯೇದ್ಬುದ್ಧಿಬಲೋ ನರಸ್ತದೇವ ಚ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಮಧುಕೈಟಭಾರೌ’

ಇತ್ಯಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತೇ |

ಅನಾತ್ಮನಃ - ಅಜಿತಾತ್ಮನಃ ಪುರುಷಸ್ಯ, ಅಜಿತಮನಸ್ಕಸ್ಯ ಸದಪಿ
ಮನೋಽನುಷಕಾರೀತ್ಯನಾತ್ಮಾ | ಸನ್ನಪಿ ಭೃತ್ಯೋ ಯಸ್ಯ ನ ಭೃತ್ಯಪದೇ ವರ್ತತೇ ಸ
ಹ್ಯಭೃತ್ಯಃ | ತಸ್ಯಾತ್ಮಾ - ಮನ ಏವ, ಶತ್ರುವತ್ ಶತ್ರುತ್ವೇ ವರ್ತತೇ || 05,06 ||

ಜಿತಾತ್ಮನಃ ಪ್ರಶಾಂತಸ್ಯ ಪರಮಾತ್ಮಾ ಸಮಾಹಿತಃ |
ಶೀತೋಷ್ಣಸುಖದುಃಖೇಷು ತಥಾ ಮಾನಾಪಮಾನಯೋಃ || 07 ||

ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನತೃಪ್ತಾತ್ಮಾ ಕೂಟಸ್ಥೋ ವಿಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ |
ಯುಕ್ತ ಇತ್ಯುಚ್ಯತೇ ಯೋಗೀ ಸಮಲೋಷ್ವಾಶ್ಮಕಾಞ್ಜನಃ || 08 ||

ಜಿತಾತ್ಮನಃ ಫಲಮಾಹ - ಜಿತಾತ್ಮನ ಇತಿ | ಜಿತಾತ್ಮಾ ಹಿ ಪ್ರಶಾನ್ತೋ ಭವತಿ | ನ ತಸ್ಯ
ಮನಃ ಪ್ರಾಯೋ ವಿಷಯೇಷು ಗಚ್ಛತಿ | ತದಾ ಚ ಪರಮಾತ್ಮಾ ಸಮ್ಯಕ್ ಹೃದ್ಯಾಹಿತಃ
ಸನ್ನಿಹಿತೋ

ಭವತಿ - ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನೀ ಸ ಭವತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿನೋ ಲಕ್ಷಣಂ
ಸ್ಪಷ್ಟಯತಿ- ಶೀತೋಷ್ಣೇತ್ಯಾದಿನಾ | ಶೀತೋಷ್ಣಾದಿಷು ಕೂಟಸ್ಥಃ |
ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನತೃಪ್ತಾತ್ಮಾ ವಿಜಿತೇಂದ್ರಿಯ ಇತಿ ಕೂಟಸ್ಥತ್ವೇ ಹೇತುಃ | ವಿಜ್ಞಾನಂ -
ವಿಶೇಷಜ್ಞಾನಂ, ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಂ ವಾ | ತಚ್ಚೋಕ್ತಮ್-

‘ಸಾಮಾನ್ಯೈರ್ಯೇ ತ್ವವಿಜ್ಞೇಯಾ ವಿಶೇಷಾ ಮಮ ಗೋಚರಾಃ |
ದೇವಾದೀನಾಂ ತು ತಜ್ಞಾನಂ ವಿಜ್ಞಾನಮಿತಿ ಕೀರ್ತಿತಮ್ ||’
‘ಶ್ರವಣಾನ್ಮನನಾಚ್ಚೈವ ಯಜ್ಞಾನಾಮುಪಜಾಯತೇ |
ತಜ್ಞಾನಂ ದರ್ಶನಂ ವಿಷ್ಣೋರ್ವಿಜ್ಞಾನಂ ಶಮ್ಭುರಬ್ರವೀತ್ ||’
‘ವಿಜ್ಞಾನಂ ಜ್ಞಾನಮಜ್ಞಾದೇರ್ವಿಶಿಷ್ಟಂ ದರ್ಶನಂ ತಥಾ’ ಇತ್ಯಾದಿ ||

ಕೂಟಸ್ಥೋ - ನಿರ್ವಿಕಾರಃ | ಕೂಟವತ್ ಸ್ಥಿತಿ ಇತಿ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತೇಃ | ಕೂಟಮ್ - ಆಕಾಶಃ |

‘ಕೂಟಂ ಖಂ ವಿದಲಂ ವ್ಯೋಮ ಸನ್ನಿರಾಕಾಶ ಉಚ್ಯತೇ’ ಇತ್ಯಭಿಧಾನಾತ್ |

ಯೋಗೀ - ಯೋಗಂ ಕುರ್ವನ್ | ಯುಕ್ತೋ - ಯೋಗಸಮೂರ್ಣಃ | ಏವಂಭೂತೋ
ಯೋಗಾನುಷ್ಠಾತಾ ಯೋಗಸಮೂರ್ಣಃ ಉಚ್ಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

ಸುಹೃನ್ನಿತ್ರಾಯುರ್ದಾಸೀನಮಧ್ಯಸ್ಥದ್ವೇಷ್ಯಬನ್ಧುಷು |
ಸಾಧುಷ್ಠದಿ ಚ ಪಾಪೇಷು ಸಮಬುದ್ಧಿರ್ವಿಶಿಷ್ಯತೇ || 09 ||

ಸ ಏವ ಚ ಸರ್ವಸ್ಮಾದ್ವಿಶಿಷ್ಯತೇ ಸಾಧುಪಾಪಾದಿಷು ಸಮಬುದ್ಧಿಃ | ಜೀವಚಿತ್ತಃ
ಪರಮಾತ್ಮನಃ ಸರ್ವಸ್ಯ ತನ್ನಿಮಿತ್ತತ್ವಸ್ಯಚ ಸರ್ವತ್ಯಕರೂಪ್ಯೇಣ | ಚಿದ್ರೂಪಾ ಏವ ಹಿ
ಜೀವಾಃ | ವಿಶೇಷಸ್ತನ್ತಃಕರಣಕೃತಃ | ಸರ್ವೇಷಾಂ ಚ ಸಾಧುತ್ವಾದಿಕಂ
ಸರ್ವಮೀಶ್ವರಕೃತಮೇವ ಸ್ವತೋ ನ ಕಿಂಚಿದಪಿ | ಉಕ್ತಂ ಚ್ಯುತತ್ ಸರ್ವಮ್ -

‘ಸ್ವತಃ ಸರ್ವೇಽಪಿ ಚಿದ್ರೂಪಾಃ ಸರ್ವದೋಷವಿವರ್ಜಿತಾಃ |
 ಜೀವಾಸ್ತೇಷಾಂ ತು ಯೇ ದೋಷಾಸ್ತ ಉಪಾದಿಕೃತಾ ಮತಾಃ |
 ಸರ್ವಂ ಚೇಶ್ವರತಸ್ತೇಷಾಂ ನ ಕಿಂಚಿತ್ ಸ್ವತ ಏವ ತು |
 ಸಮಾ ಏವ ಹೃತಃ ಸರ್ವೇ ವೈಷಮ್ಯಂ ಭ್ರಾಂತಿಸಮ್ಭವಮ್ |
 ಏವಂ ಸಮಾ ನೃಜೀವಾಸ್ತು ವಿಶೇಷೋ ದೇವತಾದಿಷು |
 ಸ್ವಾಭಾವಿಕಸ್ತು ನಿಯಮಾದತ ಏವ ಸನಾತನಃ |
 ಅಸುರಾದೇಸ್ತಥಾ ದೋಷಾ ನಿತ್ಯಾಃ ಸ್ವಾಭಾವಿಕಾ ಅಪಿ |
 ಗುಣದೋಷೌ ಮಾನವಾನಾಂ ನಿತ್ಯೌ ಸ್ವಭಾವಿಕೌ ಮತೌ |
 ಗುಣೈಕಮಾತ್ರರೂಪಾಸ್ತು ದೇವಾ ಏವ ಸದಾ ಮತಾಃ’ ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ |

ನ ತು ಸಾಧುಪಾಪಾದೀನಾಂ ಪೂಜಾದಿಸಾಮ್ಯಮ್ | ತತ್ರ ದೋಷಸ್ಮೃತೇಃ -

‘ಸಮಾನಾಂ ವಿಷಮಾ ಪೂಜಾ ವಿಷಮಾಣಾಂ ಸಮಾ ತಥಾ |
 ಕ್ರೀಯತೇ ಯೇನ ದೇವೋಽಪಿ ಸ್ವಪದಾದ್ಭ್ಯಶ್ಯತೇ ಪುಮಾನ್’ ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ |
 ‘ವಿತ್ತಂ ಬನ್ಧವರ್ಯಃ ಕರ್ಮ ವಿದ್ಯಾ ಚೈವ ತು ಪಞ್ಚಮೀ |
 ಏತಾನಿ ಮಾನ್ಯಸ್ಥಾನಾನಿ ಗರೀಯೋ ಯದ್ಯದುತ್ತರಮ್’ ಇತಿ ಮಾನವೇ |
 ‘ಗುಣಾನುಸಾರಿಣೀಂ ಪೂಜಾಂ ಸಮಾಂ ದೃಷ್ಟಿಂ ಚ ಯೋ ನರಃ |
 ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಕುರುತೇ ತಸ್ಯ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಸೀದತಿ ||
 ವೈಷಮ್ಯಮುತ್ತಮತ್ವಂ ತು ದದಾತಿ ನರಸಂಜ್ಞಯಾತ್ |
 ಪೂಜಾಯಾ ವಿಷಮಾ ದೃಷ್ಟಿಃ ಸಮಾ ಸಾಮ್ಯಂ ವಿದುಃಖಜಮ್ ||’ ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತೇಃ |

ಸಹೃದಾದಿಷು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಪೂಜಾದಿಕೃತಿರನ್ಯೂನಾಧಿಕಾ ಯಾ ಸಾಽಪಿ ಸಮಾ |
 ತದಪ್ಯಾಹ-

‘ಯಥಾ ಸುಹೃತ್ಸು ಕರ್ತವ್ಯಂ ಪಿತೃಶತ್ರುಸುತೇಷು ಚ |
 ತಥಾ ಕರೋತಿ ಪೂಜಾದಿಂ ಸಮಬುದ್ಧಿಃ ಸ ಉಚ್ಯತೇ’ ಇತಿ ಗಾರುಡೇ

ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರನಿರಪೇಕ್ಷಯೋಪಕಾರಕೃತ್ - ಸುಹೃತ್ ಕ್ಲೇಶಸ್ಥಾನಂ ನಿರೂಪ್ಯ ಯೋ ರಕ್ಷಾಂ
 ಕರೋತಿ ಸ - ಮಿತ್ರಮ್ | ಅರಿಃ - ವಧಾದಿಕರ್ತಾ | ಕರ್ತವ್ಯ ಉಪಕಾರೇಽಪಕಾರೇ ಚ ಯ
 ಉದಾಸ್ತೇ ಸ ಉದಾಸೀನಃ | ಕರ್ತವ್ಯಮುಭಯಮಪಿ ಯಃ ಕರೋತಿ ಸ - ಮಧ್ಯಸ್ಥಃ |
 ಅವಾಸಿತಕೃತ್ ದ್ವೇಷ್ಯಃ | ಆಹ ಚೈತತ್ -

‘ದ್ವೇಷ್ಯೋಽವಾಸಿತಕೃತ್ ಕಾರ್ಯಮಾತ್ರಕಾರೀ ತು ಮಧ್ಯಮಃ |
ಪ್ರಿಯಕೃತ್ ಪ್ರಿಯೋ ನಿರೂಪ್ಯಾಪಿ ಕ್ಲೇಶಂ ಯಃ ಪರಿರಕ್ಷತಿ ||
ಸ ಮಿತ್ರಮುಪಕಾರಂ ತು ಅನಪೇಕ್ಷ್ಯೋಪಕಾರಕೃತ್ |
ಯಸ್ತತಃ ಸ ಸುಹೃತ್ ಪೋಕ್ತಃ ಶತ್ರುಶ್ಚಾಪಿ ವಧಾದಿಕೃತ್’ ಇತಿ || 09 ||

ಯೋಗೀ ಯುಜ್ವೇತ ಸತತಮಾತ್ಮಾನಂ ರಹಸಿ ಸ್ಥಿತಃ |
ಏಕಾಕೀ ಯತಚಿತ್ತಾತ್ಮಾನಿರಾಶೀರಪರಿಗ್ರಹಃ || 10 ||

ಸಮಾಧಿಯೋಗಪ್ರಕಾರಮಾಹ - ಯೋಗೀ ಯುಜ್ವೇತೇತ್ಯಾದಿನಾ | ಯುಜ್ವೇತಸಮಾಧಿ-
ಯೋಗಯುಕ್ತಂ ಕುರ್ಯಾತ್ | ಆತ್ಮಾನಮ್ - ಮನಃ || 10 ||

ಶುಚೌ ದೇಶೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಸ್ಥಿರಮಾಸನಮಾತ್ಮನಃ |
ನಾತ್ಯುಚ್ಛ್ರಿತಂ ನಾತಿನೀಚಂ ಚೇಲಾಜಿನಕುಶೋತ್ತರಮ್ || 11 ||

ತತ್ಯಕ್ತಾಗ್ರಂ ಮನಃ ಕೃತ್ವಾ ಯತಚಿತ್ತೇನ್ವಿಯಕ್ರಿಯಃ |
ಉಪವಿಶ್ಯಾಸನೇ ಯುಜ್ವಾ ದ್ಯೋಗಮಾತ್ಮವಿಶುದ್ಧಯೇ || 12 ||

ಯೋಗಮ್ - ಸಮಾಧಿಯೋಗಂ, ಯುಜ್ವಾತ್ || 12 ||

ಸಮಂ ಕಾಯಶಿರೋಗ್ರೀವಂ ಧಾರಯನ್ನಚಲಂ ಸ್ಥಿರಃ |
ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ನಾಸಿಕಾಗ್ರಂ ಸ್ವಂ ದಿಶಶ್ಚಾನವಲೋಕಯನ್ || 13 ||

ಪ್ರಶಾನ್ತಾತ್ಮಾವಿಗತಭೀರ್ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿವ್ರತೇ ಸ್ಥಿತಃ |
ಮನಃ ಸಂಯಮ್ಯ ಮಚ್ಚಿತ್ತೋ ಯುಕ್ತ ಆಸೀತ ಮತ್ತರಃ || 14 ||

ಯುಜ್ವನ್ನೇವಂ ಸದಾಸ್ಸತ್ಮಾನಂ ಯೋಗೀ ನಿಯತಮಾನಸಃ |
ಶಾಂತಿಂ ನಿರ್ವಾಣಪರಮಾಂ ಮತ್ಸಂಸ್ಥಾಮಧಿಗಚ್ಛತಿ || 15 ||

ನಿರ್ವಾಣಪರಮಾಮ್ - ಶರೀರತ್ಯಾಗೋತ್ತರಕಾಲೀನಾಮ್ || 15 ||

ನಾತ್ಯಶ್ಚತಸ್ತು ಯೋಗೋಽಸ್ತಿ ನ ಚೈಕಾಂತಮನಶ್ಚತಃ |
ನ ಚಾತಿ ಸ್ವಪ್ನಶೀಲಸ್ಯ ಜಾಗ್ರತೋ ನೈವ ಚಾರ್ಜುನ || 16 ||

ಅನಶನಾದಿನಿಷೇಧೋಽಶಕ್ತಸ್ಯ | ಉಕ್ತಂ ಹಿ -

‘ನಿದ್ರಾಶನಭಯಶ್ವಾಸಚೇಷ್ಟಾತನ್ಮಾ ದಿವರ್ಜನಮ್ |

ಕೃತ್ವಾನಿಮೀಲಿತಾಕ್ಷಸ್ತು ಶಕ್ತೋ ಧ್ಯಾಯನ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧತಿ’ ಇತಿ ನಾರದೀಯೇ || 16 ||

ಯುಕ್ತಾಹಾರವಿಹಾರಸ್ಯ ಯುಕ್ತಚೇಷ್ಟಸ್ಯ ಕರ್ಮಸು |

ಯುಕ್ತಸ್ವಪ್ನಾವಬೋಧಸ್ಯ ಯೋಗೋ ಭವತಿ ದುಃಖಹಾ || 17 ||

ಯುಕ್ತಾಹಾರವಿಹಾರಸ್ಯ - ಸೋಪಾಯಾಹಾರಾದೇಃ | ಯಾವತಾ ಶ್ರಮಾದ್ಯಭಾವೋ
ಭವತಿ ತಾವದಾಹಾರಾದೇರಿತ್ಯರ್ಥಃ || 17 ||

ಯದಾ ವಿನಿಯತಂ ಚಿತ್ತಮಾತ್ಮನೈವಾನತಿಷ್ಠತೇ |

ನಿಸ್ಪೃಹಃ ಸರ್ವಕಾಮೇಭ್ಯೋ ಯುಕ್ತ ಇತ್ಯುಚ್ಯತೇ ತದಾ || 18 ||

ಆತ್ಮನಿ - ಭಗವತಿ ||18||

ಯಥಾ ದೀಪೋ ನಿವಾತಸ್ಥೋ ನೇಜ್ಞತೇ ಸೋಪಮಾ ಸ್ಮೃತಾ |

ಯೋಗಿನೋ ಯತ ಚಿತ್ತಸ್ಯ ಯುಜ್ಜತೋ ಯೋಗಮಾತ್ಮನಃ || 19 ||

ಆತ್ಮನಃ ಭಗವದ್ವಿಷಯಂ ಯೋಗಮ್ || 19 ||

ಯತ್ರೋಪರಮತೇ ಚಿತ್ತಂ ನಿರುದ್ಧಂ ಯೋಗಸೇವಯಾ |

ಯತ್ರ ಚೈವಾತ್ಮನಾಸ್ಸತ್ಮಾನಂ ಪಶ್ಯನ್ನಾತ್ಮನಿ ತುಷ್ಠಿತಿ || 20 ||

ಆತ್ಮನಾ - ಮನಸಾ | ಆತ್ಮನಿ - ದೇಹೇ | ಆತ್ಮಾನಂ - ಭಗವಂತಂ ಪಶ್ಯನ್ || 20 ||

ಸುಖಮತ್ಯಾನ್ತಿಕಂ ಯತ್ ತದ್ಬುದ್ಧಿಗ್ರಾಹ್ಯಮತೀನ್ವಿಯಮ್ |

ವೇತ್ತಿ ಯತ್ರ ನ ಚೈವಾಯಂ ಸ್ಥಿತಶ್ಚಲತಿ ತತ್ತತಃ || 21 ||

ತತ್ತತಃ - ಭಗವದ್ರೂಪಾತ್ || 21 ||

ಯಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಚಾಪರಂ ಲಾಭಂ ಮನ್ಯತೇ ನಾಧಿಕಂ ತತಃ |

ಯಸ್ಮಿನ್ ಸ್ಥಿತೋ ನ ದುಃಖೇನ ಗುರುಣಾಽಪಿ ವಿಚಾಲ್ಯತೇ || 22 ||

ತಂ ವಿದ್ಯಾದ್ಧುಃಖಸಮ್ಯೋಗವಿಯೋಗಂ ಯೋಗಸಂಜ್ಞಿತಮ್ |

ಸ ನಿಶ್ಚಯೇನ ಯೋಕ್ತವ್ಯೋ ಯೋಗೋಽನಿರ್ವಿಣ್ಣಚೇತಸಾ || 23 ||

ದುಃಖಸಂಯೋಗೋ ಯೇನ ವಿಯುಜ್ಯತೇ ಸ ದುಃಖಸಂಯೋಗವಿಯೋಗಃ | ನ
ಕೇವಲಮುತ್ತನ್ನಂ ದುಃಖಂ ನಾಶಯತಿ, ಉತ್ಪತ್ತಿಮೇವ ನಿವಾರಯತೀತಿ ದರ್ಶಯತಿ
ಸಂಯೋಗಶಬ್ದೇನ | ನಿಶ್ಚಯೇನ ಯೋಕ್ತವ್ಯಃ - ಯೋಕ್ತವ್ಯ ಏವ ಬುಭೂಷುಣೇತ್ಯರ್ಥಃ ||23||

ಸಜ್ಜಲ್ಪಪ್ರಭವಾನ್ ಕಾಮಾಂಸ್ತುಕ್ತಾ ಸರ್ವಾನಶೇಷತಃ |
ಮನಸೈವೇನ್ದ್ರಿಯಗ್ರಾಮಂ ವಿನಿಯಮ್ಯ ಸಮಂತತಃ || 24 ||

ಸರ್ವಾನ್ - ಸರ್ವವಿಷಯಾನ್ | ಅಶೇಷತಃ ಏಕವಿಷಯೋಽಪಿ ಕಾಮಃ ಸ್ವಲ್ಪಃ
ಕಾದಾಚಿತ್ಕೋಽಪಿ ನ ಕರ್ತವ್ಯ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಮನಸೈವ ನಿಯಂತುಮ್ ಶಕ್ಯತೇ
ನಾನ್ಯೇನೇತ್ಯೇವಶಬ್ದಃ || 24 ||

ಶನೈಃ ಶನೈರುಪರಮೇದ್ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಧೃತಿಗೃಹೀತಯಾ |
ಆತ್ಮಸಂಸ್ಥಂ ಮನಃ ಕೃತ್ವಾ ನ ಕಿಂಚಿದಪಿ ಚಿಂತಯೇತ್ || 25 ||

ಬುದ್ಧೇಃ ಕಾರಣತ್ವಂ ಮನೋನಿಗ್ರಹಂ ಆತ್ಮರಮಣೇ || 25 ||

ಯತೋ ಯತೋ ನಿಶ್ಚರತಿ ಮನಶ್ಚಿತ್ತಲಮಸ್ಥಿರಮ್ |
ತತಸ್ತತೋ ನಿಯಮ್ಯತದಾತ್ಮನೈವ ವಶಂ ನಯೇತ್ || 26 ||

ಯತೋ ಯತಃ - ಯತ್ರ ಯತ್ರ | 'ಯತೋ ಯತೋ ಧಾವತಿ' ಇತ್ಯಾದಿಪ್ರಯೋಗಾತ್ |
ಆತ್ಮನೈವ ವಶಂ ನಯೇತ್ - ಆತ್ಮವಿಷಯ ಏವ ವಶೀಕುರ್ಯಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ || 26 ||

ಪ್ರಶಾಂತಮನಸಂ ಹೈನಂ ಯೋಗಿನಂ ಸುಖಮುತ್ತಮಮ್ |
ಉಪೈತಿ ಶಾಂತರಜಸಂ ಬ್ರಹ್ಮಭೂತಮಕಲ್ಮಷಮ್ || 27 ||

ಯುಜ್ಜನ್ನೇವಂ ಸದಾಸ್ಸತ್ಮಾನಂ ಯೋಗೀ ವಿಗತಕಲ್ಮಷಃ |
ಸುಖೇನ ಬ್ರಹ್ಮಸಂಸ್ಪರ್ಶಮತ್ಯಂತಂ ಸುಖಮಶ್ನುತೇ || 28 ||

ಪೂರ್ವಶ್ಲೋಕೋಕ್ತಂ ಪ್ರಪಿಪ್ಪಯತಿ - ಏವಂ ಯುಜ್ಜನ್ನಿತಿ || 28 ||

ಸರ್ವಭೂತಸ್ಥಮಾತ್ಮಾನಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಚಾತ್ಮನಿ |
ಈಕ್ಷತೇ ಯೋಗಯುಕ್ತಾತ್ಮಾ ಸರ್ವತ್ರ ಸಮದರ್ಶನಃ || 29 ||

ಧೈಯಮಾಹ - ಸರ್ವಭೂತಸ್ಥಮಿತಿ | ಸರ್ವಭೂತಸ್ಥಮಾತ್ಮಾನಮ್ - ಪರಮೇಶ್ವರಮ್ |
ಸರ್ವಭೂತಾನಿ, ಚಾತ್ಮನಿ - ಪರಮೇಶ್ವರೇ | ತಂ ಚ ಪರಮೇಶ್ವರಂ
ಬ್ರಹ್ಮತ್ಯುಕ್ತಾದಾವೈಶ್ವರ್ಯಾದಿನಾ ಸಾಮ್ಯೇನ ಪಶ್ಯತಿ | ತಚ್ಚೋಕ್ತಮ್ -

'ಆತ್ಮಾನಂ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಭಗವಂತಮವಸ್ಥಿತಮ್ |
ಅಪಶ್ಯತ್ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಭಗವತ್ಯಪಿ ಚಾತ್ಮನಿ' ಇತಿ |
'ಸಮಂ ಸರ್ವೇಷು ಭೂತೇಷು ತಿಷ್ಠಂತಂ ಪರಮೇಶ್ವರಮ್' ಇತಿ ಚ || 29 ||

ಯೋ ಮಾಂ ಪಶ್ಯತಿ ಸರ್ವತ್ರ ಸರ್ವಂ ಚ ಮಯಿ ಪಶ್ಯತಿ |
ತಸ್ಯಾಹಂ ನ ಪ್ರಣಶ್ಯಾಮಿ ಸ ಚ ಮೇ ನ ಪ್ರಣಶ್ಯತಿ || 29 ||

ಫಲಮಾಹ - ಯೋ ಮಾಮಿತಿ | ತಸ್ಯಾಹಂ ನ ಪ್ರಣಶ್ಯಾಮೀತಿ ಸರ್ವದಾ
ಯೋಗಕ್ಷೇಮವಹಃ ಸ್ಯಾಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಸ ಚ ಮೇ ನ ಪ್ರಣಶ್ಯತಿ - ಸರ್ವದಾ ಮಧ್ಯಕ್ಷೋ
ಭವತಿ| ಸತ್ಯಪಿ ಸ್ವಾಮಿನೃಕ್ಷತ್ಯನಾಥಃ, ಏವಂ ಭೃತ್ಯೇಽಪ್ಯಭಜತ್ ಭೃತ್ಯಃ ಇತಿ ಹಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಃ |
ಉಕ್ತಂ ಚ -

‘ಸರ್ವದಾ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಸಮಂ ಮಾಂ ಯಃ ಪ್ರಪಶ್ಯತಿ |
ಅಚಲಾ ತಸ್ಯ ಭಕ್ತಿಃ ಸ್ಯಾದ್ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂ ವಹಾಮ್ಯಹಂ ||’ ಇತಿ ಗಾರುಡೇ || 30 ||

ಸರ್ವಭೂತಸ್ಥಿತಂ ಯೋ ಮಾಂ ಭಜತ್ಯೇಕತ್ವಮಾಸ್ಥಿತಃ |
ಸರ್ವಥಾ ವರ್ತಮಾನೋಽಪಿ ಸ ಯೋಗೀ ಮಯಿ ವರ್ತತೇ || 31 ||

ತದೇವ ಸ್ವಷ್ಟಯತಿ - ಸರ್ವಭೂತಸ್ಥಿತಮಿತಿ | ಏಕತ್ವಮಾಸ್ಥಿತಃ - ಸರ್ವತ್ಯೇಕ ಏವೇಶ್ವರ
ಇತಿ ಸ್ಥಿತಃ | ಸರ್ವಪ್ರಕಾರೇಣ ವರ್ತಮಾನೋಽಪಿ ಮಯ್ಯೇವ ವರ್ತತೇ |
ಏವಮಪರೋಕ್ಷಂ ಪಶ್ಯತೋ ಜ್ಞಾನಫಲಂ ನಿಯತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾಽಪಿ ಪ್ರಾಯೋ
ನಾಧರ್ಮಂ ಕರೋತಿ | ಕುರ್ವತಸ್ತು ಮಹಚ್ಛೇದ್ಯಃ ಖಸೂಚಕಂ ಭವತೀತ್ಯುಕ್ತಂ ಪುರಸ್ತಾತ್ |
ಆಹ ಚ -

‘ಕದಾಚಿದಪಿ ನಾಧರ್ಮೇ ಬುದ್ಧಿರ್ವಿಷ್ಟುದೃಶಾಂ ಭವೇತ್ |
ಪ್ರಮಾದಾತ್ ತು ಕೃತಂ ಪಾಪಮಲ್ಮಂ ಭಸ್ಮಿಭವಿಷ್ಯತಿ |
ಆದರಾಜೈಸ್ತಥಾ ದೇವೈರ್ಮುಷಿಭಿಃ ಕ್ರಿಯತೇ ಕಿಯತ್ |
ಬಾಹುಲ್ಯಾತ್ ಕರ್ಮಣಸ್ತೇಷಾಂ ದುಃಖಸೂಚಕಮೇವ ತತ್’ ಇತಿ || 31 ||

ಆತ್ಮಾಪಮ್ಯೇನ ಸರ್ವತ್ರ ಸಮಂ ಪಶ್ಯತಿ ಯೋಽರ್ಜುನ |
ಸುಖಂ ವಾ ಯದಿ ವಾ ದುಃಖಂ ಸ ಯೋಗೀ ಪರಮೋ ಮತಃ || 32 ||

ಸಾಮ್ಯಂ ಪ್ರಕಾಂತರಾಂತರೇಣ ವ್ಯಾಚಷ್ಟೇ - ಆತ್ಮಾಪಮ್ಯೇನೇತಿ || 32 ||

ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ

ಯೋಽಯಂ ಯೋಗಸ್ತಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಃ ಸಾಮ್ಯೇನ ಮಧುಸೂದನ |
ಏತಸ್ಯಾಹಂ ನ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಚಿಹ್ನಲತ್ವಾತ್ ಸ್ಥಿತಿಂ ಸ್ಥಿರಾಮ್ || 33 ||

ಚಿತ್ತಲಮ್ ಹಿ ಮನಃ ಕೃಷ್ಣ ಪ್ರಮಾಧಿ ಬಲವದ್ಧೃಢಮ್ |
ತಸ್ಯಾಹಂ ನಿಗ್ರಹಂ ಮನ್ಯೇ ವಾಯೋರಿವ ಸುದುಷ್ಕರಮ್ || 34 ||

ಶ್ರೀ ಭಗವಾನುವಾಚ

ಅಸಂಶಯಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ಮನೋ ದುರ್ನಿಗ್ರಹಂ ಚಲಮ್ |
ಅಭ್ಯಾಸೇನ ತು ಕೌಂತೇಯ ವೈರಾಗ್ಯೇಣ ಚ ಗೃಹ್ಯತೇ || 35 ||

ಏತಸ್ಯ ಯೋಗಸ್ಯ ಸ್ಥಿರಾಂ ಸ್ಥಿತಿಂ ನ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಮನಸಶ್ಚಿತ್ತಲತ್ವಾತ್ | ಉಕ್ತಂ ಚ -

‘ಮನಸಶ್ಚಿತ್ತಲತ್ವಾದ್ಧಿ ಸ್ಥಿತಿಯೋಗಸ್ಯ ವೈ ಸ್ಥಿರಾ |
ವಿನಾಽಭಾಸ್ಯಂ ನ ಶಕ್ಯಾ ಸ್ವಾದ್ವೈರಾಗ್ಯಾದ್ವಾ ನ ಸಂಶಯಃ’

ಇತಿ ವ್ಯಾಸಯೋಗೇ ||33-35||

ಅಸಂಯತಾತ್ಮನಾ ಯೋಗೋ ದುಷ್ಪ್ರಾಪ ಇತಿ ಮೇ ಮತಿಃ |
ವಶ್ಯಾತ್ಮನಾ ತು ಯತತಾ ಶಕ್ಯೋಽವಾಪ್ತುಮುಪಾಯತಃ || 36 ||

ನ ಚ ಕದಾಚಿತ್ ಸ್ವಯಮೇವ ಮನೋ ನಿಯಮ್ಯತೇ -

‘ಶುಭೇಚ್ಛಾರಹಿತಾನಾಂ ಚ ದ್ವೇಷಿಣಾಂ ಚ ರಮಾಪತೌ |
ನಾಸ್ತಿಕಾನಾಂ ಚ ವೈ ಪುಂಸಾಂ ಸದಾ ಮುಕ್ತಿನಽಜಾಯತೇ ||’

ಇತಿ ನಿಷೇಧಾದ್ಯಾಹ್ಮೈ ||36||

ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ

ಅಯತಿಃ ಶ್ರದ್ಧಯೋಪೇತೋ ಯೋಗಾಚ್ಛಲಿತಮಾನಸಃ |
ಅಪ್ರಾಪ್ಯ ಯೋಗ ಸಂಸಿದ್ಧಿಂ ಕಾಂ ಗತಿಂ ಕೃಷ್ಣ ಗಚ್ಛತಿ || 37 ||

ಅಯತಿಃ- ಅಪ್ರಯತ್ನಃ || 37 ||

ಕಚ್ಚಿನ್ನೋಭಯವಿಭ್ರಷ್ಟಶ್ಚಿನ್ನಾಭ್ರಮಿವ ನಶ್ಯತಿ |
ಅಪ್ರತಿಷ್ಠೋ ಮಹಾಬಾಹೋ ವಿಮೂಢೋ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪಥಿ || 38 ||

ಏತನ್ಯೇ ಸಂಶಯಂ ಕೃಷ್ಣ ಛೇತ್ತುಮರ್ಹಸ್ಯಶೇಷತಃ |
ತ್ವದನ್ಯಃ ಸಂಶಯಸ್ಯಾಸ್ಯ ಛೇತ್ತಾ ನ ಹ್ಯುಪಪದ್ಯತೇ || 39 ||

ಶ್ರೀ ಭಗವಾನುವಾಚ

ಪಾರ್ಥ ನೈವೇಹ ನಾಮುತ್ರ ವಿನಾಶಸ್ತಸ್ಯ ವಿದ್ಯತೇ |
ನ ಹಿ ಕಲ್ಯಾಣಕೃತ್ ಕಶ್ಚಿದ್ಧುರ್ಗತಿಂ ತಾತ ಗಚ್ಛತಿ || 40 ||

ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪುಣ್ಯಕೃತಾಂ ಲೋಕಾನುಷಿತ್ವಾ ಶಾಶ್ವತೀಃ ಸಮಾಃ |
ಶುಚೀನಾಂ ಶ್ರೀಮತಾಂ ಗೇಹೇ ಯೋಗಭ್ರಷ್ಟೋಽಭಿಜಾಯತೇ || 41 ||

ಅಥವಾ ಯೋಗಿನಾಮೇವ ಕುಲೇ ಭವತಿ ಧೀಮತಾಮ್ |
ಏತದ್ಧಿ ದುರ್ಲಭತರಂ ಲೋಕೇ ಜನ್ಮ ಯದೀದೃಶಮ್ || 42 ||

ತತ್ರ ತಂ ಬುದ್ಧಿಸಂಯೋಗಂ ಲಭತೇ ಪೌರ್ವದೇಹಿಕಮ್ |
ಯತತೇ ಚ ತತೋ ಭೂಯಃ ಸಂಸಿದ್ಧೌ ಕುರುನನ್ನನ || 43 ||

ಪೂರ್ವಾಭ್ಯಾಸೇನ ತೇನೈವ ಹ್ರಿಯತೇ ಹ್ಯವಶೋಽಪಿ ಸಃ |
ಜಿಜ್ಞಾಸುರಪಿ ಯೋಗಸ್ಯ ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮಾತಿವರ್ತತೇ || 44 ||

ಯೋಗಸ್ಯ ಜಿಜ್ಞಾಸುರಪಿ - ಜ್ಞಾತವ್ಯೋ ಮಯಾ ಯೋಗ ಇತಿ ಯಸ್ಯಾತೀವೇಚ್ಛಾಸೋಽಪಿ |
ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮಾತಿವರ್ತತೇ - ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಾಪ್ನೋತೀತ್ಯರ್ಥಃ || 44 ||

ಪ್ರಯತ್ನಾದ್ಯತಮಾನಸ್ತು ಯೋಗೀ ಸಂಶುದ್ಧಕಿಲ್ಬಿಷಃ |
ಅನೇಕಜನ್ಮಸಂಸಿದ್ಧಸ್ತತೋ ಯಾತಿ ಪರಾಂ ಗತಿಮ್ || 45 ||

ನೈಕಜನ್ಮನೀತ್ಯಾಹ - ಪ್ರಯತ್ನಾದಿತಿ | ಜಿಜ್ಞಾಸುರ್ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಪ್ರಯತ್ನಂ ಕರೋತಿ |
ಏವಮನೇಕಜನ್ಮಭಿಃ ಸಂಸಿದ್ಧೋಽಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನೀ ಭೂತ್ವಾಪರಾಂ ಗತಿಂ ಯಾತಿ |

ಆಹ ಚ -

‘ಅತೀವ ಶ್ರದ್ಧಯಾ ಯುಕ್ತೋ ಜಿಜ್ಞಾಸುವಿಷ್ಟುತತ್ಪರಃ |
ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ತಥಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಜನ್ಮಭಿರ್ಬಹುಭಿಃ ಪುಮಾನ್ |
ವಿಶೇನ್ನಾರಾಯಣಂ ದೇವಂ ನಾನೃಥಾ ತು ಕಥಂಜ್ಞನ’ ಇತಿ ನಾರದೀಯೇ || 45 ||

ತಪಸ್ವಿಭ್ಯೋಽಧಿಕೋ ಯೋಗೀ ಜ್ಞಾನಿಭ್ಯೋಽಪಿ ಮತೋಽಧಿಕಃ |
ಕರ್ಮಿಭ್ಯಶ್ಚಾಧಿಕೋ ಯೋಗೀ ತಸ್ಮಾದ್ಯೋಗೀ ಭವಾರ್ಜುನ || 46 ||

ಯೋಗೀನಾಮಪಿ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಮಧ್ಗತೇನಾನ್ತರಾತ್ಮನಾ |
ಶ್ರದ್ಧಾವಾನ್ಘಜತೇ ಯೋ ಮಾಂ ಸ ಮೇ ಯುಕ್ತತಮೋ ಮತಃ || 47 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾಯಂ ಷಷ್ಠೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

ಜ್ಞಾನಿಭ್ಯಃ -ಯೋಗಜ್ಞಾನಿಭ್ಯಃ | ತಪಸ್ವಿಭ್ಯಃ - ಕೃಚ್ಛಾದಿಚಾರಿಭ್ಯಃ | ಉಕ್ತಂ ಚ -

‘ಕೃಚ್ಛಾದೇರಪಿ ಯಜ್ಞಾದೇರ್ಧ್ಯಾನಯೋಗೋ ವಿಶಿಷ್ಯತೇ |
ತತ್ರಾಪಿ ಶೇಷಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಶಿವಾದಿಧ್ಯಾನತೋ ಹರೇಃ |
ಧ್ಯಾನಂ ಕೋಟಿಗುಣಂ ಪ್ರೋಕ್ತಮಧಿಕಂ ವಾ ಮುಮುಕ್ಷುಣಾಮ್’ ಇತಿ ಗಾರುಡೇ |
‘ಅಜ್ಞಾತ್ವಾ ಧ್ಯಾಯಿನೋ ಧ್ಯಾನಾತ್ ಜ್ಞಾನಮೇವ ವಿಶಿಷ್ಯತೇ |
ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಧ್ಯಾನಂ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಾದ್ಧ್ಯಾನದಪಿ ತು ದರ್ಶನಮ್ |
ದರ್ಶನಾಚ್ಚೈವ ಭಕ್ತೇಶ್ಚ ನ ಕಿಂತ್ಯತ್ ಸಾಧನಾಧಿಕಮ್’ ಇತಿ ನಾರದೀಯೇ || 46,47 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯ ವಿರಚಿತೇ
ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾಭಾಷ್ಯೇ ಷಷ್ಠೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

ಅಥ ಸಪ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಸಾಧನಂ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯೇನೋಕ್ತಮತೀತೈರಧ್ಯಾಯೈಃ | ಉತ್ತರೈಸ್ತು
ಷಡ್ಭಿರ್ಭಗವನ್ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯೇನಾಹ -

ಶ್ರೀ ಭಗವಾನುವಾಚ

ಮಯಾಸಕ್ತಮನಾಃ ಪಾರ್ಥ ಯೋಗಂ ಯುಜ್ವಾನ್ ಮದಾಶ್ರಯಃ |
ಅಸಂಶಯಂ ಸಮಗ್ರಂ ಮಾಂ ಯಥಾ ಜ್ಞಾಸ್ಯಸಿ ತಚ್ಛೃಣು || 01 ||

ಆಸಕ್ತಮನಾಃ - ಅತೀವ ಸ್ನೇಹಯುಕ್ತಮನಾಃ | ಮದಾಶ್ರಯಃ | ಭಗವಾನೇವ ಮಯಾ
ಸರ್ವಂ ಕಾರಯತಿ; ಸ ಏವ ಚ ಮೇ ಶರಣಮ್; ತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಚಾಹಂ ಸ್ಥಿತ ಇತಿ ಸ್ಥಿತಃ |
ಅಸಂಶಯಂ ಸಮಗ್ರಮಿತಿ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಮ್ || 01 ||

ಜ್ಞಾನಂ ತೇಽಹಂ ಸವಿಜ್ಞಾನಮಿದಂ ವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯಶೇಷತಃ |
ಯಜ್ಞಾ ತ್ವಾ ನೇಹ ಭೂಯೋಽನ್ಯಜ್ಞಾ ತವ್ಯಮವಶಿಷ್ಯತೇ || 02 ||

ಇದಂ - ಮದ್ವಿಷಯಂ ಜ್ಞಾನಮ್ | ವಿಜ್ಞಾನಂ - ವಿಶೇಷಜ್ಞಾನಮ್ || 02 ||

ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಸಹಸ್ರೇಷು ಕಶ್ಚಿದ್ಯತತಿ ಸಿದ್ಧಯೇ |
ಯತತಾಮಪಿ ಸಿದ್ಧಾನಾಂ ಕಶ್ಚಿನ್ಮಾಂ ವೇತ್ತಿ ತತ್ತ್ವ ತಃ || 03 ||

ದೌರ್ಲಭ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಸ್ಯಾಹ -ಮನುಷ್ಯಾಣಾಮಿತಿ || 03 ||

ಭೂಮಿರಾಪೋಽನಲೋ ವಾಯುಃ ಖಂ ಮನೋ ಬುದ್ಧಿರೇವ ಚ |
ಅಹಂಕಾರ ಇತೀಯಂ ಮೇ ಭಿನ್ನಾ ಪ್ರಕೃತಿರಷ್ಟಧಾ || 04 ||

ಪ್ರತಿಜ್ಞಾತಂ ಜ್ಞಾನಮಾಹ - ಭೂಮಿರಿತ್ಯಾದಿನಾ | ಮಹತೋಽಹಂಕಾರ ಏವಾನ್ತರ್ಭಾವಃ ||
04 ||

ಅಪರೇಯಮಿತಸ್ತ್ವನ್ಯಾಂ ಪ್ರಕೃತಿಂ ವಿಧಿ ಮೇ ಪರಾಮ್ |
ಜೀವಭೂತಾಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ಯಯೇದಂ ಧಾರ್ಯತೇ ಜಗತ್ || 05 ||

ಅಪರಾ - ಅನುತ್ತಮಾ, ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣಮಪೇಕ್ಷ್ಯ | ಜೀವಭೂತಾ - ಶ್ರೀಃ | ಜೀವಾನಾಂ
ಪ್ರಾಣಧಾರಿಣೀ ಚಿದ್ರೂಪಭೂತಾ ಸರ್ವದಾ ಸತೀ | 'ಏತನ್ಮಹದ್ಭೂತಮ್' ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ |
ಜಗಾದ ಚ -

‘ಪ್ರಕೃತೀ ದ್ವೇ ತು ದೇವಸ್ಯ ಜಡಾ ಚೈವಾಜಡಾ ತಥಾ |
 ಅವ್ಯಕ್ತಾಖ್ಯಾ ಜಡಾ ಸಾ ಚ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾ ಭಿನ್ನಾಽಷ್ಟಧಾ ಪುನಃ |
 ಮಹಾನ್ ಬುದ್ಧಿರ್ಮನಶ್ಚೈವ ಪಞ್ಚಭೂತಾನಿ ಚೇತಿ ಹಿ |
 ಅವರಾ ಸಾ ಜಡಾ ಶ್ರೀಶ್ಚ ಪರೇಯಂ ಧಾರ್ಯತೇ ತಯಾ |
 ಚಿದ್ರೂಪಾ ಸಾ ತ್ವನಂತಾ ಚ ಅನಾದಿನಿಧನಾ ಪರಾ |
 ಯತ್ ಸಮಂ ತು ಪ್ರಿಯಂ ಕಿಞ್ಚಿನ್ನಾಸ್ತಿಸ್ವಿಷ್ಟೋರ್ಮಹಾತ್ಮನಃ |
 ನಾರಾಯಣಸ್ಯ ಮಹಿಷೀ ಮಾತಾ ಸಾ ಬ್ರಹ್ಮಣೋಽಪಿ ಹಿ |
 ತಾಭ್ಯಾಮಿದಂ ಜಗತ್ ಸರ್ವಂ ಹರಿಃ ಸೃಜತಿ ಭೂತರಾಟ್’ ಇತಿ ನಾರದೀಯೇ |

ನ ಕೇವಲಂ ತೇ ಜಗತ್ಪ್ರಕೃತೀ ಮದ್ವಶೇ ಇತ್ಯೇತಾವನ್ಮದ್ಯೈಶ್ಚರ್ಯಮಿತ್ಯಾಹ - ಅಹಮಿತಿ |
 ಪ್ರಭವಾದೇಃ | ಸತ್ತಾಪ್ರತೀತ್ಯಾದಿಕಾರಣತ್ವಾತ್ ತದ್ಭೋಕ್ತೃತ್ವಾಚ್ಚಪ್ರಭವ ಇತ್ಯಾದಿ |

ತಥಾ ಚ ಶ್ರುತಿಃ-

‘ಸರ್ವಕರ್ಮಾ ಸರ್ವಕಾಮಃ ಸರ್ವಗನ್ಧಃ ಸರ್ವರಸಃ ಸರ್ವಮಿದಮಭ್ಯಾತ್ಮೋಽ-
 ವಾಕ್ಯನಾದರಃ’ ಇತಿ |

ಆಹ ಚ -

‘ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಾತಾ ಚ ಸಂಹರ್ತಾ ನಿಯಂತಾ ಚ ಪ್ರಕಾಶಿತಾ |
 ಯತಃ ಸರ್ವಸ್ಯ ತೇನಾಹಂ ಸರ್ವೋಽತ್ಯೃಷಿಭಃ ಸ್ತುತಃ |
 ಸುಖರೂಪಸ್ಯ ಭೋಕ್ತೃತ್ವಾನ್ನ ತು ಸರ್ವಸ್ವರೂಪತಃ |
 ಆಗಮಿಷ್ಯತ್ ಸುಖಂ ಚಾಪಿ ತಚ್ಚಾಸ್ತ್ರೈವ ಸದಾಽಪಿ ತು |
 ತಥಾಽಪ್ಯಚಿನ್ತ್ಯಶಕ್ತಿತ್ವಾಜ್ಜಾತಂ ಸುಖಮತೀವ ಚ’ ಇತಿ ನಾರದೀಯೇ || 05 ||

ಏತದ್ಯೋನೀನಿ ಭೂತಾನಿ ಸರ್ವಾಣೀತ್ಯುಪಧಾರಯ |
 ಅಹಂ ಕೃತ್ಸಸ್ಯ ಜಗತಃ ಪ್ರಭವ ಪ್ರಳಯಸ್ತಥಾ || 06 ||

ಮತ್ತಃ ಪರತರಂ ನಾನ್ಯತ್ ಕಿಞ್ಚಿದಸ್ತಿ ಧನಿಷ್ಠಯ |
 ಮಯಿ ಸರ್ವಮಿದಂ ಪ್ರೋತಂ ಸೂತ್ರೇ ಮಣಿಗಣಾ ಇವ || 07 ||

ಅಹಮೇವ ಪರತರಃ | ಮತ್ತೋಽನ್ಯತ್ ಪರತರಂ ನ ಕಿಞ್ಚಿದಪಿ | ಇದಂ ಜ್ಞಾನಮ್ || 07 ||

ರಸೋಽಹಮಪ್ಪು ಕೌಂತೇಯ ಪ್ರಭಾಽಸ್ಮಿ ಶಶಿಸೂರ್ಯೋಃ |
 ಪ್ರಣವಃ ಸರ್ವವೇದೇಷು ಶಬ್ದಃ ಖೇ ಪೌರುಷಂ ನೃಷು || 08 ||

ಪುಣ್ಯೋ ಗನ್ತಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಚ ತೇಜಶ್ಚಾಸ್ಮಿ ವಿಭಾವಸೌ |
ಜೀವನಂ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ತಪಶ್ಚಾಸ್ಮಿ ತಪಸ್ವಿಷು || 09 ||

ಬೀಜಂ ಮಾಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ವಿಧಿ ಪಾರ್ಥ ಸನಾತನಮ್ |
ಬುದ್ಧಿಬುದ್ಧಿರ್ಮತಾಮಸ್ಮಿ ತೇಜಸ್ತೇಜಸ್ವಿನಾಮಹಮ್ || 10 ||

ಬಲಂ ಬಲವತಾಂ ಚಾಹಂ ಕಾಮರಾಗವಿವರ್ಜಿತಮ್ |
ಧರ್ಮಾವಿರುದ್ಧೋ ಭೂತೇಷು ಕಾಮೋಽಸ್ಮಿ ಭರತರ್ಷಭ || 11 ||

ರಸೋಽಹಮಿತ್ಯಾದಿ ವಿಜ್ಞಾನಮ್ | ಅಬಾದಯೋಽಪಿ ತತ ಏವ | ತಥಾಽಪಿ
ರಸಾದಿಸ್ವಭಾವಾನಾಂ ಸಾರಾಣಾಂ ಚ ಸ್ವಭಾವತ್ವೇ ಸಾರತ್ವೇ ಚ ವಿಶೇಷತೋಽಪಿ ಸ ಏವ
ನಿಯಾಮಕಃ | ನ ತ್ವಬಾದಿನಿಯಮಾನುಬದ್ಧೋ ರಸಾದಿಸ್ತತ್ಸಾರತ್ವಾದಿಶ್ಚೇತಿ ದರ್ಶಯತಿ
ಅಪ್ಪು ರಸ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಶೇಷಶಬ್ದೈಃ | ಭೋಗಶ್ಚ ವಿಶೇಷತೋ ರಸಾದೇರೇತಿ ಚ
ಉಪಾಸನಾರ್ಥಂ ಚ | ಉಕ್ತಂ ಚ ಗೀತಾಕಲ್ಪೇ -

‘ರಸಾದೀನಾಂ ರಸಾದಿತ್ವೇ ಸ್ವಭಾವತ್ವೇ ತಥೈವ ಚ |
ಸಾರತ್ವೇ ಸರ್ವಧರ್ಮೇಷು ವಿಶೇಷೇಣಾಪಿ ಕಾರಣಮ್ |
ಸಾರಭೋಕ್ತಾ ಚ ಸರ್ವತ್ರ ಯತೋಽತೋ ಜಗದೀಶ್ವರಃ |
ರಸಾದಿಮಾನಿನಾಂ ದೇಹೇ ಸ ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ |
ಅಬಾದಯಃ ಪಾರ್ಷದಾ ಏವ ಧ್ಯೇಯಃ ಸ ಜ್ಞಾನಿನಾಂ ಹರಿಃ |
ರಸಾದಿಸಮ್ಪತ್ಯಾನ್ಯೇಷಾಂ ವಾಸುದೇವೋ ಜಗತ್ಪತಿಃ’ ಇತಿ |
‘ಸ್ವಭಾವೋ ಜೀವ ಏವ ಚ’
‘ಸರ್ವಸ್ವಭಾವೋ ನಿಯತಸ್ತೇನೈವ ಕಿಮತಃ ಪರಮ್’
‘ನ ತದಸ್ತಿ ವಿನಾ ಯತ್ ಸ್ಯಾನ್ಮಯಾ ಭೂತಂ ಚರಾಚರಮ್’ ಇತಿ ಚ |
‘ಧರ್ಮಾವಿರುದ್ಧಃ’ ‘ಕಾಮರಾಗವಿವರ್ಜಿತಮ್’ ಇತ್ಯಾದಿಪಾಸನಾರ್ಥಮ್ |

ಉಕ್ತಂ ಚ ಗೀತಾಕಲ್ಪೇ -

‘ಧರ್ಮಾವಿರುದ್ಧಕಾಮೇಽನಾವುಪಾಸ್ಯಃ ಕಾಮಮಿಚ್ಛತಾ |
 ವಿಹೀನೇ ಕಾಮರಾಗಾದೇರ್ಬಲೇ ಚ ಬಲಮಿಚ್ಛತಾ |
 ಧ್ಯಾತಸ್ತತ್ರ ತ್ವನಿಚ್ಛದ್ಭಿಜ್ಞಾನಮೇವ ದದಾತಿ ಸಃ’ ಇತ್ಯಾದಿ |
 ‘ಪುಣ್ಯೋ ಗಂಢಃ’ ಇತಿ ಭೋಗಾಪೇಕ್ಷಯಾ ಚ |

ತಥಾ ಚ ಶ್ರುತಿಃ - ‘ಪುಣ್ಯಮೇವಾಮುಂ ಗಚ್ಛತಿ ನ ಹ ವೈ ದೇವಾನ್ ಪಾಪಂ ಗಚ್ಛತಿ’ ‘ಋತಂ
 ದಿಬನ್ತೌ ಸುಕೃತಸ್ಯ ಲೋಕೇ’ ಇತ್ಯಾದಿಕಾ | ಋತಂ ಚ ಪುಣ್ಯಂ -

‘ಋತಂ ಸತ್ಯಂ ತಥಾ ಧರ್ಮಃ ಸುಕೃತಂ ಚಾಭಿಧೀಯತೇ’ ಇತ್ಯಭಿಧಾನಾತ್ |
 ‘ಋತಂ ತು ಮಾನಸೋ ಧರ್ಮಃ ಸತ್ಯಂ ಸ್ಯಾತ್ ಸಪ್ರಯೋಗಗಃ’ ಇತಿ ಚ |

ನ ಚ ‘ಅನಶ್ನನ್ನನ್ಯೋ ಅಭಿಚಾಕಶೀತಿ’ ‘ಅನ್ಯೋ ನಿರನ್ನೋಽಪಿ ಬಲೇನ ಭೂಯಾನ್’
 ಇತ್ಯಾದಿ ವಿರೋಧಃ | ಸ್ಥೂಲಾನಶನೋಕ್ತೇಃ | ಆಹ ಚ ಸೂಕ್ಷ್ಮಶನಮ್ -

‘ಪ್ರವಿವಿಕ್ತಾಹಾರತರ ಇವೈಷ ಭವತ್ಯಸ್ಮಾಚ್ಛಾರೀರಾದಾತ್ಮನಃ’ ಇತಿ |

ನ ಚಾತ್ರ ಜೀವ ಉಚ್ಯತೇ | ‘ಶಾರೀರಾದಾತ್ಮನಃ’ ಇತಿ ಭೇದಾಭಿಧಾನಾತ್ | ಸ್ವಪ್ನಾದಿಶ್ಚ
 ಶಾರೀರ ಏವ -

‘ಶಾರೀರಸ್ತುತಿತ್ರಿಧಾ ಭಿನ್ನೋ ಜಾಗ್ರದಾದಿಷ್ಟವಸ್ಥಿತೇಃ’ ಇತಿ ವಚನಾದ್ಗಾರುಡೇ |

‘ಅಸ್ಮಾತ್’ ಇತೀಶ್ವರನಿವೃತ್ಯರ್ಥಃ -

‘ಶಾರೀರೌ ತಾವುಭೌ ಜ್ಞೇಯೌ ಜೀವೇಶ್ವರಸಂಜ್ಞಿತಃ |

ಅನಾದಿಬನ್ಧನಸ್ತೇಕೋ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಸ್ತಥಾಽಪರಃ’ ಇತಿ ವಚನಾನ್ನಾರದೀಯೇ |

ಭೇದಶ್ರುತೇಶ್ಚ | ಸತಿ ಗತ್ಯನ್ತರೇ ಪುರುಷಭೇದ ಏವ ಕಲ್ಯಾಣ ನ ತ್ವವಸ್ಥಾಭೇದಃ |

ಆಹ ಚ-

‘ಪ್ರವಿವಿಕ್ತಭುಗ್ಯತೋ ಹ್ಯಸ್ಮಾಚ್ಛಾರೀರಾತ್ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ |

ಅತೋಽಭೋಕ್ತಾಚ ಭೋಕ್ತಾ ಚ ಸ್ಥೂಲಭೋಗಾತ್ ಸ ಏವ ತು’ಇತಿ ಗೀತಾಕಲ್ಪೇ|| 08-

11||

ಯೇ ಚೈವ ಸಾತ್ತಿಕಾ ಭಾವಾ ರಾಜಸಾಸ್ತಾಮಸಾಶ್ಚ ಯೇ |

ಮತ್ತ ಏವೇತಿ ತಾನ್ ವಿಧಿ ನ ತ್ವಹಂ ತೇಷು ತೇ ಮಯಿ || 12 ||

ನತ್ವಹಂ ತೇಷ್ವಿತಿ ತದನಾಧಾರತ್ವಮುಚ್ಯತೇ | ಉಕ್ತಂ ಚ

‘ತದಾಶ್ರಿತಂ ಜಗತ್ ಸರ್ವಂ ನಾಸೌ ಕುತ್ರಚಿದಾಶ್ರಿತಃ’ ಇತಿ ಗೀತಾಕಲ್ಪೇ || 12 ||

ತ್ರಿಭಿರ್ಗುಣಮಯೈರ್ಭಾವೈರೇಭಿಃ ಸರ್ವಮಿದಂ ಜಗತ್ |
ಮೋಹಿತಂ ನಾಭಿಜಾನಾತಿ ಮಾಮೇಭ್ಯಃ ಪರಮವ್ಯಯಮ್ || 13 ||

ತರ್ಹಿ ಕಥಮೇವಂ ನ ಜ್ಞಾಯಸ ಇತ್ಯತ ಆಹ - ತ್ರಿಭಿರಿತಿ | ತಾದಾತ್ಮ್ಯಾರ್ಥೇ ಮಯಟ್ |
ತಚ್ಚೋಕ್ತಮ್ -

‘ತಾದಾತ್ಮ್ಯಾರ್ಥೇ ವಿಕಾರಾರ್ಥೇ ಪ್ರಾಚುರ್ಯಾರ್ಥೇ ಮಯಟ್ ತ್ರಿಧಾ’ ಇತಿ |

ನಹಿ ಗುಣಕಾರ್ಯಭೂತಾ ಮಾಯಾ | ‘ಗುಣಮಯೀ’ ಇತಿ ಚ ವಕ್ಷ್ಯತಿ | ಸಿದ್ಧಂ ಚ
ಕಾರ್ಯಸ್ಯಾಪಿ ತಾದಾತ್ಮ್ಯಮ್ -

‘ತಾದಾತ್ಮ್ಯಂ ಕಾರ್ಯಧರ್ಮಾದೇಃ ಸಂಯೋಗೋ ಭಿನ್ನವಸ್ತುನೋಃ’

ಇತಿ ವ್ಯಾಸಯೋಗೇ |

ಭಾವೈಃ - ಪದಾರ್ಥೈಃ | ಸರ್ವ ಭಾವಾ ದೃಷ್ಟಮಾನಾ ಗುಣಮಯಾ ಏತ ಇತಿ ದರ್ಶಯತಿ
ಏಭಿರಿತಿ | ಜ್ಞಾನಿವ್ಯಾವೃತ್ಯರ್ಥಮ್ ಇದಮಿತಿ | ಗುಣಮಯದೇಹಾದಿಕಂ
ದೃಷ್ಟೇಶ್ವರದೇಹೋಽಪಿ ತಾದೃಶ ಇತಿ ಮಾಯಾಮೋಹಿತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಜಗಾದ ಚ
ವ್ಯಾಸಯೋಗೇ -

‘ಗೌಣಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇಹಾದೀನ್ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿಷ್ಣೋರಪೀದೃಶಃ |

ದೇಹಾದಿರಿತಿ ಮನ್ವಾನೋ ಮೋಹಿತೋಽಜ್ಞೋ ಜನೋ ಭೃಶಮ್’ ಇತಿ |

ಏಭ್ಯಃ - ಗುಣಮಯೇಭ್ಯಃ | ‘ಗುಣೇಭ್ಯಶ್ಚ ಪರಮ್’ ಇತಿ ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣತ್ವಾತ್ | ‘ಕೇವಲೋ
ನಿರ್ಗುಣಶ್ಚ’ ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿಭ್ಯಶ್ಚ | ‘ತ್ಯೈಗುಣ್ಯವರ್ಜಿತಮ್’ ಇತಿ ಚೋಕ್ತಮ್ || 13 ||

ದೈವೀ ಹ್ಯೇಷಾ ಗುಣಮಯೀ ಮಮ ಮಾಯಾ ದುರತ್ಯಯಾ |

ಮಾಮೇವ ಯೇ ಪ್ರಪದ್ಯಂತೇ ಮಾಯಾಮೇತಾಂ ತರಂತಿ ತೇ || 14 ||

ಕಥಮನಾದಿಕಾಲೇ ಮೋಹಾನತ್ಯಯೋ ಬಹೂನಾಮಿತ್ಯತ ಆಹ - ದೈವೀತಿ |
ಅಯಮಾಶಯಃ - ಮಾಯಾ ಹ್ಯೇಷಾ ಮೋಹಿಕಾ | ಸಾ ಚ ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ದಿಕ್ರೀಡಾದಿಮದ್ದೇವ-
ಸಮ್ಪನ್ನಿತ್ವಾದತಿಶಕ್ತೇರ್ದುರತ್ಯಯಾ | ತಥಾಹಿ ದೇವಶಬ್ದಾರ್ಥಂ ಪಠಂತಿ -

‘ದಿವು ಕ್ರೀಡಾವಿಜಿಗೀಷಾವ್ಯವಹಾರದ್ಯುತಿಸ್ತುತಿಮೋದಮದಸ್ವಪ್ನಕಾನ್ತಿಗತಿಷು’ ಇತಿ | ಕಥಂ
ದೈವೀ? ಮದೀಯತ್ವಾತ್ | ಅಹಂ ಹಿ ದೇವ ಇತಿ | ಅಬ್ರವೀಚ್ಛ -

‘ಶ್ರೀಭೂದುರ್ಗೇತಿ ಯಾ ಭಿನ್ನಾ ಮಹಾಮಾಯಾ ತು ವೈಷ್ಣವೀ |
 ತಚ್ಚಕ್ಯನಂತಾಂಶಹೀನಾಽಥಾಪಿ ತಸ್ಯಾಶ್ರಯಾತ್ ಪ್ರಭೋಃ |
 ಅನನ್ತಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದೇರ್ನಾಸ್ಯಾಃ ಶಕ್ತಿಃ ಕಲಾಽಪಿ ಹಿ |
 ತೇಷಾಂ ದುರತ್ಯಯಾಽಪ್ಯೇಷಾ ವಿನಾಽವಿಷ್ಟಪ್ರಸಾದತಃ’ ಇತಿ ವ್ಯಾಸಯೋಗೇ |

ತರ್ಹಿ ನ ಕಥಂಚಿದತ್ಯೇತುಂ ಶಕ್ಯತೇ ಇತ್ಯತ ಆಹ - ಮಾಮೇವೇತಿ | ಅನ್ಯತ್ ಸರ್ವಂ
 ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಮಾಮೇವ ಯೇ ಪ್ರಪದ್ಯಂತೇ | ಗುರ್ವಾದಿವಂದನಂ ಚ ಮಯ್ಯೇವ ಸಮರ್ಪಯಂತಿ |
 ಸ ಏವ ಚ ತತ್ರ ಸ್ಥಿತ್ವಾಗುರ್ವಾದಿರ್ಭವತೀತ್ಯಾದಿ ಪಶ್ಯಂತಿ | ಆಹ ಚ ನಾರದೀಯೇ |

‘ಮತ್ಸಮ್ಪತ್ಯಾ ತು ಗುರ್ವಾದೀನ್ ಭಜಂತೇ ಮಧ್ಯಮಾ ನರಾಃ |
 ಮಧುಪಾಧಿತಯಾ ತಾಂಶ್ಚ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಚೋತ್ತಮಾಃ ||’ ಇತಿ
 ‘ಆಚಾರ್ಯಚೈತ್ಯವಪುಷಾ ಸ್ವಗತಿಂ ವ್ಯನಷ್ಟ್ವ’ ಇತಿ ಚ || 14 ||

ನ ಮಾಂ ದುಷ್ಯತಿನೋ ಮೂಢಾಃ ಪ್ರಪದ್ಯಂತೇ ನರಾಧಮಾಃ |
 ಮಾಯಾಯಾಽಪಹೃತಜ್ಞಾನ ಆಸುರಂ ಭಾವಮಾಶ್ರಿತಾಃ || 15 ||

ತರ್ಹಿ ಕಿಮಿತಿ ಸರ್ವೇ ನಾತ್ಯಾಯನ್ನಿತ್ಯತ ಆಹ - ನ ಮಾಮಿತಿ | ದುಷ್ಯತಿತ್ವಾನೂಢಾಃ |
 ಅತ ಏವ ನರಾಧಮಾಃ | ಅಪಹೃತಜ್ಞಾನಾತ್ವಾಚ್ಚ ಮೂಢಾಃ | ಅತ ಏವಾಸುರಂ
 ಭಾವಮಾಶ್ರಿತಾಃ | ಸ ಚ ವಕ್ಷ್ಯತೇ - ‘ಪ್ರವೃತ್ತಿಂ ಚ ನಿವೃತ್ತಿಂ ಚ’ ಇತ್ಯಾದಿನಾ | ಅಪಹಾರಃ -
 ಅಭಿಭವಃ | ಉಕ್ತಂ ಚೈತದ್ವ್ಯಾಸಯೋಗೇ -

‘ಜ್ಞಾನಂ ಸ್ವಭಾವೋ ಜೀವಾನಾಂ ಮಾಯಯಾ ಚಾಭಿಭೂಯತೇ’ ಇತಿ |
 ಆಸುಷು ರತಾ ಅಸುರಾಃ | ತಚ್ಚೋಕ್ತಂ ನಾರದೀಯೇ-

‘ಜ್ಞಾನಪ್ರಧಾನಾ ದೇವಾಸ್ತು ಅಸುರಾಸ್ತು ರತಾ ಅಸೌ’ ಇತಿ || 15 ||

ಚತುರ್ವಿಧಾ ಭಜಂತೇ ಮಾಂ ಜನಾಃ ಸುಕೃತಿನೋಽರ್ಜುನ |
 ಆರ್ತೋ ಜಿಜ್ಞಾಸುರರ್ಥಾರ್ಥಿ ಜ್ಞಾನೀ ಚ ಭರತರ್ಷಭ || 16 ||

ತೇಷಾಂ ಜ್ಞಾನೀ ನಿತ್ಯಯುಕ್ತ ಏಕಭಕ್ತಿರ್ವಿಶಿಷ್ಟತೇ |
 ಪ್ರಿಯೋ ಹಿ ಜ್ಞಾನಿನೋಽತ್ಯರ್ಥಮಹಂ ಸ ಚ ಮಮ ಪ್ರಿಯಃ || 17 ||

ಏಕಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಭಕ್ತಿರೀತ್ಯೇಕಭಕ್ತಿಃ | ತಚ್ಚೋಕ್ತಂ ಗಾರುಡೇ -

‘ಮಯ್ಯೇವ ಭಕ್ತಿನಾನ್ಯತ್ರ ಏಕಭಕ್ತಿಃ ಸ ಉಚ್ಯತೇ’ ಇತಿ || 17 ||

ಉದಾರಾಃ ಸರ್ವ ಏವೈತೇ ಜ್ಞಾನೀ ತ್ವಾತ್ಮೈವ ಮೇ ಮತಮ್ |
ಆಸ್ಥಿತಃ ಸ ಹಿ ಯುಕ್ತಾತ್ಮಾ ಮಾಮೇವಾನುತ್ತಮಾಂ ಗತಿಮ್ || 18 ||

ಬಹೂನಾಂ ಜನ್ಮನಾಮನೈ ಜ್ಞಾನಾವಾನ್ ಮಾಂ ಪ್ರಪದ್ಯತೇ |
ವಾಸುದೇವಃ ಸರ್ವಮಿತಿ ಸ ಮಹಾತ್ಮಾ ಸುದುರ್ಲಭಃ || 19 ||

ಬಹೂನಾಂ ಜನ್ಮನಾಮನೈ ಜ್ಞಾನಾವಾನ್ ಭವತಿ | ತಚ್ಚೋಕ್ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈ -

ಜನ್ಮಭಿರ್ಬಹುಭಿರ್ಜ್ಞಾತಾ ತತೋ ಮಾಂ ಪ್ರತಿಪದ್ಯತೇ' ಇತಿ || 19 ||

ಕಾಮೈಸ್ತೈಸ್ತೈರ್ಹೃತಜ್ಞಾನಾಃ ಪ್ರಪದ್ಯಂತೇಽನ್ಯದೇವತಾಃ |
ತಂ ತಂ ನಿಯಮಮಾಸ್ಥಾಯ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾ ನಿಯತಾಃ ಸ್ವಯಾ || 20 ||

ಪ್ರಕೃತ್ಯಾ - ಸ್ವಭಾವೇನ | 'ಸ್ವಭಾವ ಪ್ರಕೃತಿಶ್ಚೈವ ಸಂಸ್ಕಾರೋ ವಾಸನೇತಿ ಚ'
ಇತ್ಯಭಿಧಾನಾತ್ || 20 ||

ಯೋ ಯೋ ಯಾಂ ಯಾಂ ತನುಂ ಭಕ್ತಃ ಶ್ರದ್ಧಯಾಽರ್ಚಿತುಮಿಚ್ಛತಿ |
ತಸ್ಯ ತಸ್ಯಾಚಲಾಂ ಶ್ರದ್ಧಾಂ ತಾಮೇವ ವಿದಧಾಮ್ಯಹಮ್ || 21 ||

ಯಾಂ ಯಾಂ - ಬ್ರಹ್ಮಾದಿರೂಪಾಂ ತನುಮ್ || 21 ||

ಸ ತಯಾ ಶ್ರದ್ಧಯಾ ಯುಕ್ತಸ್ತಸ್ಯಾರಾಧನಮೀಹತೇ |
ಲಭತೇ ಚ ತತಃ ಕಾಮಾನ್ ಮಯೈವ ವಿಹಿತಾನ್ ಹಿ ತಾನ್ || 22 ||

ಅನ್ತವತ್ ತು ಫಲಂ ತೇಷಾಂ ತದ್ಭವತ್ಯಲ್ಪಮೇಧಸಾಮ್ |
ದೇವಾನ್ ದೇವಯಜೋ ಯಾನ್ತಿ ಮದ್ಯಕ್ತಾ ಯಾನ್ತಿ ಮಾಮಪಿ || 23 ||

ಉಕ್ತಂ ಚ ನಾರದೀಯೇ-

'ಅನ್ತೋ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಭಕ್ತಾನಾಂ ಮದ್ಯಕ್ತಾನಾಮನಂತತಾ' ಇತಿ |
'ಮುಕ್ತಶ್ಚ ಕಾಂ ಗತಿಂ ಗಚ್ಛೇನ್ಮೋಕ್ಷಶ್ಚೈವ ಕಿಮಾತ್ಮಕಃ'
ಇತ್ಯಾದೇಃ ಪರಿಹಾರಸಂದರ್ಭಾಚ್ಚ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇಷು |
'ಅವತಾರೇ ಮಹಾವಿಷ್ಣೋರ್ಭಕ್ತಃ ಕುತ್ರ ಚ ಮುಚ್ಯತೇ' ಇತ್ಯಾದೇಶ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತೇ || 23 ||

ಅವ್ಯಕ್ತಂ ವ್ಯಕ್ತಿಮಾಪನ್ನಂ ಮನ್ಯಂತೇ ಮಾಮಬುದ್ಧಯಃ |
ಪರಂ ಭಾವಮಜಾನಂತೋ ಮಮಾವ್ಯಯಮನುತ್ತಮಮ್ || 24 ||

ಕೋ ವಿಶೇಷಸ್ತವಾನ್ಯೇಭ್ಯಃ ಇತ್ಯತ ಆಹ - ಅವ್ಯಕ್ತಮಿತಿ | ಕಾರ್ಯದೇಹಾದಿವರ್ಜಿತಮ್ |
ತದ್ವಾನಿವ ಪ್ರತೀಯಸ ಇತ್ಯತ ಆಹ - ವ್ಯಕ್ತಿಮಾಪನ್ನಮಿತಿ | ಕಾರ್ಯದೇಹಾದ್ಯಾಪನ್ನಮ್ |
ತಚ್ಚೋಕ್ತಮ್ 'ಸದಸತಃ ಪರಮ್' 'ನ ತಸ್ಯ ಕಾರ್ಯಮ್' 'ಆಪಾಣಿಪಾದಃ' 'ಆನಂದದೇಹಂ
ಪುರುಷಂ ಮನ್ಯಂತೇ ಗೌಣದೇಹಿಕಮ್' ಇತ್ಯಾದೌ | ಭಾವಂ - ಯಾಥಾರ್ಥ್ಯಮ್ |
ತಥಾಽಬ್ರವೀಚ್ಛ-

'ಯಥಾತಥ್ಯಮಜಾನಂತಃ ಪರಂ ತಸ್ಯ ವಿಮೋಹಿತಾಃ' ಇತಿ || 24 ||

ನಾಹಂ ಪ್ರಕಾಶಃ ಸರ್ವಸ್ಯ ಯೋಗಮಾಯಾಸಮಾವೃತಃ |
ಮೂಢೋಽಯಂ ನಾಭಿಜಾನಾತಿ ಲೋಕೋ ಮಾಮಜಮವ್ಯಯಮ್ || 25 ||

ಅಜ್ಞಾನಂ ಚ ಮದಿಚ್ಛಯೇತ್ಯಾಹ - ನಾಹಮಿತಿ | ಯೋಗೇನ - ಸಾಮರ್ಥ್ಯೋಪಾಯೇನ
ಮಾಯಯಾ ಚ | ಮಯೈವ ಮೂಢೋ ನಾಭಿಜಾನಾತಿ | ತಥಾಽಽಹ ಪಾದ್ಯೈ-

'ಆತ್ಮನಃ ಪ್ರವೃತ್ತಿಂ ಚೈವ ಲೋಕಚಿತ್ತಸ್ಯ ಬನ್ಧನಮ್ |
ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯೇನ ದೇವ್ಯಾ ಚ ಕುರುತೇ ಸ ಮಹೇಶ್ವರಃ' ಇತಿ || 25 ||

ವೇದಾಹಂ ಸಮತೀತಾನಿ ವರ್ತಮಾನಾನಿ ಚಾರ್ಜುನ |
ಭವಿಷ್ಯಾಣಿ ಚ ಭೂತಾನಿ ಮಾಂ ತು ವೇದ ನ ಕಶ್ಚನ || 26 ||

ನ ಚ ಮಾಂ ಮಾಯಾ ಬದ್ಧಾತೀತ್ಯಾಹ - ವೇದೇತಿ | ನ ಕಶ್ಚನಾತಿಸಮರ್ಥೋಽಪಿ
ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯತ್ || 26 ||

ಇಚ್ಛಾದ್ವೇಷಸಮುತ್ಥೇನ ದ್ವಂದ್ವ ಮೋಹೇನ ಭಾರತ |
ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಸಮೋಹಂ ಸರ್ಗೇ ಯಾನ್ತಿ ಪರಂತಪ || 27 ||

ದ್ವಂದ್ವ ಮೋಹೇನ - ಸುಖದುಃಖಾದಿವಿಷಯಮೋಹೇನ | ಇಚ್ಛಾದ್ವೇಷಯೋಃ
ಪ್ರವೃದ್ಧಯೋರ್ನಹಿ ಕಿಂಚ್ಛಿಜ್ಞಾ ತುಂ ಶಕ್ಯಮ್ | ಕಾರಣಾಂತರಮೇತತ್ | ಸರ್ಗೇ - ಸರ್ಗಕಾಲ
ಆರಭ್ಯೈವ | ಶರೀರೇ ಹಿ ಸಂತೀಚ್ಛಾದಯಃ | ಪೂರ್ವಂ ತ್ವಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಂ || 27 ||

ಯೇಷಾಂ ತ್ವಂತಗತಂ ಪಾಪಂ ಜನಾನಾಂ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಣಾಮ್ |
ತೇ ದ್ವಂದ್ವ ಮೋಹನಿರ್ಮುಕ್ತಾ ಭಜಂತೇ ಮಾಂ ದೃಢವ್ರತಾಃ || 28 ||

ವಿಪರೀತಾಶ್ಚ ಕೇಚಿತ್ ಸಂತೀತ್ಯಾಹ - ಯೇಷಾಮಿತಿ || 28 ||

ಜರಾಮರಣಮೋಕ್ಷಾಯ ಮಾಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಯತನ್ತಿ ಯೇ |
ತೇ ಬ್ರಹ್ಮ ತದ್ವಿದುಃ ಕೃತ್ಸ್ನ ಮಧ್ಯಾತ್ಮಂ ಕರ್ಮ ಚಾಖಿಲಮ್ || 29 ||

ಸಾಧಿಭೂತಾಧಿದೈವಂ ಮಾಂ ಸಾಧಿಯಜ್ಞಂ ಚ ಯೇ ವಿದುಃ |
ಪ್ರಯಾಣಕಲೇಽಪಿ ಚ ಮಾಂ ತೇ ವಿದುರ್ಯುಕ್ತಚೇತಸಃ || 30 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾಯಾಂ ಸಪ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || 7 ||

ಜರಾಮರಣಮೋಕ್ಷಾಯೇತೈಶ್ಚಾನ್ಯಕಾಮನಿವೃತ್ಯರ್ಥಮ್ | ಮೋಕ್ಷೇ ಸಕ್ತಿಸ್ತುತ್ಯರ್ಥಂ ವಾ | ನ
ವಿಧಿಃ |
'ಮುಮೋಕ್ಷೋರಮುಮುಕ್ಷುಸ್ತು ವರೋ ಹ್ಯೇಕಾಂತ ಭಕ್ತಿಭಾಕ್' ಇತೀತರಸ್ತುತೇ-
ನಾರದೀಯೇ |
'ನಾತ್ಯನ್ತಿಕಮ್' ಇತಿ ಚ |

'ದೇವಾನಾಂ ಗುಣಲಿಂಗಾನಾಮಾನುಶ್ರವಿಕಕರ್ಮಣಾಮ್ |
ಸತ್ತ ಏವೈಕಮನಸೋ ವೃತ್ತಿಃ ಸ್ವಾಭಾವಿಕೀ ತು ಯಾ |
ಅನಿಮಿತ್ತಾ ಭಗವತಿ ಭಕ್ತಿಃ ಸಿದ್ಧೇರ್ಗರೀಯಸೀ |
ಜರಯತ್ಯಾಶು ಯಾ ಕೋಶಂ ನಿಗೀರ್ಣಮನಲೋ ಯಥಾ' ಇತಿ ಭಾಗವತೇ ಲಕ್ಷಣಾಚ್ಚ |

ಆಹ ಚ -

'ಸರ್ವೇ ವೇದಾಸ್ತು ದೇವಾರ್ಥಾ ದೇವಾ ನಾರಾಯಣಾರ್ಥಕಾಃ |
ನಾರಾಯಣಸ್ತು ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥೇ ಮೋಕ್ಷೋ ನಾನ್ಯಾರ್ಥ ಇಷ್ಯತೇ |
ಏವಂ ಮಧ್ಯಮಭಕ್ತಾನಾಮೇಕಾಂತಾನಾಂ ನ ಕಸ್ಯಚಿತ್ |
ಅರ್ಥೇ ನಾರಾಯಣೋ ದೇವಸ್ತ್ವನ್ಯತ್ ಸರ್ವಂ- ತದರ್ಥಕಮ್ | ಇತಿ ಗೀತಾಕಲ್ಪೇ |

ತ ಏವ ಚ ವಿಧುಃ | 'ಯಮೇವೈಷ ವೃಣತೇ' ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ || 29,30 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತೇ
ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾಭಾಷ್ಯೇ ಸಪ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || 7 ||

ಅಥ ಅಷ್ಟಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಮರಣಕಾಲೇ ಕರ್ತವ್ಯಗತ್ಯಾದ್ಯಸ್ಮಿನ್ನಧ್ಯಾಯ ಉಪದಿಶತಿ

ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ

ಕಿಂ ತದ್ಬ್ರಹ್ಮ ಕಿಮಧ್ಯಾತ್ಮಂ ಕಿಂ ಕರ್ಮ ಪುರುಷೋತ್ತಮ |
ಆಧಿಭೂತಂ ಚ ಕಿಂ ಪ್ರೋಕ್ತಮಧಿದೈವಂ ಕಿಮುಚ್ಯತೇ || 01||

ಅಧಿಯಜ್ಞಃ ಕಥಂ ಕೋಽತ್ರ ದೇಹೇಽಸ್ಮಿನ್ ಮಧುಸೂದನ |
ಪ್ರಯಾಣಕಾಲೇ ಚ ಕಥಂ ಜ್ಞೇಯೋಽಸಿ ನಿಯತಾತ್ಮಭಿಃ || 02 ||

ಶ್ರೀ ಭಗವಾನುವಾಚ

ಅಕ್ಷರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಪರಮಂ ಸ್ವಭಾವೋಽಧ್ಯಾತ್ಮಮುಚ್ಯತೇ |
ಭೂತಭಾವೋದ್ಭವಕರೋ ವಿಸರ್ಗಃ ಕರ್ಮಸಂಜಿತಃ || 03 ||

ಪರಮಮಕ್ಷರಂ - ಪರಬ್ರಹ್ಮ | ವೇದಾದಿಶಿಷ್ಯಾವ್ಯಾವೃತ್ಯರ್ಥಮೇತತ್ | ಆತ್ಮನ್ಯಧಿ ಯತ್
ತದಧ್ಯಾತ್ಮಮ್ | ಆತ್ಮಾಧಿಕಾರೇ ಯತ್ ತದಿತಿ ವಾ | ತಥಾಹಿ ಚೈವಃ ಸ್ವಭಾವಃ |
ಸ್ವಾಖ್ಯೋ ಭಾವ ಇತಿ ವ್ಯುತ್ಪತ್ಯಾ ಜೀವೋ ವಾ ಸ್ವಭಾವಃ|
ಸರ್ವದಾಃಸ್ಯೇವೈಕಪ್ರಕಾರೇಣೇತಿ ಭಾವಃ | ಅಂತಃಕರಣಾದಿವ್ಯಾವೃತ್ಯರ್ಥೋ ಭಾವಶಬ್ದಃ |
ನ ಹೈಕಪ್ರಕಾರೇಣ ಸ್ಥಿತಿರಂತಃಕರಣಾದೇಃ ವಿಕಾರಿತ್ವಾತ್ | ಸ್ವಶಬ್ದ ಈಶ್ವರವ್ಯಾವೃತ್ಯರ್ಥಃ |
ಭೂತಾನಾಂ ಜೀವಾನಾಂ ಭಾವನಾಂ ಜಡಪದಾರ್ಥಾನಾಂ ಚೋದ್ಭವಕರೇಶ್ವರಕ್ರಿಯಾ
ವಿಸರ್ಗಃ | ವಿಶೇಷೇಣ ಸರ್ಜನಂ ವಿಸರ್ಗ ಇತ್ಯರ್ಥಃ || 03 ||

ಅಧಿಭೂತಂ ಕ್ಷರೋ ಭಾವಃ ಪುರುಷಶ್ಚಾಧಿದೈವತಮ್ |
ಅಧಿಯಜ್ಞೋಽಹಮೇವಾತ್ರ ದೇಹೇ ದೇಹಭೃತಾಂ ವರ || 04 ||

ಭೂತಾನಿ ಸಶರೀರಾನ್ ಜೀವಾನದಿಕ್ಯತ್ಯ ಯತ್ ತದಧಿಭೂತಮ್ | ಕ್ಷರೋ ಭಾವಃ -
ವಿನಾಶಿಕಾರ್ಯಪದಾರ್ಥಃ | ಅವ್ಯಕ್ತಸ್ತರ್ಭಾವೇಽಪಿ ತಸ್ಯಾಪ್ಯನ್ಯಥಾಭಾವಾಖ್ಯೋ
ವಿನಾಶೋಽಸ್ಯೇವ | ತಚ್ಚೋಕ್ತಮ್ -

‘ಅವ್ಯಕ್ತಮ್ ಪರಮೇ ವ್ಯೋಮ್ನಿ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯೇ ಸಮ್ಪ್ರಲೀಯತೇ’ ಇತಿ
‘ತಸ್ಮಾದವ್ಯಕ್ತಮುತ್ಪನ್ನಂ ತ್ರಿಗುಣಂ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ’ ಇತಿ ಚ |
‘ವಿಕಾರೋಽವ್ಯಕ್ತಜನ್ಮ ಹೀ’ ಇತಿ ಚ ಸ್ಕಾನ್ದೇ |

ಪುರಿ ಶಯನಾತ್ ಪುರುಷೋ ಜೀವಃ | ಸ ಚ ಸಂಕುರ್ಷಣೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಾ | ಸ
ಸರ್ವದೇವಾನಧಿಕೃತ್ಯ ಪತಿರಿತ್ಯಧಿದೈವತಮ್ | ದೇವಾಧಿಕಾರಸ್ಥ ಇತಿ ವಾ | ಸರ್ವಯಜ್ಞ
ಭೋಕ್ತೃತ್ವಾದೇರಧಿಯಜ್ಞಃ | ಅನ್ಯೋಽಧಿಯಜ್ಞೋಽಗ್ನ್ಯಾದಿಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧಃ ಇತಿ ದೇಹ ಇತಿ
ವಿಶೇಷಣಮ್ |

ಭೋಕ್ತಾರಂ ಯಜ್ಞತಪಸಾಮ್ , 'ತೈವಿದ್ಯಾ ಮಾಮ್'
'ಯೇಽಪ್ಯನ್ಯದೇವತಾಭಕ್ತಾಃ' ಏತಸ್ಯ ವಾ ಅಕ್ಷರಸ್ಯ ಪ್ರಶಾಸನೇ ಗಾರ್ಗಿ'
'ದದತೋ ಮನುಷ್ಯಾಃ ಪ್ರಶಂಸಂತಿ ಯಜಮಾನಂ ದೇವಾಃ' ಇತ್ಯಾದೇಃ |
'ಕುತೋ ಹ್ಯಸ್ಯ ಧ್ರುವಂ ಸ್ವರ್ಗಃ ಕುತೋ ನೈಃಶ್ರೇಯಸಂ ಪರಮ್'
ಇತ್ಯಾದಿ ಪರಿಹಾರಾಚ್ಚ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ |

ಭಗವಾಂಶ್ಚೇತ್ ತದ್ಭೋಕ್ತೃತ್ವಾದೇರಧಿಯಜ್ಞತ್ವಂ ಸಿದ್ಧಮಿತಿ ಕಥಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಪರಿಹಾರಃ
ಪೃಥಜ್ಞೋಕ್ತಃ | ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿದೇಹಸ್ಥರೂಪೇಣಾಧಿಯಜ್ಞಃ | ಅತ್ರೇತಿ ಸ್ವದೇಹನಿವೃತ್ಯರ್ಥಮ್ |
ನಹಿ ತತ್ರೇಶ್ವರಸ್ಯ ನಿಯಂತೃತ್ವಂ ಪೃಥಗಸ್ತಿ | ನಾತ್ರೋಕ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಭಗವತೋಽನ್ಯತ್ | 'ತೇ
ಬ್ರಹ್ಮ' ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ 'ಸಾಧಿಭೂತಾಧಿದೈವಂ ಮಾಂ ಸಾಧಿಯಜ್ಞಂ ಚ ಯೇ ವಿದುಃ' ಇತಿ
ಪರಮರ್ಶಾತ್ | ತಸ್ಯೈವ ಚ ಪ್ರಶ್ನಾತ್ | ಸಾಧಿಯಜ್ಞಮಿತಿ
ಭೇದಪ್ರತೀತೇಸ್ತನ್ನಿವೃತ್ಯರ್ಥಮ್ 'ಅಧಿಯಜ್ಞೋಽಹಮ್' ಇತ್ಯುಕ್ತಮ್ |
ಮಾಮಿತ್ಯಭೇದಪ್ರತೀತೇರಕ್ಷರಮಿತ್ಯೇವೋಕ್ತಮ್ |
ಆಹ ಚ ಗೀತಾಕಲ್ಪೇ -

'ದೇಹಸ್ಥವಿಷ್ಟುರೂಪಾಣಿ ಅಧಿಯಜ್ಞ ಇತಿೇರಿತಃ |
ಕರ್ಮೇಶ್ವರಸ್ಯ ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ಖ್ಯಂ ತಚ್ಚಾಪೀಚ್ಛಾದ್ಯಮುಚ್ಯತೇ |
ಅಧಿಭೂತಂ ಜಡಂ ಪ್ರೋಕ್ತಮಧ್ಯಾತ್ಮಂ ಜೀವ ಉಚ್ಯತೇ |
ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭೋಽಧಿದೈವಂ ದೇವಃ ಸಂಕುರ್ಷಣೋಽಪಿ ವಾ |
ಬ್ರಹ್ಮನಾರಾಯಣೋ ದೇವಃ ಸರ್ವೇದೇವೇಶ್ವರೇಶ್ವರಃ' ಇತಿ |
'ಯಥಾಪ್ರತೀತಂ ವಾ ಸರ್ವಮತ್ರ ವೈ ನ ವಿರುದ್ಧ ತೇ' ಇತಿ ಚ |

ಸ್ಕಾನ್ತೇ ಚ

‘ಆತ್ಮಾಭಿಮಾನಾಧಿಕಾರಸ್ಥಿತಮಧ್ಯಾತ್ಮಮುಚ್ಯತೇ |
 ದೇಹಾದ್ಭಾಹ್ಯಂ ವಿನಾಽತೀವ ಬಾಹ್ಯತ್ವಾದಧಿದೈವತಮ್ |
 ದೇವಾಧಿಕಾರಗಂ ಸರ್ವಂ ಮಹಾಭೂತಾಧಿಕಾರಗಮ್ |
 ತತ್ಕಾರಣಂ ತಥಾ ಕಾರ್ಯಮಧಿಭೂತಂ ತದಂತಿಕಾತ್ ಇತಿ ಮಹಾಕೌರ್ಮೇ ಚ |
 ‘ಅಧ್ಯಾತ್ಮಂ ದೇಹಪರ್ಯಂತಂ ಕೇವಲಾತ್ಮೋಪಕಾರಕಮ್ |
 ಸದೇಹಜೀವಭೂತಾನಿ ಯತ್ ತೇಷಾಮುಪಕಾರಕೃತ್ |
 ಅಧಿಭೂತಂ ತು ಮಾಯಾಂತಂ ದೇವಾನಾಮಧಿದೈವತಮ್’ ಇತಿ || 04 ||

ಅಂತಕಾಲೇ ಚ ಮಾಮೇವ ಸ್ಮರನ್ಮುಕ್ತಾ ಕಲೇವರಮ್ |
 ಯಃ ಪ್ರಯಾತಿ ಸ ಮದ್ಭಾವಂ ಯಾತಿ ನಾಸ್ತತ್ರ ಸಂಶಯಃ || 05 ||

ಮದ್ಭಾವಂ - ಮಯಿ ಸತ್ತಾಮ್ | ನಿರ್ದುಃಖನಿರತಿಶಯಾನನ್ದಾತ್ಮಕಮ್ | ತಚ್ಚೋಕ್ತಮ್

‘ಮುಕ್ತಾನಾಂ ಚ ಗತಿರ್ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಕ್ಷೇತಜ್ಞ ಇತಿ ಕಲ್ಪಿತಃ’ ಇತಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ || 05 ||

ಯಂ ಯಂ ವಾಽಪಿ ಸ್ಮರನ್ ಭಾವಂ ತ್ಯಜತ್ಯಂತೇ ಕಲೇವರಮ್ |
 ತಂ ತಮೇವೈತಿ ಕೌಂತೇಯ ಸದಾ ತದ್ಭಾವಭಾವಿತಃ || 06 ||

ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವೇಷು ಕಾಲೇಷು ಮಾಮನುಸ್ಮರ ಯುಧ್ಯ ಚ |
 ಮಯ್ಯರ್ಪಿತಮನೋಬುದ್ಧಿರ್ಮಾಮೇವೈಷ್ಯಸ್ಯಸಂಶಯಃ || 07 ||

ಸ್ಮರನ್ ಪುರುಷಸ್ತಜತೀತಿ ಭಿನ್ನಕಾಲೀನತ್ವೇಽಪ್ಯವಿರೋಧ ಇತಿ ಮನ್ದಮತೇಃ ಶಙ್ಕಾ ಮಾ
 ಭೂದಿತಿ ‘ಅಂತೇ’ ಇತಿ ವಿಶೇಷಣಮ್ | ಸುಮತೇರ್ನೈವ ಶಙ್ಕಾವಕಾಶಃ |
 ಸ್ಮರಂಸ್ತಜತೀತ್ಯೇಕಕಾಲೀನತ್ವಪ್ರತೀತೇಃ | ದುರ್ಮತೇರ್ದುಃಖಾನ್ನ ಸ್ಮರಂಸ್ತಜತೀತಿ
 ಭವಿಷ್ಯತಿ ಶಙ್ಕಾ |

‘ತ್ಯಜನ್ ದೇಹಂ ನ ಕಶ್ಚಿತ್ ತು ಮೋಹಮಾಪ್ನೋತ್ಯಸಂಶಯಮ್’ ಇತಿ ಚ ಸ್ಕಾನ್ದೇ |

‘ತಸ್ಯ ಹೈತಸ್ಯ ಹೃದಯಸ್ಯಾಗ್ರಂ ಪ್ರದ್ಯೋತತೇ ತೇನ ಪ್ರದ್ಯೋತೇನೈಷ ಆತ್ಮಾ
 ನಿಷ್ಕ್ರಾಮತಿ’ ಇತಿ ಹಿ ಶ್ರುತಿಃ | ಸದಾ ತದ್ಭಾವಭಾವಿತ ಇತ್ಯಂತಕಾಲೇ
 ಸ್ಮರಣೋಪಾಯಮಾಹ | ಭಾವೋಽನ್ತರ್ಗತಮ್ ಮನಃ | ತಥಾಽಭಿಧಾನಾತ್ |
 ಭಾವಿತತ್ವಮ್ ಅತಿ ವಾಸಿತತ್ವಮ್ | ‘ಭಾವನಾ ತ್ವತಿವಾಸನಾ’ ಇತ್ಯಭಿಧಾನಾತ್ ||06,07||

ಅಭ್ಯಾಸಯೋಗಯುಕ್ತೇನ ಚೇತಸಾಽನಾನ್ಯಗಾಮಿನಾ |
 ಪರಮಂ ಪುರುಷ ದಿವ್ಯಂ ಯಾತಿ ಪಾರ್ಥಾನುಚಿಂತಯನ್ || 08 ||

ಸದಾ ತದ್ಭಾವಭಾವಿತತ್ವಂ ಸೃಷ್ಟಯತಿ - ಅಭ್ಯಾಸೇತಿ | ಅಭ್ಯಾಸ ಏವ ಯೋಗೋಽಭ್ಯಾಸಯೋಗಃ | ದಿವ್ಯಂ ಪುರುಷಂ ಪುರಿಶಯಂ ಪೂರ್ಣಂ ಚ |

‘ಸ ವಾ ಅಯಂ ಪುರುಷಃ ಸರ್ವಾಸು ಪೂರ್ಷು ಪುರಿಶಯೋ ನೈನೇನ ಕಿಣ್ವನಾನಾವೃತಂ ನೈನೇನ ಕಿಣ್ವನಾಸಂವೃತಮ್’ ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ದಿವ್ಯಂ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾ ದಿಕ್ರೀಡಾಯುಕ್ತಮ್ | ‘ದಿವು ಕ್ರೀಡಾ-’ ಇತಿ ಧಾತೋಃ || 08 ||

ಕವಿಂ ಪುರಾಣಾಮನುಶಾಸಿತಾರಮಣೋರಣೀಯಾಂಸಮನುಸ್ಮರೇದ್ಯಃ | ಸರ್ವಸ್ಯ ಧಾತಾರಮಚಿನ್ವ್ರೂಪಮಾದಿತ್ಯವರ್ಣಂ ತಮಸಃ ಪುರಸ್ತಾತ್ || 09 ||

ಧೈಯಮಾಹ - ಕವಿಮಿತಿ | ಕವಿಂ - ಸರ್ವಜ್ಞಮ್ | ‘ಯಃ ಸರ್ವಜ್ಞಃ’ ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ | ‘ತ್ವಂ ಕವಿಃ ಸರ್ವವೇದನಾತ್’ ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮೇ | ಧಾತಾರಂ - ಧಾರಣಪೋಷಣಕರ್ತಾರಮ್ | ‘ಡುಧಾಇ ಧಾರಣಪೋಷಣಯೋಃ’ ಇತಿ ಧಾತೋಃ | ‘ಧಾತಾ ವಿಧಾತಾ ಪರಮೋತ ಸನ್ನಗ್’ ಇತಿ ಚ ಶ್ರುತಿಃ | ‘ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸ್ಥಾಣುಃ’ ಇತ್ಯಾರಭ್ಯ ,

‘ತಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದಾದಿಚ್ಛಂತಿ ತದಾದಿಷ್ಟಫಲಾಂ ಗತಿಮ್’ ಇತ್ಯಾದೇಶ್ಚ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ | ತಮಸೋಽವ್ಯಕ್ತಾತ್ ಪರತಃ ಸ್ಥಿತಮ್ - ‘ತಮಸಃ ಪರಸ್ತಾದಿತಿ | ಅವ್ಯಕ್ತಂ ವೈ ತಮಃ | ಪರಸ್ತಾದ್ಧಿ ಸ ತತಃ’

ಇತಿ ಪಿಪ್ಪಲಾದಶಾಖಾಯಾಮ್ |

‘ಮೃತ್ಯುವಾವ ತಮಃ | ಮೃತ್ಯುವೈ ತಮೋ ಜ್ಯೋತಿರಮೃತಮ್’ ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ || 09 ||

ಪ್ರಯಾಣಕಾಲೇ ಮನಸಾಽಚಲೇನ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಯುಕ್ತೋ ಯೋಗಬಲೇನ ಚೈವ | ಭ್ರೂವೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರಾಣಮಾವೇಶ್ಯ ಸಮ್ಯಕ್ ಸ ತಂ ಪರಂ ಪುರುಷಮುಪೈತಿ ದಿವ್ಯಮ್ || 10 ||

ವಾಯುಜಯಾದಿಯೋಗಯುಕ್ತಾನಾಂ ಮೃತಿಕಾಲಕರ್ತವ್ಯಮಾಹ ವಿಶೇಷತಃ - ಪ್ರಯಾಣಕಾಲ ಇತಿ | ವಾಯುಜಯಾದಿರಹಿತಾನಾಮಪಿ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿವೈರಾಗ್ಯಾದಿಸಂಪೂರ್ಣಾನಾಂ ಭವತ್ಯೇವ ಮುಕ್ತಿಃ | ತದ್ವತಾಂ ತ್ವೀಷಜ್ಞಾನಾದ್ಯಸಮ್ಪೂರ್ಣಾನಾಮಪಿ ನಿಪುಣಾನಾಂ ತದ್ಬಲಾತ್ ಕಥಂಚಿದ್ಭವತೀತಿ ವಿಶೇಷಃ | ಉಕ್ತಂ ಚ ಭಾಗವತೇ-

‘ಪಾನೇನ ತೇ ದೇವಕಥಾಸುಧಾಯಾಃ ಪ್ರವೃದ್ಧಭಕ್ತ್ಯಾ ವಿಶದಾಶಯಾ ಯೇ |
 ವೈರಾಗ್ಯನಾರಂ ಪ್ರತಿಲಭ್ಯ ಬೋಧಂ ಯಥಾಽಞ್ಜನಾ ತ್ವಾಽಽಪುರಕುಣ್ಡಿಷ್ಟಮ್ |
 ತಥಾ ಪರೇ ತ್ವಾತ್ಮಸಮಾಧಿಯೋಗಬಲೇನ ಚಿತ್ವಾ ಪ್ರಕೃತಿಂ ಬಲಿಷ್ಠಾಮ್ |
 ತ್ವಾಮೇವ ಧೀರಾಃ ಪುರುಷಂ ವಿಶಂತಿ ತೇಷಾಂ ಶ್ರಮಃ ಸ್ಯಾನ್ನ ತು ಸೇವಯಾ ತೇ |
 ‘ಯೇ ತು ತದ್ಭಾವಿತಾ ಲೋಕ ಏಕಾಂತಿತ್ವಂ ಸಮಾಶ್ರಿತಾಃ |
 ಏತದಭ್ಯಧಿಕಂ ತೇಷಾಂ ತತ್ ತೇಜಃ ಪ್ರವಿಶನ್ತುತ’ ಇತಿ ಚ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ |
 ಸಮೂರ್ಣಾನಾಂ ಭವೇನ್ಮೋಕ್ಷೋ ವಿರಕ್ತಿಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿಭಿಃ |
 ನಿಯಮೇನ ತಥಾಽಪೀರಜಯಾದಿಯುತಯೋಗಿನಾಂ |
 ವಶ್ಯತ್ವಾನ್ಮನ ಸ್ತಿ ಷತ್ ಪೂರ್ವಮಪ್ಯಾಪ್ಯತೇ ಧ್ರುವಮ್’ ಇತಿ ಚ ವ್ಯಾಸಯೋಗೇ || 10 ||

ಯುದಕ್ಷರಂ ವೇದವಿದೋ ವದಂತಿ ವಿಶಂತಿ ಯದ್ಯತಯೋ ವೀತರಾಗಾಃ |
 ಯದಿಚ್ಛಂತೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಂ ಚರಂತಿ ತತ್ ತೇ ಪದಂ ಸಜ್ಜಹೇಣ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯೇ || 11 ||

ತದೇವ ಸಧ್ಯೇಯಂ ಪ್ರಪಞ್ಚಯತಿ - ಯದಕ್ಷರಮಿತ್ಯಾದಿನಾ | ಪ್ರಾಪ್ಯತೇ ಮಮುಕ್ಷುಭಿರಿತಿ
 ಪದಂ-ಸ್ವರೂಪಮ್ | ‘ಪದ ಗತೌ’ ಇತಿ ಧಾತೋಃ | ‘ತದ್ವಿಷ್ಟೋಃ ಪರಮಂ ಪದಮ್’ ಇತಿ
 ಶ್ರುತೇಶ್ಚ |

‘ಗೀಯಸೇ ಪದಮಿತ್ಯೇವ ಮುನಿಭಿಃ ಪದ್ಮಸೇ ಯತಃ’ ಇತಿ ಚ ನಾರದೀಯೇ || 11 ||

ಸರ್ವದ್ವಾರಾಣಿ ಸಂಯಮ್ಯ ಮನೋ ಹೃದಿ ನಿರುದ್ಯ ಚ |
 ಮೂರ್ಧ್ನಾ ಧಾಯಾತ್ಮಾನಃ ಪ್ರಾಣಮಾಸ್ಥಿತೋ ಯೋಗಧಾರಣಮ್ || 12 ||

ಬ್ರಹ್ಮನಾಡೀಂ ವಿನಾ ಯದ್ಯನ್ಯತ್ರ ಗಚ್ಛತಿ ತರ್ಹಿ ವಿನಾ ಮೋಕ್ಷಂ ಸ್ಥಾನಾಂತರಂ
 ಪ್ರಾಪ್ನೋತೀತಿ ಸರ್ವದ್ವಾರಾಣಿ ಸಂಯಮ್ಯ |

‘ನಿರ್ಗಚ್ಛಂಶ್ಚಕ್ಷುಷಾ ಸೂರ್ಯಂ ದಿಶಃ ಶ್ವೋತ್ರೇಣ ಚೈವ ಹಿ’

ಇತ್ಯಾದಿವಚನಾದ್ವ್ಯಾಸಯೋಗೇ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ ಚ | ಹೃದಿ - ನಾರಾಯಣೇ -

‘ಹ್ರಿಯತೇ ತ್ವಯಾ ಜಗದ್ಯಸ್ಮಾದ್ಧದಿತ್ಯೇವಂ ಪ್ರಭಾಷ್ಯಸೇ’ ಇತಿ ಹಿ ಪಾದ್ಮೈ |

ನಹಿ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಪ್ರಾಣೇ ಹೃದಿ ಮನಸಃ ಸ್ಥಿತಿಃ ಸಮ್ಯವತಿ |

‘ಯತ್ರ ಪ್ರಾಣೋ ಮನಸ್ತತ್ರ ತತ್ರ ಜೀವಃ ಪರಸ್ತಥಾ’ ಇತಿ ವ್ಯಾಸಯೋಗೇ |

ಯೋಗಾಧಾರಣಾಮಾಸ್ಥಿತಃ ಯೋಗಭರಣ ಏವಾಭಿಯುಕ್ತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ || 12 ||

ಓಮಿತೈಕಾಕ್ಷರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ವ್ಯಾಹರನ್ ಮಾಮನುಸ್ಮರನ್ |
ಯಃ ಪ್ರಯಾತಿ ತ್ಯಜನ್ ದೇಹಂ ಸ ಯಾತಿ ಪರಮಾಂ ಗತಿಮ್ || 13 ||

ಅನನ್ಯಚೇತಾಃ ಸತತಂ ಯೋ ಮಾಂ ಸ್ಮರತಿ ನಿತ್ಯಶಃ |
ತನ್ಯಾಹಂ ಸುಲಭಃ ಪಾರ್ಥ ನಿತ್ಯಯುಕ್ತಸ್ಯ ಯೋಗಿನಃ || 14 ||

ನಿತ್ಯಯುಕ್ತಸ್ಯ - ನಿತ್ಯೋಪಾಯವತಃ | ಯೋಗಿನಃ - ಪರಿಪೂರ್ಣಯೋಗಸ್ಯ || 14 ||

ಮಾಮುಪೇತ್ಯ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ದುಃಖಾಲಯಮಶಾಶ್ವತಮ್ |
ನಾಪ್ನುವಂತಿ ಮಹಾತ್ಮಾನಃ ಸಂಸಿದ್ಧಿಂ ಪರಮಾಂ ಗತಾಃ || 15 ||

ತತ್ರಾಪ್ತಿಯಂತಿ - ಮಾಮಿತಿ | ಪರಮಾಂ ಸಂಸಿದ್ಧಿಂ ಗತಾ ಹಿ ತ ಇತಿ ತತ್ರ ಹೇತುಃ ||15 ||

ಆಬ್ರಹ್ಮಭುವನಾಲ್ಲೋಕಾಃ ಪುನರಾವರ್ತಿನೋಽರ್ಜುನ |
ಮಾಮುಪೇತ್ಯ ತು ಕೌಂತೇಯ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ನ ವಿದ್ಯತೇ || 16 ||

ಮಹಾಮೇರುಸ್ಥಬ್ರಹ್ಮಸದನಮಾರಭ್ಯ ನ ಪುನರಾವೃತ್ತಿಃ | ತಚ್ಚೋಕ್ತಂ ನಾರಾಯಣ-
ಗೋಪಾಲಕಲ್ಪೇ -

‘ಆಮೇರುಬ್ರಹ್ಮಸದನಾದಾಜನಾನ್ ಜನಿರ್ಭುವಿ |
ತಥಾಽಪ್ಯಭಾವಃ ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಾಪ್ಯೈವ ವಸುದೇವಜಮ್’ ಇತಿ || 16 ||

ಸಹಸ್ರಯುಗಪರ್ಯಂತಮಹರ್ಯದ್ಭ್ರಹ್ಮಣೋ ವಿದುಃ |
ರಾತ್ರಿಯುಗಸಹಸ್ರಾಂತಾಂ ತೇಽಹೋರಾತ್ರವಿದೋ ಜನಾಃ || 17 ||

ಮಾಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ನ ಪುನರಾವೃತ್ತಿರಿತಿ ಸ್ಥಾಪಯಿತುಮವ್ಯಕ್ತಾಖ್ಯಾತ್ಮಸಾಮರ್ಥ್ಯಂ
ದರ್ಶಯಿತುಂ ಪ್ರಲಯಾದಿ ದರ್ಶಯತಿ - ಸಹಸ್ರಯುಗೇತ್ಯಾದಿನಾ |
ಸಹಸ್ರಶಬ್ದೋಽತ್ರಾನೇಕವಾಚೀ | ‘ಸಾ ವಿಶ್ವರೂಪಸ್ಯ ರಜನೀ’ ಇತಿ ಹ ಶ್ರುತಿಃ || 17 ||

ಅವ್ಯಕ್ತಾದ್ಯಕ್ತಯಃ ಸರ್ವಾಃ ಪ್ರಭವಂತಹರಾಗಮೇ |
ರಾತ್ರಾಗಮೇ ಪ್ರಲೀಯಂತೇ ತತ್ಯವಾವ್ಯಕ್ತಸಂಜ್ಞಕೇ || 18 ||

ಭೂತಗ್ರಾಮಃ ಸ ಏವಾಯಂ ಭೂತ್ವಾ ಭೂತ್ವಾ ಪ್ರಲೀಯತೇ |
ರಾತ್ರಾಗಮೇಽವಶಃ ಪಾರ್ಥ ಪ್ರಭವತ್ಯಹರಾಗಮೇ || 19 ||

ಪರಸ್ತನ್ಮಾತ್ ತು ಭಾವೋಽನ್ಯೋಽವ್ಯಕ್ತೋಽವ್ಯಕ್ತಾತ್ ಸನಾತನಃ |
ಯಃ ಸ ಸರ್ವೇಷು ಭೂತೇಷು ನಶ್ಯತ್ಸು ನ ವಿನಶ್ಯತಿ || 20 ||

ದ್ವಿಪರಾರ್ಥಪ್ರಲಯ ಏವಾತ್ರ ವಿವಕ್ಷಿತಃ | 'ಅವ್ಯಕ್ತಾದ್ಯಕ್ತಯಃ ಸರ್ವಾಃ' ಇತ್ಯುಕ್ತೇಃ | ಉಕ್ತಂ
ಚ ಮಹಾಕೌರ್ಮೇ-

'ಅನೇಕಯುಗಪರ್ಯಂತಮಹರ್ವಿಷ್ಟೋಸ್ತಥಾ ನಿಶಾ |
ರಾತ್ರಾದೌ ಲೀಯತೇ ಸರ್ವಮಹರಾದೌ ಚ ಜಾಯತೇ' ಇತಿ |
'ಯಃ ಸ ಸರ್ವೇಷು ಭೂತೇಷು' ಇತಿ ವಾಕ್ಯಶೇಷಾಚ್ಚ || 18-20 ||

ಆವ್ಯಕ್ತೋಕ್ಷರ ಇತ್ಯುಕ್ತಸ್ತಮಾಹುಃ ಪರಮಾಂ ಗತಿಮ್ |
ಯಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ನ ನಿವರ್ತನೇ ತದ್ಧಾಮ ಪರಮಂ ಮಮ || 21 ||

ಅವ್ಯಕ್ತೋ- ಭಗವಾನ್ | 'ಯಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ನ ನಿವರ್ತನೇ' ಇತಿ 'ಮಾಮುಪೇತ್ಯ' ಇತ್ಯುಕ್ತಸ್ಯ
ಪರಾಮರ್ಶಾತ್ | 'ಅವ್ಯಕ್ತಂ ಪರಮಂ ವಿಷ್ಟುಮ್' ಇತಿ ಪ್ರಯೋಗಾಚ್ಚ ಗಾರುಡೇ | ಧಾಮ -
ಸ್ವರೂಪಮ್ |

'ತೇಜಃ ಸ್ವರೂಪಂ ಚ ಗೃಹಂ ಪ್ರಾಜ್ಞೈರ್ಧಾರ್ಮೇತಿ ಗೀಯತೇ' ಇತ್ಯಭಿಧಾನಾತ್ ||

ಪುರುಷಃ ಸ ಪರಃ ಪಾರ್ಥ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಲಭಸ್ತ್ವ ನನ್ಯಯಾ |
ಯಸ್ಯಾಂತಃಸ್ಥಾನಿ ಭೂತಾನಿ ಯೇನ ಸರ್ವಮಿದಂ ತತಮ್ || 22 ||

ಪರಮಂ ಸಾಧನಮಾಹ - ಪುರುಷ ಇತಿ || 22 ||

ಯತ್ರ ಕಾಲೇ ತ್ವನಾವೃತ್ತಿಮಾವೃತ್ತಿಂ ಚೈವ ಯೋಗಿನಃ |
ಪ್ರಯಾತಾ ಯಾನ್ತಿ ತಂ ಕಾಲಂ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಭರತರ್ಷಭ || 23 ||

ಯತ್ಕಾಲಾದ್ಯಭಿಮಾನಿದೇವತಾ ಗತಾ ಆವೃತ್ತನಾವೃತ್ತೀ ಗಚ್ಛಂತಿ ತಾ ಆಹ -
ಯತ್ರೇತ್ಯಾದಿನಾ| ಕಾಲ ಇತ್ಯುಪಲಕ್ಷಣಮ್ | ಅಗ್ನ್ಯಾದೇರಪಿ ವಕ್ಷ್ಯ ಮಾಣತ್ವಾತ್ || 23 ||

ಅಗ್ನಿರ್ಜ್ಯೋತಿರಹಃ ಶುಕ್ಲಃ ಷಣ್ಮಾಸಾ ಉತ್ತರಾಯಣಮ್ |
ತತ್ರ ಪ್ರಯಾತಾ ಗಚ್ಛಂತಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮವಿದೋ ಜನಾಃ || 24 ||

ಧೂಮೋ ರಾತ್ರಿಸ್ತಥಾ ಕೃಷ್ಣಃ ಷಣ್ಮಾಸಾ ದಕ್ಷಿಣಾಯನಮ್ |
ತತ್ರ ಚಾನ್ವಮಸಂ ಜ್ಯೋತಿಯೋಗೀ ಪ್ರಾಪ್ಯ ನಿವರ್ತತೇ || 25 ||

ಶುಕ್ಲ ಕೃಷ್ಣೇ ಗತೀ ಹ್ಯೇತೇ ಜಗತಂ ಶಾಶ್ವತೇ ಮತೇ |
ಏಕಯಾ ಯಾತ್ಯನಾವೃತ್ತಿಮನ್ಯಯಾಃಸವರ್ತತೇ ಪುನಃ || 26 ||

ಜ್ಯೋತಿಃ - ಅರ್ಚಿಃ | 'ತೇಽರ್ಚಿಷಮಭಿಸಮ್ಭವಂತಿ' ಇತಿ ಹಿ ಶ್ರುತಿಃ | ತಥಾ ಚ ನಾರದೀಯೇ -

'ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ತತಶ್ಚಾರ್ಚಿಸ್ತತಶ್ಚಾಪ್ಯಹರಾದಿಕಮ್' ಇತಿ |
ಅಭಿಮಾನಿದೇವತಾಶ್ಚಾಗ್ನಾದಯಃ | ಕಥಮನ್ಯಥಾ 'ಅಹ್ನ ಆಪೂರ್ಯಮಾಣಪಕ್ಷಮ್' ಇತಿ
ಯುಜ್ಯತೇ |

'ದಿವಾದಿದೇವತಾಭಿಸ್ತುಪೂಜಿತೋ ಬ್ರಹ್ಮ ಯಾತಿ ಹಿ' ಇತಿ ಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮೇ
ಮಾಸಾಭಿಮಾನಿಭ್ಯೋಽಯನಾಭಿಮಾನೀ ಚ ಪೃಥಕ್ | ತಚ್ಚೋಕ್ತಂ ಗಾರುಡೇ-
'ಪೂಜಿತಸ್ತ ಯನೇನಾಸೌ ಮಾಸ್ಯಃ ಪರಿವೃತೇನ ಹ' ಇತಿ |

ಅಹರಭಿಜಿತಾ ಶುಕ್ಲಪೌರ್ಣಮಾಸ್ಯಾ ಆಯನಂ ವಿಷುವಾ ಸಹ | ತಚ್ಚೋಕ್ತಂ
ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತೇ -

'ಸಾಹ್ನಾ ಮಧ್ಯಂದಿನೇನಾಥ ಶುಕ್ಲೇನ ಚ ಸ ಪೂರ್ಣಿಮಾ|
ಸವಿಷ್ಣ್ವಾ ಚಾಯನೇನಾಸೌ ಪೂಜಿತಃ ಕೇಶವಂ ವ್ರಜೇತ್' ಇತಿ || 24-26 ||

ನೈತೇ ಸೃತೀ ಪಾರ್ಥ ಜಾನನ್ ಯೋಗೀ ಮುಹ್ಯತಿ ಕಶ್ಚನ |
ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವೇಷು ಕಾಲೇಷು ಯೋಗಯುಕ್ತೋ ಭವಾರ್ಜುನ || 27 ||

ವೇದೇಶು ಯಜ್ಞೇಷು ತಪಃಸು ಚೈವ ದಾನೇಷು ಯತ್ಪುಣ್ಯಫಲಂ ಪ್ರದಿಷ್ಟಮ್ |
ಅತ್ಯೇತಿ ತತ್ ಸರ್ವಮಿದಂ ವಿದಿತ್ವಾ
ಯೋಗೀ ಪರಂ ಸ್ಥಾನಮುಪೈತಿ ಚಾದ್ಯಮ್ || 28 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾಯಾಮಷ್ಟಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || 8 ||

ಏತೇ ಸೃತೀ ಸೋಪಾಯೇ ಜ್ಞಾತ್ವಾ-ಅನುಷ್ಠಾಯ, ನ ಮುಹ್ಯತಿ | ತಚ್ಚಾಹ ಸ್ಕಾನ್ದೇ-

ಸೃತೀ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ತು ಸೋಪಾಯೇ ಚಾನುಷ್ಠಾಯ ಚ ಸಾಧನಮ್ |
ನ ಕಶ್ಚಿನ್ಮೋಹಮಾಪ್ನೋತಿ ನ ಚಾನ್ಯಾ ತತ್ರ ವೈ ಗತಿಃ' ಇತಿ || 27-28 ||

**|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದಾರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತೇ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಭಾಷ್ಯೇ
ಅಷ್ಟಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || 8 ||**

ಅಥ ನವಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಸಪ್ತಮಾಧ್ಯಾಯೋಕ್ತಂ ಸ್ವಷ್ಟಯತ್ಯಸ್ಮಿನ್ನಧ್ಯಾಯೇ -

ಶ್ರೀ ಭಗವಾನುವಾಚ

ಇದಂ ತು ತೇ ಗುಹ್ಯತಮಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯನಸೂಯವೇ |
ಜ್ಞಾನಂ ವಿಜ್ಞಾನಸಹಿತಂ ಯಜ್ಞಾತ್ವಾ ಮೋಕ್ಷ್ಯಸೇಽಶುಭಾತ್ || 01 ||

ರಾಜವಿದ್ಯಾ ರಾಜಗುಹ್ಯಂ ಪವಿತ್ರಮಿದಮುತ್ತಮಮ್ |
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾವಗಮಂ ಧರ್ಮ್ಯಂ ಸುಸುಖಂ ಕರ್ತುಮವ್ಯಯಮ್ || 02 ||

ರಾಜವಿದ್ಯಾ - ಪ್ರಧಾನವಿದ್ಯಾ | ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಅವಗಮ್ಯತೇ ಯೇನ ತತ್
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾವಗಮಮ್ | ಅಕ್ಷೇಷು ಇನ್ದ್ರಿಯೇಷು ಪ್ರತಿ ಪ್ರತಿ ಸ್ಥಿತ ಇತಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಃ |
ತಥಾ ಚ ಶ್ರುತಿಃ |

‘ಯಃ ಪ್ರಾಣೇ ತಿಷ್ಠನ್ ಪ್ರಾಣಾದಂತರೋ ಯಂ ಪ್ರಾಣೋ ನ ವೇದ ಯಸ್ಯ ಪ್ರಾಣಃ
ಶರೀರಂ ಯಃ ಪ್ರಾಣಮಂತರೋ ಯಮಯತ್ಯೇಷ ತ ಆತ್ಮಾಂತರ್ಯಾಮ್ಯಮೃತಃ’ |
‘ಯೋ ವಾಚಿ ತಿಷ್ಠನ್’ ‘ಯಶ್ಚಕ್ಷುಷಿ ತಿಷ್ಠನ್’ ಇತ್ಯಾದೇಃ |
‘ಯ ಏ
ಷೋಽಂತರಕ್ಷಿಣಿ ಪುರುಷೋ ದೃಷ್ಟತೇ’ ಇತಿ ಚ |
‘ಅಙ್ಗುಷ್ಟಮಾತ್ರಃ ಪುರುಷೋಽಙ್ಗುಷ್ಟಂ ಚ ಸಮಾಶ್ರಿತಃ’ ಇತಿ ಚ |
‘ತ್ವಂ ಮನಸ್ತ್ವಂ ಚನ್ದ್ರಮಾಸ್ತ್ವಂ ಚಕ್ಷುರಾದಿತ್ಯಃ’ ಇತ್ಯಾದೇಶ್ಚ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ |
‘ಸ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಃ | ಪ್ರತಿ ಹಿ ಸೋಽಕ್ಷೇಷ್ಟಕ್ಷವಾನ್ ಹಿ , ಸ ಭವತಿ ಯ ಏವಂ ವಿದ್ವಾನ್ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ
ವೇದ’ ಇತಿ ಸಾಮವೇದೇ ವಾರುಣಶಾಖಾಯಾಮ್ |

ಧರ್ಮೋ - ಭಗವಾನ್ | ತದ್ವಿಷಯಂ - ಧರ್ಮ್ಯಮ್ | ಸರ್ವಂ ಜಗತ್ ಧತ್ತ ಇತಿ ಧರ್ಮಃ |
‘ಪೃಥಿವೀ ಧರ್ಮಮೂರ್ಧನಿ’ ಇತಿ ಪ್ರಯೋಗಾನೋಕ್ತಧರ್ಮೇ |

‘ಭಾರಭೃತ್ ಕಥಿತೋ ಯೋಗಿ’ ಇತಿ ಚ |
‘ಭರ್ತಾ ಸನ್ ಭಿಯಮಾಣೋ ವಿಭರ್ತಿ’ ಇತಿ ಚ ಶ್ರುತಿಃ |
‘ಧರ್ಮೋ ವಾ ಇದಮಗ್ರ ಆಸೀನ್ನ ಪೃಥಿವೀ ನ ವಾಯುರ್ನಾಕಾಶೋ ನ ಬ್ರಹ್ಮಾ ನ ರುದ್ರೋ
ನೇನ್ದ್ರೋ ನ ದೇವಾ ನ ಋಷಯಃ ಸೋಽಧ್ಯಾಯತ್’

ಇತಿ ಚ ಸಾಮವೇದೇ ಬಾಭ್ರವ್ಯಶಾಖಾಯಾಮ್ || 02 ||

ಅಶ್ರದ್ಧಧಾನಾಃ ಪುರುಷಾ ಧರ್ಮಸ್ಯಾಸ್ಯ ಪರಂತಪ |
ಅಪ್ರಾಪ್ಯ ಮಾಂ ನಿವರ್ತನೇ ಮೃತ್ಯುಸಂಸಾರವರ್ತ್ಮನಿ || 03 ||

ಮಯಾ ತತಮಿದಂ ಸರ್ವಂ ಜಗದವ್ಯಕ್ತಮೂರ್ತಿನಾ |
ಮತ್ಸ್ಥಾನಿ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ನ ಚಾಹಂ ತೇಷ್ವವಸ್ಥಿತಃ || 04 ||

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾವಗಮಶಬ್ದೇನಾಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಸಾಧನತ್ವಮುಕ್ತಮ್ | ತಜ್ಞಾ ನಾದ್ಯಾಹ ಮಯೇತಿ |
ತರ್ಹಿ ಕಿಮಿತಿ ನ ದೃಶ್ಯತ ಇತ್ಯತ ಆಹ - ಅವ್ಯಕ್ತಮೂರ್ತಿನೇತಿ || 04 ||

ನ ಚ ಮತ್ಸ್ಥಾನಿ ಭೂತಾನಿ ಪಶ್ಯ ಮೇ ಯೋಗಮೈಶ್ವರಮ್ |
ಭೂತಭೃನ್ನ ಚ ಭೂತಸ್ಥೋ ಮಮಾತ್ಮಾ ಭೂತಭಾವನಃ || 05 ||

ಮತ್ಸೇತ್ಸೇಽಪಿ ಯಥಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ್ಥಿತಾನಿ ನ ತಥಾ ಮಯೀತ್ಯಾಹ - ನ ಚೇತಿ |

‘ನ ದೃಶ್ಯಶ್ಚಕ್ಷುಷಾ ಚಾಸೌ ನ ಸ್ಪೃಷ್ಯಃ ಸ್ಪರ್ಶನೇನ ಚ’ ಇತಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ |
‘ಸಂಜ್ಞಾಸಂಜ್ಞ’ ಇತಿ ಚ | ಮಮಾತ್ಮಾ - ದೇಹ ಏವ, ಭೂತಭಾವನಃ | ‘ಮಹಾವಿಭೂತೇ
ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಶರೀರ’ ಇತಿ ಹಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ || 05 ||

ಯಥಾಽಽಕಾಶಸ್ಥಿತೋ ನಿತ್ಯಂ ವಾಯುಃ ಸರ್ವತ್ರಗೋ ಮಹಾನ್ |
ತಥಾ ಸರ್ವಾಣಿ ಭೂತಾನಿ ಮತ್ಸ್ಥಾನೀತ್ಯುಪಧಾರಯ || 06 ||

ಮತ್ಸ್ಥಾನಿ ನ ಚ ಮತ್ಸ್ಥಾನೀತ್ಯಸ್ಯ ದೃಷ್ಟಾಂತಮಾಹ - ಯಥಾಽಽಕಾಶ ಸ್ಥಿತ ಇತಿ |
ನಹ್ಯಾಕಾಶಸ್ಥಿತೋಽಪಿ ವಾಯುಃ ಸ್ಪರ್ಶಾದ್ಯಾಪ್ನೋತಿ || 06 ||

ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಕೌಂತೇಯ ಪ್ರಕೃತಿಂ ಯಾನ್ತಿ ಮಾಮಿಕಾಮ್ |
ಕಲ್ಪಕ್ಷಯೇ ಪುನಸ್ಥಾನಿ ಕಲ್ಪಾದೌ ವಿಸೃಜಾಮ್ಯಹಮ್ || 07 ||

ಪ್ರಕೃತಿಂ ಸ್ವಾಮವಷ್ಟಭ್ಯ ವಿಸೃಜಾಮಿ ಪುನಃ ಪುನಃ |
ಭೂತಗ್ರಾಮಮಿಮಂ ಕೃತ್ಸ್ನ ಮವಶಂ ಪ್ರಕೃತೇರ್ವಶಾತ್ || 08 ||

ಜ್ಞಾನಪ್ರದರ್ಶನಾರ್ಥಂ ಪ್ರಲಯಾದಿ ಪ್ರಪಿಪ್ಪಾಯತಿ - ಸರ್ವಭೂತಾನೀತ್ಯಾದಿನಾ |
ಪ್ರಕೃತ್ಯವಷ್ಟಮ್ನುಸ್ತು ಯಥಾ ಕಶ್ಚಿತ್ ಸಮರ್ಥೋಽಪಿ ಪಾದೇನ ಗಂತುಂ ಲೀಲಯಾ
ದಣ್ಣಮವಷ್ಟಭ್ಯಃ ಗಚ್ಛತಿ |

‘ಸರ್ವಭೂತಗಣೈರ್ಯುಕ್ತಂ ನೈವಂ ತ್ವಂ ಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಸಿ’ ಇತಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ |
 ‘ಸರ್ವಭೂತಗುಣೈರ್ಯುಕ್ತಂ ದೈವಂ ತ್ವಂ ಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಸಿ’ ಇತಿ ಚ |
 ‘ವಿದಿತ್ವಾ ಸಪ್ತಸೂಕ್ಷ್ಮಾಣಿ ಷಡ್ಭುಮ್ ಚ ಮಹೇಶ್ವರಮ್ |
 ಪ್ರಧಾನವಿನಿಯೋಗಸ್ಥಃ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಧಿಗಚ್ಛತಿ’ ಇತಿ ಚ
 ‘ನ ಕುತ್ರ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿರನನ್ತರೂಪಾ ವಿಹನ್ಯತೇ ತಸ್ಯ ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಯ |
 ತಥಾಽಪಿ ಮಾಯಾಮಧಿರುಹ್ಯ ದೇವಃ ಪ್ರವರ್ತತೇ ಸೃಷ್ಟಿವಿಲಾಪನೇಷು’

ಇತಿ ಋಗ್ವೇದವಿಲೇಷು |

‘ಮಯ್ಯನನ್ತಗುಣೇಽನನ್ತೇ ಗುಣತೋಽನನ್ತವಿಗ್ರಹೇ’ ಇತಿ ಭಾಗವತೇ |
 ‘ಅಥ ಕಸ್ಮಾದುಚ್ಯತೇ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಬೃಹತಿ ಬೃಂಹಯತಿ ಚ’ ಇತ್ಯಾರ್ಥವರ್ಣೇ |
 ‘ಪರಾಽಸ್ಯ ಶಕ್ತಿರ್ವಿಧೈವ ಶ್ರೂಯತೇ’ ಇತಿ ಚ |
 ‘ವಿಷ್ಣೋರ್ನು ಕಂ ವೀರ್ಯಾಣಿ ಪ್ರವೋಚಂ ಯಃ ಪಾರ್ಥಿವಾನಿ ವಿಮಮೇ ರಜಾಂಸಿ’
 ‘ನ ತೇ ವಿಷ್ಣೋ ಜಾಯಮಾನೋ ನ ಜಾತೋ ದೇವ ಮಹಿಮ್ನಃ ಪರಮನ್ತಮಾಪ’

ತ್ಯಾದೇಶ್ಚ

ಪ್ರಕೃತೇರ್ವಶಾದವಶಮ್ -

‘ತಮೇವೈತತ್ಸರ್ಜನೇ ಸರ್ವಕರ್ಮಣ್ಯನನ್ತಶಕ್ತೋಽಪಿ ಸ್ವಮಾಯಯೈವ |
 ಮಾಯಾವಶಂ ಚಾವಶಂ ಲೋಕಮೇತತ್ ತಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಕ್ಷಸ್ಯತ್ಸಿ ಪಾಸೀಶ ವಿಷ್ಣೋ’

ಇತಿ ಗೌತಮವಿಲೇಷು || 07,08 ||

ನ ಚ ಮಾಂ ತಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ನಿಬದ್ಧಂತಿ ಧನಂಜಯ |
 ಉದಾಸೀನವದಾಸೀನಮಸಕ್ತಂ ತೇಷು ಕರ್ಮಸು || 09 ||

ಉದಾಸೀನವತ್ , ನತೂದಾಸೀನಃ | ತದರ್ಥಮಾಹ - ಆಸಕ್ತಮಿತಿ | ‘ಅವಾಕ್ಯನಾದರಃ’
 ಇತಿ ಹಿ ಶ್ರುತಿಃ |

‘ದ್ರವ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಚ ಕಾಲಶ್ಚ ಸ್ವಭಾವೋ ಜೀವ ಏವ ಚ |
 ಯದನುಗ್ರಹತಃ ಸಂತಿ ನ ಸಂತಿ ಯದುಪೇಕ್ಷಯಾ || ಇತಿ ಭಾಗವತೇ |

ಯಸ್ಯಾಸಕ್ತ್ಯೈವ ಸರ್ವಕರ್ಮಶಕ್ತಿಃ ಕುತಸ್ತಸ್ಯ ಸರ್ವಕರ್ಮಬನ್ಧ ಇತಿ ಭಾವಃ | ‘ನ ಕರ್ಮಣಾ
 ವರ್ಧತೇ ನೋ ಕನೀಯಾನ್’ ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ | ಯಃ ಕರ್ಮಾಪಿ ನಿಯಾಮಯತಿ ಕಥಂ ಚ ತತ್
 ತಂ ಬದ್ಧಾತಿ? || 09 ||

ಮಯಾಽಧ್ಯಕ್ಷೇಣ ಪ್ರಕೃತಿಃ ಸೂಯತೇ ಸಚರಾಚರಮ್ |
ಹೇತುನಾಽನೇನ ಕೌಂತೇಯ ಜಗದ್ವಿಪರಿವರ್ತತೇ || 10||

ಉದಾಸೀನವದಿತಿ ಚೇತ್ ಸ್ವಯಮೇವ ಪ್ರಕೃತಿಃ ಸೂಯತ ಇತ್ಯಹ ಆಹ - ಮಯೇತಿ |
ಪ್ರಕೃತಿಸೂತಿದ್ರಷ್ಟಾ ಕರ್ತಾಽಹಮೇವೇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾ ಚ ಶ್ರುತಿಃ -
'ಯತಃ ಪ್ರಸೂತಾ ಜಗತಃ ಪ್ರಸೂತೀ ತೋಯೇನ ಜೀವಾನ್ ವ್ಯಸಸರ್ಜ
ಭೂಮ್ಯಾಮ್ | ಇತಿ || 10 ||

ಅವಜಾನಂತಿ ಮಾಂ ಮೂಢಾ ಮಾನುಷೀಂ ತನುಮಾಶ್ರಿತಮ್ |
ಪರಂ ಭಾವಮಜಾನಂತೋ ಮಮ ಭೂತಮಹೇಶ್ವರಮ್ || 11 ||

ತರ್ಹಿ ಕೇಚಿತ್ ಕಥಂ ತ್ವಾಮನಜಾನಂತಿ ? ಕಾ ಚ ತೇಷಾಂ ಗತಿರಿತಿ? ಆಹ -
ಅವಜಾನಂತೀತ್ಯಾದಿನಾ| ಮಾನುಷೀಂ ತನುಂ - ಮೂಢಾನಾಂ ಮಾನುಷವತ್
ಪ್ರತೀತಾಮ್, ನತು ಮನುಷ್ಯರೂಪಾಮ್ | ಉಕ್ತಂ ಚ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ -

'ಯತ್ಕಿಂಚಿದಹಿ ಲೋಕೇ ವೈ ದೇಹಬದ್ಧಂ ವಿಶಾಂಪತೇ |
ಸರ್ವಂ ಪಞ್ಚಭಿರಾವಿಷ್ಟಂ ಭೂತೈರೀಶ್ವರಬುದ್ಧಿಜೈ |
ಈಶ್ವರೋ ಹಿ ಜಗತ್ಪ್ರಷ್ಟಾ ಪ್ರಭುರ್ನಾರಾಯಣೋ ವಿರಾಟ್ |
ಭೂತಾಂತರಾತ್ಮಾ ವರದಃ ಸಗುಣೋ ನಿರ್ಗುಣೋಽಪಿ ಚ |
ಭೂತಪ್ರಲಯಮವ್ಯಕ್ತಂ ಶುಶ್ರೂಷುರ್ನೃಪಸತ್ತಮ್' ಇತಿ |

ಅವತಾರಪ್ರಸಂಗೇ ಚೈತದುಕ್ತಮ್ | ಅತೋ ನಾವತಾರಾಶ್ಚ ಪೃಥಕ್ ಶಙ್ಕಾ |

'ರೂಪಾಣ್ಯನೇಕಾನ್ಯಸೃಜತ್ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವಭವಾಯ ಸಃ |
ವಾರಾಹಂ ನಾರಸಿಂಹಂ ಚ ವಾಮನಂ ಮಾನುಷಂ ತಥಾ' ||

ಇತಿ ತತ್ತ್ವವ ಪ್ರಥಮಸರ್ಗಕಾಲ ಏವಾವತಾರರೂಪವಿಭಕ್ತುಕ್ತೇಃ | ಅತೋ ನ ತೇಷಾಂ
ಮಾನುಷತ್ವಾದಿವಿನಾ ಭ್ರಾಂತಿಮ್ | ಭೂತಂ ಮಹದೀಶ್ವರಂ ಚೇತಿ ಭೂತಮಹೇಶ್ವರಮ್ |
ತಥಾ ಹಿ ಬಾಭ್ರವ್ಯಶಾಖಾಯಾಮ್ |

'ಅನಾದ್ಯನಂತಂ ಪರಿಪೂರ್ಣರೂಪಮೀಶಂ ವರಾಣಾಮಪಿ ದೇವವೀರ್ಯಮ್' ಇತಿ |
'ಅಸ್ಯ ಮಹತೋ ಭೂತಸ್ಯ ನಿಶ್ಚಸಿತಮ್' ಇತಿ ಚ |
'ಬ್ರಹ್ಮಪುರೋಹಿತ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಿಕ ಮಹಾರಾಜಿಕ' ಇತಿ ಚ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ || 11 ||

ಮೋಘಾಶಾ ಮೋಘಕರ್ಮಾಣೋ ಮೋಘಜ್ಞಾನಾ ವಿಚೇತಸಃ |

ರಾಕ್ಷಸೀಮಾಸುರೀಂ ಚೈವ ಪ್ರಕೃತಿಂ ಮೋಹಿನೀಂ ಶ್ರಿತಾಃ || 12 ||

ತೇಷಾಂ ಫಲಮಾಹ - ಮೋಘಾಶಾ ಇತಿ | ವೃಥಾಶಾಃ ಭಗವದ್ವೇಷಿಭಿರಾಶಾಸಿತ-
ಮಾಮುಷ್ಮಿಕಂ ನ ಕಿಂಚಿದಾಪ್ಯತೇ | ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಾಣಿ ಚ ತೇಷಾಂ ವೃಥೈವ | ಜ್ಞಾನಂ ಚ |
ಕೇನಾಪಿ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಭಕ್ತ್ಯಾದ್ಯುಪಾಯೇನ ನ ಕಶ್ಚಿತ್ ಪುರುಷಾರ್ಥ
ಆಮುಷ್ಮಿಕಸ್ವರಾಪ್ಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ವಕ್ಷ್ಯತಿ ಚ -

‘ತಾನಹಂ ದ್ವಿಷತಃ ಕ್ರೂರಾನ್ ಸಂಸಾರೇಷು’ ಇತ್ಯಾದಿ |

ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ ಚ -

‘ಕರ್ಮಣಾ ಮನಸಾ ವಾಚಾ ಯೋ ದ್ವಿಷ್ಯಾದ್ವಿಷ್ಣುಮವ್ಯಯಮ್ |

ಮಜ್ಞಂತಿ ಪಿತರಸ್ತಸ್ಯ ನರಕೇ ಶಾಶ್ವತೀಃ ಸಮಾಃ |

ಯೋ ದ್ವಿಷ್ಯಾದ್ವಿಬುಧಶ್ರೇಷ್ಠಂ ದೇವಂ ನಾರಾಯಣಂ ಹರಿಮ್ |

ಕಥಂ ಸ ನ ಭವೇದ್ವೇಷ್ಯ ಆಲೋಕಾಂತಸ್ಯ ಕಸ್ಯಚಿತ್’ ಇತಿ |

‘ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟೇ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತೇ ಹಿ ಯಸ್ಯ ನಾರಾಯಣೇ ಪುಷ್ಕರವಿಷ್ಣುರಾದ್ಯೇ |

ಸರ್ವಾವಮೋ ದ್ವೇಶಯುತಶ್ಚ ತಸ್ಮಿನ್ ಭ್ರೂಣಾನಂತಘೋಷಪ್ಯಸ್ಯ ಸಮೋ ನ ಚೈವ’

ಇತಿ ಚ ನಾಮವೇದ ಶಾಣ್ಣಿಲ್ಯಶಾಖಾಯಾಮ್ |

‘ದ್ವೇಷಾಚ್ಛಿದ್ಯಾದಯೋ ನೃಪಾಃ’

‘ವೈರೇಣ ಯನ್ನೃಪತಯಃ ಶಿಶುಪಾಲಪೌಣ್ಡ್ರಸಾಲ್ವಾದಯೋ ಗತಿವಿಲಾಸವಿಲೋಕನಾದ್ಯೈಃ |

ಧ್ಯಾಯಂತ ಆಕೃತಧಿಯಃ ಶಯನಾಸನಾದೌ ತತ್ಸಾಮ್ಯಮಾಪುರನುರಕ್ತಧಿಯಃ ಪುನಃ ಕಿಮ್’

ಇತ್ಯಾದಿ ತು ಭಗವತೋ ಭಕ್ತಪ್ರಿಯತ್ವಜ್ಞಾಪನಾರ್ಥಮ್, ನಿತ್ಯಧ್ಯಾನಸ್ತುತ್ಯರ್ಥಂ ಚ |
 ಸ್ವಭಕ್ತಸ್ಯ ಕದಾಜಿಚ್ಛಾಪಬಲಾದ್ವೇಷಿಣೋಽಪಿ ಭಕ್ತಿಫಲಮೇವ ಭಗವಾನ್ ದದಾತೀತಿ | ಭಕ್ತಾ
 ಏವ ಹಿ ತೇ ಪೂರ್ವಂ ಶಿಶುಪಾಲಾದಯಃ | ಶಾಪಬಲಾದೇವ ಚ ದ್ವೇಷಿಣಃ | ತತ್ರಶ್ಚೇ
 ಪೂರ್ವಪಾರ್ಷದತ್ವಶಾಪಾದಿಕಥನಾಚ್ಚೈತಜ್ಞಾ ಯತೇ| ಅನ್ಯಥಾ ಕಿಮಿತಿ
 ತದಪ್ರಸ್ತುತಮುಚ್ಯೇತ? ಭಗವತಃ ಸಾಮ್ಯಕಥನಂ ತು ದ್ವೇಷಿಣಾಮಪಿ ದ್ವೇಷಮನಿರೂಪ್ಯ
 ಪೂರ್ವತನಭಕ್ತಿಫಲಮೇವ ದದಾತೀತಿ ಜ್ಞಾಪಯಿತುಮ್ | 'ನ ಮೇ ಭಕ್ತಃ ಪ್ರಣಶ್ಯತಿ' ಇತಿ
 ವಕ್ಷ್ಯತಿ | ನ ಚ 'ಭಾವೋ ಹಿ ಭವಕಾರಣಮ್' ಇತ್ಯಾದಿ ವಿರೋಧಃ ದ್ವೇಷಭಾವಿನಾಂ ದ್ವೇಷ
 ಏವ ಭವತೀತಿ ಹಿ ಯುಕ್ತಮ್ | ಅನ್ಯಥಾ ಗುರುದ್ವೇಷಿಣೋಽಪಿ ಗುರುತ್ವಂ
 ಭವತೀತ್ಯನಿಷ್ಠಮಾಪದ್ಯೇತ | ನ ಚಾಕೃತಧೀತ್ವೇ ವಿಶೇಷಃ | ತೇಷಾಮೇವ
 ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪ್ವಾದೀನಾಂ ಪಾಪಪ್ರತೀತೇಃ |

'ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುಶ್ಚಾಪಿ ಭಗವನ್ನಿನ್ದಿಯಾ ತಮಃ |
 ವಿವಿಕ್ಷುರತ್ಯಗಾತ್ ಸೂನೋಃ ಪ್ರಹ್ಲಾದಸ್ಯಾನುಭಾವತಃ' ಇತಿ |
 'ಯದನಿನ್ದತ್ ಪಿತಾ ಮಹ್ಯಮ್' 'ತ್ವದ್ಭಕ್ತೇ ಮಯಿ ಚಾಘವಾನ್' ಇತ್ಯಾರಭ್ಯ,
 'ತಸ್ಮಾತ್ ಪಿತಾ ಮೇ ಪೂಯೇತ ದುರಂತಾದ್ಧುಸ್ತರಾದಘಾತ್'

ಇತಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದೇನ ಭಗವತೋ ವರಯಾಚನಾಚ್ಚ | ಬಹುಷು ಗ್ರನ್ಥೇಷು ಚ ನಿಷೇದಃ |
 ಕುತ್ರಚಿದೇವ ತದುಕ್ತಿರಿತಿ ವಿಶೇಷಃ | ಯಸ್ಮಿನ್ಸದುಚ್ಯತೇ ತತ್ಯೇವ ಚ ನಿಷೇಧ ಉಕ್ತಃ |
 ಮಹಾತಾತ್ಪರ್ಯವಿರೋಧಶ್ಚೋಕ್ತಃ ಪುರಸ್ತಾತ್ | ಅಯುಕ್ತಿಮದ್ಭೋ ಯುಕ್ತಿಮನ್ಯೇವ
 ಬಲವನ್ತಿ ವಾಕ್ಯಾನಿ | ಯುಕ್ತಯಶ್ಚೋಕ್ತಾ ಅನ್ಯೇಷಾಮ್ | ನ ಚೈತೇಷಾಂ ಕಾಚಿಧ್ಗತಿಃ |
 ಸಾಮ್ಯೇಽಪಿ ವಾಕ್ಯಯೋರ್ಲೋಕಾನುಕೂಲಾನನುಕೂಲಯೋರನುಕೂಲಮೇವಬಲವತ್|
 ಲೋಕಾನುಕೂಲಂ ಚ ಭಕ್ತಪ್ರಿಯತ್ವಂ ನೇತರತ್ | ಉಕ್ತಂ ಚ ತೇಷಾಂ ಪೂರ್ವಭಕ್ತತ್ವಮ್

'ಮನ್ಯೇಽಸುರಾನ್ ಭಾಗವತಾಂಸ್ತ್ಯ ಧೀಶೇ ಸಂರಮ್ಭಮಾರ್ಗಾಭಿನಿವಿಷ್ಟಚಿತ್ತಾನ್' ಇತ್ಯಾದಿ|
 ಅತೋ ನ ಭಗವದ್ವೇಷಿಣಾಂ ಕಾಚಿಧ್ಗತಿರಿತಿ ಸಿದ್ಧಮ್| ದ್ವೇಷಕಾರಣಮಾಹ -
 ರಾಕ್ಷಸೀಮಿತಿ||12 ||

ಮಹಾತ್ಮಾನಸ್ತು ಮಾಂ ಪಾರ್ಥ ದೈವೀಂ ಪ್ರಕೃತಿಮಾಶ್ರಿತಾಃ |
 ಭಜನ್ಯನನ್ಯಮನಸೋ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಭೂತಾದಿಮವ್ಯಯಮ್ || 13 ||

ನೇತರೇ ದ್ವಿಷನ್ತೀತಿ ದರ್ಶಯಿತುಂ ದೇವಾನಾಹ - ಮಹಾತ್ಮಾನ ಇತ್ಯಾದಿನಾ || 13 ||

ಸತತಂ ಕೀರ್ತಯನ್ತೋ ಮಾಂ ಯತನ್ತಶ್ಚ ದೃಢವ್ರತಾಃ |
ನಮಸ್ಯಂತಶ್ಚ ಮಾಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ನಿತ್ಯಯುಕ್ತಾ ಉಪಾಸತೇ || 14 ||

ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞೇನ ಚಾಪ್ಯನೈ ಯಜನ್ತೋ ಮಾಮುಪಾಸತೇ |
ಏಕತ್ವೇನ ಪೃಥಕ್ತ್ವೇನ ಬಹುಧಾ ವಿಶ್ವತೋಮುಖಮ್ || 15 ||

ಸರ್ವತ್ಯೈಕ ಏವ ನಾರಾಯಣಃ ಸ್ಥಿತ ಇತ್ಯೇಕತ್ವೇನ | ಪೃಥಕ್ತ್ವೇನ - ಸರ್ವತೋ
ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯೇನ |

‘ಬಹುಧಾ ಹಿ ತಸ್ಯ ರೂಪಮ್’ |
‘ಆಭಾತಿ ಶುಕ್ಲಮಿವ ಲೋಹಿತಮಿವಾಥೋ ನೀಲಮಥಾರ್ಜುನಮ್’ ಇತಿ ಸನತ್ಸುಜಾತೇ |
‘ದೈವಮೇವಾಪರೇ’ ಇತ್ಯುಕ್ತಪ್ರಕಾರೇಣ ಬಹವೋ ವಾ ಬಹುಧಾ|| 15 ||

ಅಹಂ ಕ್ರತುರಹಂ ಯಜ್ಞಃ ಸ್ವಧಾಃಹಮಹಮೌಷಧಮ್ |
ಮನ್ತ್ರೋಽಹಮಹಮೇವಾಜ್ಯಮಹಮಗ್ನಿರಹಂ ಹುತಮ್ || 16 ||

ಪಿತಾಽಹಮಸ್ಯ ಜಗತೋ ಮಾತಾ ಧಾತಾ ಪಿತಾಮಹಃ |
ವೇದ್ಯಂ ಪವಿತ್ರಮೋಞ್ಕಾರ ಋಕ್ಸಾಮ ಯಜುರೇವ ಚ || 17 ||

ಪ್ರತಿಜ್ಞಾತಂ ವಿಜ್ಞಾನಮಾಹ - ಅಹಂ ಕ್ರತುರಿತ್ಯಾದಿನಾ | ಕ್ರತವೋಽಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಾದಯಃ |
ಯಜ್ಞೋ - ದೇವತಾಮುದ್ದಿಶ್ಯ ದ್ರವ್ಯಪರಿತ್ಯಾಗಃ |

‘ಉದ್ದಿಶ್ಯ ದೇವಾನ್ ದ್ರವ್ಯಾಣಾಂ ತ್ಯಾಗೋ ಯಜ್ಞ ಇತೀರಿತಃ’ ಇತ್ಯಭಿಧಾನಾತ್ || 17 ||

ಗತಿರ್ಭರ್ತಾ ಪ್ರಭುಃ ಸಾಕ್ಷೀ ನಿವಾಸಃ ಶರಣಂ ಸುಹೃತ್ |
ಪ್ರಭವಃ ಪ್ರಲಯಃ ಸ್ಥಾನಂ ನಿಧಾನಂ ಬೀಜಮವ್ಯಯಮ್|| 18 ||

ಗಮ್ಯತೇ ಮುಮುಕ್ಷುಭಿರಿತಿ ಗತಿ | ತಥಾಹಿ ಸಾಮವೇದೇ ವಾಸಿಷ್ಠಶಾಖಾಯಾಮ್

‘ಅಥ ಕಸ್ಮಾದುಚ್ಯತೇ ಗತಿರಿತಿ | ಬ್ರಹ್ಮೈವ ಗತಿಸ್ತದ್ಧಿ ಗಮ್ಯತೇ ಪಾರಮುಕ್ತೈಃ’ ಇತಿ
ಸಾಕ್ಷಾದೀಕ್ಷತ ಇತಿ ಸಾಕ್ಷೀ | ತಥಾಹಿ ಬಾಷ್ಕಲಶಾಖಾಯಾಮ್ -
‘ಸ ಸಾಕ್ಷಾದಿದಮುದ್ರಾಕ್ಷೀದ್ಯದದ್ರಾಕ್ಷೀತ್ ತತ್ ಸಾಕ್ಷಿಣಃ ಸಾಕ್ಷಿತ್ವಮ್’ ಇತಿ |
ಶರಣಮಾಶ್ರಯಃ ಸಂಸಾರಭೀತಸ್ಯ -
‘ಪರಮಂ ಯಃ ಪರಾಯಣಮ್’ ಇತಿ ಹ್ಯುಕ್ತಮ್ |
‘ನಾರಾಯಣಂ ಮಹಾಜ್ಞೇಯಂ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಾನಂ ಪರಾಯಣಮ್’ ಇತಿ ಚ |

ಸಂಹಾರಕಾಲೇ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾ ಜಗದತ್ರ ನಿಧೀಯತ ಇತಿ ನಿಧಾನಮ್ | ತಥಾ ಹ್ಯಗ್ವೇದಖಿಲೇಷು -

‘ಅಪಶ್ಯಮಪ್ಯಯೇ ಮಾಯಯಾ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಣ್ಯದೋ ಜಗನ್ನಿಹಿತಂ ಶುಭ್ರಚಕ್ಷುಃ’ ಇತಿ || 18 ||

ತಪಾಮ್ಯಹಮಹಂ ವರ್ಷಂ ನಿಗೃಹ್ಣಾಮ್ಯತ್ಸ್ವಜಾಮಿ ಚ |
ಅಮೃತಂ ಚೈವ ಮೃತ್ಯುಶ್ಚ ಸದಸಚ್ಚಾಹಮರ್ಜುನ || 19 ||

ಸತ್ - ಕಾರ್ಯಂ | ಅಸತ್ ಕಾರಣಮ್ -

‘ಸದಭಿವ್ಯಕ್ತರೂಪತ್ವಾತ್ ಕಾರ್ಯಮಿತ್ಯುಚ್ಯತೇ ಬುಧೈಃ |
ಅಸದವ್ಯಕ್ತರೂಪತ್ವಾತ್ ಕಾರಣಂ ಚಾಪಿ ಶಬ್ದಿತಮ್’ ಇತಿ ಹ್ಯಭಿಧಾನಾತ್ |
‘ಅಸಚ್ಚ ಸಚ್ಚೈವ ಚ ಯದ್ವಿಶ್ವಂ ಸದಸತಃ ಪರಮ್’ ಇತಿ ಚ ಭಾರತೇ || 19 ||

ತ್ಯೈವಿದ್ಯಾ ಮಾಂ ಸೋಮಪಾಃ ಪೂತಪಾಪಾ ಯಜ್ಞೈರಿಷ್ಟ್ವಾ ಸ್ವರ್ಗತಿಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯಂತೇ |
ತೇ ಪುಣ್ಯಮಾಸಾದ್ಯ ಸುರೇನ್ವಲೋಕಮಶ್ನಂತಿ ದಿವ್ಯಾನ್ ದಿವಿ ದೇವಭೋಗಾನ್ || 20 ||

ತೇ ತಂ ಭುಕ್ತ್ವಾ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಂ ವಿಶಾಲಂ ಕ್ಷೀಣೇ ಪುಣ್ಯೇ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕಂ ವಿಶಂತಿ |
ಏವಂ ತ್ರಯೀಧರ್ಮಮನುಪ್ರಪನ್ನಾ ಗತಾಗತಂ ಕಾಮಕಾಮಾ ಲಭಂತೇ || 21 ||

ತಥಾಽಪಿ ಮದ್ಭಜನಮೇವಾನ್ಯದೇವತಾಭಜನಾದ್ವರಮಿತಿ ದರ್ಶಯತಿ | ತೈವಿದ್ಯಾ ಇತ್ಯಾದಿನಾ || 20-21 ||

ಅನನ್ಯಾಶ್ಚಿಂತಯಂತೋ ಮಾಂ ಯೇ ಜನಾಃ ಪರ್ಯುಪಾಸತೇ |
ತೇಷಾಂ ನಿತ್ಯಾಭಿಯುಕ್ತಾನಾಂ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂ ವಹಾಮ್ಯಹಮ್ || 22 ||

ಅನನ್ಯಾಃ- ಅನ್ಯದಚಿಂತಯಿತ್ವಾ | ತಥಾಹಿ ಗೌತಮಖಿಲೇಷು-
‘ಸರ್ವಂ ಪರತ್ಯಜ್ಯ ಮನೋಗತಂ ಯದ್ವಿನಾ ದೇವಂ ಕೇವಲಂ ಶುದ್ಧಮಾದ್ಯಮ್ | ಯೇ ಚಿಂತಯಂತೀಹ ತಮೇವ ಧೀರಾ ಅನನ್ಯಾಸ್ತೇ ದೇವಮೇವಾವಿಶಂತಿ’ ಇತಿ

‘ಕಾಮಃ ಕಾಲೇನ ಮಹತಾ ಏಕಾನ್ತಿತ್ವಾತ್ ಸಮಾಹಿತೈಃ |
ಶಕ್ಯೋ ದ್ರಷ್ಟುಂ ಸ ಭಗವಾನ್ ಪ್ರಭಾಸನ್ದೃಶ್ಯಮಣ್ಣಲಃ’ ಇತಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ |

ನಿತ್ಯಮಭಿತಃ ಸರ್ವತೋ ಯುಕ್ತಾನಾಮ್ || 22 ||

ಯೇಽಪ್ಯನ್ಯದೇವತಾ ಭಕ್ತಾ ಯಜಂತೇ ಶ್ರದ್ಧಯಾಽನ್ವಿತಾಃ |
ತೇಽಪಿ ಮಾಮೇವ ಕೌಂತೇಯ ಯಜನ್ತ್ವವಿಧಿಪೂರ್ವಕಮ್ || 23 ||

ತರ್ಹಿ 'ಅಹಂ ಕೃತುಃ' ಇತ್ಯಾದ್ಯಸತ್ಯಮಿತ್ಯತ ಆಹ - ಯೇಽಪೀತಿ || 23 ||

ಅಹಂ ಹಿ ಸರ್ವಯಜ್ಞಾನಾಂ ಭೋಕ್ತಾ ಚ ಪ್ರಭುರೇವ ಚ |

ನ ತು ಮಾಮಭಿಜಾನಂತಿ ತತ್ತ್ವೇನಾತಶ್ಚ ವಂತಿ ತೇ || 24 ||

ಕಾರಣಮಾಹ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕತ್ವೇ - ಅಹಂ ಹೀತಿ || 24 ||

ಯಾನ್ತಿ ದೇವವ್ರತಾ ದೇವಾನ್ ಪಿತೃ-ನ್ಯಾನ್ತಿ ಪಿತೃವ್ರತಾಃ |

ಭೂತಾನಿ ಯಾನ್ತಿ ಭೂತೇಜ್ಯಾ ಯಾನ್ತಿ ಮದ್ಯಾಜಿನೋಽಪಿ ಮಾಮ್ || 25 ||

ಫಲಂ ವಿವಿಚ್ಯಾಹ -ಯಾನ್ತೀತಿ || 25 ||

ಪತ್ರಂ ಪುಷ್ಪಂ ಫಲಂ ತೋಯಂ ಯೋ ಮೇ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ |

ತದಹಂ ಭಕ್ತ್ಯಪಹೃತಮಶ್ನಾಮಿ ಪ್ರಯತಾತ್ಮನಃ || 26 ||

ದುರ್ಬಲೈಸ್ತಂ ಪೂಜಯಿತುಮಶಕ್ಯೋ ಮಹತ್ತಾದಿತ್ಯಾಶಙ್ಕಾಹ - ಪತ್ರಮಿತಿ || ನ
ತ್ವವಿಹಿತಪತ್ರಾದಿ | ತಸ್ಯಾಪರಾಧತ್ಪೋಕ್ಷೇರ್ವಾರಾಹಾದೌ | ಭಕ್ತೈವಾಹಂ ತುಷ್ಠ ಇತಿ
ಭಾವಃ |

'ಭಕ್ತಪ್ರಿಯಂ ಸಕಲಲೋಕನಮಸ್ಯ ತಂ ಚ' ಇತಿ ಭಾರತೇ |

'ಏತಾವಾನೇವ ಲೋಕೇಽಸ್ಮಿನ್ ಪುಂಸಃ ಸ್ವಾರ್ಥಃ ಪರಃ ಸ್ಮೃತಃ |

ಏಕಾಂತಭಕ್ತಿಗೋವಿನ್ದೇ ಯತ್ ಸರ್ವತ್ರಾತ್ಮದರ್ಶನಮ್' ಇತಿ ಭಾಗವತೇ || 26 ||

ಯತ್ಕರೋಷಿ ಯದಶ್ನಾಸಿ ಯಜ್ಞಹೋಷಿ ದದಾಸಿ ಯತ್ |

ಯತ್ತಪಸ್ಯಸಿ ಕೌಂತೇಯ ತತ್ಕುರುಷ್ವ ಮದರ್ಪಣಮ್ || 27 ||

ಅತೋ ಯತ್ ಕರೋಷಿ || 27 ||

ಶುಭಾಶುಭಫಲೈರೇವಂ ಮೋಕ್ಷ್ಯಸೇ ಕರ್ಮಬನ್ಧನೈಃ |

ಸಂನ್ಯಾಸಯೋಗಯುಕ್ತಾತ್ಮಾ ವಿಮುಕ್ತೋ ಮಾಮುಪೈಷ್ಯಸಿ || 28 ||

ಸಮೋಽಹಂ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ನ ಮೇ ದ್ವೇಷ್ಯೋಽಸ್ಮಿ ನ ಪ್ರಿಯಃ |

ಯೇ ಭಜಂತಿ ತು ಮಾಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಮಯಿ ತೇ ತೇಷು ಚಾಪ್ಯಹಮ್ || 29 ||

ತರ್ಹಿ ಸ್ನೇಹಾದಿಮತ್ತಾದ್ವಲಭಕ್ತಸ್ಯಾಪಿ ಕಸ್ಯಚಿದ್ಭಹು ಫಲಂ ದದಾಸಿ; ವಿಪರೀತಸ್ಯಾಪಿ ಕಸ್ಯಚಿದ್ವಿಪರೀತಮಿತ್ಯತ ಆಹ - ಸಮೋಽಹಮಿತಿ | ತರ್ಹಿ ನ ಭಕ್ತಿಪ್ರಯೋಜನಮಿತ್ಯತ ಆಹ - ಯೇ ಭಜಂತೀತಿ | ಮಯಿ ತೇ ತೇಷು ಚಾಪ್ಯಹಮಿತಿ ಮಮ ತೇ ವಶಾಸ್ತೇಷಾಮಹಂ ವಶ ಇತಿ | ಉಕ್ತಂ ಚ ಪೈಙ್ಗವಿಲೇಷು-

‘ಯೇ ವೈ ಭಜಂತೇ ಪರಮಂ ಪುಮಾಂಸಂ ತೇಷಾಂ ವಶಃ ಸ ತು ತೇ ತದ್ವಶಾಶ್ಚ’ ಇತಿ |

ತದ್ವಶಾ ಏವ ತೇ ಸರ್ವೇ ಸರ್ವದಾ | ತಥಾಽಪಿ ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕತ್ವಾಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕತ್ವೇನ ಭೇದಃ | ಉದ್ಧವಾದಿವತ್, ಶಿಶುಪಾಲಾದಿವಚ್ಚ | ತಚ್ಚೋಕ್ತಂ ತತ್ಯೈವ -

‘ಅಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಾದ್ಯೋ ವಶಸ್ತಸ್ಯ ಧ್ಯಾನಾತ್ ಪುನರ್ವಶೋ ಭವತೇ ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಮ್’ ಇತಿ || 29 ||

ಅಪಿ ಚೇತ್ ಸುದುರಾಚಾರೋ ಭಜತೇ ಮಾಮನನ್ಯಭಾಕ್ | ಸಾಧುರೇವ ಸ ಮನ್ತವ್ಯಃ ಸಮ್ಯಗ್ವ್ಯವಸಿತೋ ಹಿ ಸಃ || 30 ||

ನ ಭವತ್ಯೇವ ಪ್ರಾಯಶಸ್ತದ್ಭಕ್ತೋ ದುರಾಚಾರಃ | ತಥಾಽಪಿ ಬಹುಪುಣ್ಯೇನ ಯದಿ ಕಥಂಚಿದ್ಭವತಿ ತರ್ಹಿ ಸಾಧುರೇವ ಮನ್ತವ್ಯಃ || 30 ||

ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಭವತಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಶಶ್ವಚ್ಛಾಂತಿಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ | ಕೌನ್ತೇಯ ಪ್ರತಿಜಾನೀಹಿ ನ ಮೇ ಭಕ್ತಃ ಪ್ರಣಶ್ಯತಿ || 31 ||

ಮಾಂ ಹಿ ಪಾರ್ಥ ವ್ಯಪಾಶ್ರಿತ್ಯ ಯೇಽಪಿ ಸ್ಯುಃ ಪಾಪಯೋನಯಃ | ಸ್ತ್ರಿಯೋ ವೈಶ್ಯಾಸ್ತಥಾ ಶೂದ್ರಾಸ್ತೇಽಪಿ ಯಾನ್ತಿ ಪರಾಂ ಗತಿಮ್ || 32 ||

ಕಿಂ ಪುನರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಪುಣ್ಯಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ರಾಜರ್ಷಯಸ್ತಥಾ | ಅನಿತ್ಯಮಸುಖಂ ಲೋಕಮಿಮಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಭಜಸ್ವ ಮಾಮ್ || 33 ||

ಮನ್ಮನಾ ಭವ ಮಧ್ವಕ್ತೋ ಮದ್ಯಾಜೀ ಮಾಂ ನಮಸ್ಕುರು | ಮಾಮೇವೈಷ್ಯಸಿ ಯುಕ್ತ್ವೈವಮಾತ್ಮಾನಂ ಮತ್ಪರಾಯಣಃ || 34 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾಯಾಂ ನವಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || 9 ||

ಕುತಃ? ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಭವತಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ | ದೇವದೇವಾಂಶಾದಿಷ್ಟೇವ ಚೈತದ್ಭವತಿ | ಉಕ್ತಂ ಚ ಶಾಣ್ಣಿಲ್ಯಶಾಖಾಯಾಮ್-

‘ನಾವಿರತೋ ದುಶ್ಚರಿತಾನ್ನಾಭಕ್ತೋ ನಾಸಮಾಹಿತಃ |
ಸಮ್ಯಗ್ಭಕ್ತೋ ಭವೇತ್ ಕಶ್ಚಿದ್ವಾಸುದೇವೇಽಮಲಾಶಯಃ |
ದೇವರ್ಷಯಸ್ತದಂಶಾಶ್ಚ ಭವಂತಿ ಕ್ವ ಚ ಜ್ಞಾನತಃ’ ಇತಿ |

ಅತೋಽನ್ಯಃ ಕಶ್ಚಿದ್ಭವತಿ ಚೇತ್ ಡಾಮ್ಭಿಕತ್ವೇನ ಸೋಽನುಮೇಯಃ |
ಸಾಧಾರಣಪಾಪಾನಾಂ ತು ಸತ್ಸಂಸ್ಕಾನ್ಮಹತ್ಯಪಿ ಕಥಂಧೈದ್ಭಕ್ತಿರ್ಭವತಿ |
ಸಾಧಾರಣಭಕ್ತಿರ್ವೇತರೇಷಾಮ್ |

‘ಸ ಶರಮತಿರುಪಾಯತಿ ಯೋಽರ್ಥತೃಷ್ಣಾಂ ತಮಧಮಚೇಷ್ಟಮವೈಹಿ ನಾಸ್ಯ ಭಕ್ತಮ್’
ಇತಿ ಹಿ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಪುರಾಣೇ |

‘ಸಾ ಶ್ರದ್ಧಧಾನಸ್ಯ ವಿವರ್ಧಮಾನಾ ವಿರಕ್ತಿಮನ್ಯತ್ರ ಕರೋತಿ ಪುಂಸಾಮ್ | ಇತಿ ಚ |
‘ವೇದಾಃ ಸ್ವಧೀತಾ ಮಮ ಲೋಕನಾಥ ತಪ್ತಂ ತಪೋ ನಾನ್ಯತಮುಕ್ತಪೂರ್ವಮ್ |
ಪೂಜಾಂ ಗುರೂಣಾಂ ಸತತಂ ಕರೋಮಿ ಪರಸ್ಯ ಗುಹ್ಯಂ ನ ಚ ಭಿನ್ನಪೂರ್ವಮ್ |
ಗುಪ್ತಾನಿ ಚತ್ವಾರಿ ಯಥಾಗಮಂ ಮೇ ಶತ್ರು ಚ ಮಿತ್ರೇ ಚ ಸಮೋಽಸ್ಮಿ ನಿತ್ಯಮ್ |
ತಂ ಚಾಪಿ ದೇವಂ ಶರಣಂ ಪ್ರಪನ್ನ ಏಕಾಂತಭಾವೇನ ನಮಾಮ್ಯಜಸ್ರಮ್ |
ಏತೈರ್ವಿಶೇಷೈಃ ಪರಿಶುದ್ಧಸತ್ತಃ ಕಸ್ಮಾನ್ನ ಪಶ್ಯೇಯಮನಂತಮೇನಮ್’

ಇತಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ ಆಚಾರಸ್ಯ ಸಾಧನತ್ವೋಕ್ತೇಶ್ಚ | ಜ್ಞಾನಾಭಾವೇ ಚ
ಸಮ್ಯಗ್ಭಕ್ತಭಾವಾತ್ | ತಥಾಹಿ ಗೌತಮಖಿಲೇಷು-

‘ವಿನಾ ಜ್ಞಾನಂ ಕುತೋ ಭಕ್ತಿಃ ಕುತೋ ಭಕ್ತಿರ್ವಿನಾ ಚ ತತ್’ ಇತಿ |
‘ಭಕ್ತಿಃ ಪರೇ ಸ್ವೇಽನುಭವೋ ವಿರಕ್ತಿರನ್ಯತ್ರ ಚೈತತ್ ತ್ರಿಕರ್ಮೇಕಕಾಲಃ’
ಇತಿ ಚ ಭಾಗವತೇ || 31-34 ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತೇ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾಭಾಷ್ಯೇ
ನವಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || 9 ||

ಆಥ ದಶಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || 10 ||

ಉಪಾಸನಾರ್ಥಂ ವಿಭೂತೀರ್ವಿಶೇಷಕಾರಣತ್ವಂ ಚ ಕೇಷಾಂಚಿದನೇನ ಅಧ್ಯಾಯೇನಾಹ-

ಶ್ರೀ ಭಗವಾನುವಾಚ

ಭೂಯ ಏವ ಮಹಾಬಾಹೋ ಶೃಣು ಮೇ ಪರಮಂ ವಚಃ |
ಯತ್ ತೇಽಹಂ ಪ್ರೀಯಮಾಣಾಯ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಹಿತಕಾಮ್ಯಯಾ || 01 ||

ಪ್ರೀಯಮಾಣಾಯ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸಂತೋಷಂ ಪ್ರಾಪ್ನುವತೇ || 01 ||

ನ ಮೇ ವಿದುಃ ಸುರಗಣಾಃ ಪ್ರಭವಂ ನ ಮಹರ್ಷಯಃ |
ಅಹಮಾದಿಹಿ ದೇವಾನಾಂ ಮಹರ್ಷೀಣಾಂ ಚ ಸರ್ವಶಃ || 02 ||

ಪ್ರಭವಂ - ಪ್ರಭಾವಮ್, ಮದೀಯಾಂ ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿಂ ವಾ | ತದ್ವಶತ್ವಾತ್ ತಸ್ಯೇತ್ಯುಚ್ಯತೇ |
ಯದ್ಯಸ್ತಿ ತರ್ಹಿ ದೇವಾದಯೋ ಜಾನಂತಿ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವಾತ್, ಅತೋ ನಾಸ್ತೀತಿ ಭಾವಃ |
'ಅಹಮಾದಿಹಿ' ಇತಿ ತೂತ್ಪತ್ತಿರಪಿ ಯಸ್ಯ ವಶಾ ಕುತಸ್ತಸ್ಯ ಜನಿರಿತಿ ಜ್ಞಾಪನಾರ್ಥಮ್ |
'ಅಹಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ಜಗತಃ ಪ್ರಭವಃ' ಇತಿ ಚೋಕ್ತಮ್ | ಉಕ್ತಂ ಚೈತತ್ ಸರ್ವಮನ್ಯತ್ರಾಪಿ-

'ಕೋ ಅದ್ಧಾ ವೇದ ಕ ಇಹ ಪ್ರವೋಚತ್ ಕುತ ಆಜಾತಾ ಕುತ ಇಯಂ ವಿಸೃಷ್ಟಿಃ |
ಅರ್ವಾಗ್ಧೇವಾ ಅಸ್ಯ ವಿಸರ್ಜನೇನಾಥ ಕೋ ವೇದ ಯತ ಆ ಬಭೂವ' ಇತಿ |
'ನ ತತ್ರೈಭಾವಮೃಷಯಶ್ಚ ದೇವಾ ವಿದುಃ ಕುತೋಽನ್ಯೇಽಲ್ಪಧೃತಿಪ್ರಮಾಣಾಃ'
ಇತಿ ಋಗ್ವೇದಖಿಲೇಷು |

ಅನ್ಯಸ್ತಥೋರ್ವ 'ಯೋಮಾಮಜಮ್' ಇತಿ ವಾಕ್ಯಾದೇವ ಜ್ಞಾಯತೇ || 12 ||

ಯೋ ಮಾಮಜಮನಾದಿಂ ಚ ವೇತ್ತಿ ಲೋಕಮಹೇಶ್ವರಮ್ |
ಅಸಂಮೂಢಃ ಸ ಮರ್ತ್ಯೇಷು ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ || 03 ||

ಅನಶ್ಚೇಷ್ಟಯಿತಾ ಆದಿಶ್ಚ ಸರ್ವಸ್ಯೇತ್ಯನಾದಿಃ | ಅಜತ್ವೇನ ಸಿದ್ಧೇರಿತರಸ್ಯ || 03 ||

ಬುದ್ಧಿರ್ಜ್ಞಾನಮಸಂಮೋಹಃ ಕ್ಷಮಾ ಸತ್ಯಂ ದಮಃ ಶಮಃ |
ಸುಖಂ ದುಃಖಂ ಭವೋಽಭಾವೋ ಭಯಂ ಚಾಭಯಮೇವ ಚ || 04 ||

ತತ್ ಪ್ರಥಯತಿ - ಬುದ್ಧಿರಿತ್ಯಾದಿನಾ | ಕಾರ್ಯಾಕಾರ್ಯವಿನಿಶ್ಚಯೋ ಬುದ್ಧಿಃ |
ಜ್ಞಾನಂ - ಪ್ರತೀತಿಃ -

‘ಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರತೀತಿರ್ಬುದ್ಧಿಸ್ತುಕಾರ್ಯಾರ್ಕಾರ್ಯವಿನಿರ್ಣಯಃ’ ಇತ್ಯಭಿಧಾನಮ್ | ದಮಃ -
ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹಃ | ಶಮಃ - ಪರಮಾತ್ಮನಿಷ್ಠತಾ -
‘ಶಮೋ ಮನ್ನಿಷ್ಠತಾ ಬುದ್ಧೇರ್ದಮ ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹಃ’ ಇತಿ ಹಿ ಭಾಗವತೇ || 04 ||

ಅಹಿಂಸಾ ಸಮತಾ ತುಷ್ಟಿಸ್ತಪೋ ದಾನಂ ಯಶೋಽಯಶಃ |
ಭವಂತಿ ಭಾವಾ ಭೂತಾನಾಂ ಮತ್ತ ಏವ ಪೃಥಗ್ವಿಧಾಃ || 05 ||

ತುಷ್ಟಿರಲಂ ಬುದ್ಧಿಃ-

‘ಅಲಂಬುದ್ಧಿಸ್ತಥಾ ತುಷ್ಟಿಃ’ ಇತ್ಯ ಇತ್ಯಭಿಧಾನಾತ್ || 05 ||

ಮಹರ್ಷಯಃ ಸಪ್ತ ಪೂರ್ವೇ ಚತ್ವಾರೋ ಮನವಸ್ತಥಾ |
ಮದ್ಭಾವಾ ಮಾನಸಾ ಜಾತಾ ಯೇಷಾಂ ಲೋಕ ಇಮಾಃ ಪ್ರಜಾಃ || 06 ||

ಪೂರ್ವೇ ಸಪ್ತರ್ಷಯಃ-

‘ಮರೀಚಿರತ್ರಜ್ಞರಸೌ ಪುಲಸ್ತಃ ಪುಲಹಃ ಕೃತುಃ | ವಸಿಷ್ಠಸ್ಯ ಮಹಾತೇಜಾಃ’ ಇತಿ
ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೋಕ್ತಾಃ | ತೇ ಹಿ ಸರ್ವಪುರಾಣೇಷೂಚ್ಯಂತೇ | ಚತ್ವಾರಃ ಪ್ರಥಮಾಃ
ಸ್ವಾಯಮ್ಭುವಾದ್ಯಾಃ | ತೇಷಾಂ ಹೀಮಾಃ ಪ್ರಜಾಃ | ನಹಿ ಭವಿಷ್ಯತಾಮಿಮಾಃ ಪ್ರಜಾ ಇತಿ
ಯುಕ್ತಮ್ | ವಿಭಾಗಃ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯಂ ಚ ಪ್ರಾಥಮಿಕತ್ವಾದೇವ ಭವತಿ | ಗೌತಮಾಖಿಲೇಷು
ಚೋಕ್ತಮ್-

‘ಸ್ವಾಯಮ್ಭುವಂ ಸ್ವಾರೋಚಿಷಂ ರೈವತಂ ಚ ತಥೋತ್ತಮಮ್ | ವೇದ ಯಃ ಸ
ಪ್ರಜಾವಾನ್’ ಇತಿ |

ಪೂರ್ವೇಭ್ಯೋ ಹ್ಯುತ್ತರಾ ಜಾಯಂತ ಇತಿ ಚ ತೇಷಾಂ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯಮ್ | ಅಜಾತೇಷು ಚ
ಜೈಷ್ಠ್ಯಮ್ | ತಾಪಸಸ್ಯ ಭಗವದವತಾರತ್ವಾದನುಕ್ತಿಃ | ತಚ್ಚ ಭಾಗವತೇ ಸಿದ್ಧಮ್ |
ಮಾನಸತ್ವಂ ಚ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಮನೂನಾಮುಕ್ತಂ ಭಾಗವತೇ-

‘ತತೋ ಮನೂನ್ ಸಸರ್ಜಾನ್ತೇ ಮನಸಾ ಲೋಕಭಾವನಾನ್’ ಇತಿ |

ಅನ್ಯಪುತ್ರತ್ವಂ ತ್ವಪರಿತ್ವಜ್ಯಾಪಿ ಶರೀರಂ ತದ್ಭವತಿ | ಪ್ರಮಾಣಂ
ಚೋಭಯವಿಧವಾಕ್ಯಾನ್ಯಥಾನುಪಪತ್ತಿರೇವ | ‘ಪೂರ್ವೇ’ ಇತಿ ವಿಶೇಷಣಾಚ್ಚೈತತ್ಸಿದ್ಧಿಃ |
ಮತ್ತೋ ಭಾವೋ ಯೇಷಾಂ ತೇ ಮದ್ಭಾವಾಃ | ಯೇ ತೇ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಮನಸಾ ಜಾತಾಸ್ತೇ
ಮತ್ತ ಏವ ಜಾತಾ ಇತಿ ಭಾವಃ || 06 ||

ಏತಾಂ ವಿಭೂತಿಂ ಯೋಗಂ ಚ ಮಮ ಯೋ ವೇತ್ತಿ ತತ್ತ ತಃ |
ಸೋಽವಿಕಮ್ಪೇನ ಯೋಗೇನ ಯುಜ್ಯತೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ || 07 ||

ಅಹಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ಪ್ರಭವೋ ಮತ್ತಃ ಸರ್ವಂ ಪ್ರವರ್ತತೇ |
ಇತಿ ಮತ್ಯಾ ಭಜನೇ ಮಾಂ ಬುಧಾ ಭಾವಸಮನ್ವಿತಾಃ || 08 ||

ಮಚ್ಚಿತ್ತಾ ಮಧ್ಗತಪ್ರಾಣಾ ಭೋದಯಂತಃ ಪರಸ್ಪರಮ್ |
ಕಥಯಂತಶ್ಚ ಮಾಂ ನಿತ್ಯಂ ತುಷ್ಯಂತಿ ಚ ರಮಂತಿ ಚ || 09 ||

ತೇಷಾಂ ಸತತಯುಕ್ತಾನಾಂ ಭಜತಾಂ ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕಮ್ |
ದದಾಮಿ ಬುದ್ಧಿಯೋಗಂ ತಂ ಯೇನ ಮಾಮುಪಯಾಂತಿ ತೇ || 10 ||

ತೇಷಾಮೇವಾನುಕರ್ಮಾರ್ಥಮಹಮಜ್ಞಾನಜಂ ತಮಃ |
ನಾಶಯಾಮ್ಯಾತ್ಮಭಾವಸ್ಥೋ ಜ್ಞಾನದೀಪೇನ ಭಾಸ್ವತಾ || 11 ||

ಸಂತಿ ಚ ಭಜಂತಃ ಕೇಚಿದಿತ್ಯಾಹ - ಅಹಮಿತ್ಯಾದಿನಾ || 11 ||

ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ

ಪರಂಬ್ರಹ್ಮ ಪರಂಧಾಮ ಪವಿತ್ರಂ ಪರಮಂ ಭವಾನ್ |
ಪುರುಷಂ ಶಾಶ್ವತಂ ದಿವ್ಯಮಾದಿದೇವಮಜಂ ವಿಭುಮ್ || 12 ||

ಬ್ರಹ್ಮ - ಪರಿಪೂರ್ಣಮ್ -

‘ಅಥ ಕನ್ಯಾದುಚ್ಯತೇ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ | ಬ್ರಹ್ಮತಿ ಬೃಹಯತಿ ಚ’ ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ |

‘ಬ್ರಹ್ಮ ಬೃಹ ಬೃಹಿ ವೃದ್ಧೌ’ ಇತಿ ಚ ಪರಂತಿ |

‘ಪರಮಂ ಯೋ ಮಹದ್ಬ್ರಹ್ಮ’ ಇತಿ ಚ | ವಿವಿಧಮಾಸೀದಿತಿ ವಿಭುಃ | ತಥಾಹಿ

ವಾರುಣಶಾಖಾಯಾಮ್ -

‘ವಿಭು ಪ್ರಭು ಪ್ರಥಮಂ ಮೇಹನಾವತ ಇತಿ | ಸ ಹ್ಯೇವ ಪಾಭವದ್ವಿವಿಧೋಽಭವತ್’ ಇತಿ |

‘ಸೋಽಕಾಮಯತ ಬಹು ಸ್ಯಾಂ ಪ್ರಜಾಯೇಯ’ ಇತ್ಯಾದೇಶ್ಚ || 12 ||

ಅಹುಸ್ತಾ ಮೃಷಯಃ ಸರ್ವೇ ದೇವರ್ಷಿರ್ನಾರದಸ್ತಥಾ |

ಅಸಿತೋ ದೇವಲೋ ವ್ಯಾಸಃ ಸ್ವಯಂ ಚೈವ ಬ್ರವೀಷಿ ಮೇ || 13 ||

ಸರ್ವಮೇತದೃತಂ ಮನ್ಯೇ ಯನ್ಮಾಂ ವದಸಿ ಕೇಶವ |
ನ ಹಿ ತೇ ಭಗವನ್ ವ್ಯಕ್ತಿಂ ವಿದುರ್ದೇವಾ ನ ದಾನವಾಃ || 14 ||

ಸ್ವಯಮೇವಾತ್ಮನಾಸ್ತತ್ಮಾನಂ ವೇತ್ಯ ತ್ವಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮ |
ಭೂತಭಾವನ ಭೂತೇಶ ದೇವದೇವ ಜಗತ್ಪತೇ || 15 ||

ವಕ್ತುಮರ್ಹಸ್ಯಶೇಷೇಣ ದಿವ್ಯಾ ಹ್ಯಾತ್ಮವಿಭೂತಯಃ |
ಯಾಭಿರ್ವಿಭೂತಿಭಿರ್ಲೋಕಾನಿಮಾಂಸ್ತ್ವಂ ವ್ಯಾಪ್ಯ ತಿಷ್ಠಸಿ || 16 ||

ವಿಭೂತಯೋ - ವಿವಿಧಭೂತಯಃ || 16 ||

ಕಥಂ ವಿದ್ಯಾಮಹಂ ಯೋಗಿಂಸ್ತ್ವಾಂ ಸದಾ ಪರಿಚಿಂತಯನ್ |
ಕೇಷು ಕೇಷು ಚ ಭಾವೇಷು ಚಿಂತೋಸಿ ಭಗವನ್ಮಯಾ || 17 ||

ವಿಸ್ತರೇಣಾತ್ಮನೋ ಯೋಗಂ ವಿಭೂತಿಂ ಚ ಜನಾರ್ದನ |
ಭೂಯಃ ಕಥಯ ತೃಪ್ತಿರ್ಹಿ ಶೃಣ್ವತೋ ನಾಸ್ತಿ ಮೇಮೃತಮ್ || 18 ||

ನ ಜಾಯತೇಽರ್ಧಯತಿ ಚ ಸಂಸಾರಂ ಇತಿ ಜನಾರ್ದನಃ | ತಥಾಚ
ಬಾಬ್ರವ್ಯಶಾಖಾಯಾಮ್ -

‘ಸ ಭೂತಃ ಸ ಜನಾರ್ದನ ಇತಿ ಸ ಹ್ಯಾಸೀತ್ ಸ ನಾಸೀತ್ ಸೋಽರ್ಧಯತಿ’ ಇತಿ ಚ || 18
||

ಶ್ರೀ ಭಗವಾನುವಾಚ

ಹಂತ ತೇ ಕಥಯಿಷ್ಯಾಮಿ ದಿವ್ಯಾ ಹ್ಯಾತ್ಮವಿಭೂತಯಃ |
ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತಃ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ ನಾಸ್ಯನ್ತೋ ವಿಸ್ತರಸ್ಯ ಮೇ || 19 ||

ಅಹಮಾತ್ಮಾ ಗುಡಾಕೇಶ ಸರ್ವಭೂತಾಶಯಸ್ಥಿತಃ |
ಅಹಮಾದಿಶ್ಚ ಮಧ್ಯಂ ಚ ಭೂತಾನಾಮಂತ ಏವ ಚ || 20 ||

ಆದಿತ್ಯಾನಾಮಹಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಜ್ಯೋತಿಷಾಂ ರವಿರಂಶುಮಾನ್ |
ಮರೀಚಿರ್ಮರುತಾಮಸ್ಮಿ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಾಮಹಂ ಶಶೀ || 21 ||

ವಿಷ್ಣುಃ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿತ್ವಪ್ರವೇಶಿತ್ವಾದೇಃ |

‘ವಿಷ್ಣು ವ್ಯಾಪ್ತೌ’ , ‘ವಿಶ ಪ್ರವೇಶನೇ’ ಇತಿ ಹಿ ಪಠನಿ |

‘ಗತಿಶ್ಚ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಪ್ರಜಾನಾಂ ಚಾಪಿ ಭಾರತ |

ವ್ಯಾಪ್ತೌ ಮೇ ರೂದಸೀ ಪಾರ್ಥ ಕಾನ್ತಿಶ್ಚಾಭ್ಯಧಿಕಾ ಮಮ |

ಅಧಿಭೂತನಿವಿಷ್ಣುಶ್ಚ ತದಿಚ್ಛುಶ್ಚಾಪಿ ಭಾರತ |

ಕ್ರಮಣಾಚ್ಛಾಪ್ಯಹಂ ಪಾರ್ಥ ವಿಷ್ಣುರಿತ್ಯಭಿಸಂಜ್ಞಿತಃ’ ಇತಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ || 21 ||

ವೇದಾನಾಂ ಸಾಮವೇದೋಽಸ್ಮಿ ದೇವಾನಾಮಸ್ಮಿ ವಾಸವಃ |

ಇನ್ದ್ರಿಯಾಣಾಂ ಮನಶ್ಚಾಸ್ಮಿ ಭೂತಾನಾಮಸ್ಮಿ ಚೇತನಾ || 22 ||

ರುದ್ರಾಣಾಂ ಶಂಕುರಶ್ಚಾಸ್ಮಿ ವಿತ್ತೇಶೋ ಯಕ್ಷರಕ್ಷಸಾಮ್ |

ವಸೂನಾಂ ಪಾವಕಶ್ಚಾಸ್ಮಿ ಮೇರುಃ ಶಿಖರಿಣಾಮಹಮ್ || 23 ||

ಪುರೋಧಸಾಂ ಚ ಮುಖ್ಯಂ ಮಾಂ ವಿದ್ಧಿ ಪಾರ್ಥ ಬೃಹಸ್ಪತಿಮ್ |

ಸೇನಾನೀನಾಮಹಂ ಸ್ಕನ್ದಃ ಸರಸಾಮಸ್ಮಿ ಸಾಗರಃ || 24 ||

ಮಹರ್ಷೀಣಾಂ ಭೃಗುರಹಂ ಗಿರಾಮಸ್ಯೈಕಮಕ್ಷರಮ್ |

ಯಜ್ಞಾನಾಂ ಜಪಯಜ್ಞೋಽಸ್ಮಿ ಸ್ಥಾವರಾಣಾಂ ಹಿಮಾಲಯಃ || 25 ||

ಅಶ್ವತ್ಥಃ ಸರ್ವವೃಕ್ಷಾಣಾಂ ದೇವರ್ಷೀಣಾಂ ಚ ನಾರದಃ |

ಗನ್ಧರ್ವಾಣಾಂ ಚಿತ್ರರಥಃ ಸಿದ್ಧಾಣಾಂ ಕಪಿಲೋ ಮುನಿಃ || 26 ||

ಸುಖರೂಪಃ ಪಾಲ್ಯತೇ ಲೀಯತೇ ಚ ಜಗದನೇನೇತಿ ಕಪಿಲಃ -

‘ಪ್ರೀತಿಃ ಸುಖಂ ಕಮಾನಂದಃ’ ಇತ್ಯಭಿಧಾನಾತ್ |

‘ಪ್ರಾಣೋ ಬ್ರಹ್ಮ ಕಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಖಂ ಬ್ರಹ್ಮ’ ಇತಿ ಚ |

ಋಷಿಂ ಪ್ರಸೂತಂ ಕಪಿಲಂ ಯಸ್ತಮಗ್ರೇ ಜ್ಞಾನೈರ್ಭಿಭರ್ತಿ ಜಾಯಮಾನಂ ಚ ಪಶ್ಯೇತ್ |

ಸುಖಾದನಂತಾತ್ ಪಾಲನಾಲ್ಲಾಪನಾಚ್ಚ ಯಂ ವೈ ದೇವಂ ಕಪಿಲಮುದಾಹರಂತಿ’

ಇತಿ ಚ ಬಾಭ್ರವ್ಯಶಾಖಾಯಾಮ್ || 26 ||

ಉಚ್ಛೈಃಶ್ರವಸಮಶ್ವಾನಾಂ ವಿದ್ಧಿ ಮಾಮಮೃತೋದ್ಭವಮ್ |

ಐರಾವತಂ ಗಜೇನ್ದ್ರಾಣಾಂ ನರಾಣಾಂ ಚ ನರಾಧಿಪಮ್ || 27 ||

ಆಯುಧಾನಾಮಹಂ ವಜ್ರಂ ಧೇನೂನಾಮಸ್ಮಿ ಕಾಮಧುಕ್ |
ಪ್ರಜನಶ್ಚಾಸ್ಮಿ ಕನ್ದರ್ಪಃ ಸರ್ಪಾಣಾಮಸ್ಮಿ ವಾಸುಕಿಃ || 28 ||

ಅನನ್ತಶ್ಚಾಸ್ಮಿ ನಾಗಾನಾಂ ವರುಣೋ ಯಾದಸಾಮಹಮ್ |
ದಿತೃ-ಣಾಮರ್ಯಮಾ ಚಾಸ್ಮಿ ಯಮಃ ಸಂಯತಮಾಮಹಮ್ || 29 ||

ಪ್ರಹ್ಲಾದಶ್ಚಾಸ್ಮಿ ದೈತ್ಯಾನಾಂ ಕಾಲಃ ಕಲಯತಾಮಹಮ್ |
ಮೃಗಾಣಾಂ ಚ ಮೃಗೇನ್ದ್ರೋಽಹಂ ವೈನತೇಯಶ್ಚ ಪಕ್ಷಿಣಾಮ್ || 30 ||

ಪವನಃ ಪವತಾಮಸ್ಮಿ ರಾಮಃ ಶಸ್ತ್ರಭೃತಾಮಹಮ್ |
ಝಷಾಣಾಂ ಮಕರಶ್ಚಾಸ್ಮಿ ಸ್ರೋತಸಾಮಸ್ಮಿ ಜಾಹ್ನವೀ || 31 ||

ಆನಂದರೂಪತ್ವಾತ್ ಪೂರ್ಣತ್ವಾತ್ ಲೋಕರಮಣಾಚ್ಚ ರಾಮಃ |

‘ಆನಂದರೂಪೋ ನಿಷ್ಕರೀಮಾಣ ಏಷ ಲೋಕಶ್ಚೈತಸ್ಮಾದ್ರಮತೇ ತೇನ ರಾಮಃ’
ಇತಿ ಶಾಣ್ಡೀಲ್ಯಶಾಖಾಯಾಮ್ |

ರಶ್ಚ ಅಮಶ್ಚೇತಿ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಃ || 31 ||

ಸರ್ಗಾಣಾಮಾದಿರನ್ತಶ್ಚ ಮಧ್ಯಂ ಚೈವಾಹಮರ್ಜುನ |
ಅಧ್ಯಾತ್ಮವಿದ್ಯಾ ವಿದ್ಯಾನಾಂ ವಾದಃ ಪ್ರವದತಾಮಹಮ್ || 32 ||

ಅಕ್ಷರಾಣಾಮಕಾರೋಽಸ್ಮಿ ದ್ವಂದ್ವಃ ಸಾಮಾಸಿಕಸ್ಯ ಚ |
ಅಹಮೇವಾಕ್ಷಯಃ ಕಾಲೋ ಧಾತಾಽಹಂ ವಿಶ್ವತೋಮುಖಃ || 33 ||

ಮೃತ್ಯುಃ ಸರ್ವಹರಶ್ಚಾಹಮುದ್ಭವಶ್ಚ ಭವಿಷ್ಯತಾಮ್ |
ಕೀರ್ತಿಃ ಶ್ರೀರ್ವಾಕ್ಶ ನಾರೀಣಾಂ ಸ್ಮೃತಿರ್ಮೇಧಾ ಧೃತಿಃ ಕ್ಷಮಾ || 34 ||

ಬೃಹತ್ಸಾಮ ತಥಾ ಸಾಮ್ನಾಂ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಸಾಮಹಮ್ |
ಮಾಸಾನಾಂ ಮಾರ್ಗಶೀಷೋಽಹಮೃತೂನಾಂ ಕುಸುಮಾಕರಃ || 35 ||

ದ್ಯೂತಂ ಭಲಯತಾಮಸ್ಮಿ ತೇಜಸ್ತೇಜಸ್ವಿನಾಮಹಮ್ |
ಜಯೋಽಸ್ಮಿ ವ್ಯಯಸಾಯೋಽಸ್ಮಿ ಸತ್ತಂ ಸತ್ತ ವತಾಮಹಮ್ || 36 ||

ವೃಷ್ಟೀನಾಂ ವಾಸುದೇವೋಽಸ್ಮಿ ಪಾಣ್ಡವಾನಾಂ ಧನಿಷ್ಠಾಯಃ |
ಮುನೀನಾಮಪ್ಯಹಂ ವ್ಯಾಸಃ ಕವೀನಾಮುಶನಾ ಕವಿಃ || 37 ||

ಆಚ್ಛಾದಯತಿ ಸರ್ವಂ ವಾಸಯತಿ ವಸತಿ ಚ ಸರ್ವತ್ರೇತಿ ವಾಸುಃ | ದೇವಶಬ್ದಾರ್ಥ ಉಕ್ತಃ
ಪುರಸ್ತಾತ್ |

‘ಛಾದಯಾಮಿ ಜಗದ್ವಿಶ್ವಂ ಭೂತ್ವಾ ಸೂರ್ಯ ಇವಾಂಶುಭಿಃ |
ಸರ್ವಭೂತಾದಿವಾಸಶ್ಚ ವಾಸುದೇವಸ್ತತೋ ಹ್ಯಹಮ್’ | ಇತಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ |
ವಿಶಿಷ್ಟಃ ಸರ್ವಸ್ಮಾದಾಸಮನ್ತಾತ್ ಸ ಏವೇತಿ ವ್ಯಾಸಃ | ತಥಾ ಚಾಗ್ನೇಯಶಾಖಾಯಾಮ್ |
‘ಸ ವ್ಯಾಸೋ ವೀತಿ ತಮಂ ಸ ವೈ ವಿ ಸೋಽಧಸ್ತಾತ್ ಸ ಉತ್ತರತಃ ಸ ಪಶ್ಯಾತ್ ಸ
ಪೂರ್ವಸ್ಮಾತ್ ಸ ದಕ್ಷಿಣತಃ ಸ ಉತ್ತರತ ಇತಿ’ ಇತಿ |

‘ಯಚ್ಚ ಕಿಂಚಿತ್ ಜಗತ್ಸರ್ವಂ ದೃಶ್ಯತೇ ಶ್ರೋಯತೇಽಪಿ ವಾ |
ಅನ್ತರ್ಬಹಿಶ್ಚ ತತ್ ಸರ್ವಂ ವ್ಯಾಪ್ಯ ನಾರಾಯಣಃ ಸ್ಥಿತಃ’ ಇತಿ ಚ || 37 ||

ದಣ್ಣೋ ದಮಯತಾಮಸ್ಮಿ ನೀತಿರಸ್ಮಿ ಜಿಗೀಷತಾಮ್ |
ಮೌನಂ ಚೈವಾಸ್ಮಿ ಗುಹ್ಯಾನಾಂ ಜ್ಞಾನಂ ಜ್ಞಾನವತಾಮಹಮ್ || 38 ||

ಯಚ್ಛಾಪಿ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಬೀಜಂ ತದಹಮರ್ಜುನ |
ನ ತದಸ್ತಿ ವಿನಾ ಯತ್ ಸ್ಯಾನ್ಮಯಾ ಭೂತಂ ಚರಾಚರಮ್ || 39 ||

ಮಯಾ ವಿನಾ ಯದ್ಭೂತಂ ಸ್ಯಾತ್ ತನ್ನಾಸ್ತಿ | ‘ವಿಶ್ವರೂಪ ಅನನ್ತಗತೇ ಅನನ್ತಭಾಗ
ಅನನ್ತಗ ಅನನ್ತ’ ಇತ್ಯಾದಿ ಹಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ || 39 ||

ನಾನ್ತೋಽಸ್ತಿ ಮಮ ದಿವ್ಯಾನಾಂ ವಿಭೂತೀನಾಂ ಪರನ್ತಪ |
ಏಷ ತೂದ್ಧೇಶತಃ ಪ್ರೋಕ್ತೋ ವಿಭೂತೇರ್ವಿಸ್ತರೋ ಮಯಾ || 40 ||

ಯದ್ಯದ್ವಿಭೂತಿಮತ್ಸತ್ತಂ ಶ್ರೀಮದೂರ್ಜಿತಮೇವ ವಾ |
ತತ್ ತದೇವಾವಗಚ್ಛತ್ಸಂ ಮಮ ತೇಜೋಂಶ ಸಮ್ಯವಮ್ || 41 ||

ಯದ್ಯದ್ವಿಭೂತಿಮದಿತಿ ವಿಸ್ತರಃ | ವಿಷ್ಣ್ವಾದೀನಿ ತು ಸ್ವರೂಪಾಣ್ಯೇವ | ಅನ್ಯಾನಿ ತು ತೇಜೋಽಶಯುಕ್ತಾನಿ | ತಥಾಚ ಪೈಙ್ಗವಿಲೇಷು -

‘ವಿಶೇಷಕಾ ರುದ್ರವೈನ್ಯೇನ್ವದೇವರಾಜನ್ಯಾದ್ಯಾ ಅಂಶಯುತಾ ಅನ್ಯಜೀವಾಃ | ಕೃಷ್ಣವ್ಯಾಸೌ ರಾಮಕೃಷ್ಣೌ ಚ ರಾಮಕಪಿಲಯಜ್ಞಪ್ರಮುಖಾಃ ಸ್ವಯಂ ಸಃ’ ಇತಿ | ‘ಸ ಏವೈಕೋ ಭಾರ್ಗವದಾಶರಧಿಕೃಷ್ಣಾದ್ಯಾಸ್ತ್ವಂಶಯುತಾ ಅನ್ಯಜೀವಾಃ’

ಇತಿ ಗೌತಮವಿಲೇಷು |

‘ಋಷಯೋ ಮನವೋ ದೇವಾ ಮನುಪುತ್ರಾ ಮಹೌಜಸಃ | ಕಲಾಃ ಸರ್ವೇ ಹರೇರೇವ ಸಪ್ರಜಾಪತಯಃ ಸ್ಮೃತಾಃ | ಏತೇ ಸ್ವಾಂಶಕಾಲಾಃ ಪುಂಸಃ ಕೃಷ್ಣಸ್ತು ಭಗವಾನ್ ಸ್ವಯಮ್’ ||

ಇತಿ ಚ ಭಾಗವತೇ ಋಷ್ಯಾದೀನಂಶಯುತತ್ವೇನೋಕ್ತ್ವಾ ವರಾಹಾದೀನ್ ಸ್ವರೂಪತ್ವೇನಾಹ | ತುಶಬ್ದ ಏವಾರ್ಥೇ | ಅನ್ಯಸ್ತು ವಿಶೇಷೋ ನ ಕುತ್ರಾಪ್ಯವಗತಃ | ಅಂಶತ್ವಂ ಚ ತತ್ರಾಪ್ಯವಗತಮ್ ‘ಉದ್ಬಬಹಾತ್ಮನಃ ಕೇಶೌ’ ಇತಿ | ‘ಮೃಡಯಂತಿ’ ಇತಿ ಬಹುವಚನಂ ಚಾಯುಕ್ತಮ್ | ನಹ್ಯಂತರಾಽನ್ಯದುಕ್ತ್ವಾ ಪೂರ್ವಮಪರಾಮೃಶ್ಯ ತತ್ತ್ವಿಯೋಚ್ಯಮಾನಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕುತ್ರಚಿತ್ || 41 ||

ಅಥವಾ ಬಹುನ್ಯೇತೇನ ಕಿಂ ಜ್ಞಾತೇನ ತವಾರ್ಜುನ | ವಿಷ್ಣುಭ್ಯಾಹಮಿದಂ ಕೃತ್ಸ್ನಂ ಏಕಾಂಶೇನ ಸ್ಥಿತೋ ಜಗತ್ || 42 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀಯಾಂ ದಶಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || 10 ||

ಕಿಮಿತಿ ವಕ್ಷ್ಯ ಮಾಣಪ್ರಾಧಾನ್ಯಜ್ಞಾಪನಾರ್ಥಮ್ | ನ ತೂಕ್ತನಿಷ್ಠಲತ್ವಜ್ಞಾಪನಾಯ | ತಥಾ ಸತಿ ನೋಚ್ಯೇತ |

‘ಅಜ್ಞಾತ್ವೈನಂ ಸರ್ವವಿಶೇಷಯುಕ್ತಂ ದೇವಂ ಪರಂ ಕೋ ವಿಮುಚ್ಯೇತ ಬನ್ಧಾತ್’ ಇತಿ ಋಗ್ವೇದವಿಲೇಷು |

ತ್ವಂ ತು ಬಹುಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಯೋಗ್ಯ ಇತಿ ತವೇತಿ ವಿಶೇಷಣಮ್ | ಅನ್ಯಸ್ತುರ್ಥತ್ವೇನ ಪ್ರಸಿದ್ಧಶ್ಚೈಕತ್ರ ಕಿಂಶಬ್ದಃ-

‘ರಾಗದ್ವೇಷೌ ಯದಿ ಸ್ಯಾತಾಂ ತಪಸಾ ಕಿಂ ಪ್ರಯೋಜನಮ್ | ತಾವುಭೌ ಯದಿ ನ ಸ್ಯಾತಾಂ ತಪಸಾ ಕಿಂ ಪ್ರಯೋಜನಮ್’ ||

ಇತ್ಯಾದೌ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯಂ ಚ ಸಿದ್ಧಮೇಕತ್ರ ದರ್ಶನಾತ್ ಸರ್ವತ್ರ ಭಗವದ್ದರ್ಶನಸ್ಯ 'ಯೋ
ಮಾಂ ಪಶ್ಯತಿ ಸರ್ವತ್ರ' ಇತ್ಯಾದೌ || 42 ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತೇ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾಭಾಷ್ಯೇ
ದಶಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || 10 ||

ಅಥ ಏಕಾದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಯಥಾ ಶ್ರುತೇ ಧ್ಯಾನಂ ಶಕ್ಯಂ ತಥಾ ಸ್ವರೂಪಸ್ಥಿತಿರನೇನಾಧ್ಯಾಯೇನೋಚ್ಯತೇ-

ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ

ಮದನುಗ್ರಹಾಯ ಪರಮಂ ಗುಹ್ಯಮಧ್ಯಾತ್ಮಸಂಜ್ಞಿತಮ್ |
ಯತ್ ತ್ವಯೋಕ್ತಂ ವಚಸ್ತೇನ ಮೋಹೋಽಯಂ ವಿಗತೋ ಮಮ || 01 ||

ಭವಾವ್ಯಯೌ ಹಿ ಭೂತಾನಾಂ ಶ್ರುತೌ ವಿಸ್ತರಶೋ ಮಯಾ |
ತ್ವತ್ತಃ ಕಮಲಪತ್ರಾಕ್ಷ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಮಪಿ ಚಾವ್ಯಯಮ್ || 02 ||

ಏವಮೇತದ್ಯಥಾಽಽತ್ಥ ತ್ವಮಾತ್ಮಾನಂ ಪರಮೇಶ್ವರ |
ದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ತೇ ರೂಪಮೈಶ್ವರಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮ || 03 ||

ಮನ್ಯಸೇ ಯದಿ ತಚ್ಚಕ್ಯಂ ಮಯಾ ದ್ರಷ್ಟುಮಿತಿ ಪ್ರಭೋ |
ಯೋಗೇಶ್ವರ ತತೋ ಮೇ ತ್ವಂ ದರ್ಶಯಾತ್ಮಾನಮವ್ಯಯಮ್ || 04 ||

ಪ್ರಭುಃ - ಸಮರ್ಥಃ -

‘ನಾಸ್ತಿತಸ್ಮಾತ್ ಪರಂ ಭೂತಂ ಪುರಷಾದ್ವೈ ಸನಾತನಾತ್’ ಇತಿ ಹಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ |
‘ಪ್ರಭುರೀಶಃ ಸಮರ್ಥಶ್ಚ’ ಇತ್ಯಭಿಧಾನಾತ್ || 04 ||

ಶ್ರೀ ಭಗವಾನುವಾಚ

ಪಶ್ಯ ಮೇ ಪಾರ್ಥ ರೂಪಾಣಿ ಶತಶೋಽಥ ಸಹಸ್ರಶಃ |
ನಾನಾವಿಧಾನಿ ದಿವ್ಯಾನಿ ನಾನಾವರ್ಣಾಕೃತೀನಿ ಚ || 05 ||

ಪಶ್ಯಾದಿತ್ಯಾನ್ ವಸೂನ್ ರುದ್ರಾನಶ್ಚಿನೌ ಮರುತಸ್ತಥಾ |
ಬಹುನ್ಯದೃಷ್ಟಪೂರ್ವಾಣಿ ಪಶ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಾಣಿ ಭಾರತ || 06 ||

ಇಹೈಕಸ್ಥಂ ಜಗತ್ ಕೃತ್ಸ್ನಂ ಪಶ್ಯಾದ್ಯ ಸಚರಾಚರಮ್ |
ಮಮ ದೇಹೇ ಗುಡಾಕೇಶ ಯಚ್ಛಾನ್ಯದೃಷ್ಟುಮಿಚ್ಛಸಿ || 07 ||

ನ ತು ಮಾಂ ಶಕ್ಯಸೇ ದ್ರಷ್ಟುಮನೇನೈವ ಸ್ವ ಚಕ್ಷುಷಾ |
ದಿವ್ಯಂ ದದಾಮಿ ತೇ ಚಕ್ಷುಃ ಪಶ್ಯ ಮೇ ಯೋಗಮೈಶ್ವರಮ್ || 08 ||

ಸಂಜ್ಞಯ ಉವಾಚ

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ತತೋ ರಾಜನ್ ಮಹಾಯೋಗೇಶ್ವರೋ ಹರಿಃ |
ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ಪಾರ್ಥಾಯ ಪರಮಂ ರೂಪಮೈಶ್ವರಮ್ || 09 ||

ಹರಿಃ ಸರ್ವಯಜ್ಞಾದಿಭಾಗಹಾರಿತ್ವಾತ್-

‘ಇಡೋಪಹೂತಂ ಗೇಹೇಷು ಹರೇ ಭಾಗಂ ಕ್ರತುಷ್ಠಹಮ್ |
ವರ್ಷೋ ಮೇ ಹರಿತಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ತಸ್ಮಾಧ್ಧರಿರಿತಿ ಸ್ಮೃತಃ’ ಇತಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ || 09 ||

ಅನೇಕವಕ್ತ್ರನಯನಮನೇಕಾದ್ಭುತದರ್ಶನಮ್ |
ಅನೇಕದಿವ್ಯಾಭರಣಂ ದಿವ್ಯಾನೇಕೋದ್ಯತಾಯುಧಮ್ || 10 ||

ದಿವ್ಯಮಾಲ್ಯಾಂಭುರಧರಂ ದಿವ್ಯಗನ್ಧಾನುಲೇಪನಮ್ |
ಸರ್ವಾಶ್ಚರ್ಯಮಯಂ ದೇವಮನಂತಂ ವಿಶ್ವತೋಮುಖಮ್ || 11 ||

ಸರ್ವಾಶ್ಚರ್ಯಮಯಂ - ಸರ್ವಾಶ್ಚರ್ಯಾತ್ಮಕಮ್ || 11 ||

ದಿವಿ ಸೂರ್ಯಸಹಸ್ರಸ್ಯ ಭವೇದ್ಯುಗಪದುತ್ಥಿತಾ |
ಯದಿ ಭಾಃ ಸದೃಶೀ ಸಾ ಸ್ಯಾದ್ಭಾಸಸ್ತಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ || 12 ||

ಸಹಶಬ್ದೋಽನಂತವಾಚೀ | ತದಪಿ ‘ಪಾಕಶಾಸನವಿಕ್ರಮಃ’ ಇತ್ಯಾದಿವತ್
ಪ್ರತ್ಯಾಯನಾರ್ಥಮೇವ | ತಥಾಹಿ ಋಗ್ವೇದವಿಲೇಷು -

‘ಅನಂತಶಕ್ತಿಃ ಪರಮೋಽನಂತವೀರ್ಯಃ ಸೋಽನಂತತೇಜಾಶ್ಚ ತತಸ್ತತೋಽಪಿ’ ಇತಿ |

ಮಹಾತಾತ್ಪರ್ಯಾಚ್ಚ ಪ್ರಾಬಲ್ಯಮ್ | ನ ಚ ಪರಿಮಾಣೋಕ್ತ್ಯಾ ಕಿಂಚಿತ್ ಪ್ರಯೋಜನಮ್
|| 12 ||

ತತ್ಯೈಕಸ್ಥಂ ಜಗತ್ ಕೃತ್ಸ್ನಂ ಪ್ರವಿಭಕ್ತಮನೇಕಧಾ |
ಅಪಶ್ಯದ್ಧೇವದೇವಸ್ಯ ಶರೀರೇ ಪಾಣ್ಡವಸ್ತದಾ || 13 ||

ತತಃ ಸ ವಿಸ್ಮಯಾವಿಷ್ಟೋ ಹೃಷ್ಟರೋಮಾ ಧನಂಜಯಃ |
ಪ್ರಣಮ್ಯ ಶಿರಸಾ ದೇವಂ ಕೃತಾಂಜಲಿರಭಾಷತ || 14 ||

ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ

ಪಶ್ಯಾಮಿ ದೇವಾಂಸ್ತವ ದೇವ ದೇಹೇ ಸರ್ವಾಂಸ್ತಥಾ ಭೂತವಿಶೇಷಸಂಘಾನ್ |
ಬಹ್ಮಾಣಮೀಶಂ ಕಮಲಾಸನಸ್ಥಮೃಷೀಂಶ್ಚ ಸರ್ವಾನುರಗಾಂಶ್ಚ ದಿವ್ಯಾನ್ || 15 ||

ಅನೇಕ ಬಾಹೂದರವಕ್ತ್ರನೇತ್ರಂ ಪಶ್ಯಾಮಿ ತ್ವಾಂ ಸರ್ವತೋಽನಂತರೂಪಮ್ |
ನಾಂತಂ ನ ಮಧ್ಯಂ ನ ಪುನಸ್ತವಾದಿಂ ಪಶ್ಯಾಮಿ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ವಿಶ್ವರೂಪ || 16 ||

ಅನೇಕಶಬ್ದೋಽನಂತವಾಚೀ | 'ಅನಂತಬಾಹುಮ್' ಇತಿ ಚ ವಕ್ಷ್ಯತಿ | 'ಸರ್ವತಃ ಪಾಣಿಪಾದಂ
ತತ್' ಇತ್ಯಾದಿ ಚ |

'ವಿಶ್ವತಶ್ಚಕ್ಷುರುತ ವಿಶ್ವತೋಮುಖೋ ವಿಶ್ವತೋಬಾಹುರುತ ವಿಶ್ವತಸ್ಪಾತ್ |
ಸಂ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಧಮತಿ ಸಂ ಪತತ್ಸೈರ್ಧ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಜನಯನ್ ದೇವ ಏಕಃ'
ಇತಿ ಋಗ್ವೇದೇ |
'ವಿಶ್ವತಶ್ಚಕ್ಷುರುತ ವಿಶ್ವತೋಮುಖೋ ವಿಶ್ವತೋಹಸ್ತ ಉತ ವಿಶ್ವತಸ್ಪಾತ್ |
ಸಂ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ನಮತಿ ಸಂ ಪತತ್ಸೈರ್ಧ್ಯಾವಾಭೂಮೀ ಜನಯನ್ ದೇವ ಏಕಃ'
ಇತಿ ಯಜುರ್ವೇದೇ ಚ |

ವಿಶ್ವಶಬ್ದಶ್ಚಾನಂತವಾಚೀ-

'ಸರ್ವಂ ಸಮಸ್ತಂ ವಿಶ್ವಂ ಚಾನಂತಂ ಪೂರ್ಣಮೇವ ಚ' ಇತ್ಯಭಿಧಾನಾತ್ |
'ಅನಂತಪಾದಂ ತಮನಂತಬಾಹುಮನಂತವಕ್ತ್ರಂ ಪುರುರೂಪಮೇಕಮ್'

ಇತಿ ಚ ಬಾಭ್ರವ್ಯಶಾಖಾಯಾಮ್ |

ಮಹತ್ವಾದ್ಯುಕ್ತಿಸ್ತು ತದಾತ್ಮಕತ್ವೇನಾಪಿ ಭವತಿ | ಅನ್ಯಥಾ 'ಅನಾದಿಮತ್ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ'
ಇತ್ಯಾದ್ಯಯುಕ್ತಂ ಸ್ಯಾತ್ | ಏಕತ್ರಾನಂತಾನ್ಯಸ್ಯ ರೂಪಾಣೀತ್ಯನಂತರೂಪಃ |
ಅನ್ಯತ್ರ ತ್ವಪರಿಮಾಣ ಇತಿ | ಉಕ್ತಂ ಹ್ಯುಭಯಮಪಿ

'ಪರಾತ್ ಪರಂ ಯನ್ಮಹತೋ ಮಹಾಂತಮ್',
'ಯದೇಕಮವ್ಯಕ್ತಮನಂತರೂಪಮ್' ಇತಿ ಯಜುರ್ವೇದೇ |

ಅವ್ಯಕ್ತಾನ್ಯಾನಂತತ್ವಾದೇವ ಮಹತೋ ಮಹತ್ತ್ವೇಽಪರಿಮೇಯತ್ವಂ ಸಿದ್ಧ್ಯತಿ |

‘ಮಹಾಂತಂ ಚ ಸಮಾವೃತ್ಯ ಪ್ರಧಾನಂ ಸಮವಸ್ಥಿತಮ್ |
ಅನಂತಸ್ಯ ನ ತಸ್ಯಾಂತಃ ಸಜ್ಞಾನಂ ಚಾಪಿ ವಿದ್ಯತೇ’ ಇತ್ಯಾದಿತ್ಯಪುರಾಣೇ|

ತಾನಿ ಚೈಕೈಕಾನಿ ರೂಪಾಣ್ಯನಂತಾನೀತಿ ಚೈಕತ್ರ ಭವನ್ನಿ |

ಅಸಜ್ಞಾ ತಾ ಜ್ಞಾನಕಾಸ್ತಸ್ಯ ದೇಹಾಃ ಸರ್ವೇ ಪರೀಮಾಣವಿವರ್ಜಿತಾಶ್ಚ’

ಇತಿ ಹ್ಯಗ್ನೇದಖಿಲೇಷು |

‘ಯಾವಾನ್ ವಾ ಅಯಮಾಕಾಶಸ್ತಾವಾನೇಷೋಽಂತಹ್ಯದಯ ಆಕಾಶಃ |
ಉಭೇ ಅಸ್ಮಿನ್ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಅಂತರೇವ ಸಮಾಹಿತೇ |
ಉಭಾವಗ್ನಿಶ್ಚ ವಾಯುಶ್ಚ ಸೂರ್ಯಚನ್ದ್ರಮಸಾವುಭೌ’ ಇತಿ ಚ |
‘ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಗರ್ಭಜಗತೋಽತಿಭರಾವಸನ್ನಪಾರ್ಷ್ವಪ್ರಹಾರಪರಿರುಗ್ಲಫಣಾತಪತ್ರಮ್ |

ಇತಿ ಚ ಭಾಗವತೇ |

ನ ಚೈತದಯುಕ್ತಮ್ | ಅಚಿನ್ಯಶಕ್ತಿತ್ವಾದೀಶ್ವರಸ್ಯ|‘ಅಚಿನ್ತ್ಯಾಃ ಖಲು ಯೇ ಭಾವಾ ನ
ತಾಂಸ್ತರ್ಕೇಣ ಯೋಜಯೇತ್’ ಇತಿ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಪುರಾಣೇ |

‘ನೈಷಾ ತರ್ಕೇಣ ಮತಿರಾಪನೇಯಾ’ ಇತಿ ಚ ಶ್ರುತಿಃ|

ಅತಿಪ್ರಸಜ್ಞಸ್ತು ಮಹಾತಾತ್ಪರ್ಯವಶಾದ್ವ್ಯಕ್ಯಬಲಾಚ್ಛಾಪನೇಯಃ | ನಹಿ ಘಟವತ್ ಕಶ್ಚಿದಪಿ
ಪದಾರ್ಥೋ ನ ದೃಷ್ಟ ಇತ್ಯೇತಾವತಾ ಪ್ರಮಾಣದೃಷ್ಟಃ ಸ ನಿರಾಕ್ರಿಯತೇ | ಕೇಷುಚಿತ್
ಪದಾರ್ಥೇಷು ವಾಕ್ಯವ್ಯವಸ್ಥಾಚಿನ್ಯಶಕ್ತಿತ್ವಾಭಾವಾದಙ್ಗೇಕ್ರಿಯತೇ |

‘ಗುಣಾಃ ಶ್ರುತಾಃ ಸುವಿರುದ್ಧಾಶ್ಚ ದೇವೇ ಸನ್ಯಶ್ರುತಾ ಅಪಿ ನೈವಾತ್ರ ಶಙ್ಕಾ |
ಚಿನ್ತ್ಯಾ ಅಚಿನ್ತಾಶ್ಚ ತಥೈವ ದೋಷಾಃ ಶ್ರುತಾಶ್ಚ ನಾಜ್ಞೈರ್ಹಿ ತಥಾ ಪ್ರತೀತಾಃ |
ಏವಂ ಪರೇಽನ್ಯತ್ರ ಶ್ರುತಾಶ್ರುತಾನಾಂ ಗುಣಾಗುಣಾನಾಂ ಚ ಕ್ರಮಾದ್ವ್ಯವಸ್ಥಾ’

ಇತಿ ಜಾಬಾಲಖಿಲಶ್ರುತೇಶ್ಚ |

ಉಪಚಾರತ್ವಪರಿಹಾರಾಯ ‘ನ ಮಧ್ಯಮ್’ ಇತಿ | ಅನ್ಯಥಾಽಽದ್ಯಂತಾಭಾವೇನೈವ
ತತ್ಸಿದ್ಧೇಃ| ವಿಶ್ವರೂಪಃ - ಪೂರ್ಣರೂಪಃ-

‘ಸ ವಿಶ್ವರೂಪೋಽನೂನರೂಪೋ ಯತೋಽಯಂ ಸೋಽನನ್ತೋ ನಹಿ ನಾಶೋಽಸ್ತಿ ತಸ್ಯ’
ಇತಿ ಶಾಣ್ಡಿಲ್ಯಶಾಖಾಯಾಮ್ || 16 ||

ಕಿರೀಟಿನಂ ಗದಿನಂ ಚಕ್ರಿಣಂ ಚ ತೇಜೋರಾಶಿಂ ಸರ್ವತೋ ದೀಪ್ತಿಮನ್ತಮ್ |
ಪಶ್ಯಾಮಿ ತ್ವಾಂ ದುರ್ನಿರೀಕ್ಷ್ಯಂ ಸಮನ್ತಾ-
ದೀಪ್ತಾನಲಾರ್ಕದ್ಯುತಿಮಪ್ರಮೇಯಮ್ || 17 ||

ಅನಲಾರ್ಕದ್ಯುತಿಮಿತ್ಯುಕ್ತೇ ಮಿತತ್ವಶಙ್ಕಾಮಪಾಕರೋತಿ - ಅಪ್ರಮೇಯಮಿತಿ || 17 ||

ತ್ವಮಕ್ಷರಂ ಪರಮಂ ವೇದಿತವ್ಯಂ ತ್ವಮಸ್ಯವಿಶ್ವಸ್ಯ ಪರಂ ನಿಧಾನಮ್ |

ತ್ವಮವ್ಯಯಃ ಶಾಶ್ವತಧರ್ಮಗೋಪ್ತಾ

ಸನಾತನಸ್ತ್ವಂ ಪುರುಷೋ ಮತೋ ಮೇ || 18 ||

ಅನಾದಿಮಧ್ಯಾಂತಮನಂತವೀರ್ಯಮನಂತಬಾಹುಂ ಶಶಿಸೂರ್ಯನೇತ್ರಮ್ |

ಪಶ್ಯಾಮಿ ತ್ವಾಂ ದೀಪ್ತಹುತಾಶವಕ್ತ್ರಂ ಸ್ವತೇಜಸಾ ವಿಶ್ವಮಿದಂ ತಪಂತಮ್ || 19 ||

ಶಶಿಸೂರ್ಯನೇತ್ರಮಿತ್ಯಪಿ'ಅಹಂ ಕ್ರತುಃ' ಇತ್ಯಾದಿವತ್ |

'ತದಙ್ಗಜಾಃ ಸರ್ವಸುರಾದಯೋಽಪಿ ತಸ್ಮಾತ್ ತದಙ್ಗೇತ್ಯಪಿಭಿಃ ಸ್ತುತಾಸ್ತೇ'

ಇತಿ ಋಗ್ವೇದವಿಲೇಷು |

'ಚನ್ದಮಾ ಮನಸೋ ಜಾತಶ್ಚಕ್ಷೋಃ ಸೂರ್ಯೋ ಅಜಾಯತ' ಇತಿ ಚ |

ಬಹುರೂಪತ್ವಾದ್ಬಹ್ವಾಶ್ರಿತತ್ವಂ ಚ ತೇಷಾಂ ಯುಕ್ತಮ್ || 19 ||

ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯೋರಿದಮಂತರಂ ಹಿ ವ್ಯಾಪ್ತಂ ತ್ವಯೈಕೇನ ದಿಶಶ್ಚ ಸರ್ವಾಃ |

ದೃಷ್ಟ್ವಾಽದ್ಭುತಂ ರೂಪಮುಗ್ರಂ ತವೇದಂ

ಲೋಕತ್ರಯಂ ಪ್ರವ್ಯಥಿತಂ ಮಹಾತ್ಮನ್ || 20 ||

'ಮಾತಾಪಿತೋರಂತರಙ್ಗಃ ಸ ಏಕರೂಪೇಣ ಚಾನ್ಯೈಃ ಸರ್ವಗತಃ ಸ ಏಕಃ'

ಇತಿ ವಾರುಣಶ್ರುತೇರೇಕೇನ ರೂಪೇಣ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯೋರಂತರಂ ವ್ಯಾಪ್ನೋತೀತಿ | 'ಪಶ್ಯ ಮೇ ಪಾರ್ಥ ರೂಪಾಣಿ' ಇತಿ ಬಹುನಿ ಹಿ ರೂಪಾಣಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾತಾನಿ | ಮಾತಾಪಿತರೌ ಚ ಪೃಥಿವೀದ್ಯಾವೌ 'ಮಾ ನೋ ಮಾತಾ ಪೃಥಿವೀ ದುರ್ಮತೌ ಧಾತ್ ' 'ಮಧು' ದ್ಯೌರಸ್ತು ನಃ ಪಿತಾ' ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಯೋಗಾತ್ | ನ ತು ನಿಯಮತೋ ಭಯಪ್ರದಂ ತತ್ಸ್ವರೂಪಮ್ | ನಾರದಸ್ಯ ತದಭಾವಾತ್ | ಕೇಷಾಂಚಿತ್ ತಥಾ ದರ್ಶಯತಿ ಭಗವಾನ್ |

'ಪ್ರೀಯಂತಿ ಕೇಚಿತ್ ತಸ್ಯ ರೂಪಸ್ಯ ದೃಷ್ಟ್ವೌ ವಿಭೇತಿ ಕಶ್ಚಿದಭ್ಯಸೇ ಸರ್ವತ್ಯಪ್ತಿಃ'

ಇತಿ ಹಿ ವಾರುಣಶಾಖಾಯಾಮ್ |

ನ ತು ತಂ ಸರ್ವೇ ಪಶ್ಯಂತಿ ಅದೃಷ್ಟ್ವಾಽಪಿ ತನ್ನಿರೂಪ್ಯ ಭಯೇ ದ್ರಷ್ಟುಸ್ತಥಾ ಪ್ರತಿಭಾತಿ |

ತಥಾಚ ಗೌತಮಖಿಲೇಷು -

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದೇವಂ ಮೋದಮಾನಾ ಅದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಪ್ಯೇತದ್ಧಯಾದ್ಭಿಭೃತೋ ದೃಷ್ಟವತ್ ತೇ |
ಪಶ್ಯಂತಿ ತನ್ಯ ಸ್ತಚಕ್ಷುರ್ಮುಖಾಂಸ್ತು ತಸ್ಮಿನ್ನೇವೈತೇ ಮನಸೋ ಗತತ್ವಾತ್ ಇತಿ || 20 ||

ಅಮೀ ಹಿ ತ್ವಾಂ ಸುರಸಂಘಾ ವಿಶಂತಿ ಕೇಚಿದ್ಭೀತಾಃ ಪ್ರಾಜ್ಞಲಯೋ ಗೃಣಂತಿ |
ಸ್ತನೀತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಮಹರ್ಷಿಸಿದ್ಧ ಸಂಘಾಃ ಸ್ತುವಂತಿ ತ್ವಾಂ ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಪುಶ್ಯಲಾಭಿಃ || 21 ||

ರುದ್ರಾದಿತ್ಯಾ ವಸವೋ ಯೇ ಚ ಸಾಧ್ಯಾ ವಿಶ್ವೇಶ್ಚಿನೌ ಮರುತಶ್ಚೋಷ್ಮಪಾಶ್ಚ |
ಗನ್ಧರ್ವಯಕ್ಷಾಸುರಸಿದ್ಧಸಂಘಾ ವೀಕ್ಷಂತೇ ತ್ವಾಂ ವಿಸ್ಮಿತಾಶ್ಚೈವ ಸರ್ವೇ || 22 ||

ರೂಪಂ ಮಹತ್ತೇ ಬಹುವಕ್ತ್ರನೇತ್ರಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ಬಹುಬಾಹೂರುಪಾದಮ್ |
ಬಹೂದರಂ ಬಹುದಂಷ್ಟ್ರಾಕರಾಳಂ
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಲೋಕಾಃ ಪ್ರವ್ಯಥಿತಾಸ್ತಥಾಸಹಮ್ || 23 ||

ನಭಃಸ್ಪೃಶಂ ದೀಪ್ತಮನೇಕವರ್ಣಂ ವ್ಯಾತ್ತಾನನಂ ದೀಪ್ತವಿಶಾಲನೇತ್ರಮ್ |
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಹಿ ತ್ವಾಂ ಪ್ರವ್ಯಥಿತಾಂತರಾತ್ಮಾ ಧೃತಿಂ ನ ವಿನ್ದಾಮಿ ಶಮಂ ಚ ವಿಷ್ಣೋ || 24 ||

ದಂಷ್ಟ್ರಾಕರಾಳಾನಿ ಚ ತೇ ಮುಖಾನಿ ದೃಷ್ಟ್ವೈವ ಕಾಲಾನಳಸನ್ನಿಭಾನಿ |
ದಿಶೋ ನ ಜಾನೇ ನ ಲಭೇ ಚ ಶರ್ಮ ಪ್ರಸೀದ ದೇವೇಶ ಜಗನ್ನಿವಾಸ || 25 ||

ಅಮೀ ಚ ತ್ವಾಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಪುತ್ರಾಃ ಸರ್ವೇ ಸಹೈವಾವನಿಪಾಲಸಂಘೈಃ |
ಭೀಷ್ಮೋ ದ್ರೋಣಃ ಸೂತಪುತ್ರಸ್ತಥಾಸೌ
ಸಹಾಸ್ಮದೀಯೈರಪಿ ಯೋಧಮುಖ್ಯೈಃ || 26 ||

ವಕ್ತ್ರಾಣಿ ತೇ ತ್ವರಮಾಣಾ ವಿಶಂತಿ ದಂಷ್ಟ್ರಾಕರಾಳಾನಿ ಭಯಾನಕಾನಿ |
ಕೇಚಿದ್ಭಿಲ್ಗಾ ದಶನಾಂತರೇಷು ಸನ್ದೃಶ್ಯಂತೇ ಚೂರ್ಣೈತ್ಯರುತ್ತಮಾಂಘ್ರೈಃ || 27 ||

ಯಥಾ ನದೀನಾಂ ಬಹವೋಽಮ್ಬುವೇಗಾಃ ಸಮುದ್ರಮೇವಾಭಿಮುಖಾ ದ್ರವಂತಿ |
ತಥಾ ತವಾಮಿ ನರಲೋಕವೀರಾ ವಿಶಂತಿ ವಕ್ತ್ರಾಣ್ಯಭಿವಿಜ್ಜಲಂತಿ || 28 ||

ಯಥಾ ಪ್ರದೀಪ್ತಂ ಜ್ವಲನಂ ಪತಂಜ್ಞಾ ವಿಶನ್ತಿ ನಾಶಾಯ ಸಮೃದ್ಧವೇಗಾಃ |
ತಥೈವ ನಾಶಾಯ ವಿಶನ್ತಿ ಲೋಕಾಃ ಸ್ತವಾಪಿ ವಕ್ತ್ರಾಣಿ ಸಮೃದ್ಧವೇಗಾಃ || 29 ||

ಲೇಲಿಹ್ಯಸೇ ಗ್ರಸಮಾನಃ ಸಮನ್ತಾತ್ ಲೋಕಾನ್ ಸಮಗ್ರಾನ್ ವದನ್ಯೈರ್ಜ್ವಲದ್ಭಿಃ |
ತೇಜೋಭಿರಾಪೂರ್ಯ ಜಗತ್ಸಮಗ್ರಂ ಭಾಸಸ್ತವೋಗ್ರಾಃ ಪ್ರತಪನ್ತಿ ವಿಷ್ಣೋಃ || 30 ||

ಆಖ್ಯಾಹಿ ಮೇ ಕೋ ಭವಾನುಗ್ರೂಪೋ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ದೇವವರ ಪ್ರಸೀದ |
ವಿಜ್ಞಾತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಭವಂತಮಾದ್ಯಂ ನ ಹಿ ಪ್ರಜಾನಾಮಿ ತವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಮ್ || 31 ||

ಧರ್ಮಾಂತರಜ್ಞಾನಾರ್ಥಮೇವ ಕೋ ಭವಾನಿತಿ ಪೃಚ್ಛತಿ | ಯಥಾ ಕಶ್ಚಿತ್
ಕಿಂಚಿನ್ನಾಮಾಧಿಕಂ ಜಾನನ್ನದಿ ಜಾತಿಜ್ಞಾನಾರ್ಥಂ ಪೃಚ್ಛತಿ ಕಸ್ತಮಿತಿ | ಯದಿ ತಮೇವ ನ
ಜಾನಾತಿ ತರ್ಹಿ ವಿಷ್ಣಾವಿತ್ಯೇವ ಸಮ್ಪ್ರೋಧನಂ ನ ಸ್ಯಾತ್ | 'ತ್ವಮಕ್ಷರಂ' ಇತ್ಯಾದಿ ಚ || 31||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಕಾಲೋಽಸ್ಮಿ ಲೋಕಕ್ಷಯಕೃತ್ ಪ್ರವೃದ್ಧೋ ಲೋಕಾನ್ ಸಮಾಹರ್ತುಮಿಹ ಪ್ರವೃತ್ತಃ|
ಋತೇಽಪಿ ತ್ವಾಂ ನ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಸರ್ವೇ
ಯೇಽವಸ್ಥಿತಾಃ ಪ್ರತ್ಯನೀಕೇಷು ಯೋಧಾಃ || 32 ||

ಕಾಲಶಬ್ದೋ ಜಗದ್ಭವನಚ್ಛೇದನಜ್ಞಾನಾದಿಸರ್ವಭಗವದ್ಧರ್ಮವಾಚೀ | 'ಕಲ ಬನ್ಧನೇ' 'ಕಲ
ಚ್ಛೇದನೇ' 'ಕಲ ಜ್ಞಾನೇ' 'ಕಲ ಕಾಮಧೇನುಃ' ಇತಿ ಚ ಪಠನ್ತಿ | ಪ್ರಸಿದ್ಧೇಶ್ಚ ಸ ಶಬ್ದೋ
ಭಗವತಿ |

'ನಿಯತಂ ಕಾಲಪಾಶೇನ ಬದ್ಧಂ ಶಕ್ರ ವಿಕತ್ಥನೇ |
ಅಯಂ ಸ ಪುರುಷಃ ಶ್ಯಾಮೋ ಲೋಕಸ್ಯ ಹರತಿ ಪ್ರಜಾಃ |
ಬದ್ಧಾ ತಿಷ್ಠತಿ ಮಾಂ ರೌದ್ರಃ ಪಶೂನ್ ರಶನಯಾ ಯಥಾ'
ಇತಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ ವಿಷ್ಣುನಾ ಬದ್ಧೋ ಬಲಿವರ್ತಿ |
'ವಿಷ್ಣೌ ಚಾಧೀಶ್ಚರೇ ಚಿತ್ತಂ ಧಾರಯನ್ ಕಾಲವಿಗ್ರಹೇ' ಇತಿ ಹಿ ಭಾಗವತೇ |
ಪ್ರವೃದ್ಧಃ - ಪರಿಪೂರ್ಣೋಽನಾದಿವಾ | 'ಋತಂ ಚ ಸತ್ಯಂ ಚಾಭೀದ್ಧಾತ್' ಇತಿ ಹಿ ಶ್ರುತಿಃ |
'ಏತನ್ಮಹದ್ಭೂತಮನಂತಮ್' ಇತಿ ಚ |
'ಪ್ರ ವಿಷ್ಣುರಸ್ತು ತವಸಸ್ತವೀಯಾನ್ ತ್ವೇಷಂ ಹ್ಯಸ್ಯ ಸ್ಥವಿರಸ್ಯ ನಾಮ' ಇತಿ ಚ |

ನತು ವರ್ಧನಮ್ -

‘ನಾಸೌ ಜಜಾನ ನ ಮರಿಷ್ಯತಿ ನೈಧತೇಸೌ’ ಇತಿ ಹಿ ಭಾಗವತೇ |
‘ಯಸ್ಯಂ ದಿವ್ಯಂ ಹಿ ತದ್ರೂಪಂ ಕ್ಷೀಯತೇ ವರ್ಧತೇ ನ ಚ’ ಇತಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ |

‘ನ ಕರ್ಮಣಾ’ ಇತಿ ತು ಕರ್ಮಣಾಽಪಿ ನ , ಕಿಮು ಸ್ವಯಮಿತಿ | ಲೋಕಾನ್
ಸಮಾಹರ್ತುಮಿಹ ವಿಶೇಷೇಣ ಪ್ರವೃತ್ತಃ | ಭ್ರಾತಾದೀಂಶ್ಚರ್ತ ಇತ್ಯಪಿಶಬ್ದಃ ಪ್ರತ್ಯನೀಕತ್ವಂ
ತು ಪರಸ್ಪರತಯಾ | ಸರ್ವೇಽಪಿ ಹಿ ನ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ | ಅಕ್ಷೋಹಿಣ್ಯಾದಿಭೇದೇನ ಬಹುವಚನಂ
ಚ ಯುಕ್ತಂ || 32 ||

ತಸ್ಮಾತ್ಸಮುತ್ತಿಷ್ಠ ಯಶೋ ಲಭಸ್ವ ಜಿತ್ವಾ ಶತ್ರುನ್ ಭುಜ್ಞ್ವ ರಾಜ್ಯಂ ಸಮೃದ್ಧಮ್ |
ಮಯೈವೈತೇ ನಿಹತಾಃ ಪೂರ್ವಮೇವ ನಿಮಿತ್ತಮಾತ್ರಂ ಭವ ಸವ್ಯಸಾಚಿನ್ || 33 ||

ದ್ರೋಣಂ ಚ ಭೀಷ್ಮಂ ಚ ಜಯದ್ರತಂ ಚ ಕರ್ಣಂ ತಥಾಽನ್ಯಾನಪಿ ಯೋಧವೀರಾನ್ |
ಮಯಾ ಹತಾಂಸ್ತ್ವಂ ಜಹಿ ಮಾ ವ್ಯಥಿಷ್ಠಾ
ಯುದ್ಯಸ್ವ ಜೇತಾಸಿ ರಣೇ ಸಪತ್ನಾನ್ || 34 ||

ಯೋಽಸ್ಯ ಶಿರಶ್ಚಿನ್ನಂ ಭೂಮೌ ಪಾತಯತಿ ತಚ್ಚಿರೋ ಭೇತ್ಸ್ಯ ತೀತಿ
ತತ್ತಿತುರ್ವರಾಜ್ಜಯದ್ರಥೋ ವಿಶೇಷೇಣೋಕ್ತಃ | ಸವರಾ ವಾಸವೀ ಶಕ್ತಿರಿತಿ ಕರ್ಣಃ || 34 ||

ಸಂಜ್ಞಯ ಉವಾಚ

ಏತಚ್ಚೈತ್ಯಾ ವಚನಂ ಕೇಶವಸ್ಯ ಕೃತಾಂಜ್ಜಲಿವೇಪಮಾನಃ ಕಿರೀಟೀ |
ನಮಸ್ಕೃತ್ವಾ ಭೂಯ ಏವಾಹ ಕೃಷ್ಣಂ ಸಗದ್ಗದಂ ಭೀತಭೀತಃ ಪ್ರಣಮ್ಯ || 35 ||

ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ

ಸ್ಥಾನೇ ಹೃಷೀಕೇಶ ತವ ಪ್ರಕೀರ್ತ್ಯಾ ಜಗತ್ಪ್ರಹೃಷ್ಯತ್ಯನುರಜ್ಯತೇ ಚ |
ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಭೀತಾನಿ ದಿಶೋ ದ್ರವಂತಿ ಸರ್ವೇ ನಮಸ್ಯಂತಿ ಚ ಸಿದ್ಧಸಂಘಾಃ || 36 ||

ಯದೇತದ್ವಕ್ಷ್ಯ ಮಾಣಂ ತತ್ ಸ್ಥಾನೇ ಯುಕ್ತಮೇವೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಗ್ನಿಷೋಮಾದ್ಯಂತ-
ರ್ಯಾಮಿತಯಾ ಜಗದ್ಧರ್ಷಣಾತ್ ಹೃಷೀಕೇಶಃ | ಕೇಶತ್ವಂ ತ್ವಂಶೂನಾಂ
ತನ್ನಿಯಂತೃತ್ವಾದೇಃ | ಪ್ರಮಾಣಂ ತು ‘ಶಶಿಸೂರ್ಯನೇತ್ರಮ್’ ಇತ್ಯತ್ರೋಕ್ತಮ್ |
ಹೃಷೀಕಾಣಾಮಿನ್ದ್ರಿಯಾಣಾಮೀಶತ್ವಾಚ್ಚ ಹೃಷೀಕೇಶಃ | ತೇಷಾಂ ವಿಶೇಷತ ಈಶತ್ವಂ ಚ
‘ಯಃ ಪ್ರಾಣೇ ತಿಷ್ಠನ್’ ಇತ್ಯಾದೌ ಸಿದ್ಧಮ್ | ‘ನ ಮೇ ಹೃಷೀಕಾಣಿ ಪತನ್ತಸತ್ವಥೇ’ ಇತ್ಯಾದಿ
ಪ್ರಯೋಗಾಚ್ಚ |

ಇತರೋಽರ್ಥೋ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ ಸಿದ್ಧಃ -

‘ಸೂರ್ಯಚನ್ದ್ರಮಸೌ ಶಶ್ವತ್ ಕೇಶೈರ್ಮೇ ಅಂಶುಸಂಜ್ಞಿತೈಃ |
ಬೋಧಯನ್ ಸ್ಥಾಪಯಂಶ್ಚೈವ ಜಗದುತ್ಪದ್ಯತೇ ಪೃಥಕ್ |
ಬೋಧನಾತ್ ಸ್ಥಾಪನಾಚ್ಚೈವ ಜಗತೋ ಹರ್ಷಸಮ್ಭವಾತ್ |
ಅಗ್ನಿಷೋಮಕೃತ್ಯುರೇಭಿಃ ಕರ್ಮಭಿಃ ಪಾಣ್ಡುನಂದನ |
ಹೃಷೀಕೇಶೋಽಹಮೀಶಾನೋ ವರದೋ ಲೋಕಭಾವನಃ’ ಇತಿ || 36 ||

ಕಸ್ಮಾಚ್ಚ ತೇ ನ ನಮೇರನ್ ಮಹಾತ್ಮನ್ ಗರೀಯಸೇ ಬ್ರಹ್ಮಣೋಽಪ್ಯಾದಿಕರ್ತ್ರೇ |
ಅನಂತ ದೇವೇಶ ಜಗನ್ನಿವಾಸ ತ್ವಮಕ್ಷರಂ ಸದಸತ್ತತ್ಪರಂ ಯತ್ || 37 ||

ಕಥಂ ಸ್ಥಾನ ಇತಿ ? ತದಾಹ - ಕಸ್ಮಾದಿತ್ಯಾದಿನಾ | ಪೂರ್ಣಶ್ಚಾಸೌ ಆತ್ಮಾ ಚೇತಿ
ಮಹಾತ್ಮಾ ಆತ್ಮಶಬ್ದಶ್ಚೋಕ್ತೋ ಭಾರತೇ -

‘ಯಚ್ಚಾಪ್ನೋತಿ ಯದಾದತ್ತೇ ಯಚ್ಚಾತಿ ವಿಷಯಾನಿಹ |
ಯಚ್ಚಾಸ್ಯ ಸಂತತೋ ಭಾವಂತಸ್ಮಾದಾತ್ಮೈತಿ ಭಣ್ಯತೇ’ ಇತಿ |

ತತ್ಪರಂ - ಸದಸತೋಃ ಪರಮ್ |

‘ಅಸಚ್ಚ ಸಚ್ಚೈವ ಚ ಯದ್ವಿಶ್ವಂ ಸದಸತಃ ಪರಮ್’ ಇತಿ ಚ ಭಾರತೇ || 37 ||

ತ್ವಮಾದಿದೇವಃ ಪುರುಷಃ ಪುರಾಣಸ್ತ ಮಸ್ಯ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಪರಂ ನಿಧಾನಮ್ |
ವೇತ್ತಾಽಸಿ ವೇದ್ಯಂ ಚ ಪರಂ ಚ ಧಾಮ ತ್ವಯಾ ತತಂ ವಿಶ್ವಮನಂತರೂಪ || 38 ||

ವಾಯುರ್ಯಮೋಽಗ್ನಿರ್ವರುಣಃ ಶಶಾಙ್ಕಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಸ್ತ್ವಂ ಪ್ರಪಿತಾಮಹಶ್ಚ |
ನಮೋ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ಸಹಸ್ರಕೃತ್ವಃ ಪುನಶ್ಚ ಭೂಯೋಽಪಿ ನಮೋ ನಮಸ್ತೇ || 39 ||

ನಮಃ ಪುರಸ್ತಾದಥ ಪೃಷ್ಠತಸ್ತೇ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ಸರ್ವತ ಏವ ಸರ್ವ |
ಅನಂತವೀರ್ಯಾಮಿತವಿಕ್ರಮಸ್ತ್ವಂ ಸರ್ವಂ ಸಮಾಪ್ನೋಷಿ ತತೋಽಸಿ ಸರ್ವ || 40 ||

ಸಖೇತಿ ಮತ್ವಾ ಪ್ರಸಭಂ ಯದುಕ್ತಂ ಹೇ ಕೃಷ್ಣ ಹೇ ಯಾದವ ಹೇ ಸಖೇತಿ |
ಅಜಾನತಾ ಮಹಿಮಾನಂ ತವೇದಂ ಮಯಾ ಪ್ರಮಾದಾತ್ ಪ್ರಣಯೇನ ವಾಪಿ ||41||

ಯಚ್ಚಾಪಹಾಸಾರ್ಥಮಸತ್ಯ ತೋಽಸಿ ವಿಹಾರಶಯ್ಯಾಸನಭೋಜನೇಷು |
ಏಕೋಽಥವಾಪ್ಯಚ್ಯುತ ತತ್ ಸಮಕ್ಷಂ
ತತ್ ಕ್ಷಾಮಯೇ ತ್ವಾಮಹಮಪ್ರಮೇಯಮ್ || 42 ||

ಏಕಸ್ತ ಮೇವ ಕಾರಯಿತಾ ನಾನೋಽಸ್ಮಿ ಅಥಾಪಿ || 42 ||

ಪಿತಾಸಿ ಲೋಕಸ್ಯ ಚರಾಚರಸ್ಯ ತ್ವಮಸ್ಯ ಪೂಜ್ಯಶ್ಚ ಗುರುರ್ಗರೀಯಾನ್ |
ನ ತ್ವತ್ಸಮೋಽಸ್ಯಭ್ಯಧಿಕಃ ಕುತೋಽನ್ಯೋ ಲೋಕತ್ರಯೇಽಪ್ಯಪ್ರತಿಮಪ್ರಭಾವ || 43 ||

ತಸ್ಮಾತ್ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಪ್ರಣಿಧಾಯ ಕಾಯಂ ಪ್ರಸಾದಯೇ ತ್ವಾಮಹಮೀಶಮೀಡ್ಯಮ್ |
ಪಿತೇವ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಸಖೇವ ಸಖ್ಯುಃ
ಪ್ರಿಯಃ ಪ್ರಿಯಾಯಾರ್ಹಸಿ ದೇವ ಸೋಢುಮ್ || 44 ||

ಅದೃಷ್ಟಪೂರ್ವಂ ಹೃಷಿತೋಽಸ್ಮಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭಯೇನ ಚ ಪ್ರವ್ಯಥಿತಂ ಮನೋ ಮೇ |
ತದೇವ ಮ ದರ್ಶಯ ದೇವರೂಪಂ ಪ್ರಸೀದ ದೇವೇಶ ಜಗನ್ನಿವಾಸ || 45 ||

ಕರೀಟಿನಂ ಗದಿನಂ ಚಕ್ರಹಸ್ತಮಿಚ್ಛಾಮಿ ತ್ವಾಂ ದ್ರಷ್ಟುಮಹಂ ತಥೈವ |
ತೇನೈವ ರೂಪೇಣ ಚತುರ್ಭುಜೇನ ಸಹಸ್ರಬಾಹೋ ಭವ ವಿಶ್ವಮೂರ್ತೇ || 46 ||

ಶ್ರೀ ಭಗವಾನುವಾಚ

ಮಯಾ ಪ್ರಸನ್ನೇನ ತವಾರ್ಜುನೇದಂ ರೂಪಂ ಪರಂ ದರ್ಶಿತಮಾತ್ಮಯೋಗಾತ್ |
ತೇಜೋಮಯಂ ವಿಶ್ವಮನಂತಮಾದ್ಯಂ ಯನ್ಮೇ ತ್ವದನ್ಯೇನ ನ ದೃಷ್ಟಪೂರ್ವಮ್||47||

ನ ವೇದಯಜ್ಞಾಧ್ಯಯನ್ಯೈರ್ನ ದಾನೈರ್ನ ಚ ಕ್ರಿಯಾಭಿರ್ನ ತಪೋಭಿರುಗೈಃ |
ಏವಂರೂಪಂ ಶಕ್ಯಂ ಅಹಂ ನೃಲೋಕೇ ದ್ರಷ್ಟುಂ ತ್ವದನ್ಯೇನ ಕುರುಪ್ರವೀರ || 48 ||

ಮಾ ತೇ ವ್ಯಥಾ ಮಾ ಚ ವಿಮೂಢಭಾವೋ
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರೂಪಂ ಘೋರಮೀದೃಜ್ಮೇದಮ್ |
ವ್ಯಪೇತಭೀಃ ಪ್ರೀತಮನಾಃ ಪುನಸ್ತ್ವಂ ತದೇವ ಮೇ ರೂಪಮಿದಂ ಪ್ರಪಶ್ಯ || 49 ||

ಸೌಮ್ಯ ಉವಾಚ

ಇತ್ಯರ್ಜುನಂ ವಾಸುದೇವಸ್ತಥೋಕ್ತ್ವಾ ಸ್ವಕಂ ರೂಪಂ ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ಭೂಯಃ |
ಆಶ್ಚಾಸಯಾಮಾಸ ಚ ಭೀತಮೇನಂ
ಭೂತ್ವಾ ಪುನಃ ಸೌಮ್ಯವಪುರ್ಮಹಾತ್ಮಾ || 50 ||

ಸ್ವಕಂ ರೂಪಂ ತು ಭ್ರಾಂತಪ್ರತೀತ್ಯಾ | ಅನ್ಯಥಾ ತದಪಿ ಸ್ವಕಮೇವ | ಪ್ರಮಾಣಾನಿ ತೂಕ್ತಾನಿ
ಪುರಸ್ತಾತ್ || 50 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತೇ
ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾಭಾಷ್ಯೇ ಏಕೋದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || 11 ||

ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ

ದೃಷ್ಟ್ವೇದಂ ಮಾನುಷಂ ರೂಪಂ ತವ ಸೌಮ್ಯಂ ಜನಾರ್ಥನ |
ಇದಾನೀಮಸ್ಮಿ ಸಂವೃತ್ತಃ ಸಚೇತಾಃ ಪ್ರಕೃತಿಂ ಗತಃ || 51 ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಸುದುರ್ದರ್ಶಮಿದಂ ರೂಪಂ ದೃಷ್ಟವಾನಸಿ ಯನ್ಮಮ |
ದೇವಾ ಅಪ್ಯಸ್ಯ ರೂಪಸ್ಯ ನಿತ್ಯಂ ದರ್ಶನಕಾಂಕ್ಷಿಣಃ || 52 ||

ನಾಹಂ ವೇದ್ಯೇರ್ನ ತಪಸಾ ನ ದಾನೇನ ನ ಚೇಜ್ಯಯಾ |
ಶಕ್ಯ ಏವಂವಿಧೋ ದ್ರಷ್ಟುಂ ದೃಷ್ಟವಾನಸಿ ಮಾಂ ಯಥಾ || 53 ||

ಭಕ್ತ್ಯಾ ತ್ವನನ್ಯಯಾ ಶಕ್ಯ ಅಹಮೇವಂವಿಧೋಽರ್ಜುನ |
ಜ್ಞಾತುಂ ದ್ರಷ್ಟುಂ ಚ ತತ್ತೇನ ಪ್ರವೇಷ್ಠುಂ ಚ ಪರಂತಪ || 54 ||

ಮತ್ಕರ್ಮಕೃನ್ಮತ್ಪರಮೋ ಮದಭಕ್ತಃ ಸಂಭವರ್ಷಿತಃ |
ನಿರ್ವೈರಃ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಯಃ ಸ ಮಾಮೇತಿ ಪಾಣ್ಡವ || 55 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾಯಾಮೇಕಾದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || 11 ||

ಅಥ ದ್ವಾದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಅವ್ಯಕ್ತೋಪಾಸನಾದ್ಭಗವದುಪಾಸನಸ್ಯೋತ್ತಮತ್ವಂ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ ತದುಪಾಯಂ
ಪ್ರದರ್ಶಯತ್ಯಸ್ಮಿನ್ನಧ್ಯಾಯೇ -

ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ

ಏವಂ ಸತತಯುಕ್ತಾ ಯೇ ಭಕ್ತಾಸ್ತಾಂ ಪರ್ಯುಪಾಸತೇ |
ಯೇ ಚಾಪ್ಯಕ್ಷರಮವ್ಯಕ್ತಂ ತೇಷಾಂ ಕೇ ಯೋಗವಿತ್ತಮಾಃ || 01 ||

ತದುಪಾಸನಮಪಿ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನಂ ಪ್ರತೀಯತೇ -

‘ಶ್ರಿಯಂ ವಸಾನಾ ಅಮೃತತ್ವಮಾಯನ್ ಭವಂತಿ ಸತ್ಯಾ ಸಮಿಧಾ ಮಿತದ್ರೌ’ ಇತಿ |
‘ಅನಾದ್ಯನಂತಂ ಮಹತಃ ಪರಂ ಧ್ರುವಂ ನಿಚಾಯ್ತಂ ಮೃತ್ಯುಮುಖಾತ್ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ’
ಇತಿ ಚ | ಅವ್ಯಕ್ತಂ ಚ ಮಹತಃ ಪರಮ್ -
‘ಮಹತಃ ಪರಮವ್ಯಕ್ತಮ್’ ಇತ್ಯುಕ್ತಪರಾಮರ್ಶೋಪಪತ್ತೇಃ |
‘ಉಪಾಸ್ಯ ತಾಂ ಶ್ರಿಯಮವ್ಯಕ್ತಸಂಜ್ಞಾಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಮರ್ತ್ಯೋ ಮುಚ್ಯತೇ ಸರ್ವಬಂಧೈಃ’

ಇತಿ ಸಾಮವೇದ ಅಗ್ನಿವೇಶ್ಯಶಾಖಾಯಾಮ್ |

ಮಹಚ್ಚ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ತಸ್ಯಾ ವೇದೇಷೂಚ್ಯತೇ -
‘ಚತುಷ್ಕಪರ್ದಾ ಯುವತಿಃ ಸುಪೇಶಾ ಘೃತಪ್ರತೀಕಾ ವಯುನಾನಿ ವಸ್ತೇ |
ತಸ್ಯಾಂ ಸುಪರ್ಣಾ ವೃಷಣಾ ನಿಷೇದತುರ್ಯತ್ರ ದೇವಾ ದಧಿರೇ ಭಾಗಧೇಯಮ್’ ಇತಿ |
‘ಚತುಃಶಿಖಣ್ಡಾ ಯುವತಿಃ ಸುಪೇಶಾ ಘೃತಪ್ರತೀಕಾ ವಯುನಾನಿವಸ್ತೇ’ ಇತಿ ಚ |
‘ಅಹಂ ರುದ್ರೇಭಿರ್ವಸುಭಿಷ್ಟರಾಮ್ಯಹಮಾದಿತ್ಯೈರುತ ವಿಶ್ವದೇವೈಃ’ ಇತ್ಯಾರಭ್ಯ,
‘ಅಹಂ ರಾಷ್ಟ್ರೀ ಸಂಘಮನೀ ವಸೂನಾಂ ಚಿಕಿತ್ಸುಷೀ ಪ್ರಥಮಾ ಯಜ್ಞಿಯಾನಾಮ್ |
ತಾಂ ಮಾ ದೇವಾ ವ್ಯದಧುಃ ಪುರುತ್ರಾ ಭೂರಿ ಸ್ಥಾತ್ರಾಂ ಭೂರ್ಯಾವೇಶಯಂತೀಮ್ |
ಮಯಾ ಸೋ ಅನ್ನಮತ್ತಿ ಯೋ ವಿ ಪಶ್ಚತಿ ಯಃ ಪ್ರಾಣಿತಿ ಯ ಈಂ ಶೃಣೋತ್ಯುಕ್ತಮ್ |
ಅಮನ್ತವೋ ಮಾಂ ತ ಉಪ ಕ್ಷಿಯಂತಿ ಶ್ರುಧಿ ಶ್ರುತ ಶ್ರುದ್ಧಿವಂ ತೇ ವದಾಮಿ’,
ಯಂ ಕಾಮಯೇ ತಂ ತಮುಗ್ರಂ ಕೃಣೋಮಿ ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ತಮೃಷಿಂ ತಂ
ಸುಮೇಧಾಮ್ |
ಅಹಂ ರುದ್ರಾಯ ಧನುರಾ ತನೋಮಿ ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿಷೇ ಶರವೇ ಹಂತ ವಾ ಉ,
ಅಹಂ ಸುವೇ ಪಿತರಮಸ್ಯ ಮೂರ್ಧನ್ ಮಮ ಯೋನಿರಪ್ಸ್ವಾಂತಃ ಸಮುದ್ರೇ
ಪರೋ ದಿವಾ ಪರ ಏನಾ ಪೃಥಿವ್ಯೈ ತಾವತೀ ಮಹಿನಾ ಸಂ ಬಭೂವ ಇತ್ಯಾದಿ ಚ |

‘ತ್ವಯಾ ಜುಷ್ಠಃ ಋಷಿರ್ಭವತಿ ದೇವಿ ತ್ವಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಾಗತಶ್ರೀರುತ ತ್ವಯಾ’ ಇತಿ ಚ

ಇತಿ ಶಙ್ಕಾ ಕಸ್ಯಚಿದ್ಭವತಿ | ಅತೋ ಜಾನನ್ನಪಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮಯುಕ್ತಿಜ್ಞಾನಾರ್ಥಂ
ಪೃಚ್ಛತಿಏವಮಿತಿ | ಏವಂಶಬ್ದೇನ ದೃಷ್ಟಶ್ರುತರೂಪಂ ‘ಮತ್ಕರ್ಮಕೃತ್’ ಇತ್ಯಾದಿಪ್ರಕಾರಾಶ್ಚ
ಪರಾಮೃಶ್ಯತೇ |

ಅವ್ಯಕ್ತಂ - ಪ್ರಕೃತಿಃ ‘ಮಹತಃ ಪರಮವ್ಯಕ್ತಮ್’ ಇತಿ ಪ್ರಯೋಗಾತ್ |

‘ಯತ್ ತತ್ ತ್ರಿಗುಣಮವ್ಯಕ್ತಂ ನಿತ್ಯಂ ಸದಸದಾತ್ಮಕಮ್ |

ಪ್ರಧಾನಂ ಪ್ರಕೃತಿಂ ಪ್ರಾಹುರವಿಶೇಷಂ ವಿಶೇಷವತ್’ ಇತಿ ಭಾಗವತೇ |

ಅಕ್ಷರಂ ಚ ತತ್ ‘ಅಕ್ಷರಾತ್ ಪರತಃ ಪರಃ’ ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ

ಪರಂ ತು ಬ್ರಹ್ಮ ನಹಿ ಭಗವತೋಽನ್ಯತ್ - ‘ಆನಂದಮಾನಂದಮಯೋ ವಸಾನೇ
ಸರ್ವಾತ್ಮಕೇ ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ವಾಸುದೇವೇ’ ಇತಿ ಭಾಗವತೇ |

ರೂಪಂ ಚೇದೃಶಂ ಸಾಧಿತಂ ಪುರಸ್ತಾತ್ | ಉಪಾಸನಂ ಚ ತಥೈವ ಕಾರ್ಯಮ್-

‘ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾ ಪುರುಷಃ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಃ ಸಹಸ್ರಪಾತ್’ ಇತ್ಯಾರಭ್ಯ,

‘ತಮೇವಂ ವಿದ್ವಾನಮೃತ ಇಹ ಭವತಿ ನಾನ್ಯಃ ಪನ್ನಾ ಅಯನಾಯ ವಿದ್ಯತೇ’

ಇತಿ ಹಿ ಸಾಭ್ಯಾಸಾ | ಆದಿತ್ಯವರ್ಣತ್ವಾದಿಶ್ಚ ನ ವೃಥೋಪಚಾರತ್ವೇನಾಜ್ಞೇಕಾರ್ಯಃ |

ತಥಾ ಚ ಸಾಮವೇದೇ ಸೌಕರಾಯಣಶ್ರುತಿಃ -

‘ಸ್ಥಾಣುರ್ಹ ವೈ ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಃ | ಸ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಪಿತರಮೇತ್ಯೋವಾಚ | ಮುಮುಕ್ಷುಭಿಃ
ರಾಧುಭಿಃ ಪೂತಪಾಪೈಃ ಕಿಮುಹ ವೈ ತಾರಕಂ ತಾರವಾಚ್ಯಮ್ | ಧ್ಯಾನಂ ಚ
ತಸ್ಯಾಪ್ತರುಚೇಃ ಕಥಂ ಸ್ಯಾದ್ಧೇಯಶ್ಚ ಕಃ ಪುರುಷೋಽಲೋಮಪಾದ ಇತಿ | ತಂ
ಹೋವಾಚ | ಏಷ ವೈ ವಿಷ್ಣುಸ್ತಾರಕೋಽಲೋಮಪಾದೋ ಧ್ಯಾನಂ ಚ
ತಸ್ಯಾಪ್ತರುಚೇರ್ವದಾಮಿ | ಸೋಽನಂತಶೀರ್ಷೋ ಬಹುವರ್ಣಃ ಸುವರ್ಣೋ ಧ್ಯೇಯಃ ಸ ವೈ
ಲೋಹಿತಾದಿತ್ಯವರ್ಣಃ | ಶ್ಯಾಮೋಽಥವಾ ಹೃದಯೇ
ಸೋಽಷ್ಟಬಾಹುರನಂತವೀರ್ಯೋಽನಂತಬಲಃ ಪುರಾಣಃ’ ಇತ್ಯಾದಿ |

ಅರೂಪತ್ವಾದೇಸ್ತು ಗತಿರುಕ್ತಾ | ಪುರುಷಭೇದಶ್ಚ ಪ್ರಶ್ನಾದೌ ಪ್ರತೀಯತೇ ‘ತ್ವಾಂ
ಪರ್ಯುಪಾಸತೇ, ಯೇ ಚಾಪ್ಯಕ್ಷರಮ್’ ಇತ್ಯಾದೌ || 01 ||

ಶ್ರೀ ಭಗವಾನುವಾಚ

ಮಯ್ಯಾವೇಶ್ಯ ಮನೋ ಯೇ ಮಾಂ ನಿತ್ಯಯುಕ್ತಾ ಉಪಾಸತೇ |
ಶ್ರದ್ಧಯಾ ಪರಯೋಪೇತಾಸ್ತೇ ಮೇ ಯುಕ್ತತಮಾ ಮತಾಃ || 02 ||

ಯೋ ತ್ವಕ್ಷರಮನಿರ್ದೇಶ್ಯಮವ್ಯಕ್ತಂ ಪರ್ಯುಪಾಸತೇ |
ಸರ್ವತ್ರಗಮಚಿನ್ಮಂ ಚ ಕೂಟಸ್ಥಮಚಲಂ ಧೃವಮ್ || 03 ||

ಸಂನಿಯೇಮ್ಯೇನ್ದ್ರಿಯಗ್ರಾಮಂ ಸರ್ವತ್ರ ಸಮಬುಧ್ಧಯಃ |
ತೇ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ ಮಾಮೇವ ಸರ್ವಭೂತಹಿತೇ ರತಾಃ || 04 ||

ಭವಂತು ತ್ವದುಪಾಸಕಾ ಏವೋತ್ತಮಾಃ | ಇತರೇಷಾಂ ತು ಕಿಂ ಫಲಮಿತ್ಯತ ಆಹ - ಯೇ
ತ್ವಿತ್ಯಾದಿನಾ | ಅನಿರ್ದೇಶ್ಯತ್ವಂ ಚೋಕ್ತಂ ಭಾಗವತೇ ಮಾಯಾಯಾಃ-

‘ಅಪ್ರತರ್ಕ್ಯಾದನಿರ್ದೇಶ್ಯಾದಿತಿ ಕೇಷ್ವಪಿ ನಿಶ್ಚಯಃ’ ಇತಿ |

ಈಶ್ವರಸ್ತು ದೈವಶಬ್ದೇನೋಕ್ತಃ ‘ದೈವಮನ್ಯೇಽಪರೇ’ ಇತ್ಯತ್ರ | ಉಕ್ತಂ ಚ ಸಾಮವೇದೇ
ಕಾಷಾಯಣಶ್ರುತೌ -

‘ನಾಸದಾಸೀನ್ನೋ ಸದಾಸೀತ್ ತದಾನೀಮಿತಿ | ನ ಮಹಾಭೂತಂ ನೋಪಭೂತಂ
ತದಾಽಽಸೀತ್’ ಇತ್ಯಾರಭ್ಯ ‘ತಮ ಆಸೀತ್ ತಮಸಾ ಗೂಳ್ಳಮಗ್ರೇ’ ಇತಿ |
‘ತಮೋ ಹ್ಯವ್ಯಕ್ತಮಜರಮನಿರ್ದೇಶ್ಯಮೇಷಾ ಹ್ಯೇವ ಪ್ರಕೃತಿಃ’ ಇತಿ |

ಸರ್ವಗಾಽಚಿನ್ಮಾದಿಲಕ್ಷಣಾ ಚ ಸಾ | ತಥಾಹಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ -

‘ನಾರಾಯಣಗುಣಾಶ್ರಯಾದಜರಾದತೀನ್ದ್ರಿಯಾದಗ್ರಾಹ್ಯಾದಸಮ್ಭವತ
ಅಸತ್ಯಾದಹಿಂಸ್ರಾಲ್ಪಲಾಮಾಧ್ವಿ ತೀಯಪ್ರವೃತ್ತಿವಿಶೇಷಾದವೈರಾದಕ್ಷಯಾದಮರಾದಕ್ಷರಾ
ದಮೂರ್ತಿತಃ ಸರ್ವಸ್ಯಾಃ ಸರ್ವಕರ್ತುಃ ಶಾಶ್ವತತಮಸಃ’ ಇತಿ |
‘ಆಸೀದಿದಂ ತಮೋಭೂತಮಪ್ರಜ್ಞಾತಮಲಕ್ಷಣಮ್’ |
ಅಪ್ರತರ್ಕ್ಯಮವಿಜ್ಞೇಯಂ ಪ್ರಸುಪ್ತಮಿವ ಸರ್ವತಃ’ ಇತಿ ಚ ಮಾನವೇ |
‘ಕೂಟಸ್ಥೋಽಕ್ಷರ ಉಚ್ಯತೇ’ ಇತಿ ವಕ್ಷ್ಯತಿ | ಕೂಟ ಆಕಾಶೇ ಸ್ಥಿತಾ ಕೂಟಸ್ಥಾ
‘ಆಕಾಶಸಂಸ್ಥಿತಾ ತ್ವೇಷಾ ತತಃ ಕೂಟಸ್ಥಿತಾ ಮತಾ’ ಇತಿ ಹ್ಯಗ್ವೇದವಿಲೇಷು |
‘ಸಾ ಸರ್ವಗಾ ನಿಶ್ಚಲಾ ಲೋಕಯೋನಿಃ ಸಾ ಚಾಕ್ಷರಾ ವಿಶ್ವಗಾ ವಿರಜಸ್ಕಾ’

ಇತಿ ಚ ಸಾಮವೇದೇ ಗೌಪವನಶಾಖಾಯಾಮ್ || 03, 04 ||

ಕ್ಲೇಶೋಽಧಿಕತರಸ್ತೇಷಾಮವ್ಯಕ್ತಾಸಕ್ತಚೇತನಾಮ್ |

ಅವ್ಯಕ್ತಾ ಹಿ ಗತಿರ್ದುಃಖಂ ದೇಹವದ್ಭಿರವಾಪ್ಯತೇ || 05 ||

ಕಥಂ ತರ್ಹಿ ತ್ವದುಪಾಸಕಾನಾಮುತ್ತಮತ್ವಮಿತ್ಯತ ಆಹ - ಕ್ಲೇಶ ಇತಿ |
ಅವ್ಯಕ್ತಾಗತಿರ್ದುಃಖಂ ಹ್ಯವಾಪ್ಯತೇ | ಗತಿಃ - ಮಾರ್ಗಃ | ಅವ್ಯಕ್ತೋಪಾಸನದ್ವಾರಕೋ
ಮತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗೋ ದುಃಖಮಾಪ್ಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅತಿಶಯೋಪಾಸನಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಾತಿ-
ನಿಯಮನಸರ್ವಸಮಬುದ್ಧಿ-

ಸರ್ವಭೂತಹಿತೇರತತ್ವಾತಿಸುಷ್ಣಾ ಚಾರಸಮ್ಯಗ್ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಾದಿಸಾಧನಸನ್ನಿಭಮೃತೇ
ನಾವ್ಯಕ್ತಾಪರೋಕ್ಷಮ್ | ತದೃತೇ ಚ ವಿಷ್ಣುಪ್ರಸಾದಃ | ಸತ್ಯಪಿ ತಸ್ಮಿನ್ ನ
ಸಮ್ಯಗ್ಭಗವದುಪಾಸನಮೃತೇ | ನರ್ತೇ ಚ ತಂ ಮೋಕ್ಷಃ | ವಿನಾಽಪ್ಯವ್ಯಕ್ತೋಪಾಸನಂ
ಭವತ್ಯೇವ ಭಗವದುಪಾಸಕಾನಾಂ ಮೋಕ್ಷ ಇತಿ ಕ್ಲೇಶಿಷ್ಠೋಽಯಂ ಮಾರ್ಗ ಇತಿ ಭಾವಃ |
ತಥಾಽಪ್ಯಪರೋಕ್ಷೀಕೃತವ್ಯಕ್ತಾನಾಂ ಸುಕರಂ ಭಗವದುಪಾಸನಮಿತ್ಯೇತಾವತ್
ಪ್ರಯೋಜನಮ್ | ತತ್ರಾಪಿ ಯೋಽವ್ಯಕ್ತಾಪರೋಕ್ಷೇ ಪ್ರಯಾಸಸ್ತಾವತಾ ಪ್ರಯಾಸೇನ
ಯದಿ ಭಗವಂತಮುಪಾಸ್ತೇ, ಉನೇನ ವಾ, ತದಾ ಭಗವದಾಪರೋಕ್ಷಮೇವ ಭವತೀತಿ
ದ್ವಿತೀಯಮಧಿಕಮ್ | ಇಂದ್ರಿಯಸಂಯಮನಾದ್ಯೂನಭಾವೇ ಸತಿ ಉಪಾಸಕಸ್ಯಾಪಿ ದೇವೀ
ನಾತಿಪ್ರಸಾದಮೇತಿ | ದೇವಸ್ತು ತಾನಿ ಸಾಧನಾನಿ ಭಕ್ತಿಮತಃ ಸ್ವಯಮೇವಾಪ್ರಯತ್ನೇನ
ದದಾತೀತಿ ಚಾತಿಸೌಕರ್ಯಮಿತಿ ಭಕ್ತಾನಾಂ ಭಗವದುಪಾಸನೇ | ಇತರತ್ರ
ಕ್ಲೇಶೋಽಧಿಕತರಃ | ತದೇತತ್ ಸರ್ವಂ 'ಪರ್ಯುಪಾಸತೇ' 'ಸನ್ನಿಯಮ್ಯ' 'ಅಧಿಕತರಃ' ಇತಿ
ಪರಿ, ಸಂ, ತರಷ್ ಶಬ್ದೈಃ ಪ್ರತೀಯತೇ | ಸಾಮವೇದೇ ಮಾಧುಚ್ಛನ್ನಸಶಾಖಾಯಾಂ
ಚೋಕ್ತಮ್ -

'ಭಕ್ತಾಶ್ಚ ಯೇಽತೀವ ವಿಷ್ಣಾವತೀವ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಾಃ ಸಮ್ಯಗಾಚರಯುಕ್ತಾಃ |
ಉಪಾಸತೇ ತಾಂ ಸಮಬುದ್ಧಯಶ್ಚ ತೇಷಾಂ ದೇವೀ ದೃಶ್ಯತೇ ನೇತರೇಷಾಮ್ |
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚ ಸಾ ಭಕ್ತಿಮತೀವ ವಿಷ್ಣೌದತ್ಪೋಪಾಸ್ತೌ ಸರ್ವವಿಘ್ನಾಂಶ್ಚಿನತ್ತಿ |
ಉಪಾಸ್ಯ ತಂ ವಾಸುದೇವಂ ವಿದಿತ್ವಾ ತತಸ್ತತಃ ಶಾಂತಿಮತ್ಯನ್ತಮೇತಿ' ಇತಿ

ಉಕ್ತಂ ಚ ಸಾಮವೇದೇ ಆಯಾಸ್ಯಶಾಖಾಯಾಮ್-

‘ಪ್ರಸನ್ನೋ ಭವಿತಾ ದೇವಃ ಸೋಽವ್ಯಕ್ತೇನ ಸಹೈವ ತು |
ಯಾವತಾ ತತ್ರ ಸಾದೋ ಹಿ ತಾವತ್ಯೈವ ನ ಸಂಶಯಃ |
ನ ತತ್ರ ಸಾದಮಾತ್ರೇಣ ಪ್ರೀಯತೇ ಸ ಮಹೇಶ್ವರಃ |
ತಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರೀತೇ ತು ಸರ್ವಸ್ಯ ಪ್ರೀತಿಸ್ತು ಭವತಿ ಧ್ರುವಮ್ |
ಯದ್ಯಪ್ಯುಪಾಸನಾಧಿಕ್ಯಂ ತಥಾಽಪಿ ಗುಣದೋ ಹಿ ಸಃ |
ಮುಕ್ತಿದಶ್ಚ ಸ ಏವೈಕೋ ನಾವ್ಯಕ್ತಾದೇಸ್ತು ಕಶ್ಚನ’ ಇತಿ |
‘ಮಮಾತ್ಮಭಾವಮಿಚ್ಛನ್ನೋ ಯತನೇ ಪರಮಾತ್ಮನಾ’

ಇತಿ ಚ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ ಶ್ರೀವಚನಮ್ |

‘ಧರ್ಮನಿತ್ಯೇ ಮಹಾಬುದ್ಧೌ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೇ ಸತ್ಯವಾದಿನಿ |
ಪ್ರಶ್ರೀತೇ ದಾನಶೀಲೇ ಚ ಸದೈವ ನಿವಸಾಮ್ಯಹಮ್’ ಇತಿ ಚ

ಮಹತಃ ಪರಂ ತು ಬ್ರಹ್ಮೈವ | ತಥಾಹಿ ಭಗವತಾ ಸಯುಕ್ತಿಕಮಭಿಹಿತಮ್ -

‘ವದತೀತಿ ಚೇನ್ನ ಪ್ರಾಜ್ಞೋ ಹಿ’ ‘ತ್ರಯಾಣಾಮೇವ ಚೈವಮುಪನ್ಯಾಸಃ ಪ್ರಶ್ನಶ್ಚ’ ಇತ್ಯಾದಿ |
ತಮಿತಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗಾಚ್ಚೈತನ್ನಿಧಿಃ | ಮಹತಃ ಪರತ್ವಂ ತ್ವವ್ಯಕ್ತಪರಸ್ಯ ಭವತ್ಯೇವ |
ತಥಾಚಾಗ್ನಿವೇಶ್ಯಶಾಖಾಯಾಮ್ -

‘ಅನಾದ್ಯನಂತಂ ಮಹತಃ ಪರಂ ಧ್ರುವಮ್’ ಇತಿ |
‘ಪರೋ ಹಿ ದೇವಃ ಪುರುಹೂತೋ ಮಹತ್ತಃ ಇತಿ’ ಇತಿ |

ನ ಚಾವ್ಯಕ್ತಸ್ವರೂಪಂ ಭಗವತಾ ನಿಷಿದ್ಧಮ್ | ಭಾರತಾದೌ ಸಾಧಿತತ್ವಾತ್ |
‘ಶರೀರರೂಪಕವಿನ್ಯಸ್ತಗೃಹೀತೇಃ’ ಇತ್ಯಾದೌ ಸಾಂಖ್ಯಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ಪ್ರಧಾನಂ ನಿಷಿದ್ಧ್ಯ
ವೈದಿಕಮವ್ಯಕ್ತಮೇವೋಕ್ತಮ್ | ತಥಾಚ ಸೌಕರಾಯಣಶ್ರುತಿಃ -

‘ಶರೀರರೂಪಿಕಾ ಸಾಃಶರೀರಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋರ್ಯತಃ ಪ್ರಿಯಾ ಸಾ ಜಗತಃ ಪ್ರಸೂತಿಃ’ ಇತಿ |
ಸುವ್ರತಾನಾಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಮಹದೈಶ್ವರ್ಯಂ ದೇವೀ ದದಾತಿ ನ ದೇವ ಇತಿ ವಿಶೇಷಃ |
‘ಸುವರ್ಣವರ್ಣಾಂ ಪದ್ಮಕರಾಂ ಚ ದೇವೀಂ ಸರ್ವೇಶ್ವರೀಂ ವ್ಯಾಪ್ತಜಡಾಂ ಚ ಬುದ್ಧಾ |
ಸೈವೇತಿ ವೈ ಸುವ್ರತಾನಾಂ ತು ಮಾಸಾನ್ಮಹಾವಿಭೂತಿಂ ಶ್ರೀಸ್ತುದದ್ಯಾನ್ನದೇವಃ’

ಇತಿ ಋಗ್ವೇದವಿಲೇಷು || 05 ||

ಯೇ ತು ಸರ್ವಾಣಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ಮಯಿ ಸಂನ್ಯಸ್ಯ ಮತ್ಪರಾಃ |
ಅನನ್ಯೇನೈವ ಯೋಗೇನ ಮಾಂ ಧ್ಯಾಯಂತ ಉಪಾಸತೇ || 06 ||

ಮದುವಾಸಕಾನಾಂ ಭಕ್ತಾನಾಂ ನ ಕಶ್ಚಿತ್ ಕ್ಲೇಶ ಇತಿ ದರ್ಶಯತಿ - ಯೇ ತ್ವಿತ್ಯಾದಿನಾ |
ಉಕ್ತಂ ಚ ಸೌಕರಾಯಣಶ್ರುತೌ -

‘ಉಪಾಸತೇ ಯೇ ಪುರುಷಂ ವಾಸುದೇವಮವ್ಯಕ್ತಾದೇರೀಷ್ಟಿತಂ ಕಿಂ ನು ತೇಷಾಮ್’ ಇತಿ |
‘ತೇಷಾಮೇಕಾಂತಿನಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಾಸ್ತೇ ಚೈವಾನನ್ಯದೇವತಾಃ |
ಅಹಮೇವ ಗತಿಸ್ತೇಷಾಂ ನಿರಾಶೀಃ ಕರ್ಮಕಾರಿಣಮ್’

ಇತಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ || 06 ||

ತೇಷಾಮಹಂ ಸಮುದ್ಧರ್ತಾ ಮೃತ್ಯುಸಂಸಾರಸಾಗರಾತ್ |
ಭವಾಮಿ ನ ಚಿರಾತ್ ಪಾರ್ಥ ಮಯ್ಯಾವೇಶಿತಚೇತಸಾಮ್ || 07 ||

ಮಯ್ಯೇವ ಮನ ಆಧತ್ಸ್ವ ಮಯಿ ಬುದ್ಧಿಂ ನಿವೇಶಯ |
ನಿವಸಿಷ್ಯಸಿ ಮಯ್ಯೇವ ಅತ ಉರ್ಧ್ವಂ ನ ಸಂಶಯಃ || 08 ||

ಅಥ ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾಧಾತುಂ ನ ಶಕ್ನೋಷಿ ಮಯಿ ಸ್ಥಿರಮ್ |
ಅಭ್ಯಾಸಯೋಗೇನ ತತೋ ಮಾಮಿಚ್ಛಾಪ್ತುಂ ಧನಂಜಯ || 09 ||

ಅಭ್ಯಾಸೇಽಪ್ಯಸಮರ್ಥೋಽಸಿ ಮತ್ಕರ್ಮಪರಮೋ ಭವ |
ಮದರ್ಥಮಪಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ಕುರ್ವನ್ ಸಿದ್ಧಿಮವಾಪ್ಸ್ಯಸಿ || 10 ||

ಅಧೈತದಪ್ಯಶಕ್ತೋಽಸಿ ಕರ್ತುಂ ಮದ್ಯೋಗಮಾಶ್ರಿತಃ |
ಸರ್ವಕರ್ಮಫಲತ್ಯಾಗಂ ತತಃ ಕುರು ಯತಾತ್ಮವಾನ್ || 11 ||

ಶ್ರೇಯೋ ಹಿ ಜ್ಞಾನಮಭ್ಯಾಸಾತ್ ಜ್ಞಾನಾಧ್ಯಾನಂ ವಿಶಿಷ್ಯತೇ |
ಧ್ಯಾನಾತ್ ಕರ್ಮಫಲತ್ಯಾಗಾಸ್ತಾಗಾಚ್ಛಾಂತಿರನಂತರಮ್ || 12 ||

ಆಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಾದಭ್ಯಾಸಾಜ್ಞಾನಮೇವ ವಿಶಿಷ್ಯತೇ | ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಾತ್ ಸಜ್ಞಾನಂ
ಧ್ಯಾನಮ್ | ತಥಾಚ ಸಾಮವೇದೇ ಅನಭಿಮ್ಲಾತಶಾಖಾಯಾಮ್ -

‘ಅಧಿಕಂ ಕೇವಲಾಭ್ಯಾಸಾಜ್ಞಾನಂ ತತ್ಸಹಿತಂ ತತಃ |
ಧ್ಯಾನಂ ತತಶ್ಚಾಪರೋಕ್ಷ್ಯಂ ತತಃ ಶಾನ್ತಿರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ’ ಇತಿ |

‘ಧ್ಯಾನಾತ್ ಕರ್ಮಫಲತ್ಯಾಗಃ’ ಇತಿ ತು ಸ್ತುತಿಃ | ಅನ್ಯಥಾ ಕಥಮ್ ‘ಅಸಮರ್ಥೋಽಸಿ ಇತ್ಯುಚ್ಯತೇ?

‘ತಯೋಽಸ್ತು ಕರ್ಮಸನ್ನಾಸಾತ್ ಕರ್ಮಯೋಗೋ ವಿಶಿಷ್ಯತೇ’ ಇತಿ ಚೋಕ್ತಮ್ |
‘ಸರ್ವಾಧಿಕಂ ಧ್ಯಾನಮುದಾಹರಂತಿ ಧ್ಯಾನಾಧಿಕೇ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿ ಪರಾತ್ಮನ್ |
ಕರ್ಮಫಲಾಕಾಂಕ್ಷಮಥೋ ವಿರಾಗಸ್ತ್ಯಾಗಶ್ಚ ನ ಧ್ಯಾನಕಲಾಫಲಾರ್ಹಃ’

ಇತಿ ಕಾಷಾಯಣಶಾಖಾಯಾಮ್ |

ವಾಕ್ಯಸಾಮ್ಯೇಽಪ್ಯಸಮರ್ಥವಿಷಯತ್ವೋಕ್ತೇಸ್ತಾತ್ವರ್ಯಾಭಾವ ಇತರತ್ರ ಪ್ರತೀಯತೇ |
ಧ್ಯಾನಾದಿಪ್ರಾಪ್ತಿಕಾರಣತ್ವಾಚ್ಚತ್ಯಾಗಸ್ತುತಿಯುಕ್ತಾ | ಕೇವಲಾದ್ಧ್ಯಾನಾತ್
ಫಲತ್ಯಾಗಯುಕ್ತಂ ಧ್ಯಾನಮಧಿಕಮ್ | ಧ್ಯಾನಯುಕ್ತಸ್ತ್ಯಾಗ ಏವ ಚಾತ್ಮೋಕ್ತಃ | ಅನ್ಯಥಾ
ಕಥಂ ‘ತ್ಯಾಗಾಚ್ಛಾಂತಿರನಂತರಮ್’ ಇತ್ಯುಚ್ಯತೇ? ಕಥಂ ಚ ಧ್ಯಾನಾದಾಧಿಕ್ಯಮ್ | ತಥಾಚ
ಗೌಪವನಶಾಖಾಯಾಮ್ -

‘ಧ್ಯಾನಾತ್ ತು ಕೇವಲಾತ್ ತ್ಯಾಗಯುಕ್ತಂ ತದಧಿಕಂ ಭವೇತ್’ ಇತಿ |

ನಹಿ ತ್ಯಾಗಮಾತ್ರಾನಂತರಮೇವ ಮುಕ್ತಿರ್ಭವತಿ | ಭವತಿ ಚ ಧ್ಯಾನಯುಕ್ತಾತ್ |
ಕೇವಲತ್ಯಾಗಸ್ತುತಿರೇವಮಪಿ ಭವತಿ | ಯಥಾ ‘ಅನೇನ ಯುಕ್ತೋ ಜೇತಾ, ನಾನ್ಯಥಾ’
ಇತ್ಯುಕ್ತೇ || 12 ||

ಅದ್ವೇಷ್ಟಾ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಮೈತ್ರಃ ಕರುಣ ಏವ ಚ |
ನಿರ್ಮಮೋ ನಿರಹಂಕಾರಃ ಸಮದುಃಖಸುಖ ಕ್ಷಮೀ || 13 ||

ಸನ್ನುಷ್ಟಃ ಸತತಂ ಯೋಗೀ ಯತಾತ್ಮಾ ದೃಢನಿಶ್ಚಯಃ |
ಮಯ್ಯರ್ಪಿತಮನೋಬುದ್ಧಿಯೋ ಮದ್ಭಕ್ತಃ ಸ ಮೇ ಪ್ರಿಯಃ || 14 ||

ಯಸ್ಮಾನ್ನೋದ್ವಿಜತೇ ಲೋಕೋ ಲೋಕೋನ್ನೋದ್ವಿಜತೇ ಚ ಯಃ |
ಹರ್ಷಾಮರ್ಷಭಯೋದ್ವೇಗೈರ್ಮುಕ್ತೋ ಯಃ ಸ ಚ ಮೇ ಪ್ರಿಯಃ || 15 ||

ಅನಪೇಕ್ಷಃ ಶುಚಿದಕ್ಷ ಉದಾಸೀನೋ ಗತವ್ಯಥಃ |
ಸರ್ವಾರಂಭಪರಿತ್ಯಾಗೀ ಯೋ ಮದ್ಭಕ್ತಃ ಸ ಮೇ ಪ್ರಿಯಃ || 16 ||

ಯೋ ನ ಹೃಷ್ಯತಿ ನ ದ್ವೇಷಿ ನ ಶೋಚತಿ ನ ಕಾಂಕ್ಷತಿ |
ಶುಭಾಶುಭಪರಿತ್ಯಾಗೀ ಭಕ್ತಿಮಾನ್ ಯಃ ಸ ಮೇ ಪ್ರಿಯಃ || 17 ||

‘ಸರ್ವಾರಮ್ಭಪರಿತ್ಯಾಗೀ’ ‘ಶುಭಾಶುಭಪರಿತ್ಯಾಗೀ’ ಇತ್ಯಾದೇಃ
ಸಾಮಾನ್ಯವಿಶೇಷವ್ಯಾಖ್ಯಾನವ್ಯಾಖ್ಯೇಯಭಾವೇನಾಪುನರುಕ್ತಿಃ | ಹರ್ಷಾದಿಭಿರ್ಮುಕ್ತ
ಇತ್ಯುಕ್ತೇ ಕದಾಚಿದ್ವಿಮಪಿ ಭವತೀತಿ ಯೋ ನ ಹೃಷ್ಯತೀತ್ಯಾದಿ |
ಉಪಚಾರಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಪೂರ್ವಮ್ | ಅಧಿಕೃಜ್ಞಾಪನಾರ್ಥಂ ಭಕ್ತೃಭ್ಯಾಸಃ | ‘ಯೇ ತು
ಸರ್ವಾಣಿ ಕರ್ಮಾಣಿ’ ಇತ್ಯಾದೇಃ ಪ್ರಪಂಚ ಏಷಃ || 16-17 ||

ಸಮಃ ಶತ್ರು ಚ ಮಿತ್ರೇ ಚ ತಥಾ ಮಾನಾಪಮಾನಯೋಃ |
ಶೀತೋಷ್ಣಸುಖದುಃಖೇಷು ಸಮಃ ಸಂಜ್ಞವಿವರ್ಜಿತಃ || 18 ||

ತುಲ್ಯನಿನ್ನಾಸ್ತುತಿರ್ಮೌನೀ ಸಂತುಷ್ಟೋ ಯೇನ ಕೇನಚಿತ್ |
ಅನಿಕೇತಃ ಸ್ಥಿರಮತಿರ್ಭಕ್ತಿಮಾನ್ ಮೇ ಪ್ರಿಯೋ ನರಃ || 19 ||

ಯೇ ತು ಧರ್ಮ್ಯಾಮೃತಮಿದಂ ಯಥೋಕ್ತಂ ಪರ್ಯುಪಾಸತೇ |
ಶ್ರದ್ಧಧಾನಾ ಮತ್ಪರಮಾ ಭಕ್ತಾಸ್ತೇತಿವ ಮೇ ಪ್ರಿಯಾಃ || 20 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾಯಾಂ ದ್ವಾದಶೋಧ್ಯಾಯಃ || 12 ||

ಪಿಣ್ಣೀಕೃತ್ಯೋಪಸಂಹರತಿ - ಯೇ ತು ಧರ್ಮ್ಯಾಮೃತಮಿತಿ | ಧರ್ಮೋ - ವಿಷ್ಣುಃ,
ತದ್ವಿಷಯಂ ಧರ್ಮ್ಯಮ್ , ಮೃತ್ಯಾದಿಸಂಸಾರನಾಶಕಂ ಚೇತಿ ಧರ್ಮ್ಯಾಮೃತಮ್ |
ಶ್ರದಾಸ್ತಿಕ್ಯಮ್ | ‘ಶ್ರನ್ನಾಮಾಸ್ತಿಕ್ಯಮುಚ್ಯತೇ’ ಇತ್ಯಭಿಧಾನಮ್ | ತದ್ಧಧಾನಾಃ -
ಶ್ರದ್ಧಧಾನಾಃ || 20 ||

**|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತೇ
ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾಭಾಷ್ಯೇ ದ್ವಾದಶೋಧ್ಯಾಯಃ || 12 ||**

ಅಥ ತ್ರಯೋದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಪೂರ್ವೋಕ್ತಜ್ಞಾನಜ್ಞೇಯಕ್ಷೇತ್ರ ಪುರುಷಾನ್ ವಿಣ್ಣೀಕೃತ್ಯ ವಿವಿಚ್ಯ
ದರ್ಶಯತ್ಯನೇನಾಧ್ಯಾಯೇನ-

ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ

ಪ್ರಕೃತಿಂ ಪುರಷಂ ಚೈವ ಕ್ಷೇತ್ರಂ ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞಮೇವ ಚ |
ಏತದ್ವೇದಿತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಜ್ಞಾನಂ ಜ್ಞೇಯಂ ಚ ಕೇಶವ ||

ಈ ಮೇಲಿನ ಶ್ಲೋಕವು ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿ ಶ್ಲೋಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಲ್ಲ. ಈ ಶ್ಲೋಕ ಸೇರಿಸಿದಾಗ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ 701 ಶ್ಲೋಕಗಳಾಗುತ್ತದೆ. ಗೀತಾ ಸಪ್ತಶತಿ ಎಂದರೆ 700 ಶ್ಲೋಕಗಳು ಮಾತ್ರವಿದೆಯೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ.

ಶ್ರೀ ಭಗವಾನುವಾಚ

ಇದಂ ಶರೀರಂ ಕೌಂತೇಯ ಕ್ಷೇತ್ರಮಿತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ |
ಏತದ್ಯೋ ವೇತ್ತಿ ತಂ ಪ್ರಾಹುಃ ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞ ಇತಿ ತದ್ವಿದಃ || 01 ||

ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞಂ ಚಾಪಿ ಮಾಂ ವಿದ್ಧಿ ಸರ್ವಕ್ಷೇತ್ರೇಷು ಭಾರತ |
ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞಯೋರ್ಜ್ಞಾನಂ ಯತ್ತಜ್ಞಾನಂ ಮತಂ ಮಮ || 02 ||

ತತ್ ಕ್ಷೇತ್ರಂ ಯಚ್ಚ ಯಾದೃಕ್ಶ ಯದ್ವಿಕಾರಿ ಯತಶ್ಚ ಯತ್ |
ಸ ಚ ಯೋ ಯತ್ರ ಭಾವಶ್ಚ ತತ್ಸಮಾಸೇನ ಮೇ ಶೃಣು || 03 ||

‘ಯದ್ವಿಕಾರಿ’ ಯೇನ ವಿಕಾರೇಣ ಯುಕ್ತಮ್ | ‘ಯತಶ್ಚ ಯತ್’ ಯತೋ ಯಾತಿ ಪ್ರವರ್ತತೇ |
ಸ ಚ ಪ್ರವರ್ತತೇ | ಸ ಚ ಪ್ರವರ್ತಕಃ | ಯತಶ್ಚ ಯದಿತ್ಯಸ್ಮಾತ್ ಪ್ರವರ್ತತೇ ಕ್ಷೇತ್ರಮಿತಿ
ವಚನಮ್ | ಸ ಚ ಯ ಇತಿ ಸ್ವರೂಪಮಾತ್ರಮ್ || 03 ||

ಋಷಿಭಿರ್ಬಹುದಾ ಗೀತಂ ಭನ್ನೋಭಿರ್ವಿವಿಧೈಃ ಪೃಥಕ್ |
ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಪದ್ಯೈಶ್ಚೈವ ಹೇತುಮದ್ಭಿರ್ವಿನಿಶ್ಚಿತೈಃ || 04 ||

ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಾಣಿ - ಶಾರೀರಕಸೂತ್ರಾಣಿ || 04 ||

ಮಹಾಭೂತಾನ್ಯಹಜ್ಞಾರೋ ಬುದ್ಧಿರವ್ಯಕ್ತಮೇವ ಚ |
ಇನ್ದ್ರಿಯಾಣಿ ದಶೈಕಂ ಚ ಪಞ್ಚ ಚೇನ್ದ್ರಿಯಗೋಚರಾಃ || 05 ||

ಇಚ್ಛಾ ದ್ವೇಷಃ ಸುಖಂ ದುಃಖಂ ಸಂಘಾತಶ್ಚೇತನಾ ಧೃತಿಃ |
ಏತತ್ಕ್ಷೇತ್ರಂ ಸಮಾಸೇನ ಸವಿಕಾರಮುದಾಹೃತಂ || 0 ||

ಇಚ್ಛಯಾದಯೋ ವಿಕಾರಾಃ || 0 ||

ಅಮಾನಿತ್ವ ಮದಮ್ಪಿತ್ವಮಹಿಂಸಾ ಕ್ಷಾಂತಿರಾರ್ಜವಮ್ |
ಆಚಾರ್ಯೋಪಾಸನಂ ಶೌಚಂ ಸೈರ್ಯಮಾತ್ಮವಿನಿಗ್ರಹಃ || 07 ||

ಸ ಚ ಯೋ ಯತ್ಪ್ರಭಾವಶ್ಚೇತಿ ವಕ್ತುಂ ತಜ್ಞಾ ನಸಾಧನ್ಯಾಹ - ಅಮಾನಿತ್ವಮಿತ್ಯಾದಿನಾ |
ಆತ್ಮಾಲ್ಪತ್ವಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾಽಪಿ ಮಹತ್ವಪ್ರದರ್ಶನಂ - ದಮ್ಭಃ -

‘ಜ್ಞಾತ್ವಾಽಪಿ ಸ್ವಾತ್ಮನೋಽಲ್ಪತ್ವಂ ದಮ್ಭೋ ಮಹಾತ್ಮ್ಯಭಾವನಮ್’ ಇತಿ ಹ್ಯಭಿದಾನಮ್ |
ಆರ್ಜವಂ - ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯಕರ್ಮಣಾಮವೈಪರೀತ್ಯಮ್ || 07 ||

ಇನ್ದಿಯಾರ್ಥೇಷು ವೈರಾಗ್ಯಮನಹಙ್ಕಾರ ಏವ ಚ |
ಜನ್ಮಮೃತ್ಯುಜರಾವ್ಯಾಧಿದುಃಖದೋಷಾನುದರ್ಶನಮ್ || 08 ||

ಅಸಕ್ತಿರನಭಿಷ್ಟಙ್ಗಃ ಪುತ್ರದಾರಗೃಹಾದಿಷು |
ನಿತ್ಯಂ ಚ ನಮಚಿತ್ತತ್ವಮಿಷ್ಟಾನಿಷ್ಟೋಪಪತ್ತಿಷು || 09 ||

ಸಕ್ತಿಃ - ಸ್ನೇಹಃ | ಸ ಏವಾತಿಪಕ್ವೋಽಭಿಷ್ಟಙ್ಗಃ -

‘ಸ್ನೇಹಃ ಸಕ್ತಿಃ ಸ ಏವಾತಿಪಕ್ವೋಽಭಿಷ್ಟಙ್ಗ ಉಚ್ಯತೇ’ ಇತ್ಯಭಿದಾನಮ್ || 09 ||

ಮಯಿ ಚಾನನ್ಯಯೋಗೇನ ಭಕ್ತಿರವ್ಯಭಿಚಾರಿಣೀ |
ವಿವಿಕ್ತದೇಶಸೇವಿತ್ವಮರತಿರ್ಜನಸಂಸದೀ || 10 ||

ಅಧ್ಯಾತ್ಮಜ್ಞಾನನಿತ್ಯತ್ವಂ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಾರ್ಥದರ್ಶನಮ್ |
ಏತಜ್ಞಾ ನಮಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಮಜ್ಞಾನಂ ಯದತೋಽನ್ಯಥಾ || 11 ||

ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಾರ್ಥದರ್ಶನಮ್ - ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಾರ್ಥಂ ಶಾಸ್ತ್ರದರ್ಶನಮ್ || 11 ||

ಜ್ಞೇಯಂ ಯತ್ ತತ್ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಯಜ್ಞಾ ತ್ವಾಽಮೃತಮಶ್ನುತೇ |
ಅನಾದಿಮತ್ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ನ ಸತ್ ತನ್ನಾಸದುಚ್ಯತೇ || 12 ||

ಪರಮ್ಪ್ರಹ್ಮೇತಿ ಚ ‘ಸ ಚ ಯಃ’ ಇತಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾತಮುಚ್ಯತೇ | ಅನ್ಯಃ ‘ಪ್ರಭಾವಃ’ ಇತಿ |
ಆದಿಮದ್ದೇಹಾದಿವರ್ಜಿತಮ್ - ಅನಾದಿಮತ್ | ಅನ್ಯಥಾಽನಾದಿತೈವ ಸ್ಯಾತ್ || 12 ||

ಸರ್ವತಃ ಪಾಣಿಪಾದಂ ತತ್ ಸರ್ವತೋಽಕ್ಷಿಶಿರೋಮುಖಮ್ |
ಸರ್ವತಃ ಶೃತಿಮಲ್ಲೋಕೇ ಸರ್ವಮಾವೃತ್ಯ ತಿಷ್ಠತಿ || 13 ||

ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಗುಣಾಭಾಸಂ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯವಿವರ್ಜಿತಮ್ |
ಅಸಕ್ತಂ ಸರ್ವಭೃಚ್ಛಿವ ನಿರ್ಗುಣಂ ಗುಣಭೋಕ್ತ ಚ || 14 ||

ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಗುಣಾಂಶ್ಚಭಾಸಯತೀತಿ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಗುಣಾಭಾಸಾಮ್ |
ಇಂದ್ರಿಯವರ್ಜಿತತತ್ತ್ವಾರ್ಥಃ ಉಕ್ತಃ ಪುರಸ್ತಾತ್ | ವಿಕಾರಾಂತರ್ಭಾವಾಜ್ಞಾನಸಾಧನಂ
ಪ್ರಥಮತ ಉಕ್ತಮ್ | ಬಹುತ್ವಾತ್ ಸಾಧನಾತ್ಯುಪಯೋಗಾತ್ ಪ್ರಭಾವಃ || 14 ||

ಬಹಿರಂತಶ್ಚ ಭೂತಾನಾಮಚರಂ ಚರಮೇವ ಚ |
ಸೂಕ್ಷ್ಮತ್ವಾತ್ ತದವಿಜ್ಞೇಯಂ ದೂರಸ್ಥಂ ಚಾಂತಿಕೇ ಚ ತತ್ || 15 ||

ಅವಿಭಕ್ತಂ ಚ ಭೂತೇಷು ವಿಭಕ್ತಮಿವ ಚ ಸ್ಥಿತಮ್ |
ಭೂತಭರ್ತ್ಯ ಚ ತಜ್ಞೇಯಂ ಗ್ರಸಿಷ್ಟು ಪ್ರಭವಿಷ್ಟು ಚ || 16 ||

ಜ್ಯೋತಿಷಾಮಪಿ ತಜ್ಜ್ಯೋತಿಸ್ತಮಸಃ ಪರಮುಚ್ಯತೇ |
ಜ್ಞಾನಂ ಜ್ಞೇಯಂ ಜ್ಞಾನಗಮ್ಯಂ ಹೃದಿ ಸರ್ವಸ್ಯ ವಿಷ್ಟಿತಮ್ || 17 ||

ಇತಿ ಕ್ಷೇತ್ರಂ ತಥಾ ಜ್ಞಾನಂ ಜ್ಞೇಯಂ ಚೋಕ್ತಂ ಸಮಾಸತಃ |
ಮದ್ಭಕ್ತ ಏತದ್ವಿಜ್ಞಾಯ ಮದ್ಭಾವಾಯೋಪಪದ್ಯತೇ || 18 ||

ಪ್ರಕೃತಿಂ ಪುರುಷಂ ಚೈವ ವಿಧ್ಯನಾದೀ ಉಭಾವಪಿ |
ವಿಕಾರಾಂಶ್ಚ ಗುಣಾಂಶ್ಚೈವ ವಿಧಿ ಪ್ರಕೃತಿಸಮ್ಭವಾನ್ || 19 ||

ಯತಶ್ಚ ಯದಿತಿ ವಕ್ತುಂ ಪ್ರಕೃತಿವಿಕಾರಪುರುಷಾನ್ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ್ಯಾಹ | ಗುಣಾಃಸತ್ತಾದಯಃ |
ತೇಷಾಮತ್ಯಲ್ಪೋ ವಿಶೇಷೋ ಲಯಾತ್ ಸರ್ಗ ಇತಿ ವಿಕಾರಾಃ ಪ್ರಥಗುಕ್ತಾಃ |

‘ಕಾರ್ಯಾಕಾರ್ಯಾ ಗುಣಾಸ್ತಿಸ್ತೋ ಯತಸ್ತ ಲ್ಪೋದ್ಭವೋ ಜನೌ’

ಇತಿ ಮಾಧುಚ್ಛಿವಸಶಾಖಾಯಾಮ್ || 19 ||

ಕಾರ್ಯಕರಣಕರ್ತೃತ್ವೇ ಹೇತುಃ ಪ್ರಕೃತಿರುಚ್ಯತೇ |
ಪುರುಷಃ ಸುಖದುಃಖಾನಾಂ ಭೋಕ್ತೃತ್ವೇ ಹೇತುರುಚ್ಯತೇ || 20 ||

ಕಾರ್ಯಂ - ಶರೀರಮ್ | 'ಶರೀರಂ ಕಾರ್ಯಮುಚ್ಯತೇ' ಇತ್ಯಭಿಧಾನಂ | ಕಾರಣಾನಿ -
ಇನ್ದ್ರಿಯಾಣಿ | ಭೋಗಃ - ಅನುಭವಃ | ಸ ಹಿ ಚಿದ್ರೂಪತ್ವಾದನುಭವತಿ | ಪ್ರಕೃತಿಶ್ಚಜಡತ್ವಾತ್
ಪರಿಣಾಮಿನೀ |

'ಕಾರ್ಯಕಾರಣಕರ್ತೃತ್ವೇ ಕಾರಣಂ ಪ್ರಕೃತಿಂ ವಿದುಃ |
ಭೋಕ್ತೃತ್ವೇ ಸುಖದುಃಖಾನಾಂ ಪುರುಷಂ ಪ್ರಕೃತೇಃ ಪರಮ್' ಇತಿ ಭಾಗವತೇ || 20 ||

ಪುರುಷಃ ಪ್ರಕೃತಿಸ್ಥೋ ಹಿ ಭುಜ್ಞ್ತೇ ಪ್ರಕೃತಿಜಾನ್ ಗುಣಾನ್ |
ಕಾರಣಂ ಗುಣಸಂಸ್ಥೋಽಸ್ಯ ಸದಸದ್ಯೋನಿಜನ್ಮಸು || 21 ||

ಉಪದ್ರಷ್ಟ್ವಾನುಮನ್ತಾ ಚ ಭರ್ತಾ ಭೋಕ್ತಾ ಮಹೇಶ್ವರಃ |
ಪರಮಾತ್ಮೇತಿ ಚಾಪ್ಯುಕ್ತೋ ದೇಹೇಽಸ್ಮಿನ್ ಪುರುಷಃ ಪರಃ || 22 ||

ಯತಶ್ಚ ಯದಿತ್ಯಾಹ - ಉಪದ್ರಷ್ಟೇತಿ | ಅನುಮನ್ತಾ - ಅನ್ವನು ವಿಶೇಷತೋ ನಿರೂಪಕಃ
|| 22 ||

ಯ ಏವಂ ವೇತ್ತಿ ಪುರುಷಂ ಪ್ರಕೃತಿಂ ಚ ಗುಣೈ ಸಹ |
ಸರ್ವಥಾ ವರ್ತಮಾನೋಽಪಿ ನ ಸ ಭೂಯೋಭಿಜಾಯತೇ || 23 ||

ಪುರುಷಃ ಸುಖದುಃಖಾನಾಮಿತಿ ಜೀವ ಉಕ್ತಃ | ಪುರುಷಂ ಪ್ರಕೃತಿಂ ಚೇತಿ ಜೀವೇಶ್ವರೌ
ಸಹೈವೋಚ್ಯತೇ | ಅನ್ಯತ್ರ ಮಹಾತಾತ್ಪರ್ಯವಿರೋಧಃ | ಉತ್ಕರ್ಷೇ ಹಿ
ಮಹಾತಾತ್ಪರ್ಯಮ್ | ತಥಾಹಿ ಸೌಕರಾಯಣಶ್ರುತಿಃ -

'ಅವಾಚ್ಯೋತ್ಕರ್ಷೇ ಮಹತ್ತ್ವಾತ್ ಸರ್ವವಾಚಾಂ ಸರ್ವನ್ಯಾಯಾನಾಂ ಚ ಮಹತ್ಪರತ್ವಮ್
ವಿಷ್ಟೋರನ್ತಸ್ಯ ಪರಾತ್ ಪರಸ್ಯ ತಚ್ಚಾಪಿ ಹ್ಯಸ್ಯೇವ ನ ಚಾತ್ರ ಶಙ್ಕಾ ||

ಅತೋ ವಿರುದ್ಧಂ ತು ಯದತ್ರ ಮಾನಂ ತದಕ್ಷಜಾದಾವಥವಾಽಪಿ ಯುಕ್ತಿಃ | ನ ತತ್
ಪ್ರಮಾಣಂ ಕವಯೋ ವದಂತಿ ನ ಚಾಪಿ ಯುಕ್ತಿಹ್ಯೂರ್ನಮತಿಹಿ ದೃಷ್ಟೇಃ' ಇತಿ |

ಅತೋ ಯುಕ್ತಿಭಿರಪ್ಯೇತದಪಲಾಪೋ ನ ಯುಕ್ತಃ | ಅತೋ ಯಯಾ
ಯುಕ್ತ್ಯಾವಿದ್ಯಮಾನತ್ವಾದಿ ಕಲ್ಪಯತಿ ಸಾಽಪ್ಯಾಭಾಸರೂಪೇತಿ ಸದೇವ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ
ವೇದೈರುಚ್ಯತ ಇತಿ ಸಿದ್ಧತಿ | ಅವಾನ್ತರಂ ಚ ತಾತ್ಪರ್ಯಂ ತತ್ರಾಸ್ತಿ | ಉಕ್ತಂ ಚ ತತ್ತ್ವವ -

'ಅವಾನ್ತರಂ ತತ್ಪರತ್ವಂ ಚ ಸತ್ತೇ ಮಹದ್ವಾಽಪ್ಯೇಕತ್ವಾತ್ ತು ತಯೋರನನ್ತೇ' ಇತಿ |
ಶ್ಯಾಮತ್ವಾದ್ಯಭಿಧಾನಾಚ್ಚ |

ಯುಕ್ತಂ ಚ ಪುರುಷಮತಿಕಲ್ಪಿತಯುಕ್ತಾದೇರಾಭಾಸತ್ವಮ್ | ಅಜ್ಞಾನಸಮ್ಭವಾತ್| ನ ತು
ಸ್ವತಃ ಪ್ರಮಾಣಸ್ಯ ವೇದಸ್ಯಾಭಾಸತ್ವಮ್ | ಅದರ್ಶನಂ ಚ ಸಮ್ಭವತ್ಯೇವ ಪುಂಸಾಂ
ಬಹೂನಾಮಪ್ಯಜ್ಞಾನಾತ್ | ತರ್ಹ್ಯಯಸ್ಮದನಧೀತಶ್ರುತ್ಯಾದೌ ವಿಪರ್ಯಯೋಽಪಿ ಸ್ಯಾದಿತಿ
ನ ವಾಚ್ಯಮ್ | ಯತಸ್ತತ್ಯವಾಹ -

‘ನೈತದ್ವಿರುದ್ಧಾ ವಾಚೋ ನೈತದ್ವಿರುದ್ಧಾ ಯುಕ್ತಯ ಇತಿ ಹ ಪ್ರಜಾಪತಿರುವಾಚ
ಪ್ರಜಾಪತಿರುವಾಚ’ ಇತಿ |

ತದ್ವಿರುದ್ಧಂ ಚ ಜೀವಾನಾಮ್ಯಮ್ | ‘ಆಭಾಸ ಏವ ಚ’ ಇತಿ ಚೋಕ್ತಮ್ |

‘ಬಹವಃ ಪುರುಷಾ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಉತಾಹೋ ಏಕ ಏವ ತು |
ಕೋ ಹ್ಯತ್ರ ಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ತ್ವಂ ಭವಾನ್ ವಕ್ತುಮರ್ಹತಿ ||

ವೈಶಮ್ನಾಯನ ಉವಾಚ-

ನೈತದಿಚ್ಛಂತಿ ಪುರುಷಮೇಕಂ ಕುರುಕುಲೋದ್ಭವ |
ಬಹೂನಾಂ ಪುರುಷಾಣಾಂ ಹಿ ಯಥೈಕಾ ಯೋನಿರುಚ್ಯತೇ |
ತಥಾ ತಂ ಪುರುಷಂ ವಿಶ್ವಮಾಖ್ಯಾಸ್ಯಾಮಿ ಗುಣಾಧಿಕಮ್’ ಇತಿ ಚ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ |

ನ ಚೈತತ್ ಸರ್ವಂ ಸ್ವಪ್ನೇನ್ದ್ರ ಜಾಲಾದಿವತ್ -

‘ವೈಧರ್ಮ್ಯಾಚ್ಚ ನ ಸ್ವಪ್ನಾದಿವತ್’ ಇತಿ ಭಗವದ್ವಚನಮ್ |

ನ ಚ ಸ್ವಪ್ನವದೇಕಜೀವಕಲ್ಪಿತತ್ವೇ ಮಾನಂ ಪಶ್ಯಾಮಃ | ವಿಪರ್ಯಯೇ ಮಾ ಚೋಕ್ತಾ
ದ್ವಿತೀಯೇ | ಉಕ್ತಂ ಚಾಯಾಸ್ಯಶಾಖಾಯಾಮ್ -

‘ಸ್ವಪ್ನೋ ಹವಾ ಅಯಂ ಚಿಹ್ನಲತ್ವಾನ್ನ ಚ ಸ್ವಪ್ನೋ ನಹಿ ವಿಚ್ಛೇದ ಏತದಿತಿ’ ಇತಿ |

ನಾಯಂ ದೋಷಃ | ನಹೀಶ್ವರಸ್ಯ ಜೀವೈಕ್ಯಮುಚ್ಯತೇ, ಜೀವಸ್ಯ ಹೀಶ್ವರೈಕ್ಯಮಿತಿ
ಧ್ಯೇಯಮ್ | ತದಪಿ ನ ನಿರುಪಾದಿಕಮ್ | ಅತೋ ನ ಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬತ್ವವಿರೋಧೈಕ್ಯಮ್ |
ತಥಾಚ ಮಾಧುಚ್ಛನ್ದಸಶ್ರುತಿಃ -

‘ಐಕ್ಯಂ ಚಾಪಿ ಪ್ರಾತಿಬಿಮ್ಬೇನ ವಿಷ್ಣೋರ್ಜೀವಸ್ಯೈತದ್ಧಿ ಋಷಯೋ ವದಂತಿ’ ಇತಿ |
ಅಹಂಗ್ರಹೋಪಾಸನೇ ಚ ಫಲಾಧಿಕ್ಯಮಾಗ್ನಿವೇಶ್ಯಶ್ರುತಿಸಿದ್ಧಮ್ -

‘ಅಹಂಗ್ರಹೋಪಾಸಕಸ್ತಸ್ಯ ಸಾಮ್ಯಮಭ್ಯಾಶೋ ಹ ವಾ ಅಶ್ನುತೇ ನಾತ್ರ ಶಙ್ಕಾ’ ಇತಿ |

‘ತದೀಯೋಽಹಮಿತಿ ಜ್ಞಾನಮಹಜ್ಞಹ ಇತಿರೀತಃ’ ಇತಿ ವಾಮನೇ |

‘ತದ್ವಶತ್ವಾತ್ ತು ಸೋಽಸ್ಮೀತಿ ಭೃತ್ಯೈರೇವ ನ ತು ಸ್ವತಃ’ ಇತಿ ಚ

ಪ್ರಾತಿಬಿಮ್ಬೇನ ಸೋಽಸ್ಮಿ ಭೃತ್ಯಶ್ಚೇತಿ ಭಾವನಾ| ತಥಾಹ್ಯಾಸ್ಯಾಸ್ಯಶಾಖಾಯಾಮ್ -

‘ಭೃತ್ಯಶ್ಚಾಹಂ ಪ್ರಾತಿಬಿಂಬೈನ ಸೋಽಸ್ಮಿತ್ಯೇವಂ ಹ್ಯುಪಾಸ್ಯಃ ಪರಮಃ ಪುಮಾನ್ ಸಃ’
ಇತಿ ಪ್ರಾತಿಬಿಮ್ಬಂ ಚ ತತ್ಸಾಮ್ಯಮೇವ || 23 ||

ಧ್ಯಾನೇನಾತ್ಮನಿ ಪಶ್ಯಂತಿ ಕೇಚಿದಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಾ |
ಅನ್ಯೇ ಸಾಷ್ಟೈನ ಯೋಗೇನ ಕರ್ಮಯೋಗೇನ ಚಾಪರೇ || 24 ||

ಅನ್ಯೇ ತ್ವೇವಮಜಾನಂತಃ ಶ್ರುತ್ವಾಸನೇಭ್ಯ ಉಪಾಸತೇ |
ತೇಽಪಿ ಚಾತಿತರನ್ಯೇವ ಮೃತ್ಯುಂ ಶ್ರುತಿಪರಾಯಣಾಃ || 25 ||

ಸಾಷ್ಟೈನ ವೇದೋಕ್ತಭಗವತ್ಸ್ವ ರೂಪಜ್ಞಾನೇನ | ಕರ್ಮಿಣಾಮಪಿ ಶ್ರುತ್ವಾಜ್ಞಾತ್ವಾ ಧ್ಯಾತ್ವಾ
ದೃಷ್ಟಿಃ | ಶ್ರಾವಕಾಣಾಂ ಚ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಧ್ಯಾತ್ವಾ | ಸಾಷ್ಟಾನಾಂ ಚ ಧ್ಯಾತ್ವಾ| ತಥಾಚ
ಗೌಪವನಶ್ರುತಿಃ-

‘ಕರ್ಮಕೃಚ್ಛಾಪಿ ತಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಧ್ಯಾತ್ವಾಸನುಪಶ್ಯತಿ |
ಶ್ರಾವಕೋಽಪಿ ತಥಾ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಜ್ಞಾನ್ಯಪಿ ಪಶ್ಯತಿ’ ಇತಿ
‘ಅನ್ಯಥಾ ತಸ್ಯ ದೃಷ್ಟಿರ್ಹಿ ಕಥಂಚ್ಛನ್ನೋಪಜಾಯತೇ’ ಇತಿ
‘ಅನ್ಯೇ’ ಇತ್ಯಶಕ್ತಾನಾಮಪ್ಯುಪಾಯದರ್ಶನಾರ್ಥಮ್ || 24-25 ||

ಯಾವತ್ ಸಂಜಾಯತೇ ಕಿಂಚಿತ್ ಸತ್ತಂ ಸ್ಥಾವರಜಙ್ಗಮಮ್ |
ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞಸಂಯೋಗಾತ್ ತದ್ವಿದ್ಧಿ ಭರತರ್ಷಭ || 26 ||

ಸಮಂ ಸರ್ವೇಷು ಭೂತೇಷು ತಿಷ್ಠಂತಂ ಪರಮೇಶ್ವರಮ್ |
ವಿನಶ್ಯತ್ಸ್ವ ವಿನಶ್ಯಂತಂ ಯಃ ಪಶ್ಯತಿ ಸ ಪಶ್ಯತಿ || 27 ||

ಸಮಂ ಪಶ್ಯನ್ ಹಿ ಸರ್ವತ್ರ ಸಮವಸ್ಥಿತಮೀಶ್ವರಮ್ |
ನ ಹಿನಸ್ತ್ಯಾತ್ಮನಾಽಽತ್ಮಾನಂ ತತೋ ಯಾತಿ ಪರಾಂ ಗತಿಮ್ || 28 ||

ಪುನಶ್ಚ ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷೇಶ್ವರಸ್ವರೂಪಂ ಸಾಮ್ಯಾದಿಧರ್ಮಯುತಮಾಹ -
ಯಾವದಿತ್ಯಾದಿನಾ
|| 26 ||

ಪ್ರಕೃತ್ಯೈವ ಚ ಕರ್ಮಾಣಿ ಕ್ರಿಯಮಾಣಾನಿ ಸರ್ವಶಃ |
ಯಃ ಪಶ್ಯತಿ ತಥಾಸ್ಸತ್ಮಾನಮಕರ್ತಾರಂ ಸ ಪಶ್ಯತಿ || 29 ||

ಆತ್ಮಾನಂ ಚಾಕರ್ತಾರಂ ಯಃ ಪಶ್ಯತಿ ಸ ಪಶ್ಯತಿ || 29 ||

ಯದಾ ಭೂತಪೃಥಗ್ಭಾವಾಮೇಕಸ್ಥಮನುಪಶ್ಯತಿ |
ತತ ಏವ ಚ ವಿಸ್ತಾರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಮುದ್ಯತೇ ತದಾ || 30 ||

ಏಕಸ್ಥಮ್, ಏಕಸ್ಮಿನ್ನೇವ ವಿಷ್ಣೌಸ್ಥಿತಮ್ | ತತ ಏವ ವಿಷ್ಣೋರ್ವಿಸ್ತಾರಮ್ || 30 ||

ಅನಾದಿತ್ವಾನ್ನಿರ್ಗುಣತ್ವಾತ್ ಪರಮಾತ್ಮಾಯಮವ್ಯಯಃ |
ಶರೀರಸ್ಥೋಪಿ ಕೌಂತೇಯ ನ ಕರೋತಿ ನ ಲಿಪ್ಯತೇ || 31 ||

ನ ಚ ವ್ಯಯಾದಿಸ್ತಸ್ಯೇತ್ಯಾಹ - ಅನಾದಿತ್ವಾದಿತಿ | ಸಾದಿ ಹಿ ಪ್ರಾಯೋ ವ್ಯಯಿ ಗುಣಾತ್ಮಕಂ
ಚ | 'ನ ಕರೋತಿ' ಇತ್ಯಾದೇರರ್ಥ ಉಕ್ತಃ ಪುರಸ್ತಾತ್ | ನ ಲೌಕಿಕಃ ಕ್ರಿಯಾದಿಸ್ತಸ್ಯ | ಅತೋ
'ನ ಪ್ರಜ್ಞಮ್' ಇತ್ಯಾದಿವದಿತಿ || 31 ||

ಯಥಾ ಸರ್ವಗತಂ ಸೌಕ್ಷ್ಮ್ಯ ದಾಕಾಶಂ ನೋಪಲಿಪ್ಯತೇ |
ಸರ್ವತ್ರಾವಸ್ಥಿತೋ ದೇಹೇ ತಥಾಸ್ಸತ್ಮಾನೋಪಲಿಪ್ಯತೇ || 32 ||

ಯಥಾ ಪ್ರಕಾಶಯತ್ಯೇಕಃ ಕೃತ್ಸ್ನಂ ಲೋಕಮಿಮಂ ರವಿಃ |
ಕ್ಷೇತ್ರಂ ಕ್ಷೇತ್ರೀ ತಥಾ ಕೃತ್ಸ್ನಂ ಪ್ರಕಾಶಯತಿ ಭಾರತ || 33 ||

ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞಯೋರೇವಮನ್ತರಂ ಜ್ಞಾನಚಕ್ಷುಷಾ |
ಭೂತಪ್ರಕೃತಿಮೋಕ್ಷಂ ಚ ಯೇ ವಿಧುರ್ಯಾನ್ತಿ ತೇ ಪರಮ್ || 34 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾಯಾಂ ತ್ರಯೋದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || 13 ||

ಭೂತೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಕೃತೇಶ್ಚ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನಮ್ ಅಮಾನಿತ್ವಾದಿಕಮ್ || 34 ||

**|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತೇ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಭಾಷ್ಯೇ
ತ್ರಯೋದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || 13 ||**

ಅಥ ಚತುರ್ದಶೋಧ್ಯಾಯಃ

ಸಾಧನಂ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯೇನೋತ್ತರೈರಧ್ಯಾಯೈರ್ವಕ್ತಿಃ -

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಪರಂ ಭೂಯಃ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಜ್ಞಾನಾನಾಂ ಜ್ಞಾನಮುತ್ತಮಮ್ ||
ಯಜ್ಞಾತ್ವಾ ಮುನಯಃ ಸರ್ವೇ ಪರಾ ಸಿದ್ಧಿಮಿತೋ ಗತಾಃ || 01 ||

ಇದಂ ಜ್ಞಾನಮುಪಾಶ್ರಿತ್ಯ ಮಮ ಸಾಧರ್ಮ್ಯಮಾಗತಾಃ |
ಸರ್ಗೇಽಪಿ ನೋಪಜಾಯಂತೇ ಪ್ರಲಯೇ ನ ವ್ಯಥಂತಿ ಚ || 02 ||

ಮಮ ಯೋನಿರ್ಮಹದ್ಬ್ರಹ್ಮ ತಸ್ಮಿನ್ ಗರ್ಭಂ ದಧಾಮ್ಯಹಮ್ |
ಸಮ್ಭವಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ತತೋ ಭವತಿ ಭಾರತ || 03 ||

ಮಹದ್ಬ್ರಹ್ಮ - ಪ್ರಕೃತಿಃ | ಸಾ ಚ ಶ್ರೀಭೂರ್ದುರ್ಗೇತಿ ಭಿನ್ನಾ | ಉಮಾ ಸರಸ್ವತ್ಯಾದ್ಯಾಸ್ತು-
ತದಂಶಯುತಾನ್ಯಜೀವಾಃ | ತಥಾಚ ಕಾಷಾಯಣಶ್ರುತಿಃ-

‘ಶ್ರೀಭೂರ್ದುರ್ಗಾ ಮಹತೀ ತು ಮಾಯಾ ಸಾ ಲೋಕಸೂತಿರ್ಜಗತೋ ಬನ್ಧಿಕಾ ಚ |
ಉಮಾವಾಗಾದ್ಯಾ ಅನ್ಯಜೀವಾಸ್ತದಂಶಾಸ್ತದಾತ್ಮಾನಾ ಸರ್ವವೇದೇಷು ಗೀತಾಃ’ ಇತಿ |

ಮಮ ಯೋನಿರಿತಿ ಗರ್ಭಾಧಾನಾರ್ಥಾ ಯೋನಿಃ | ನ ತು ಮಾತಾ | ವಾಕ್ಯವಿಶೇಷಾತ್ |
ತಥಾಹಿ ಸಾಮವೇದೇ ಶಾರ್ಕರಾಕ್ಷ್ಯಶ್ರುತೌ -

‘ವಿಷ್ಣೋರ್ಯೋನಿರ್ಗರ್ಭಸನ್ಧಾರಣಾರ್ಥಾ ಮಹಾಮಾಯಾ ಸರ್ವದುಃಖೈರ್ವಿಹೀನಾ
ತಥಾಽಪ್ಯಾತ್ಮಾನಂ ದುಃಖಿವನ್ಮೋಹನಾರ್ಥಂ ಪ್ರಕಾಶಯಂತಿ ಸಹ ವಿಷ್ಣುನಾ ಸಾ’||

-ಇತಿ ಅತಃ ಸೀತಾದುಃಖಾದಿಕಂ ಸರ್ವಂ ಮೃಷಾಪ್ರದರ್ಶನಾಮೇವ |

ತಥಾ ಚ ಕೌರ್ಮಪುರಾಣೇ-

ನ ಚೇಯಂ ಭೂಃ | ತಥಾಚ ಸೌಕರಾಯಣಶ್ರುತಿಃ -

‘ಅನ್ಯಾ ಭೂಭೂರಿಯಂ ತಸ್ಯ ಛಾಯಾ ಭೂತಾವಮಾ ಸಾ ಹಿ ಭೂತೈಕಯೋನಿಃ’ ಇತಿ |
‘ಅವಾಪ್ಯ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ದಾಸ್ಯಂ ಜಗತಾಂ ಪ್ರವಿತಾಮಹೀ’ ಇತ್ಯಾದ್ಯನಭಿಮ್ಲಾತಶ್ರುತೇಃ |

ಮತ್ಸ್ಯಪುರಾಣೋಕ್ತಮಪಿ ಸ್ವೇಚ್ಛಯೈವ | ಮಹದ್ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದವಾಚ್ಯಾಽಪಿ ‘ಪ್ರಕೃತಿರೇವ
ಮಹತೀ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ದ್ವೇ ತು ಪ್ರಕೃತಿಶ್ಚ ಮಹೇಶ್ವರಃ’ ಇತಿ ತತ್ತ್ವೇವ || 03 ||

ಸರ್ವಯೋನಿಷು ಕೌನ್ತೇಯ ಮೂರ್ತಯಃ ಸಮ್ಭವಂತಿ ಯಾಃ |
ತಾಸಾಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಮಹದ್ಯೋನಿರಹಂ ಬೀಜಪ್ರದಃ ಪಿತಾ || 04 ||

ಸತ್ತಂ ರಜಸ್ತಮ ಇತಿ ಗುಣಾಃ ಪ್ರಕೃತಿಸಮ್ಭವಾಃ |
ನಿಬದ್ಧಂತಿ ಮಹಾಬಾಹೋ ದೇಹೇ ದೇಹಿನಮವ್ಯಯಮ್ || 05 ||

ಬಂಧಪ್ರಕಾರಂ ದರ್ಶಯತಿ ಸಾಧನಾನುಷ್ಠಾನಾಯ - ಸತ್ತಮಿತ್ಯಾದಿನಾ || 05 ||

ತತ್ರ ಸತ್ತಂ ನಿರ್ಮಲತ್ವಾತ್ ಪ್ರಕಾಶಕಮನಾಮಯಮ್ |
ಸುಖ ಸಂಘೇನ ಬಧ್ನಾತಿ ಜ್ಞಾನಸಂಘೇನ ಚಾನಘ || 06 ||

ರಜೋ ರಾಗಾತ್ಮಕಂ ವಿದ್ಧಿ ತೃಷ್ಣಾಸಂಘಸಮುದ್ಭವಮ್ |
ತನ್ನಿಬಧ್ನಾತಿ ಕೌನ್ತೇಯ ಕರ್ಮಸಂಘೇನ ದೇಹಿನಾಮ್ || 07 ||

ತೃಷ್ಣಾಸಂಘಯೋಃ ಸಮುದ್ಭವಮ್ | ತಯೋಃ ಕಾರಣಮ್ || 07 ||

ತಮಸ್ತ ಜ್ಞಾನಜಂ ವಿದ್ಧಿ ಮೋಹನಂ ಸರ್ವದೇಹಿನಾಮ್ |
ಪ್ರಮಾದಾಲಸ್ಯನಿದ್ರಾಭಿಸ್ತನ್ನಿಬಧ್ನಾತಿ ಭಾರತ || 08 ||

ಅಜ್ಞಾನಂ ಜಾಯತೇ ಯತಸ್ತದಜ್ಞಾನಜಮ್ | 'ಪ್ರಮಾದಮೋಹೌ ತಮಸಃ' ಇತಿ
ವಾಕ್ಯಶೇಷಾತ್ || 08 ||

ಸತ್ತಂ ಸುಖೇ ಸಂಘಯತಿ ರಜಃ ಕರ್ಮಣಿ ಭಾರತ |
ಜ್ಞಾನಮಾವೃತ್ಯ ತು ತಮಃ ಪ್ರಮಾದೇ ಸಂಘಯತ್ಯುತ || 09 ||

ರಜಸ್ತಮಶ್ಚಾಭಿಭೂಯ ಸತ್ತಂ ಭವತಿ ಭಾರತ |
ರಜಃ ಸತ್ತಂ ತಮಶ್ಚೈವ ತಮಃ ಸತ್ತಂ ರಜಸ್ತಥಾ || 10 ||

ಸರ್ವದ್ವಾರೇಷು ದೇಹೇಽಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರಕಾಶ ಉಪಜಾಯತೇ |
ಜ್ಞಾನಂ ಯದಾ ತದಾ ವಿದ್ಯಾದ್ವಿವೃದ್ಧಂ ಸತ್ತಮಿತ್ಯುತ || 11 ||

ಲೋಭಃ ಪ್ರವೃತ್ತಿರಾರಮ್ಭಃ ಕರ್ಮಣಾಮಶಮಃ ಸ್ಪೃಹಾ |
ರಜಸ್ಯೇತಾನಿ ಜಾಯಂತೇ ವಿವೃದ್ಧೇ ಭರತರ್ಷಭ || 12 ||

ಅಪ್ರಕಾಶೋಽಪ್ರವೃತ್ತಿಶ್ಚ ಪ್ರಮಾದೋ ಮೋಹ ಏವ ಚ |
ತಮಸ್ಯೇತಾನಿ ಜಾಯಂತೇ ವಿವೃದ್ಧೇ ಕುರುನಂದನ || 13 ||

ಯದಾ ಸತ್ವೇ ಪ್ರವೃದ್ಧೇ ತು ಪ್ರಳಯಂ ಯಾತಿ ದೇಹಭೃತ್ |
ತದೋತ್ತಮವಿದಾಂ ಲೋಕಾನಮಲಾನ್ ಪ್ರತಿಪದ್ಯತೇ || 14 ||

ರಜಸಿ ಪ್ರಳಯಂ ಗತ್ವಾ ಕರ್ಮಸಂಜ್ಞೆಷು ಜಾಯತೇ |
ತಥಾ ಪ್ರಲೀನಸ್ತಮಸಿ ಮೂಢಯೋನಿಷು ಜಾಯತೇ || 15 ||

ಕರ್ಮಣಃ ಸುಕೃತಃಸ್ಯಾಹುಃ ಸಾತ್ತ್ವಿಕಂ ನಿರ್ಮಲಮ್ ಫಲಮ್ |
ರಜಸಸ್ತು ಫಲಂ ದುಃಖಮಜ್ಞಾನಂ ತಮಸಃ ಫಲಮ್ || 16 ||

ರಜಸಸ್ತು ಫಲಂ ದುಃಖಮಿತ್ಯಲ್ಪಸುಖಂ ದುಃಖಮ್ | ತಥಾಹಿ ಶಾರ್ಕರಾಕ್ಷ್ಯ ಶಾಖಾಯಾಮ್-

‘ರಜಸೋ ಹ್ಯೇವ ಜಾಯತೇ ಮಾತ್ರಯಾ ಸುಖಂ ದುಃಖಂ ತಸ್ಮಾತ್ ತಾನ್ ಸುಖಿನೋ
ದುಃಖಿನ ಇತ್ಯಾಚಕ್ಷತೇ’ ಇತಿ |

ಅನ್ಯಥಾ ದುಃಖಸ್ಯಾತಿರಷ್ಟತ್ವಾತ್ ತಮೋಽಧಿಕತ್ವಂ ರಜಸೇ ನ ಸ್ಯಾತ್ || 16 ||

ಸತ್ತ್ವಾತ್ ಸಂಜ್ಞಾಯತೇ ಜ್ಞಾನಂ ರಜಸೋ ಲೋಭ ಏವ ಚ |
ಪ್ರಮಾದಮೋಹೌ ತಮಸೋ ಭವತೋಽಜ್ಞಾನಮೇವ ಚ || 17 ||

ಉರ್ಧ್ವಂ ಗಚ್ಛಂತಿ ಸತ್ತ್ವಸ್ಥಾ ಮಧ್ಯೇ ತಿಷ್ಠಂತಿ ರಾಜಸಾಃ |
ಜಘನ್ಯಗುಣವೃತ್ತಿನ್ಥಾ ಅಧೋ ಗಚ್ಛಂತಿ ತಾಮಸಾಃ || 18 ||

ನಾ(ಃ)ನ್ಯಂ ಗುಣೇಭ್ಯಃ ಕರ್ತಾರಂ ಯದಾ ದ್ರಷ್ಟ್ವಾನುಪಶ್ಯತಿ |
ಗುಣೇಭ್ಯಶ್ಚ ಪರಂ ವೇತ್ತಿ ಮದ್ಭಾವಂ ಸೋಽಧಿ ಗಚ್ಛತಿ || 19 ||

ಪರಿಣಾಮಿಕರ್ತಾರಂ ಗುಣೇಭ್ಯೋಽನ್ಯಂ ನ ಪಶ್ಯತಿ | ಅನ್ಯಥಾ

‘ಯದಾ ಪಶ್ಯಃ ಪಶ್ಯತೇ ರುಗ್ಮವರ್ಣಂ ಕರ್ತಾರಮೀಶಂ ಪುರುಷಂ ಬ್ರಹ್ಮಯೋನಿಮ್’ ಇತಿ
ಶ್ರುತಿ ವಿರೋಧಃ |

‘ನಾಹಂ ಕರ್ತಾ ನ ಕರ್ತಾ ತ್ವಂ ಕರ್ತಾ ಯಸ್ತು ಸದಾ ಪ್ರಭುಃ’ ಇತಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ || 19 ||

ಗುಣಾನೇತಾನತೀತ್ಯ ತ್ರೀನ್ ದೇಹೀ ದೇಹಸಮುದ್ಭವಾನ್ |
ಜನ್ಮಮೃತ್ಯುಜರಾದುಃಖೈರ್ವಿಮುಕ್ತೋಽಮೃತಮಶ್ನುತೇ || 20 ||

ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ

ಕೈರ್ಲಿಙ್ಗೈಸ್ತ್ರಿನ್ ಗುಣಾನೇತಾನತೀತೋ ಭವತಿ ಪ್ರಭೋ |
ಕಿಮಾಚಾರಃ ಕಥಂ ಚೈತಾಂಸ್ತ್ರಿನ್ ಗುಣಾನತಿವರ್ತತೇ || 21 ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಪ್ರಕಾಶಂ ಚ ಪ್ರವೃತ್ತಿಂ ಚ ಮೋಹಮೇವ ಚ ಪಾಣ್ಡವ |
ನ ದ್ವೇಷ್ಠಿ ಸಮೃವೃತ್ತಾನಿ ನ ನಿವೃತ್ತಾನಿ ಕಾಂಕ್ಷತಿ || 22

ಉದಾಸೀನವದಾಸೀನೋ ಗುಣೈರ್ಯೋ ನ ವಿಚಾಲ್ಯತೇ |
ಗುಣಾ ವರ್ತಂತ ಇತ್ಯೇವ ಯೋಽವತಿಷ್ಠತಿ ನೇಙ್ಗತೇ || 23 ||

ಪ್ರಾಯೋ ನ ದ್ವೇಷ್ಠಿ ನ ಕಾಂಕ್ಷತಿ | ತಥಾಹಿ ಸಾಮವೇದೇ ಭಾಲ್ವವೇಯಶಾಖಾಯಾಮ್ -

ರಜಸ್ತಮಃಸತ್ತ್ವಗುಣಾನ್ ಪ್ರವೃತ್ತಾನ್ ಪ್ರಾಯೋ ನ ಚ ದ್ವೇಷ್ಠಿ ನ ಚಾಪಿ ಕಾಂಕ್ಷೇತ್ |
ತಥಾಽಪಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ಸತ್ತ್ವಗುಣಂ ಚ ಕಾಂಕ್ಷೇದ್ಯದಿ ಪ್ರವಿಷ್ಟಂ ಸುತಮಶ್ಚ ಜಹ್ಯಾತ್ ಇತಿ |
'ನ ಹಿ ದೇವಾ ಋಷಯಶ್ಚ ಸತ್ತ್ವಸ್ಥಾ ನೃಪಸತ್ತಮ |
ಹೀನಾಃ ಸೂಕ್ಷ್ಮೇಣ ಸತ್ತ್ವೇನ ತತೋ ವೈಕಾರಿಕಾ ಮತಾಃ |
ಕಥಂ ವೈಕಾರಿಕೋ ಗಚ್ಛೇತ್ ಪುರುಷಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಮ್' ಇತಿ ಹಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ |
'ಸಾತ್ತಿ ಕಃ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ಭವೇನ್ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥನಿಶ್ಚಿತಃ' ಇತಿ ಚ || 22-23 ||

ಸಮದುಃಖಸುಖಃ ಸ್ವಸ್ಥಃ ಸಮಲೋಷ್ವಾಶ್ಮಕಾಞ್ಚನಃ |
ತುಲ್ಯಪ್ರಿಯಾಪ್ರಿಯೋ ಧೀರಸ್ತುಲ್ಯನಿನ್ದಾತ್ಮಸಂಸ್ತುತಿಃ || 24 ||

ಮಾನಾಪಮಾನಯೋಸ್ತುಲ್ಯಸ್ತುಲ್ಯೋ ಮಿತ್ರಾರಿಪಕ್ಷಯೋಃ |
ಸರ್ವಾರಮ್ಭಪರಿತ್ಯಾಗೀ ಗುಣಾತೀತಃ ಸ ಉಚ್ಯತೇ || 25 ||

ತುಲ್ಯತ್ವಾರ್ಥಃ ಉಕ್ತಃ ಪುರಸ್ತಾತ್ || 24-25 ||

ಮಾಂ ಚ ಯೋಽವ್ಯಭಿಚಾರೇಣ ಭಕ್ತಿಯೋಗೇನ ಸೇವತೇ |
ಸ ಗುಣಾನ್ ಸಮತೀತ್ಯೈತಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮಭೂಯಾಯ ಕಲ್ಪತೇ || 26 ||

ಬ್ರಹ್ಮವತ್ ಪ್ರಕೃತಿವತ್ ಭಗವತ್ಪ್ರಿಯತ್ವಂ ಬ್ರಹ್ಮಭೂಯಮ್ | ನ ತು ತಾವತ್ಪ್ರಿಯತ್ವಮ್ |
ಕಿನ್ನು ಪ್ರಿಯತ್ವಮಾತ್ರಮ್ |

‘ಬದ್ಧೋವಾಽಪಿ ತು ಮುಕ್ತೋ ವಾ ನ ರಮಾವತ್ ಪ್ರಿಯೋ ಹರೇಃ’ ಇತಿ ಪಾದ್ಯೇ|
ಭೂಯಾಯ - ಭಾವಾಯ || 26 ||

ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಹಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಹಮಮೃತಸ್ಯಾವ್ಯಯಸ್ಯ ಚ |
ಶಾಶ್ವತಸ್ಯ ಚ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಸುಖಸ್ಯೈಕಾಂತಿಕಸ್ಯ ಚ || 27 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾಯಾಂ ಚತುರ್ದಶೋಧ್ಯಾಯಃ || 14 ||

ಬ್ರಹ್ಮಣಃ - ಮಾಯಾಯಾಃ || 27 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತೇ
ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾಭಾಷ್ಯೇ ಚತುರ್ದಶೋಧ್ಯಾಯಃ || 14 ||

ಅಥ ಪಞ್ಚದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಸಂಸಾರಸ್ವರೂಪತದತ್ಯಯೋಪಾಯವಿಜ್ಞಾನಾನ್ಯಸ್ಮಿನ್ನಧ್ಯಾಯೇ ದರ್ಶಯತಿ -

ಶ್ರೀ ಭಗವಾನುವಾಚ

ಊರ್ಧ್ವಮೂಲಮಧಃಶಾಖಮಶ್ವತ್ಥಂ ಪ್ರಾಹುರವ್ಯಯಮ್ |
ಭನ್ನಾಂಸಿ ಯಸ್ಯ ಪರ್ಣಾನಿ ಯಸ್ತಂ ವೇದ ಸ ವೇದವಿತ್ || 01 ||

ಊರ್ಧ್ವಃ - ವಿಷ್ಣುಃ |
'ಊರ್ಧ್ವಪವಿತ್ರೋ ವಾಜಿನೀವಸ್ವಮೃತಮಸ್ಮಿ ದ್ರವಿಣ್ ಸವರ್ಚಸಮ್' ಇತಿ ಹಿ ಶ್ರುತಿಃ |
'ಊರ್ಧ್ವಃ - ಉತ್ತಮಃ ಸರ್ವತಃ | ಅಧಃ - ನಿಕ್ವಷ್ಟಮ್ | ಶಾಖಾಃ - ಭೂತಾನಿ |
ಶ್ವೋಽಪ್ಯೇಕಪ್ರಕಾರೇಣ ನ ತಿಷ್ಠತೀತ್ಯಶ್ವತ್ಥಃ | ತಥಾಽಪಿ ನ ಪ್ರವಾಹವ್ಯಯಃ | ಪೂರ್ವ
ಬ್ರಹ್ಮಕಾಲೇ ಯಥಾ ಸ್ಥಿತಿಸ್ತಥಾ ಸರ್ವತ್ರಾಪೀತ್ಯವ್ಯಯತಾ | ಫಲಕಾರಣತ್ವಾಚ್ಛನ್ನಸಾಂ
ಪರ್ಣತ್ವಮ್ | ನ ಹಿ ಕದಾಚಿದಪ್ಯಜಾತೇ ಪರ್ಣೇ ಫಲೋತ್ಪತ್ತಿಃ || 01 ||

ಅಧಶ್ಚೋರ್ಧ್ವಂ ಪ್ರಸೃತಾಸ್ತಸ್ಯ ಶಾಖಾ ಗುಣಪ್ರವೃದ್ಧಾ ವಿಷಯಪ್ರವಾಲಾಃ |
ಅಧಶ್ಚ ಮೂಲಾನ್ಯನುಸಂತಾನಿ ಕರ್ಮಾನುಬಂಧಿನಿ ಮನುಷ್ಯಲೋಕೇ || 02 ||

ಅವ್ಯಕ್ತೇಽಪಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪೇಣ ಸನ್ತಿ ಶರೀರಾದೌ ಚ ಭೂತಾನೀತ್ಯಧಶ್ಚೋರ್ಧ್ವಂ ಚ
ಪ್ರಸೃತಾಃ | ಗುಣೈಃ - ಸತ್ತಾ ದಿಭಿಃ | ಪ್ರತೀತಿಮಾತ್ರಸುಖತ್ವಾತ್ ಪ್ರವಾಲಾಃ - ವಿಷಯಾಃ |
ಮೂಲಾನಿ -ಭಗವದ್ರೂಪಾದೀನಿ | ಭಗವಾನಪಿ ಕರ್ಮಾನುಬಂಧೀನ ಹಿ ಫಲಂ ದದಾತಿ |
ತಥಾಚ ಭಾಲ್ಗವೇಯಶಾಖಾಯಾಮ್ -
'ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಾ ಅಸ್ಯ ಪೃಥಜ್ಜೂಲಂ ಪ್ರಕೃತಿಃ ಸಮೂಲಂ
ಸತ್ತಾ ದಯೋಽರ್ವಾಚೀನಮೂಲಮ್ |
ಭೂತಾನಿ ಶಾಖಾಶ್ಚನ್ನಾಂಸಿ ಪತ್ರಾಣಿ ದೇವನೃತಿಯಂಚಶ್ಚ ಶಾಖಾಃ | ಪತ್ರೇಭ್ಯೋ ಹಿ
ಫಲಂ ಜಾಯತೇ | ಮಾತ್ರಾಃ ಶಿಫಾಃ | ಮುಕ್ತಿಃ ಫಲಮಮುಕ್ತಿಃ ಫಲಮ್ | ಮೋಕ್ಷೋ
ರಸೋಽಮೋಕ್ಷೋ ರಸೋಽವ್ಯಕ್ತೇ ಚ ಶಾಖಾ ವ್ಯಕ್ತೇ ಚ ಶಾಖಾ ಅವ್ಯಕ್ತೇ ಚ ಮೂಲಂ ವ್ಯಕ್ತೇ
ಚ ಮೂಲಮ್, ಏಷೋಽಶ್ವತ್ಥೋ ಗುಣಾಲೋಲಪತ್ರೋ ನ ಸ್ಥೀಯತೇ | ನ ನ ಸ್ಥೀಯತೇ ನ
ಹ್ಯೇಷ ಕದಾಚನಾನ್ಯಥಾ ಜಾಯತೇ' ಇತಿ || 02 ||

ನ ರೂಪಮಸ್ಯೇಹ ತಥೋಪಲಭ್ಯತೇ ನಾನೋ ನ ಚಾದಿರ್ನ ಚ ಸಮೃತಿಷ್ಠಾ |
ಅಶ್ವತ್ಥಮೇನಂ ಸುವಿರೂಢಮೂಲಮಸಂಘಶಸ್ತ್ರೇಣ ದೃಢೇನ ಛಿತ್ತಾ || 03 ||

ತತಃ ಪರಂ ತತ್ಪರಿಮಾರ್ಗಿತವ್ಯಂ ಯಸ್ಮಿನ್ನತಾ ನ ನಿವರ್ತಂತಿ ಭೂಯಃ
ತಮೇವ ಚಾದ್ಯಂ ಪುರುಷಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಯತಃ ಪ್ರವೃತ್ತಿಃ ಪ್ರಸೃತಾ ಪುರಾಣೀ || 04 ||

ಯಥಾ ಸ್ಥಿತಿಸ್ತಥಾ ನೋಪಲಭ್ಯತೇ | ಅನ್ತಾದಿವಿಷ್ಟುಃ |

‘ತ್ವಮಾದಿರನ್ನೋ ಜಗತೋಽಸ್ಯ ಮಧ್ಯಮ್’ ಇತಿ ಭಾಗವತೇ |
‘ಅನಾದ್ಯಂತಂ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ನ ದೇವಾ ಋಷಯೋ ವಿದುಃ’ ಇತಿ ಚ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ |
ಅಸಂಭವಶ್ಚೇನ - ಸಂಭವಾಹಿತೈಸಹಿತೇನ ಜ್ಞಾನೇನ |
‘ಜ್ಞಾನಾಸಿನೋಪಾಸನಯಾ ಸಿತೇನ’ ಇತಿ ಹಿ ಭಾಗವತೇ |
ಭೇದಶ್ಚ ವಿಮರ್ಶ ಏವ | ತತಶ್ಚ ತಸ್ಯೈವಾಬನ್ಧಕಂ ಭವತಿ | ತಥಾಹಿ ಮೂಲಸ್ಥಂ
ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರತೀಯತೇ | ತಚ್ಚೋಕ್ತಂ ಚ ತತ್ ಶ್ರುತಾವೇವ-
‘ವಿಮರ್ಶೋ ಹ್ಯಸ್ಯ ಚ್ಛೇದಂತಂ ನ ಬದ್ಧಾತಿ ಬದ್ಧಾತಿ ಚಾನ್ಯಾನ್’ ಇತಿ |

ತದರ್ಥಂ ಚ ತಮೇವ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಪ್ರಪದ್ಯೇತ | ತಚ್ಚೋಕ್ತಂ ತತ್ಯೇವ -

‘ತಂ ವೈ ಪ್ರಪದ್ಯೇತ ಯಂ ವೈ ಪ್ರಪದ್ಯ ನ ಶೋಚತಿ ನ ಹೃಷ್ಯತಿ ನ
ಜಾಯತೇ ನ ಮ್ರಿಯತೇ ತದ್ಬ್ರಹ್ಮಮೂಲಂ ತಚ್ಚಿಚ್ಛಿತ್ಸುಃ’ ಇತಿ |

‘ನಾರಾಯಣೇನ ದೃಷ್ಟಶ್ಚ ಪ್ರತಿಬುದ್ಧೋ ಭವೇತ್ ಪುಮಾನ್’ ಇತಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ |
ಭೇದನೋಪಾಯೋ ಹ್ಯತ್ರಾಕಾಂಕ್ಷಿತಃ | ನ ಚ ಭಗವತೋಽನ್ಯಃ ಶರಣ್ಯೋಽಸ್ತಿ || 03-04 ||

ನಿರ್ಮಾನಮೋಹಾ ಜಿತಸಂಭದೋಷಾ ಅಧ್ಯಾತ್ಮನಿತ್ಯಾ ವಿನಿವೃತ್ತಕಾಮಾಃ |
ದ್ವಂದ್ವೈವಿಮುಕ್ತಾಃ ಸುಖದುಃಖಸಂಜ್ಞೈರ್ಗಚ್ಛಂತ್ಯಮೂಢಾಃ ಪದಮವ್ಯಯಮ್ ತತ್ || 05 ||

ಸಾಧನಾಂತರಮಾಹ - ನಿರ್ಮಾನಮೇತಿ || 05 ||

ನ ತದ್ಭಾಸಯತೇ ಸೂರ್ಯೋ ನ ಶಶಾಂಜೋ ನ ಪಾವಕಃ |
ಯದ್ಗತ್ವಾ ನ ನಿವರ್ತಂತೇ ತದ್ಭಾಮ ಪರಮಂ ಮಮ || 06 ||

ಸ್ವರೂಪಂ ಕಥಯತಿ - ನ ತದಿತ್ಯಾದಿನಾ || 06 ||

ಮಮೈವಾಂಶೋ ಜೀವಲೋಕೇ ಜೀವಭೂತಃ ಸನಾತನಃ |
ಮನಃಷಡ್ಞಾನೀನ್ದ್ರಿಯಾಣಿ ಪ್ರಕೃತಿಸ್ಥಾನಿ ಕರ್ಷತಿ || 07 ||

ಶರೀರಂ ಯದವಾಪ್ನೋತಿ ಯಚ್ಚಾಪ್ಯುತ್ಯಾ ಮತೀಶ್ವರಃ |
ಗೃಹೀತ್ಯೈತಾನಿ ಸಂಯಾತಿ ವಾಯುರ್ಗನ್ಧಾನಿವಾಶಯಾತ್ || 08 ||

ಕರ್ಷತೀತ್ಯುಕ್ತೇ ಜೀವಸ್ಯ ಸ್ವಾತನ್ತ್ರ್ಯಂ ಪ್ರತೀತಮ್ | ತನ್ನಿವಾರಯತಿ -
ಶರೀರಮಿತ್ಯಾದಿನಾ| ಯತ್ - ಯದಾ, ಶರೀರಮವಾಪ್ನೋತಿ ಉತ್ಯಾಮತಿ ಚ ಜೀವಃ ,
ತದೇಶ್ವರ ಏತಾನಿ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಸಂಯಾತಿ |

‘ಯತ್ರ ಯತ್ಯೈವ ಸಂಯುಕ್ತೋ ಧಾತಾ ಗರ್ಭಂ ಪುನಃ ಪುನಃ |
ತತ್ರ ತತ್ಯೈವ ವಸತಿ ನ ಯತ್ರ ಸ್ವಯಮಿಚ್ಛತಿ’ ಇತಿ ಹಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ |

‘ಭಾವಾಭಾವಾವಪಿ ಜಾನನ್ ಗರೀಯೋ ಜಾನಾಮಿ ಶ್ರೇಯೋ ನ ತು ತತ್ ಕರೋಮಿ |
ಆಶಾಸು ಹರ್ಮ್ಯಾಸು ಹೃದಾಸು ಕುರ್ವನ್ ಯಥಾ ನಿಯುಕ್ತೋಽಸ್ಮಿ ತಥಾ ವಹಾಮಿ’ ಇತಿ
ಚ |

‘ಹತ್ವಾ ಜಿತ್ವಾಽಪಿ ಮಘವನ್ ಯಃ ಕಶ್ಚಿತ್ ಪುರುಷಾಯತೇ | ಅಕರ್ತಾ ತ್ವೇವ ಭವತಿ ಕರ್ತಾ
ತ್ವೇವ ಕರೋತಿ ತತ್’ಇತಿ ಚ |

‘ತದ್ಯಥಾಽನಃ ಸುಸಮಾಹಿತಮುತ್ಸರ್ಜದ್ಯಾಯಾದೇವಮೇವಾಯಂ ಶರೀರ ಆತ್ಮಾ
ಪ್ರಾಜ್ಞೇನಾತ್ಮನಾಽನ್ವಾರೂಢ ಉತ್ಸರ್ಜದ್ಯಾತಿ’ ಇತಿ ಚ ಶ್ರುತಿಃ |

‘ವಾಙ್ಮನಸಿ ಸಮ್ಪದ್ಯತೇ ಮನಃ ಪ್ರಾಣೇ ಪ್ರಾಣಸ್ತೇಜಸಿ ತೇಜಃ ಪರಸ್ಯಾಂ
ದೇವತಾಯಾಮ್’ ಇತಿಚ | ಗನ್ಧಾನಿವ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಣಿ || 08 ||

ಶ್ರೋತ್ರಂ ಚಕ್ಷುಃ ಸ್ಪರ್ಶನಂ ಚ ರಸನಂ ಘ್ರಾಣಮೇವ ಚ |
ಅಧಿಷ್ಠಾಯ ಮನಶ್ಚಾಯಂ ವಿಷಯಾನುಪಸೇವತೇ || 09 ||

ಭೋಗೋಽಸ್ಯಾಪಿ ಸಾಧಿತಃ ಪುರಸ್ತಾತ್ | ಇನ್ದ್ರಿಯದ್ವಾರಾ ಹಿ ಸೋಽಪಿ ಭುಂಕ್ತೇ |
‘ತದ್ಯ ಇಮೇ ವೀಣಾಯಾಂ ಗಾಯನ್ತೇತಂ ತೇ ಗಾಯಂತಿ’ ಇತಿ ಚ ಶ್ರುತಿಃ || 09 ||

ಉತ್ಯಾಮಂತಂ ಸ್ಥಿತಂ ವಾಽಪಿ ಭುಂಜಾನಂ ವಾ ಗುಣಾನ್ವಿತಮ್ |
ವಿಮೂಢಾ ನಾನುಪಶ್ಯಂತಿ ಪಶ್ಯಂತಿ ಜ್ಞಾನಚಕ್ಷುಷಃ || 10 ||

ಗುಣಾನ್ವಿತಮೇವ ಭುಂಕ್ತೇ | ‘ನ ಹ ವೈ ದೇವಾನ್ ಪಾಪಂ ಗಚ್ಛತಿ’ ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ತರ್ಹಿ
ಕಿಮಿತಿ ನ ದೃಶ್ಯತ ಇತ್ಯತ ಆಹ - ಉತ್ಯಾಮಂತಮಿತ್ಯಾದಿನಾ || 10 ||

ಯತನ್ತೋ ಯೋಗಿನಶ್ಚೈನಂ ಪಶ್ಯನ್ತ್ಯಾತ್ಮನ್ಯವಸ್ಥಿತಮ್ |
ಯತನ್ತೋಽಪ್ಯಕೃತಾತ್ಮಾನೋ ನೈನಂ ಪಶ್ಯನ್ತಚೇತಸಃ || 11 ||

ಯತನ್ತೋ ಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ | ಅಕೃತಾತ್ಮಾನಃ ಅಶುದ್ಧಬುದ್ಧಯಃ || 11 ||

ಯದಾದಿತ್ಯಗತಂ ತೇಜೋ ಜಗದ್ಭಾಸಯತೇಽಖಿಲಮ್ |
ಯಚ್ಚನ್ವಮಸಿ ಯಚ್ಚಾಗ್ನೌ ತತ್ತೇಜೋ ವಿದ್ಧಿ ಮಾಮಕಮ್ || 12 ||

ಪೂರ್ವೋಕ್ತೇಮೇವ ಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಪಿಪ್ಲಯತಿ - ಯದಾದಿತ್ಯಗತಮಿತ್ಯಾದಿನಾ || 12 ||

ಗಾಮವಿಶ್ಯ ಚ ಭೂತಾನಿ ಧಾರಯಾಮ್ಯಹಮೋಜಸಾ |
ಪುಷ್ಪಾಮಿ ಚೌಷಧೀಃ ಸರ್ವಾಃ ಸೋಮೋ ಭೂತ್ವಾ ರಸಾತ್ಮಕಃ || 13 ||

ಗಾಮ್ ಭೂಮಿಮ್ || 13 ||

ಅಹಂ ವೈಶ್ವಾನರೋ ಭೂತ್ವಾ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ದೇಹಮಾಶ್ರಿತಃ |
ಪ್ರಾಣಾಪಾನಸಮಾಯುಕ್ತಃ ಪಚಾಮ್ಯನ್ನಂ ಚತುರ್ವಿಧಮ್ || 14 ||

ಸರ್ವಸ್ಯ ಚಾಹಂ ಹೃದಿ ಸನ್ನಿವಿಷ್ಟೋ ಮತ್ತಃ ಸ್ಮೃತಿಜ್ಞಾನಮಪೋಹನಂ ಚ |
ವೇದೈಶ್ಚ ಸರ್ವೈರಹಮೇವ ವೇದ್ಯೋ ವೇದಾಂತಕೃದ್ವೇದವಿದೇವ ಚಾಹಮ್ || 15 ||

ವೇದನಿರ್ಣಯಾತ್ಮಿಕಾ ಮೀಮಾಂಸಾ ವೇದಾಂತಃ | ತಥಾ ಚ ಸಾಮವೇದೇ
ಪ್ರಾಚೀನಶಾಲಶ್ರುತಿಃ

‘ಸ ವೇದಾಂತಕೃತ್ ಸ ಕಾಲಕಃ ಇತಿ |
ಸ ಹ್ಯೇವ ಯುಕ್ತಿಸೂತ್ರಕೃತ್ ಸ ಕಾಲಕ ಇತಿ’ ಇತಿ || 15 ||

ದ್ವಾವಿಮೌ ಪುರುಷೌ ಲೋಕೇ ಕ್ಷರಶ್ಚಾಕ್ಷರ ಏವ ಚ |
ಕ್ಷರಃ ಸರ್ವಾಣಿ ಭೂತಾನಿ ಕೂಟಸ್ಥೋಕ್ಷರ ಉಚ್ಯತೇ || 16 ||

ಕ್ಷರಭೂತಾನಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದೀನಿ | ಕೂಟಸ್ಥಃ - ಪ್ರಕೃತಿಃ | ತಥಾ ಚ ಶಾರ್ಕರಾಕ್ಷ್ಯ ಶ್ರುತಿಃ -

‘ಪ್ರಜಾಪತಿಪ್ರಮುಖಾಃ ಸರ್ವರ್ಜೀವಾಃ ಕ್ಷರೋಕ್ಷರ ಪುರುಷೋ ವೈ ಪ್ರಧಾನಮ್ |
ತದುತ್ತಮಂ ಚಾನ್ಯಮುದಾಹರಂತಿ ಜಾಲಾಜಾಲಂ ಮಾತರಿಶ್ವಾನಮೇಕಮ್’ ಇತಿ || 16 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತೇ

ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾಭಾಷ್ಯೇ ಪಿಪ್ಲವೋಽಧ್ಯಾಯಃ || 15 ||

ಉತ್ತಮಃ ಪುರುಷಸ್ತನ್ಯಃ ಪರಮಾತ್ಮೈತ್ಯದಾಹೃತಃ |
ಯೋ ಲೋಕತ್ರಯಮಾವಿಶ್ಯ ಬಿಭರ್ತ್ಯವ್ಯಯ ಈಶ್ವರಃ || 17 ||

ಯಸ್ಮಾತ್ಕ್ಷರಮತೀತೋಽಹಮಕ್ಷರಾದಪಿ ಚೋತ್ತಮಃ |
ಅತೋಽಸ್ಮಿ ಲೋಕೇ ವೇದೇ ಚ ಪ್ರಥಿತಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ || 18 ||

ಯೋ ಮಾಮೇವಮಸಂಮೂಢೋ ಜಾನಾತಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮಮ್ |
ಸ ಸರ್ವವಿದ್ಭಜತಿ ಮಾಂ ಸರ್ವಭಾವೇನ ಭಾರತ || 19 ||

ಇತಿ ಗುಹ್ಯತಮಂ ಶಾಸ್ತ್ರಮಿದಮುಕ್ತಂ ಮಯಾಽನಘ |
ಏತದ್ಬುದ್ಧ್ವಾ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ಸ್ಯಾತ್ ಕೃತಕೃತ್ಯಶ್ಚ ಭಾರತ || 20 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾಯಾಂ ಪಞ್ಚದಶೋಧ್ಯಾಯಃ || 15 ||

ಅಥ ಷೋಡಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಪುಮರ್ಥಸಾಧನವಿರೋಧೀನ್ಯನೇನಾಧ್ಯಾಯೇನ ದರ್ಶಯತಿ -

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಅಭಯಂ ಸತ್ತ ಸಂಶುದ್ಧಿರ್ಜ್ಞಾನಯೋಗವ್ಯವಸ್ಥಿತಿಃ |
ದಾನಂ ದಮಶ್ಚ ಯಜ್ಞಶ್ಚ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಸ್ತಪ ಆರ್ಜವಮ್ || 01 ||

ತಪಃ - ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾದಿ | 'ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾದಿಕಂ ತಪಃ' ಇತಿ ಹ್ಯಭಿಧಾನಮ್ || 01 ||

ಅಹಿಂಸಾ ಸತ್ಯಮಕ್ರೋಧಸ್ತ್ಯಾಗಃ ಶಾನ್ತಿರಪೈಶುನಮ್ |
ದಯಾ ಭೂತೇಷ್ವಲೋಲುಪ್ತಂ ಮಾರ್ದವಂ ಹ್ರೀರಚಾಪಲಮ್ || 02 ||

ಪೈಶುನಮ್ - ಪರೋಪದ್ರವನಿಮಿತ್ತದೋಷಾಣಾಂ ರಾಜಾದೇಃ ಕಥನಮ್ -

'ಪರೋಪದ್ರವಹೇತೂನಾಂ ದೋಷಾಣಾಂ ಪೈಶುನಂ ವಚಃ |
ರಾಜಾದೇಸ್ತು ಮದಾದ್ಧೀತೇರದೃಷ್ಟಿದರ್ಪ ಉಚ್ಯತೇ' ಇತಿ ಹ್ಯಭಿದಾನಮ್ |

ಲೌಲ್ಯಮ್ - ರಾಗಃ -

'ರಾಗೋ ಲೌಲ್ಯಂ ತಥಾ ರಕ್ತಿಃ' ಇತ್ಯಭಿದಾನಾತ್ |

ಅಚಾಪಲಂ - ಸ್ಥೈರ್ಯಮ್ -

'ಚಪಲಶ್ಚಿಞ್ಞಲೋಽಸ್ಥಿರಃ' ಇತ್ಯಭಿಧಾನಾತ್ || 02 ||

ತೇಜಃ ಕ್ಷಮಾ ಧೃತಿ ಶೌಚಮದ್ರೋಹೋ ನಾತಿಮಾನಿತಾ |
ಭವಂತಿ ಸಮ್ಪದಂ ದೈವೀಮಭಿಜಾತಸ್ಯ ಭಾರತ || 03 ||

ಕ್ಷಮಾ - ತು ಕ್ರೋಧಾಭಾವೇನ ಸಹಾಪಕರ್ತುರನಪಕೃತಿಃ || 03 ||

'ಅಕ್ರೋಧೋಽದೋಷಕೃಚ್ಛ್ರೋಃ ಕ್ಷಮಾವಾನ್ ಸ ನಿಗದ್ಯತೇ' ಇತ್ಯಭಿಧಾನಾತ್ || 03 ||

ದಮೋ ದರ್ಪೋಽಭಿಮಾನಶ್ಚ ಕ್ರೋಧಃ ಪಾರುಷ್ಯಮೇವ ಚ |
ಆಜ್ಞಾನಂ ಚಾಭಿಜಾತಸ್ಯ ಪಾರ್ಥ ಸಮ್ಪದಮಾಸುರೀಮ್ || 04 ||

ದೈವೀ ಸಮ್ಪದ್ವಿಮೋಕ್ಷಾಯ ನಿಬನ್ಧಾಯಾಸುರೀ ಮತಾ |
ಮಾ ಶುಚಃ ಸಮ್ಪದಮ್ ದೈವೀಮಭಿಜಾತೋಽಸಿ ಪಾಣ್ಡವ || 05 ||

ದೈವೀಂ ಸಮ್ಪದಮಭಿಜಾತಃ - ಪ್ರತಿಜಾತಃ ||05||

ದ್ವೌ ಭೂತಸರ್ಗೌ ಲೋಕೇಸ್ಮಿನ್ ದೈವ ಆಸುರ ಏವ ಚ |
ದೈವೋ ವಿಸ್ತರಶಃ ಪ್ರೋಕ್ತ ಆಸುರಂ ಪಾರ್ಥ ಮೇ ಶೃಣು || 06 ||

ಪ್ರವೃತ್ತಿಂ ಚ ನಿವೃತ್ತಿಂ ಚ ಜನಾ ನ ವಿದುರಾಸುರಾಃ |
ನ ಶೌಚಂ ನಾಪಿ ಚಾಚಾರೋ ನ ಸತ್ಯಂ ತೇಷು ವಿದ್ಯತೇ || 07 ||

ಅಸತ್ಯಮಪ್ರತಿಷ್ಠಂ ತೇ ಜಗದಾಹುರನೀಶ್ವರಮ್ |
ಅಪರಸ್ವರಸಮೂತಂ ಕಿಮನ್ಯತ್ಕಾಮಹೈತುಕಮ್ || 08 ||

ಜಗತಃ ಸತ್ಯಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ - ಈಶ್ವರಸ್ಯ ವಿಷ್ಣುಃ | ತದ್ವೈಪರೀತ್ಯೇನಾಹುಃ |

‘ತಸ್ಯೋಪನಿಷತ್ ಸತ್ಯಸ್ಯ ಸತ್ಯಮಿತಿ |
ಪ್ರಾಣಾ ವೈ ಸತ್ಯಂ ತೇಷಾಮೇಷ ಸತ್ಯಮ್’ ಇತಿ ಹಿ ಶ್ರುತಿಃ |

ದ್ವೇ ವಾವ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ರೂಪೇ ಮೂರ್ತಂ ಚಾಮೂರ್ತಂ ಚ ಸ್ಥಿತಂ ಚ ಯಚ್ಚ ಸಚ್ಚ ತ್ಯಚ್ಚ’
ಇತಿ |

‘ತಸ್ಯೋಪನಿಷತ್ ಸತ್ಯಸ್ಯ ಸತ್ಯಮಿತಿ | ‘ಏಷ ಹ್ಯೇವೈತತ್ ಸಾದಯತಿ ಯಾಮಯತಿ
ಚೇತಿ’ ಇತಿ ಪ್ರಾಚೀನಶಾಲಶ್ರುತಿಃ | ಪರಸ್ವರಸಮ್ಭವೋ ಹ್ಯುಕ್ತಃ - ‘ಅನ್ನಾದ್ಭವಂತಿ’
ಇತ್ಯಾದಿನಾ||08||

ಏತಾಂ ದೃಷ್ಟಿಮವಷ್ಟಭ್ಯ ನಷ್ಟಾತ್ಮಾನೋಽಲ್ಪ ಬುದ್ಧಯಃ |
ಪ್ರಭವನ್ಸುಗ್ರಕರ್ಮಾಣಃ ಕ್ಷಯಾಯ ಜಗತೋಽಹಿತಾಃ || 09 ||

ಕಾಮಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ದುಷ್ಕರಂ ದಮ್ಭಮಾನಮದಾನ್ವಿತಾಃ |
ಮೋಹಾದ್ಧುಹೀತ್ವಾಽಸದ್ಗಾಹಾನ್ ಪ್ರವರ್ತಂತೇಶುಚಿವ್ರತಾಃ || 10 ||

ದುಷ್ಕರು ಹಿ ಕಾಮಃ |

‘ಪಾತಾಲ ಇವ ದುಷ್ಕರೋ ಮಾಂ ಹಿ ಕ್ಲೇಶಯತೇ ಸದಾ’ ಇತಿ ಹಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ || 10 ||

ಚಿಂತಾಮಪರಿಮೇಯಾಂ ಚ ಪ್ರಳಯಾಂತಮುಪಾಶ್ರಿತಾಃ |
ಕಾಮೋಪಭೋಗಪರಮಾ ಏತಾವದಿತಿ ನಿಶ್ಚಿತಾಃ || 11 ||

ಆಶಾಪಾಶಶತ್ಯೈರ್ಬದ್ಧಾಃ ಕಾಮಕ್ರೋಧಪರಾಯಣಾಃ |
ಈಹಂತೇ ಕಾಮಭೋಗಾರ್ಥಮನ್ಯಾಯೇನಾರ್ಥಸಂಜ್ಞಯಾನ್ || 12 ||

ಇದಮದ್ಯ ಮಯಾ ಲಬ್ಧಮಿಮಂ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯೇ ಮನೋರಥಮ್ |
ಇದಮಸ್ತೀದಮಪಿ ಮೇ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಪುನರ್ಥನಮ್ || 13 ||

ಅಸೌ ಮಯಾ ಹತಃ ಶತ್ರುಹನಿಷ್ಯೇ ಚಾಪರಾನಪಿ |
ಈಶ್ವರೋಽಹಮಹಂ ಭೋಗೀ ಸಿದ್ಧೋಽಹಂ ಬಲವಾನ್ಸುಖೀ || 14 ||

ಆಢ್ಯೋಽಭಿಜನವಾನಸ್ಮಿ ಕೋಽನ್ಯೋಽಸ್ತಿ ಸದೃಶೋ ಮಯಾ |
ಯಕ್ಷ್ಯೇ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಮೋದಿಷ್ಯ ಇತ್ಯಜ್ಞಾನವಿಮೋಹಿತಾಃ || 15 ||

ಅನೇಕಚಿತ್ತವಿಭ್ರಾಂತಾ ಮೋಹಜಾಲಸಮಾವೃತಾಃ |
ಪ್ರಸಕ್ತಾಃ ಕಾಮಭೋಗೇಷು ಪತಂತಿ ನರಕೇಶುಚೌ || 16 ||

ಆತ್ಮಸಮ್ಮಾವಿತಾಃ ಸ್ತಬ್ಧಾ ಧನಮಾನಮದಾನ್ವಿತಾಃ |
ಯಜಂತೇ ನಾಮಯಜ್ಞೈಸ್ತೇ ದಮ್ಭೇನಾವಿಧಿಪೂರ್ವಕಮ್ || 17 ||

ಅಹಂಕಾರಂ ಬಲಂ ದರ್ಪಂ ಕಾಮಂ ಕ್ರೋಧಂ ಚ ಸಂಶ್ರೀತಾಃ |
ಮಾಮಾತ್ಮ ಪರದೇಹೇಷು ಪ್ರದ್ವಿಷಂತೋಽಭ್ಯಸೂಯಕಾಃ || 18 ||

ಮಾಮಾತ್ಮಪರದೇಹೇಷ್ಟಿತಿ - ನ ಕಸ್ಯಚಿದ್ವಿಷ್ಣುಃ ಕಾರಯಿತಾ, ಯದಿ
ಸ್ಯಾನ್ಮಮಾಪೀದಾನೀಂ ಕಾರಯತು' ಇತ್ಯಾದಿ |

'ಈಶ್ವರೋ ಯದಿ ಸರ್ವಸ್ಯ ಕಾರಕಃ ಕಾರಯೀತ ಮಾಮ್ |
ಅದ್ಯೇತಿ ವಾದಿನಂ ಬ್ರೂಯಾತ್ ಸದಾಽಧೋ ಯಾಸ್ಯಸೀತಿ ತು'

ಇತಿ ಹಿ ಸಾಮವೇದೇ ಯಾಸ್ಯಶ್ರುತಿಃ || 18 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯ ವಿರಚಿತೇ
ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾಭಾಷ್ಯೇ ಷೋಡಶೋಧ್ಯಾಯಃ ||

ತಾನಹಂ ದ್ವಿಷತಃ ಕ್ರೂರಾನ್ಸಂಸಾರೇಷು ನರಾಧಮಾನ್ |
ಕ್ಷಿಪಾಮ್ಯಜಸ್ರಮಶುಭಾನಾಸುರೀಷ್ಟೇವ ಯೋನಿಷು || 19 ||

ಆಸುರೀಂ ಯೋನಿಮಾಪನ್ನಾ ಮೂಢಾ ಜನ್ಮನಿ ಜನ್ಮನಿ |
ಮಾಮಪ್ರಾಪ್ಯೈವ ಕೌಂತೇಯ ತತೋ ಯೋನ್ಯಧಮಾಮ್ ಗತಿಮ್ || 20 ||

ತ್ರಿವಿಧಂ ನರಕಸ್ಯೇದಂ ದ್ವಾರಂ ನಾಶನಮಾತ್ಮನಃ |
ಕಾಮ ಕ್ರೋಧಸ್ತಥಾ ಲೋಭಸ್ತಸ್ಮಾದೇತತ್ರಯಂ ತ್ಯಜೇತ್ || 21 ||

ಏತೈರ್ವಿಮುಕ್ತಃ ಕೌಂತೇಯ ತಮೋದ್ವಾರೈಸ್ತ್ರಿಭಿರ್ನರಃ |
ಆಚರತ್ಯಾತ್ಮನಃ ಶ್ರೇಯಸ್ತತೋ ಯಾತಿ ಪರಾಂ ಗತಿಮ್ || 22 ||

ಯಃ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ವರ್ತತೇ ಕಾಮಕಾರತಃ |
ನ ಸ ಸಿದ್ಧಿಮವಾಪ್ನೋತಿ ನ ಸುಖಂ ನ ಪರಾಂ ಗತಿಮ್ || 23 ||

ತಸ್ಮಾಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರಮಾಣಂ ತೇ ಕಾರ್ಯಕಾರ್ಯವ್ಯವಸ್ಥಿತೌ |
ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಾನೋಕ್ತಂ ಕರ್ಮ ಕರ್ತುಮಿಹಾರ್ಹಸಿ || 24 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾಯಾಂ ಷೋಡಶೋಧ್ಯಾಯಃ || 16 ||

ಅಥ ಸಪ್ತದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಗುಣಭೇದಾನ್ ಪ್ರಪಿಚ್ಛಯತ್ಯನೇನಾಧ್ಯಾಯೇನ -

ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ

ಯೇ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಯಜನೇ ಶ್ರದ್ಧಯಾಽನ್ವಿತಾಃ |
ತೇಷಾಂ ನಿಷ್ಠಾ ತು ಕಾ ಕೃಷ್ಣ ಸತ್ತಮಾಹೋ ರಜಸ್ತಮಃ || 01 ||

ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿಮುತ್ಸೃಜ್ಯ - ಅಜ್ಞಾತ್ಯೈವ |

‘ವೇದಃ ಕೃತ್ಸೋಽಧಿಗಂತವ್ಯಃ ಸರಹಸ್ಯೋ ದ್ವಿಜನ್ಮನಾ’ ಇತಿ ವಿಧಿರುತ್ಸೃಷ್ಟೋ ಹಿ ತೈಃ
‘ಯೇ ವೈ ವೇದಂ ನ ಪಠಂತೇ ನ ಚಾರ್ಥಂ ವೇದೋಜ್ಞಿತಾಂಸ್ತಾನ್ ವಿಧಿ ಸಾನೂನಬುದ್ಧೀನ್’
ಇತಿ ಮಾಧುಚ್ಛಿನ್ದಸಶ್ರುತಿಃ|

ಅನ್ಯಥಾ ತಾಮಸಾ ಇತ್ಯೇವೋಚ್ಯೇತ | ನ ತು ವಿಭಜ್ಯ | ಯದಿ ಸಾತ್ತಿಕಾಸ್ತಹಿ
ನೋತ್ಸೃಷ್ಟಶಾಸ್ತ್ರಾಃ | ನ ಹಿ ವೇದವಿರುದ್ಧೋ ಧರ್ಮಃ |

‘ವೇದೋಽಖಿಲೋ ಧರ್ಮಮೂಲಂ ಸ್ಮೃತಿಶೀಲೇ ಚ ತದ್ವಿದಾಮ್’ ಇತಿ ಹಿ ಶ್ರುತಿಃ |
‘ವೇದಪ್ರಣಿಹಿತೋ ಧರ್ಮೋ ಹ್ಯಧರ್ಮಸ್ತದ್ವಿಪರ್ಯಯಃ’ ಇತಿ ಚ ಭಾಗವತೇ || 01 ||

ಶ್ರೀ ಭಗವಾನುವಾಚ

ತ್ರಿವಿಧಾ ಭವತಿ ಶ್ರದ್ಧಾ ದೇಹಿನಾಂ ಸಾ ಸ್ವಭಾವಜಾ |
ಸಾತ್ತಿಕೀ ರಾಜಸೀ ಚೈವ ತಾಮಸೀ ಚೇತಿ ತಾಂ ಶೃಣು || 02 ||

ಅತೋ ವಿಭಜ್ಯಾಹ - ತ್ರಿವಿದೇತ್ಯಾದಿನಾ || 02 ||

ಸತ್ತಾನುರೂಪಾ ಸರ್ವಸ್ಯ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭವತಿ ಭಾರತ |
ಶ್ರದ್ಧಾಮಯೋಽಯಂ ಪುರುಷೋ ಯೋ ಯಚ್ಛ್ರದ್ಧಃ ಸ ಏವ ಸಃ || 03 ||

ಸತ್ತಾನುರೂಪಾ - ಚಿತ್ತಾನುರೂಪಾ | ಯೋ ಯಚ್ಛ್ರದ್ಧಃ ಸ ಏವ ಸಃ ಸಾತ್ತಿಕ ಶ್ರದ್ಧಃ ಸಾತ್ತಿಕ
ಇತ್ಯಾದಿ || 03 ||

ಯಜನೇ ಸಾತ್ತಿಕಾ ದೇವಾನ್ ಯಕ್ಷರಕ್ಷಾಂಸಿ ರಾಜಸಾಃ |
ಪ್ರೇತಾನ್ ಭೂತಗಣಾಂಶ್ಚಾನ್ಯೇ ಯಜನೇ ತಾಮಸಾ ಜನಾಃ || 04 ||

ಕಃ ಸಾತ್ತಿಕಶ್ರದ್ಧ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಭಜ್ಯಾಹ - ಯಜನ ಇತ್ಯಾದಿನಾ || 04 ||

ಅಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತಂ ಘೋರಂ ತಪ್ಯಂತೇ ಯೇ ತಪೋ ಜನಾಃ |
ದಮ್ಭಾಹಜ್ಜಾರಸಂಯುಕ್ತಾಃ ಕಾಮರಾಗಬಲಾನ್ವಿತಾಃ || 05 ||

ಕರ್ಷಯಂತಃ ಶರೀರಸ್ಯಂ ಭೂತಗ್ರಾಮಮಚೇತಸಃ |
ಮಾಂ ಚೈವಾಂತಃಶರೀರಸ್ಯಂ ತಾನ್ ವಿದ್ಯಾಸುರನಿಶ್ಚಯಾನ್ || 06 ||

ಭಗವತ್ಕುಶಲನಂ ನಾಮಾಲ್ಪತ್ವದೃಷ್ಟಿರೇವ |

‘ಯೋ ವೈ ಮಹಾಂತಂ ಪರಮಂ ಪುಮಾಂಸಂ ನೈವಂ ದ್ರಷ್ಟ್ವಾ ಕರ್ಶಕಃ ಸೋಽತಿಪಾಪೀ’
ಇತಿ ಹ್ಯನಭಿಮ್ಲಾತಶ್ಚುತಿಃ |
ಅಸುರೋ ನಿಶ್ಚಯೋ ಯೇಷಾಂ ತ ಆಸುರನಿಶ್ಚಯಾಃ |
‘ದೇವಾಸ್ತು ಸಾತ್ವಿಕಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ದೈತ್ಯಾ ರಾಜಸತಾಮಸಾಃ’
ಇತಿ ಹ್ಯಗ್ನಿವೇಶ್ಯಶ್ಚುತಿಃ || 06 ||

ಆಹಾರಸ್ತಪಿ ಸರ್ವಸ್ಯ ತ್ರಿವಿಧೋ ಭವತಿ ಪ್ರಿಯಃ |
ಯಜ್ಞಸ್ತಪಸ್ತಥಾ ದಾನಂ ತೇಷಾಂ ಭೇದಮಿಮಂ ಶೃಣು || 07 ||

ಆಯುಸ್ಸತ್ತ ಬಲಾರೋಗ್ಯಸುಖಪ್ರೀತಿವಿವರ್ಧನಾಃ |
ರಸ್ಯಾಃ ಸ್ನಿಗ್ಧಾಃ ಸ್ಥಿರಾ ಹೃದ್ಯಾ ಆಹಾರಾ ಸಾತ್ವಿಕಪ್ರಿಯಾಃ || 08 ||

ಪ್ರೀತಿರಾನಂತರಿಕಾ | ಹೃದ್ಯತ್ವಂ ದರ್ಶನೇ | ಸ್ಥಿರಾಶ್ಚ ನ ತದೈವ ಪಕ್ವಾ ಭವಂತಿ | ತಥಾ
ಹ್ಯಾಜ್ಯಾದಯಃ || 08 ||

ಕಟ್ಟಮ್ಲವಣಾತ್ಯುಷ್ಣತೀಕ್ಷ್ಣರೂಕ್ಷವಿದಾಹಿನಃ |
ಆಹಾರಾ ರಾಜಸಸ್ಯೇಷ್ವಾ ದುಃಖಶೋಕಮಯಪ್ರದಾಃ || 09 ||

ಯಾತಯಾಮಂ ಗತರಸಂ ಪೂತಿ ಪರ್ಯುಷಿತಂ ಚ ಯತ್ |
ಉಚ್ಛಿಷ್ಯಮಪಿ ಚಾಮೇಧ್ಯಂ ಭೋಜನಂ ತಾಮಸಪ್ರಿಯಮ್ || 10 ||

ಅಫಲಾಕಾಂಕ್ಷೈರ್ಭಿಯುಜ್ಞೋ ವಿಧಿದೃಷ್ಟೋ ಯ ಇಜ್ಯತೇ |
ಯಷ್ಟವ್ಯಮೇವೇತಿ ಮನಃ ಸಮಾಧಾಯ ಸ ಸಾತ್ವಿಕಃ || 11 ||

ಅಭಿಸನ್ನಾಯ ತು ಫಲಂ ದಮ್ಭಾರ್ಥಮಪಿ ಚೈವ ಯತ್ |
ಇಜ್ಯತೇ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ ತಂ ಯಜ್ಞಂ ವಿದ್ಧಿ ರಾಜಸಮ್ || 12 ||

ವಿಧಿಹೀನಮಸೃಷ್ಟಾನ್ನಂ ಮನ್ತ್ರಹೀನಮದಕ್ಷಿಣಮ್ |
ಶ್ರದ್ಧಾವಿರಹಿತಂ ಯಜ್ಞಂ ತಾಮಸಂ ಪರಿಚಕ್ಷ್ಯತೇ || 13 ||

ದೇವದ್ವಿಜಗುರುಪ್ರಾಜ್ಞಪೂಜನಂ ಶೌಚಮಾರ್ಜವಮ್ |
ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಮಹಿಂಸಾ ಚ ಶಾರೀರಂ ತಪ ಉಚ್ಯತೇ || 14 ||

ಅನುದ್ವೇಗಕರಂ ವಾಕ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ಪ್ರಿಯಹಿತಂ ಚ ಯತ್ |
ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಾಭ್ಯಸನಂ ಚೈವ ವಾಙ್ಮಯಂ ತಪ ಉಚ್ಯತೇ || 15 ||

ಮನಃಪ್ರಸಾದಃ ಸೌಮ್ಯತ್ವಂ ಮೌನಮಾತ್ಮವಿನಿಗ್ರಹಃ |
ಭಾವಸಂಶುದ್ಧಿರೀತತ್ ತಪೋ ಮಾನಸಮುಚ್ಯತೇ || 16 ||

ಸೌಮ್ಯತ್ವಮ್ - ಅಕ್ರೂರ್ಯಮ್ | 'ಅಕ್ರೂರಃ ಸೌಮ್ಯ ಉಚ್ಯತೇ' ಇತಿ ಹ್ಯಭಿಧಾನಮ್ |
ಮೌನಂ - ಮನನಶೀಲತ್ವಮ್ -

'ಬಾಲ್ಯಂ ಚ ಪಾಣ್ಡಿತ್ಯಮ್ ಚ ನಿರ್ವಿದ್ಯಾರ್ಥ ಮುನಿಃ' ಇತಿ ಹಿ ಶ್ರುತಿಃ |
'ಏತೇನ ಹೀದಂ ಸರ್ವಂ ಮತಮ್ | ಯದನೇನೇದಂ ಸರ್ವಂ ಮತಂ
ತಸ್ಮಾನ್ಮುನಿಸ್ತಸ್ಮಾನ್ಮುನಿರಿತ್ಯಾಚಕ್ಷತೇ' ಇತಿ ಹಿ ಭಾಲ್ಗವೇಯಶ್ರುತಿಃ |

'ಕಥಮನ್ಯಥಾ ಮಾನಸಂ ತಪಃ ಸ್ಯಾತ್ ? || 16 ||

ಶ್ರದ್ಧಯಾ ಪರಯಾ ತಪ್ತಂ ತಪಸ್ತತ್ ತ್ರಿವಿಧಂ ನರೈಃ |
ಅಫಲಾಕಾಂಕ್ಷೆಭಿಯುಕ್ತೈಃ ಸಾತ್ತ್ವಿಕಂ ಪರಿಚಕ್ಷತೇ || 17 ||

ಸತ್ಕಾರಮಾನಪೂಜಾರ್ಥಂ ತಪೋ ದಮ್ಭೇನ ಚೈವ ಯತ್ |
ಕ್ರಿಯತೇ ತದಿಹ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ರಾಜಸಂ ಚಲಮಧ್ರುವಮ್ || 18 ||

ಮೂಢಗ್ರಾಹೇಣಾತ್ಮನೋ ಯತ್ಪೀಡಯಾ ಕ್ರಿಯತೇ ತಪಃ |
ಪರಸ್ಮೋತ್ಸಾದನಾರ್ಥಂ ವಾ ತತ್ತಾಮಸಮುದಾಹೃತಮ್ || 19 ||

ದಾತವ್ಯಮಿತಿ ಯದ್ದಾನಂ ದೀಯತೇನುಪಕಾರಿಣೇ |
ದೇಶೇ ಕಾಲೇ ಚ ಪಾತ್ರೇ ಚ ತದ್ದಾನಂ ಸಾತ್ತಿ ಕಂ ಸ್ಮೃತಮ್ || 20 ||

ಯತ್ತು ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರಾರ್ಥಂ ಫಲಮುದ್ದಿಶ್ಯ ವಾ ಪುನಃ |
ದೀಯತೇ ಚ ಪರಿಕ್ಲಿಷ್ಟಂ ತದ್ದಾನಂ ರಾಜಸಂ ಸ್ಮೃತಮ್ || 21 ||

ಅದೇಶಕಾಲೇ ಯದ್ದಾನಮಪಾತ್ರೇಭ್ಯಶ್ಚ ದೀಯತೇ |
ಅಸತ್ಯ ತಮವಜ್ಞಾತಂ ತತ್ತಾಮಸಮುದಾಹೃತಮ್ || 22 ||

ಓಂ ತತ್ಸದ್ವಿತಿ ನಿರ್ದೇಶೋ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ತ್ವಿವಿಧಃ ಸ್ಮೃತಃ |
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸ್ತೇನ ವೇದಾಶ್ಚ ಯಜ್ಞಾಶ್ಚ ವಿಹಿತಾಃ ಪುರಾ || 23 ||

ಪುನಶ್ಚ ಕರ್ಮಾದೀತಿಕರ್ತವ್ಯತಾವಿಧಾನಾರ್ಥಮರ್ಥವಾದಮಾಹ - ಓಂ
ತತ್ಸದ್ವಿತ್ಯಾದಿನಾ | ಪರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಹ್ಯೇತಾನಿ ನಾಮಾನಿ -

‘ಓಂ ಜಗದ್ಯತ್ರ ಸ್ವಯಂ ಚ ಪೂರ್ಣೋ ವೇದೋಕ್ತರೂಪೋನುಪಚಾರತಶ್ಚ |
ಸರ್ವೈಃ ಶುಭೈಶ್ಚಾಭಿಯುತೋ ನ ಚಾನ್ಯೈರೋಂತತ್ ಸದಿತೈನಮಥೋ ವದನ್ತಿ’ ಇತಿ
ಹ್ಯಗ್ವೇದಾವಿಲೇಷು |

ದ್ವಿತೀಯಪಾದಸ್ತಚ್ಚಾರ್ಥಃ |
‘ಸದೇವ ಸೋಮೈದಮಗ್ರ ಆಸೀತ್’ ಇತಿ ಚ | ‘ಓಮಿತಿ ಬ್ರಹ್ಮ’ ಇತಿ ಚ | ತೇನ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ |
ಆತ್ಮಪೂಜಾರ್ಥಮ್ | ವೇದವಿಧಿವ್ಯಾಜ್ಞಾನಮ್ |
ಮಾ ತೂಕ್ತಾಪುರಸ್ತಾತ್ || 23 ||

ತಸ್ಮಾದೋಮಿತ್ಯುದಾಹೃತ್ಯ ಯಜ್ಞದಾನತಪಃಕ್ರಿಯಾಃ |
ಪ್ರವರ್ತಂತೇ ವಿಧಾನೋಕ್ತಾಃ ಸತತಂ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಾಮ್ || 24 ||

ತದಿತ್ಯನಭಿಸನ್ದಾಯ ಫಲಂ ಯಜ್ಞ ತಪಃಕ್ರಿಯಾಃ |
ದಾನಕ್ರಿಯಾಶ್ಚ ವಿವಿಧಾಃ ಕ್ರಿಯಂತೇ ಮೋಕ್ಷಕಾಷ್ಟೈಃ || 25 ||

ತತ್ ಫಲಂ ಮ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯನಭಿಸನ್ದಾಯ || 25 ||

ಸದ್ಭಾವೇ ಸಾಧುಭಾವೇ ಚ ಸದಿತೈತತ್ ಪ್ರಯುಜ್ಯತೇ |
ಪ್ರಶಸ್ತೇ ಕರ್ಮಣಿ ತಥಾ ಸಚ್ಚಬ್ಧಃ ಪಾರ್ಥ ಯುಜ್ಯತೇ || 26 ||

ಯಜ್ಞೇ ತಪಸಿ ದಾನೇ ಚ ಸ್ಥಿತಿಃ ಸದಿತಿ ಚೋಚ್ಯತೇ |
ಕರ್ಮ ಚೈವ ತದರ್ಥಿಯಂ ಸದಿತೈವಾಭಿಧೀಯತೇ || 27 ||

ಸದ್ಭಾವಶಬ್ದೇನ ಪ್ರಜನನಂ ಸೂಚಿತಮ್ | ಓಮಿತ್ಯುಕ್ತ್ವಾನಭಿಸನ್ಭಾಯ ಫಲಂ
ಯಜ್ಞದಾನತಪಆದಿಕೃತಾಮತಿಪ್ರೀತೇರ್ನಾಮಸಾಮ್ಯಾದ್ಭಹ್ಮೈವ
ನಿಷ್ಪಾದಿತಂಭವತೀತ್ಯಾಶಯಃ | ತಥಾಚ ಋಗ್ವೇದವಿಲೇಷು -

‘ಓಂಯಜ್ಞಾದ್ಯಾ ನಿಷ್ಫಲಂ ಕರ್ಮ ತತ್ ಸ್ಯಾತ್ ಸದ್ವೈತದರ್ಥಂ ಕರ್ಮ ವದಂತಿ ವೇದಾಃ |
ತಚ್ಚಬ್ಧಾನಾಂ ಸನ್ನಿಧೇರ್ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರೀತೇಸ್ತದ್ರೂಪತ್ವಾಜ್ಞನಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ತಸ್ಯ’ ಇತಿ || 27 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾಯಾಂ ಸಪ್ತದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || 17 ||

ಅಶ್ರದ್ಧಯಾ ಹುತಂ ದತ್ತಂ ತಪಸ್ತಪ್ತಂ ಕೃತಂ ಚ ಯತ್ |
ಅಸದಿತುಚ್ಯತೇ ಪಾರ್ಥ ನ ಚ ತತ್ ಪ್ರೀತ್ಯ ನೋ ಇಹ || 28 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತೇ
ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾಭಾಷ್ಯೇ ಸಪ್ತದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || 17 ||

ಅಥ ಅಷ್ಟಾದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಪೂರ್ವೋಕ್ತಂ ಸಾಧನಂ ಸರ್ವಂ ಸಜ್ಜ್ಞೆ ಪ್ರೋಪಸಂಹರತ್ಯನೇನಾಧ್ಯಾಯೇನ-

ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ

ಸಂನ್ಯಾಸಸ್ಯ ಮಹಾಬಾಹೋ ತತ್ತ ಮಿಚ್ಛಾಮಿ ವೇದಿತುಮ್ |
ತ್ಯಾಗಸ್ಯ ಚ ಹೃಷೀಕೇಶ ಪೃಥಕ್ ಕೇಶಿನಿಷೂದನ || 01 ||

ಶ್ರೀ ಭಗವಾನುವಾಚ

ಕಾಮ್ಯಾನಾಂ ಕರ್ಮಣಾಂ ನ್ಯಾಸಂ ಸಂನ್ಯಾಸಂ ಕವಯೋ ವಿದುಃ |
ಸರ್ವಕರ್ಮಫಲತ್ಯಾಗಂ ಪ್ರಾಹುಸ್ತ್ಯಾಗಂ ವಿಚಕ್ಷಣಾಃ || 02 ||

ಫಲಾನಿಚ್ಛಯಾಃಕರಣೇನ ವಾ ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮನ್ಯಾಸಃ ಸಂನ್ಯಾಸಃ | ತ್ಯಾಗಸ್ತು ಫಲತ್ಯಾಗ
ಏವ | ತಥಾಹಿ ಪ್ರಾಚೀನಶಾಲಶ್ರುತಿಃ -

‘ಅನಿಚ್ಛಯಾಃಕರ್ಮಣಾ ವಾಽಪಿ ಕಾಮ್ಯನ್ಯಾಸೋ ನ್ಯಾಸಃ ಫಲತ್ಯಾಗಸ್ತುತ್ಯಾಗಃ’ ಇತಿ|| 02||

ತ್ಯಾಜ್ಯಂ ದೋಷವದೀತ್ಯೇಕೇ ಕರ್ಮ ಪ್ರಾಹುರ್ಮನೀಷಿಣಃ |
ಯಜ್ಞದಾನತಪಃಕರ್ಮ ನ ತ್ಯಾಜ್ಯಮಿತಿ ಚಾಪರೇ || 03 ||

ಮನೀಷಿಣಃ ಇತ್ ವಿಶೇಷಣಾತ್ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷೋಽಪಿ ಗ್ರಾಹ್ಯ ಏವ | ಫಲತ್ಯಾಗೇನ ತ್ಯಾಗೋ
ವಿವಕ್ಷಿತೋ ಯಜ್ಞಾದೇಸ್ತತ್ಪಕ್ಷೇ | ‘ಯಸ್ತು ಕರ್ಮಫಲತ್ಯಾಗೀ’ ಇತಿ ಚ ವಕ್ಷ್ಯತಿ | ಅತ ಏಕ
ಏವಾಯಂ ಪಕ್ಷಃ || 03 ||

ನಿಶ್ಚಯಂ ಶೃಣು ಮೇ ತತ್ರ ತ್ಯಾಗೇ ಭರತಸತ್ತಮ |
ತ್ಯಾಗೋ ಹಿ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ತ್ರಿವಿಧಃ ಸಮ್ಯಕೀರ್ತಿತಃ || 04 ||

ತತ್ರ ಕಾರಂ ಚಾಹ - ನಿಶ್ಚಯಮಿತ್ಯಾದಿನಾ || 04 ||

ಯಜ್ಞದಾನತಪಃಕರ್ಮ ನ ತ್ಯಾಜ್ಯಂ ಕಾರ್ಯಮೇವ ತತ್ |
ಯಜ್ಞೋ ದಾನಂ ತಪಶ್ಚೈವ ಪಾವನಾನಿ ಮನೀಷಿಣಾಮ್ || 05 ||

ಯಜ್ಞಭೇದ ಉಕ್ತೋ ‘ದ್ರವ್ಯಯಜ್ಞಾ’ ಇತ್ಯಾದಿನಾ | ದಾನೇ ತ್ವಭಯದಾನಮನ್ತರ್ಭವತಿ |
ಏತೇಷಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಯತ್ಕಿಂಚಿದ್ಯಜ್ಞಾಧಿಕಂ ಕರ್ತವ್ಯಮೇವೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅನ್ಯಥಾ

‘ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಗೃಹಸ್ಥೋ ವಾ ವಾನಪ್ರಸ್ಥೋ ಯತಿಸ್ತಥಾ |
ಯದೀಚ್ಛೇನ್ಮೋಕ್ಷಮಾಸ್ಥಾತುಮುತ್ತಮಾಶ್ರಮಮಾಶ್ರಯೇತ್’ ಇತಿ ವ್ಯಾಸಸ್ಮೃತಿವಿರೋಧಃ|

‘ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞವಿದ್ಯಾಭಯದಾನಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾದಿತಪಸೋ ಹಿ ತೇ | ಅತೋ
ಯದ್ವಚೋಽನ್ಯಥಾ ಪ್ರತೀಯತೇ , ಅಧಿಕಾರಭೇದೇನ ತದ್ಯೋಜ್ಯಮ್ | ಅನ್ಯಥೇತರೇಷಾಂ
ಗತ್ಯಭಾವಾತ್ || 05 ||

ಏತಾನ್ಯಪಿ ತು ಕರ್ಮಾಣಿ ಸಂಘಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಫಲಾನಿ ಚ |
ಕರ್ತವ್ಯಾನೀತಿ ಮೇ ಪಾರ್ಥ ನಿಶ್ಚಿತಂ ಮತಮುತ್ತಮಮ್ || 06 ||

ನಿಯತಸ್ಯ ತು ಸಂನ್ಯಾಸಃ ಕರ್ಮಣೋ ನೋಪಪದ್ಯತೇ |
ಮೋಹಾತ್ ತಸ್ಯ ಪರಿತ್ಯಾಗಸ್ತಾಮಸಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಃ || 07 ||

ದುಃಖಮಿತ್ಯೇವ ಯತ್ಕರ್ಮ ಕಾಯಕ್ಲೇಶಭಯಾತ್ ತ್ಯಜೇತ್ |
ಸ ಕೃತ್ವಾ ರಾಜಸಂ ತ್ಯಾಗಂ ನೈವ ತ್ಯಾಗಫಲಂ ಲಭೇತ್ || 08 ||

ಕಾರ್ಯಮಿತ್ಯೇವ ಯತ್ಕರ್ಮ ನಿಯತಂ ಕ್ರಿಯತೇಽರ್ಜುನ |
ಸಂಘಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಫಲಂ ಚೈವ ಸ ತ್ಯಾಗಃ ಸಾತ್ತಿ ಕೋ ಮತಃ || 09 ||

ನ ದ್ವೇಷ್ಯ ಕುಶಲಂ ಕರ್ಮ ಕುಶಲೇ ನಾನುಷಜ್ಜತೇ |
ತ್ಯಾಗೀ ಸತ್ತ ಸಮಾವಿಷ್ಟೋ ಮೇಧಾವೀ ಭಿನ್ನಸಂಶಯಃ || 10 ||

ನ ಹಿ ದೇಹಭೃತಾ ಶಕ್ಯಂ ತ್ಯಕ್ತುಂ ಕರ್ಮಾಣ್ಯಶೇಷತಃ |
ಯಸ್ತು ಕರ್ಮಫಲತ್ಯಾಗೀ ಸ ತ್ಯಾಗೀತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ || 11 ||

ಅನ್ಯಸ್ತಾಗಾರ್ಥೋ ನ ಯುಕ್ತ ಇತ್ಯಾಹ - ನ ಹೀತಿ || 11 ||

ಅನಿಷ್ಟಮಿಷ್ಟಂ ಮಿಶ್ರಂ ಚ ತ್ರಿವಿಧಂ ಕರ್ಮಣಃ ಫಲಮ್ |
ಭವತ್ಯತ್ಯಾಗಿನಾಂ ಪ್ರೇತ್ಯ ನ ತು ಸಂನ್ಯಾಸಿನಾಂ ಕ್ವಚಿತ್ || 12 ||

ತ್ಯಾಗಂ ಸ್ತೌತಿ - ಅನಿಷ್ಟಮಿತಿ ||12||

ಪೞ್ಷಿತಾನಿ ಮಹಾಬಾಹೋ ಕಾರಣಾನಿ ನಿಬೋಧ ಮೇ |
ಸಾಷ್ಟೈ ಕೃತಾಂತೇ ಪ್ರೋಕ್ತಾನಿ ಸಿದ್ಧಯೇ ಸರ್ವಕರ್ಮಣಾಮ್ || 13 ||

ಪುನಃ ಸಂನ್ಯಾಸಂ ಪ್ರಪೞ್ಷಯಿತುಂ ಕರ್ಮಕಾರಣಾನ್ಯಾಹ - ಪೞ್ಷೇತ್ಯಾದಿನಾ | ಸಾಷ್ಟೈ
ಕೃತಾಂತೇ - ಜ್ಞಾನನಿದ್ಧಾಂತೇ || 13 ||

ಅಧಿಷ್ಠಾನಂ ತಥಾ ಕರ್ತಾ ಕರಣಂ ಚ ಪೃಥಗ್ವಿಧಮ್ |
ವಿವಿಧಾಶ್ಚ ಪೃಥಕ್ಚೇಷ್ಟಾ ದೈವಂ ಚೈವಾತ್ರ ಪಞ್ಚಮಮ್ || 14 ||

ಅಧಿಷ್ಠಾನಂ -ದೇಹಾದಿಃ | ಕರ್ತಾ - ವಿಷ್ಣುಃ | ಸ ಹಿ ಸರ್ವಕರ್ತೇತ್ಯುಕ್ತಮ್ | ಜೀವಸ್ಯ
ಚಾಕರ್ತೃತ್ವೇ ಪ್ರಮಾಣಮುಕ್ತಮ್ | ಕರಣಮ್ - ಇನ್ದ್ರಿಯಾದಿ | ಚೇಷ್ಟಾಃ - ಕ್ರಿಯಾಃ |
ಹಸ್ತಾದಿ ಕ್ರಿಯಾಭಿರ್ಹಿ ಹೋಮಾದಿಕರ್ಮಾಣಿ ಜಾಯಂತೇ | ಧ್ಯಾನಾದೇರಪಿ ಮಾನಸೀ
ಚೇಷ್ಟಾ ಕಾರಣಮ್ | ಪೂರ್ವತನಚೇಷ್ಟಾಪಿ ಸಂಸ್ಕಾರಕಾರಣತ್ವೇನ ಭವತಿ | ದೈವಮ್ -
ಅದೃಷ್ಟಮ್ | ತಥಾ ಚಾಯಾಸ್ಯಶ್ರುತಿಃ -

‘ದೇಹೋ ಬ್ರಹ್ಮಾಥೇನ್ದ್ರಿಯಾದ್ಯಾಃ ಕ್ರಿಯಾಶ್ಚ ತಥಾಸದೃಷ್ಟಂ ಪಞ್ಚಮಂ ಕರ್ಮಹೇತುಃ’
ಇತಿ||14||

ಶರೀರವಾಙ್ಮನೋಭಿಯತ್ಕರ್ಮ ಪ್ರಾರಭತೇ ನರಃ |
ನ್ಯಾಯಂ ವಾ ವಿಪರೀತಂ ವಾ ಪಞ್ಚೈತೇ ತಸ್ಯ ಹೇತವಃ || 15 ||

ತತ್ಯೈವಂ ಸತಿ ಕರ್ತಾರಮಾತ್ಮಾನಂ ಕೇವಲಂ ತು ಯಃ |
ಪಶ್ಯತ್ಯಕೃತಬುದ್ಧಿತ್ವಾನ್ನ ಸ ಪಶ್ಯತಿ ದುರ್ಮತಿಃ || 16 ||

ಕೇವಲಂ - ನಿಷ್ಕ್ರಿಯಮ್ |

ಏನಂ ಕೇವನಮಾತ್ಮಾನಂ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯತ್ವಾದ್ವದಂತಿ ಹಿ’ ಇತಿ ತತ್ಯೈವ || 16 ||

ಯಸ್ಯ ನಾಹಙ್ಮತೋ ಭಾವೋ ಬುದ್ಧಿಯಸ್ಯ ನ ಲಿಪ್ಯತೇ |
ಹತ್ವಾಽಪಿ ಸ ಇಮಾ ಲ್ಲೋಕಾನ್ ನ ಹಂತಿ ನ ನಿಬಧ್ಯತೇ || 17 ||

ತಜ್ಞಾನಂ ಸೌತಿ - ಯಸ್ಯೇತಿ | ಯಸ್ತೀಷದ್ಭದ್ಭತೇ ಸ ಈಷದಹಙ್ಮಾರೀ ಚ || 17 ||

ಜ್ಞಾನಂ ಜ್ಞೇಯಂ ಪರಿಜ್ಞಾತಾ ತ್ರಿವಿಧಾ ಕರ್ಮಚೋದನಾ |
ಕರಣಂ ಕರ್ಮ ಕರ್ತೇತಿ ತ್ರಿವಿಧಃ ಕರ್ಮಸಂಘಃ || 18 ||

ಏವಂ ತರ್ಹಿ ನ ಪುರುಷಮಪೇಕ್ಷ್ಯ ವಿಧಿಃ, ಅಕರ್ತೃತ್ವಾದಿತ್ಯತ ಆಹ - ಜ್ಞಾನಮಿತಿ| ತ್ರಿವಿಧಾ
ಕರ್ಮಚೋದನಾ | ಏತತ್ ತ್ರಿವಿಧಮಪೇಕ್ಷ್ಯ ಕರ್ಮವಿಧಿರಿತಿ ತ್ರಿವಿಧೇತ್ಯುಚ್ಯತೇ |
ಕಾರಣಾನಿ ಸಂಘಪ್ಯಾಹ - ಕರಣಮಿತಿ | ಕರ್ಮಸಂಘಃ - ಕರ್ಮಕಾರಣಸಂಘೇಷಃ |
ಅಧಿಷ್ಠಾನಾದಿ ಕರಣ ಏವಾನ್ತರ್ಭೂತಮ್ | ತಥಾಹ್ಯಗ್ವೇದವಿಲೇಷು-

‘ಜ್ಞಾನಂ ಜ್ಞೇಯಂ ಜ್ಞಾನಿನಂ ಚಾಪ್ಯಪೇಕ್ಷ್ಯ ವಿಧಿರುತ್ತಿತಃ |
ಕರಣಂ ಚೈವ ಕರ್ತಾ ಚ ಕರ್ಮಕಾರಣಸಂಘಹಃ’ | ಇತಿ

ಅಕೃತ್ಯೇಷು ವಿಧಿದ್ವಾರೇಶ್ವರಪ್ರಸಾದಾದಿಚ್ಛೋತ್ಪತ್ತಾ ಉಕ್ತಕಾರಣೈಃ ಕರ್ಮದ್ವಾರಾ
ಪುರುಷಾರ್ಥೋ ಭವತೀತಿ | ಈಶ್ವರಾಧೀನತ್ಯೇಷು ವಿಧಿದ್ವಾರಾ ನಿಯತಸ್ತೇನೈವ | ಯದಿ
ಚೇಚ್ಛಾದಿರ್ಜಾಯತೇ ತರ್ಹಿ ಕಾರಿತಮೇವೇಶ್ವರೇಣ | ಫಲಂ ಚ ನಿಯತಮ್ |
ವಸ್ತುತೋಽಕರ್ತೃತ್ಯೇಷಾಭಿಮಾನಿಕಂ ಕರ್ತೃತ್ವಂ ತಸ್ಯೈವ | ಸ್ವಾತನ್ತ್ಯಂ ಚ
ಜಡಮುಪೇಕ್ಷ್ಯೇತಿ ನ ಪ್ರವೃತ್ತಿವಿಧಿವೈಯರ್ಥಮ್ | ಸರ್ವಂ
ಚೈತದನುಭವೋಕ್ತಪ್ರಮಾಣಸಿದ್ಧಮಿತಿ ನ ಪೃಥಕ್ ಪ್ರಮಾಣಮುಚ್ಯತೇ || 18 ||

ಜ್ಞಾನಂ ಕರ್ಮ ಚ ಕರ್ತಾ ಚ ತ್ರಿದೈವ ಗುಣಭೇದತಃ |
ಪ್ರೋಚ್ಯತೇ ಗುಣಸಂಖ್ಯಾನೇ ಯಥಾವಚ್ಛಣು ತಾನ್ಯಪಿ || 19 ||

ಪುನಃ ಸಾಧನಪ್ರಥನಾಯ ಗುಣಭೇದಾನಾಹ - ಜ್ಞಾನಮಿತ್ಯಾದಿನಾ | ಗುಣಸಂಖ್ಯಾನೇ-
ಗುಣಗಣನಪ್ರಕರಣೇ || 19 ||

ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಯೇನೈಕಂ ಭಾವಮವ್ಯಯಮೀಕ್ಷತೇ |
ಅವಿಭಕ್ತಂ ವಿಭಕ್ತೇಷು ತಜ್ಞಾನಂ ವಿಧಿ ಸಾತ್ತಿಕಮ್ || 20 ||

ಏಕಂ ಭಾವಮ್ - ವಿಷ್ಣುಮ್ || 20 ||

ಪೃಥಕ್ತೇನ ತು ಯಜ್ಞಾನಂ ನಾನಾಭಾವಾನ್ ಪೃಥಗ್ವಿಧಾನ್ |
ವೇತ್ತಿ ಸರ್ವೇಷು ಭೂತೇಷು ತಜ್ಞಾನಂ ವಿಧಿ ರಾಜಸಮ್ || 21 ||

ಯತ್ ತು ಕೃತ್ಸ್ನ ವದೇಕಸ್ಮಿನ್ ಕಾರ್ಯೇ ಸಕ್ತಮಹೈತುಕಮ್ |
ಅತತ್ತ್ವಾರ್ಥವದಲ್ಪಂ ಚ ತತ್ ತಾಮಸಮುದಾಹೃತಮ್ || 22 ||

ನಿಯತಂ ಸಂಘರಹಿತಮರಾಗದ್ವೇಷತಃ ಕೃತಮ್ |
ಅಫಲಪ್ರೇಕ್ಷುನಾ ಕರ್ಮ ಯತ್ ತತ್ ಸಾತ್ತಿಕಮುಚ್ಯತೇ || 23 ||

ಯತ್ ತು ಕಾಮೇಕ್ಷುನಾ ಕರ್ಮ ಸಾಹಜ್ಜಾರೇಣ ವಾ ಪುನಃ |
ಕ್ರಿಯತೇ ಬಹುಲಾಯಾಸಂ ತದ್ರಾಜಸಮುದಾಹೃತಮ್ || 24 ||

ಅನುಬಂಧಂ ಕ್ಷಯಂ ಹಿಂಸಾಮನವೇಕ್ಷ್ಯ ಚ ಪೌರುಷಮ್ |
ಮೋಹಾದಾರಭ್ಯತೇ ಕರ್ಮ ಯತ್ ತತ್ ತಾಮಸಮುಚ್ಯತೇ || 25 ||

ಮುಕ್ತಸಂಜ್ಞೋಽನಹಂವಾದೀ ಧೃತ್ಯುತ್ಸಾಹಸಮನ್ವಿತಃ |
ಸಿದ್ಧ ಸಿದ್ಧೋ ನಿರ್ವಿಕಾರಃ ಕರ್ತಾ ಸಾತ್ವಿಕ ಉಚ್ಯತೇ || 26 ||

ರಾಗೀ ಕರ್ಮಫಲಪ್ರೇಪ್ಸುರ್ಬೋ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕೋಽಶುಚಿಃ |
ಹರ್ಷಶೋಕಾನ್ವಿತಃ ಕರ್ತಾ ರಾಜಸಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಃ || 27 ||

ಅಯುಕ್ತಃ ಪ್ರಾಕೃತಃ ಸ್ತಬ್ಧಃ ಶರೋ ನೈಷ್ಯ ತಿಕೋಽಲಸಃ |
ವಿಷಾದೀ ದೀರ್ಘಸೂತ್ರೀ ಚ ಕರ್ತಾ ತಾಮಸ ಉಚ್ಯತೇ || 28 ||

ಪರಕೃತಂ ದೋಷಂ ದೀರ್ಘಕಾಲಕೃತಮಪ್ಯನುಚಿತಂ ಯಃ ಸೂಚಯತಿ ಸ ದೀರ್ಘಸೂತ್ರೀ-

‘ಪರೇಣ ಯಃ ಕೃತೋ ದೋಷೋ ದೀರ್ಘಕಾಲಕೃತೋಽಪಿ ವಾ |
ಯಸ್ತಸ್ಯ ಸೂಚಕೋ ದೋಷಾದ್ದೀರ್ಘಸೂತ್ರೀ ಸ ಉಚ್ಯತೇ’ ಇತ್ಯಭಿಧಾನಾತ್ || 28 ||

ಬುಧ್ಧೇರ್ಭೇದಂ ಧೃತೇಶ್ಚೈವ ಗುಣತಸ್ತವಿದಂ ಶೃಣು |
ಪ್ರೋಚ್ಯಮಾನಮಶೇಷೇಣ ಪೃಥಕ್ತ್ವೇನ ಧನಂಜಯ || 29 ||

ಪ್ರವೃತ್ತಿಂ ಚ ನಿವೃತ್ತಿಂ ಚ ಕಾರ್ಯಕಾರ್ಯೇ ಭಯಾಭಯೇ |
ಬಂಧಂ ಮೋಕ್ಷಂ ಚ ಯಾ ವೇತ್ತಿ ಬುದ್ಧಿಃ ಸಾ ಪಾರ್ಥ ಸಾತ್ವಿಕೀ || 30 ||

ಯಯಾ ಧರ್ಮಮಧರ್ಮಂ ಚ ಕಾರ್ಯಂ ಚಾಕಾರ್ಯಮೇವ ಚ |
ಅಯಥಾವತ್ ಪ್ರಜಾನಾತಿ ಬುದ್ಧಿಃ ಸಾ ಪಾರ್ಥ ರಾಜಸೀ || 31 ||

ಯಥಾರ್ಥತ್ವನಿಯಮಾಭಾವೋ ರಾಜಸ್ಯಾಃ, ಅನ್ಯಥಾ ತಾಮಸ್ಯಾ ಭೇದಾಭಾವಾತ್ ||31 ||

ಅಧರ್ಮಂ ಧರ್ಮಮಿತಿ ಯ ಮನ್ಯತೇ ತಮಸಾಽಽವೃತಾ |
ಸರ್ವಾರ್ಥಾನ್ ವಿಪರೀತಾಂಶ್ಚ ಬುದ್ಧಿಃ ಸಾ ಪಾರ್ಥ ತಾಮಸೀ || 32 ||

ಧೃತ್ವಾ ಯಯಾ ಧಾರಯತೇ ಮನಃಪ್ರಾಣೇನ್ವಿಯಕ್ರಿಯಾಃ |
ಯೋಗೇನಾವ್ಯಭಿಚಾರಿಣ್ಯಾ ಧೃತಿಃ ಸಾ ಪಾರ್ಥ ಸಾತ್ವಿಕೀ || 33 ||

ಯಯಾ ತು ಧರ್ಮಕಾಮಾರ್ಥಾನ್ ಧೃತ್ಯಾ ಧಾರಯತೇರ್ಜುನ |
ಪ್ರಸಂಹನೇನ ಫಲಾಕಾಂಕ್ಷೇ ಧೃತಿಃ ಸಾ ಪಾರ್ಥ ರಾಜಸೀ || 34 ||

ಯಯಾ ಸ್ವಪ್ನಂ ಭಯಂ ಶೋಕಂ ವಿಷಾದಂ ಮದಮೇವ ಚ |
ನ ವಿಮುಷ್ಚತಿ ದುರ್ಮೇಧಾ ಧೃತಿಃ ಸ ಪಾರ್ಥ ತಾಮಸೀ || 35 ||

ಸುಖಂ ತ್ವಿದಾನೀಂ ತ್ರಿವಿಧಂ ಶೃಣು ಮೇ ಭರತರ್ಷಭ |
ಅಭ್ಯಾಸಾದ್ರಮತೇ ಯತ್ರ ದುಃಖಾಂತಂ ಚ ನಿಗಚ್ಛತಿ || 36 ||

ಯತ್ ತದಗ್ರೇ ವಿಷಮಿವ ಪರಿಣಾಮೇಽಮೃತೋಪಮಮ್ |
ತತ್ ಸುಖಂ ಸಾತ್ತ್ವಿಕಂ ಪ್ರೋಕ್ತಮಾತ್ಮಬುದ್ಧಿಪ್ರಸಾದಜಮ್ || 37 ||

ವಿಷಯೇನ್ವಿಯಸಂಯೋಗಾದ್ಯತ್ ತದಗ್ರೇಽಮೃತೋಪಮಮ್ |
ಪರಿಣಾಮೇ ವಿಷಮಿವ ತತ್ಸುಖಂ ರಾಜಸಂ ಸ್ಫುತಮ್ || 38 ||

ಯದಗ್ರೇ ಚಾನುಬಂಧೇ ಚ ಸುಖಂ ಮೋಹನಮಾತ್ಮನಃ |
ನಿದ್ರಾಲಸ್ಯಪ್ರಮಾದೋತ್ಥಂ ತತ್ ತಾಮಸಮುದಾಹೃತಮ್ ||39||

ನ ತದಸ್ತಿ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ವಾ ದಿವಿ ದೇವೇಷು ವಾ ಪುನಃ |
ಸತ್ತಂ ಪ್ರಕೃತಿಜೈರ್ಮುಕ್ತಂ ಯದೇಭಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ತ್ರಿಭಿರ್ಗುಣೈಃ || 40 ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕ್ಷತ್ರಿಯವಿಶಾಂ ಶೂದ್ರಾಣಾಂ ಚ ಪರಂತಪ |
ಕರ್ಮಾಣಿ ಪ್ರವಿಭಕ್ತಾನಿ ಸ್ವಭಾವಪ್ರಭವೈರ್ಗುಣೈಃ || 41||

ಶಮೋ ದಮಸ್ತಪಃ ಶೌಚಂ ಕ್ಷಾಂತಿರಾರ್ಜವಮೇವ ಚ |
ಜ್ಞಾನಂ ವಿಜ್ಞಾನಮಾಸ್ತಿಕ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಕರ್ಮ ಸ್ವಭಾವಜಮ್ || 42 ||

ಶೌರ್ಯಂ ತೇಜೋ ಧೃತಿರ್ದಾಕ್ಷ್ಯಂ ಯುದ್ಧೇ ಚಾಪ್ಯಪಲಾಯನಮ್ |
ದಾನಮೀಶ್ವರಭಾವಶ್ಚ ಕ್ಷಾತ್ರಂ ಕರ್ಮ ಸ್ವಭಾವಜಮ್ || 43 ||

ಕೃಷಿಗೋರಕ್ಷವಾಣಿಜ್ಯಂ ವೈಶ್ಯಕರ್ಮ ಸ್ವಭಾವಜಮ್ |
ಪರಿಚರ್ಯಾತ್ಮಕಂ ಕರ್ಮ ಶೂದ್ರಸ್ಯಾಪಿ ಸ್ವಭಾವಜಮ್ || 44 ||

ಸ್ವೇ ಸ್ವೇ ಕರ್ಮಣ್ಯಭಿರತಃ ಸಂಸಿದ್ಧಿಂ ಲಭತೇ ನರಃ |
ಸ್ವಕರ್ಮನಿರತಃ ಸಿದ್ಧಿಂ ಯಥಾ ವಿನಂತಿ ತಚ್ಛ್ರಣು || 45 ||

ಯತಃ ಪ್ರವೃತ್ತಿರ್ಭೂತಾನಾಂ ಯೇನ ಸರ್ವಮಿದಂ ತತಮ್ |
ಸ್ವಕರ್ಮಣಾ ತಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಂ ವಿನಂತಿ ಮಾನವಃ || 46 ||

ಶ್ರೇಯಾನ್ ಸ್ವಧರ್ಮೋ ವಿಗುಣಃ ಪರಧರ್ಮಾತ್ ಸ್ವನುಷ್ಠಿತಾತ್ |
ಸ್ವಭಾವನಿಯತಂ ಕರ್ಮ ಕುರ್ವನ್ನಾಪ್ನೋತಿ ಕಿಲ್ಬಿಷಮ್ || 47 ||

ಸಹಜಂ ಕರ್ಮ ಕೌಂತೇಯ ಸದೋಷಮಪಿ ನ ತ್ಯಜೇತ್ |
ಸರ್ವಾರಮ್ಯಾ ಹಿ ದೋಷೇಣ ಧೂಮೇನಾಗ್ನಿರಿವಾವೃತಾಃ || 48 ||

ಅಸಕ್ತಬುದ್ಧಿಃ ಸರ್ವತ್ರ ಜಿತಾತ್ಮಾ ವಿಗತಸ್ಪೃಹಃ |
ನೈಷ್ಕರ್ಮ್ಯಸಿದ್ಧಿಂ ಪರಮಾಂ ಸಂನ್ಯಾಸೇನಾಧಿಗಚ್ಛತಿ || 49 ||

ನೈಷ್ಕರ್ಮ್ಯಸಿದ್ಧಿಮ್ - ನೈಷ್ಕರ್ಮ್ಯಫಲಾಂ ಯೋಗಸಿದ್ಧಿಮ್ || 49 ||

ಸಿದ್ಧಿಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋ ಯಥಾ ಬ್ರಹ್ಮ ತಥಾಸ್ಸಪ್ನೋತಿ ನಿಬೋಧ ಮೇ |
ಸಮಾಸೇನೈವ ಕೌಂತೇಯ ನಿಷ್ಠಾ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಯಾ ಪರಾ || 50 ||

ಯಥಾ ಯೇನೋಪಾಯೇನ ಸಿದ್ಧಿಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋ ಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ತಥಾ ನಿಬೋಧ | ಯಾ
ಸಿದ್ಧಿರ್ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಪರಾ ನಿಷ್ಠಾ ||50||

ಬುದ್ಧ್ಯಾ ವಿಶುದ್ಧಯಾ ಯುಕ್ತೋ ಧೃತ್ಯಾಸ್ಸತ್ಮಾನಂ ನಿಯಮ್ಯ ಚ |
ಶಬ್ದಾದೀನ್ ವಿಷಯಾಂಸ್ಯಕ್ತ್ವಾ ರಾಗದ್ವೇಷೌ ವ್ಯದಸ್ಯ ಚ || 51||

ವಿವಿಕ್ತಸೇವೀ ಲಘ್ವಾಶೀ ಯತವಾಕ್ಯಾಯಮಾನಸಃ |
ಧ್ಯಾನಯೋಗಪರೋ ನಿತ್ಯಂ ವೈರಾಗ್ಯಂ ಸಮುಪಾಶ್ರಿತಃ || 52 ||

ಅಹಂಕಾರಂ ಬಲಂ ದರ್ಪಂ ಕಾಮಂ ಕ್ರೋಧಂ ಪರಿಗ್ರಹಮ್ |
ವಿಮುಚ್ಯ ನಿರ್ಮಮಃ ಶಾನ್ತೋ ಬ್ರಹ್ಮಭೂಯಾಯ ಕಲ್ಪತೇ || 53 ||

ಬ್ರಹ್ಮಭೂಯಾಯ ಕಲ್ಪತೇ | ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಭಾವಃ - ಬ್ರಹ್ಮಭೂಯಮ್ - ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಸ್ಥಿತಿಃ
ಸರ್ವದಾ ತನ್ಮನಸ್ಕತೇತ್ಯರ್ಥಃ ||53||

ಬ್ರಹ್ಮಭೂತಃ ಪ್ರಸನ್ನಾತ್ಮಾನ ಶೋಚತಿ ನ ಕಾಂಕ್ಷತಿ |
ಸಮಃ ಸರ್ವೇಷು ಭೂತೇಷು ಮದ್ಭಕ್ತಿಂ ಲಭತೇ ಪರಾಮ್ || 54 ||

ಭಕ್ತ್ಯಾ ಮಾಮಭಿಜಾನಾತಿ ಯಾವಾನ್ ಯಶ್ಚಾಸ್ಮಿ ತತ್ತತಃ |
ತತೋ ಮಾಂ ತತ್ತತೋ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ವಿಶತೇ ತದನಂತರಮ್ || 55 ||

ಸರ್ವಕರ್ಮಾಣ್ಯಪಿ ಸದಾ ಕುರ್ವಾಣೋ ಮದ್ವ್ಯಪಾಶ್ರಯಃ |
ಮತ್ರಸಾದಾದವಾಪ್ನೋತಿ ಶಾಶ್ವತಂ ಪದಮವ್ಯಯಮ್ || 56 ||

ಪುನರಂತರಂಭಸಾಧನಾನ್ಯುಕ್ತೋಪರಂಹರತಿ - ಸರ್ವಕರ್ಮಾಣೀತ್ಯಾದಿನಾ || 56 ||

ಚೇತಸಾ ಸರ್ವಕರ್ಮಾಣಿ ಮಯಿ ಸಂನ್ಯಸ್ಯ ಮತ್ತರಃ |
ಬುದ್ಧಿಯೋಗಮುಪಾಶ್ರಿತ್ಯ ಮಚ್ಚಿತ್ತಃ ಸತತಂ ಭವ || 57 ||

ಮಚ್ಚಿತ್ತಃ ಸರ್ವದುರ್ಗಾಣಿ ಮತ್ರಸಾದಾತ್ತರಿಷ್ಯಸಿ |
ಅಥ ಚೇತ್ಸಮಹಂಕಾರನ್ನ ಶ್ರೋಷ್ಯಸಿ ವಿನಷ್ಟಸಿ || 58 ||

ಯದಹಂಕಾರಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ನ ಯೋತ್ಸ್ಯ ಇತಿ ಮನ್ಯಸೇ |
ಮಿಥ್ಯೈಷ ವ್ಯವಸಾಯಸ್ತೇ ಪ್ರಕೃತಿಸ್ತಾಂ ನಿಯೋಕ್ಷತಿ || 59 ||

ಸ್ವಭಾವಜೇನ ಕೌಂತೇಯ ನಿಬದ್ಧಃ ಸ್ವೇನ ಕರ್ಮಣಾ |
ಕರ್ತುಂ ನೇಚ್ಛಸಿ ಯನ್ಮೋಹಾತ್ ಕರಿಷ್ಯಸ್ಯವಶೋಽಪಿ ತತ್ || 60 ||

ಈಶ್ವರಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಹೃದ್ದೇಶೇಽರ್ಜುನ ತಿಷ್ಠತಿ |
ಭ್ರಾಮಯನ್ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಯನ್ತ್ರಾರೂಢಾನಿ ಮಾಯಯಾ || 61 ||

ಪರೋಕ್ಷವಚನಂ ತು ದ್ರೋಣಂ ಪ್ರತಿ ಭೀಮವಚನವತ್ || 61 ||

ತಮೇವ ಶರಣಂ ಗಚ್ಛ ಸರ್ವಭಾವೇನ ಭಾರತ |
ತತ್ರ ಸಾದಾತ್ ಪರಾಂ ಶಾಂತಿಂ ಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸಿ ಶಾಶ್ವತಮ್ || 62 ||

ಇತಿ ತೇ ಜ್ಞಾನಮಾಖ್ಯಾತಂ ಗುಹ್ಯಾತ್ ಗುಹ್ಯತರಂ ಮಯಾ |
ವಿಮೃಶ್ಯೈತದಶೇಷೇಣ ಯಥೇಚ್ಛಸಿ ತಥಾ ಕುರು || 63 ||

ಸರ್ವಗುಹ್ಯತಮಂ ಭೂಯಃ ಶೃಣುಮೇ ಪರಮಂ ವಚಃ |
ಇಷ್ಟೋಽಸಿ ಮೇ ಧೃಢಮಿತಿ ತತೋ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತೇ ಹಿತಮ್ || 64 ||

ಮನ್ಮನಾ ಭವ ಮಧ್ಯಕ್ಷೋ ಮಧ್ಯಜೀ ಮಾಂ ನಮಸ್ಕುರು |
ಮಾಮೇವೈಷ್ಯಸಿ ಸತ್ಯಂ ತೇ ಪ್ರತಿಜಾನೇ ಪ್ರಿಯೋಽಸಿ ಮೇ || 65 ||

ಸರ್ವಧರ್ಮಾನ್ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಮಾಮೇಕಂ ಶರಣಂ ವ್ರಜ |
ಅಹಂ ತ್ವಾ ಸರ್ವಪಾಪೇಭ್ಯೋ ಮೋಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಾ ಶುಚಃ || 66 ||

ಧರ್ಮತ್ಯಾಗಃ - ಫಲತ್ಯಾಗಃ | ಕಥಮನ್ಯಥಾ ಯುಧವಿಧಿಃ?

‘ಯಸ್ತು ಕರ್ಮಫಲತ್ಯಾಗೀ ಸ ತ್ಯಾಗೀತ್ಯಭಿದೀಯತೇ’ ಇತಿ ಚೋಕ್ತಮ್ || 66 ||

ಇದಂ ತೇ ನಾತಪಸ್ಕಾಯ ನಾಭಕ್ತಾಯ ಕದಾಚನ |
ನ ಚಾಶುಶ್ರೂಷವೇ ವಾಚ್ಯಂ ನ ಚ ಮಾಂ ಯೋಽಭ್ಯಸೂಯತಿ || 67 ||

ಯ ಇದಂ ಪರಮಂ ಗುಹ್ಯಂ ಮಧ್ಯಕ್ಷೇಷ್ಠಭಿಧಾಸ್ಯತಿ |
ಭಕ್ತಿಂ ಮಯಿ ಪರಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಮಾಮೇವೈಷ್ಯತ್ಯಸಂಶಯಃ || 68 ||

ನ ಚ ತಸ್ಮಾನ್ಮನುಷ್ಯೇಷು ಕಶ್ಚಿನ್ಮೈ ಪ್ರಿಯಕೃತ್ತಮಃ |
ಭವಿತಾ ನ ಚ ಮೇ ತಸ್ಮಾದನ್ಯಃ ಪ್ರಿಯತರೋ ಭುವಿ || 69 ||

ಅಧ್ಯೇಷ್ಯತೇ ಚ ಯ ಇಮಂ ಧರ್ಮ್ಯಂ ಸಂವಾದಮಾವಯೋಃ |
ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞೇನ ತೇನಾಹಮಿಷ್ಟಃ ಸ್ಯಾಮಿತಿ ಮೇ ಮತಿಃ || 70 ||

ಶ್ರದ್ಧಾವಾನನಸೂಯಶ್ಚ ಶೃಣುಯಾದಪಿ ಯೋ ನರಃ |
ಸೋಽಪಿ ಮುಕ್ತಃ ಶುಭಾನ್ ಲೋಕಾನ್ ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾತ್ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಣಾಮ್ || 71 ||

ಕಚ್ಚಿದೇತತ್ ಶೃತಂ ಪಾರ್ಥ ತ್ವಯೈಕಾಗ್ರೇಣ ಚೇತಸಾ |
ಕಚ್ಚಿದಜ್ಞಾ ನಸಮೋಹಃ ಪ್ರನಷ್ಟನೇ ಧನಂಜಯ || 72 ||

ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ

ನಷ್ಟೋ ಮೋಹಃ ಸ್ಯತಿರ್ಲಭಾ ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಾನ್ಮಯಾಽಚ್ಯುತ |
ಸ್ಥಿತೋಽಸ್ಮಿ ಗತನಂದೇಹಃ ಕರಿಷ್ಯೇ ವಚನಂ ತವ || 73 ||

ಸಂಜಯ ಉವಾಚ

ಇತ್ಯಹಂ ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ಪಾರ್ಥಸ್ಯ ಚ ಮಹಾತ್ಮನಃ |
ಸಂವಾದಮಿಮಮಶೌಷಮದ್ಭುತಂ ರೋಮಹರ್ಷಣಮ್ || 74 ||

ವ್ಯಾಸಪ್ರಸಾದಾಚ್ಛುತವಾನೇತದ್ಗುಹ್ಯಮಹಂ ಪರಮ್ |
ಯೋಗಂ ಯೋಗೇಶ್ವರಾತ್ ಕೃಷ್ಣಾತ್ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಕಥಯಥಃ ಸ್ವಯಮ್ || 75 ||

ರಾಜನ್ ಸಂಸ್ಮತ್ಯ ಸಂಸ್ಮತ್ಯ ಸಂವಾದಮಿಮಮದ್ಭುತಮ್ |
ಕೇಶವಾರ್ಜುನಯೋಃ ಪುಣ್ಯಂ ಹೃಷ್ಯಾಮಿ ಚ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ || 76 ||

ತಚ್ಚ ಸಂಸ್ಮತ್ಯ ಸಂಸ್ಮತ್ಯ ರೂಪಮತ್ಯದ್ಭುತಂ ಹರೇಃ |
ವಿಸ್ಮಯೋ ಮೇ ಮಹಾನ್ರಾಜನ್ ಹೃಷ್ಯಾಮಿ ಚ ಪುನಃ ಪುನಃ || 77 ||

ಯತ್ರ ಯೋಗೇಶ್ವರಃ ಕೃಷ್ಣೋ ಯತ್ರ ಪಾರ್ಥೋ ಧನುರ್ಧರಃ |
ತತ್ರ ಶ್ರೀರ್ವಿಜಯೋ ಭೂತಿಧ್ರುವಾ ನೀತಿರ್ಮತಿರ್ಮಮ || 78 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾಯಾಂ ಅಷ್ಟಾದಶೋಧ್ಯಾಯಃ || 18 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾ ||

ಯಸ್ಯ ತ್ರೀಣ್ಯದಿತಾನಿ ವೇದವಚನೇ ರೂಪಾಣಿ ದಿವ್ಯಾನ್ಯಲಂ
ಬಟ್ ತದ್ಧರ್ಶತಮಿತ್ಥಮೇವ ನಿಹಿತಂ ದೇವಸ್ಯ ಭರ್ಗೋ ಮಹತ್ |
ವಾಯೋ ರಾಮವಚೋನಯಂ ಪ್ರಥಮಕಂ ಪೃಕ್ಷೋ ದ್ವಿತೀಯಂ ವಪುಃ
ಮಧ್ವೋ ಯತ್ ತು ತೃತೀಯಕಂ ಕೃತಮಿದಂ ಭಾಷ್ಯಂ ಹಿ ತೇನ ಪ್ರಭೌ ||
ಪೂರ್ಣಾದೋಷಮಹಾವಿಷ್ಟುರ್ಗೀತಾಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಲೇಶತಃ |
ನಿರೂಪಣಂ ಕೃತಂ ತೇನ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಮೇ ಸದಾ ವಿಭುಃ ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತೇ-
ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾಭಾಷ್ಯಮ್ ||

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||

|| ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ ವಶೇ ಸರ್ವಂ ಸ ವಿಷ್ಟೋರ್ವಶಗಃ ಸದಾ ||

|| ಪ್ರೀಣಯಾಮೋ ವಾಸುದೇವಂ ದೇವಾಮಣ್ಡಲಾಖಣ್ಡಮಣ್ಡಾನಮ್ ||

srinagiri k m